

SIARL FERDINAND

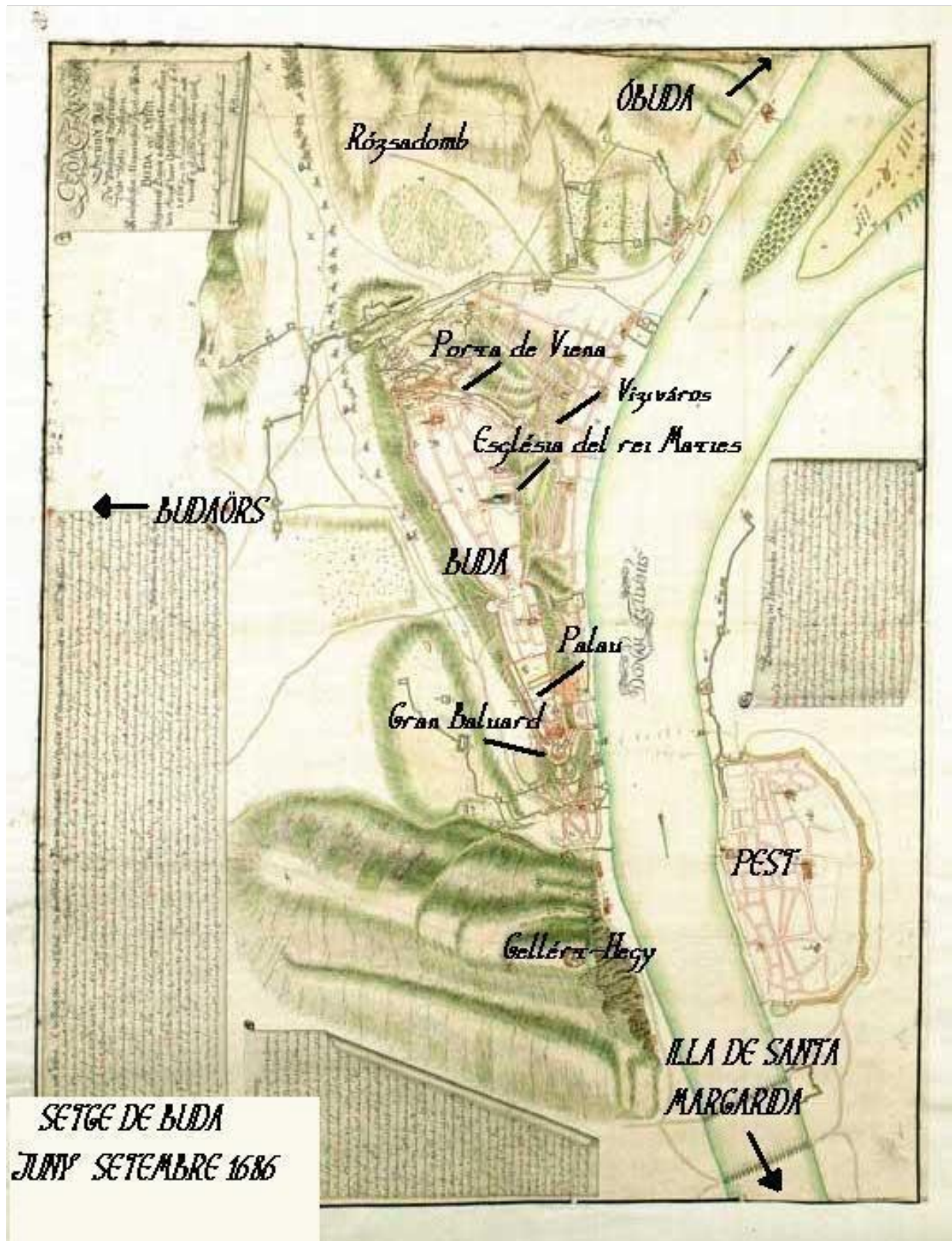
EL SOMNI HONGARÈS

© 2024. Siarl Ferdinand
ISBN: 978-615-02-0688-2

MAPES

CAPÍTOL 1 LA GELTRÚ 1665

- Avi, canta'm aquella cançó del teu poble de la Cerdanya! – va demanar el petit Roger.
- Un altre cop, fill meu?
- Sí, sí; va, l'últim cop, si us plau!
- Bé, doncs. Aviem com feia...

*Aquí dalt a la muntanya,
n'hi havia una font viva.
Viva l'amor!
Viva l'amor, que l'amor viva!
Viva l'amor!
Hi havia un cérvol qui hi bevia.
Un caçador l'hi espia.
“Caçador, mira, no em tiris:
no só cérvol, que en só nina.
Só filla del rei d'Hongria.”
“Ai, nina, si jo ho sabia
amb tu, bé, m'hi casaria.”
“No em dieu pas si us voldria?”
“Minyona, jo ho provaria.”¹*

El nen va picar de mans com boig. L'encantava aquella cançoneta. De fet, les rondalles i les romances de l'avi Josep eren la seva única font de diversió en aquelles caloroses tardes de la Geltrú.

Però no només al Roger l'agradaven aquelles cançons; el seu avi també gaudia recordant coses de la seva terra natal. Feia ja sis anys que Josep havia abandonat la Cerdanya amb la seva filla Caterina, el seu marit Jaume i els dos fills d'ells, que també es deien Jaume i Caterina, com mana la tradició. Quant Roger, ja havia nascut a la Geltrú, just un any després d'arribar-hi. Havien fugit de l'ocupació francesa i encara tenien esperança de que allò no fos més que quelcom transitori.

A la Geltrú, el Jaume havia pogut continuar amb el seu ofici, el de sabater. Tenia un taller als baixos de la casa de pedra que ocupaven, just al costat de l'imponent castell que feia quatre segles havia ordenat construir el rei Jaume. Afortunadament no faltava la feina, i el seu fill gran li era de gran ajut. La Caterina, la filla, feia ja un parell d'anys que vivia a la veïna Vilanova amb el seu marit, Josep, un pescador amb qui tenia un nen.

–Va Roger, deixa estar ja l'avi, que deu estar cansat – li va dir la mare des d'una altra habitació.

¹ Cançó popular recollida a finals del segle XIX al Pirineu català.

Roger, però, àvid de coneixement, d'aventures i de curiositat, no semblava parar gaire atenció a les seves paraules i va continuar.

- Avi, llavors, a la Cerdanya els cérvols parlen?
- I ara! Això és només una cançó.
- I què és Hongria?
- Hongria? Doncs és un país molt llunyà. Un lloc on viuen guerrers i princeses que van en cavalls blancs.
- És a la Cerdanya? – preguntava el nen insistent.
- No, és molt més lluny.
- A Barcelona?
- Més lluny, més lluny! Te'n recordes de quan has estat a Vilanova amb la teva germana i es veu el mar?

Roger va assentir en silenci movent el cap de daltabaix, esperant una gran revelació.

- Doncs hauries de travessar tota aquella aigua per tal d'arribar-hi, a Hongria.

Travessar la mar... La veritat és que el nen no es feia una idea de la distància que allò suposava, però sí de la dificultat que comportava el viatge. De fet el Roger no coneixia més que la Geltrú, Vilanova i Vilafranca, on anava cada estiu amb el seu pare al mercat.

- I si li dic al Josep que em porti en el seu vaixell? Com que a Vilanova hi ha el mar...
- Ai fill, el Josep i la Caterina tenen molta feina. A més a més la barca del Josep és massa petita. Només els vaixells de Barcelona poden fer un viatge tan llarg. Et prometo que un dia et portaré a Barcelona i veuràs aquelles naus gegantines, i qui sap, pot ser també podràs viatjar-hi.

Aquella resposta lògica aclaria alguns punts en la ment del nen però obria d'altres grans misteris que no tenien explicació.

- Però si només es pot anar a Hongria amb grans vaixells de Barcelona, com és que el cérvol que era la filla del rei d'Hongria havia pogut venir a Catalunya?
- Vaja, veig que t'agrada pensar – va dir l'avi amb un somriure de satisfacció-. Doncs t'ho explicaré. Ves a la finestra i diguem què veus.

Cada dia veia el mateix paisatge, però el nen va anar-hi corrents. Allí estava, com sempre, el

castell de la Geltrú, una de les fortaleses més importants de la Catalunya medieval. Els seus murs alts, forts i un xic groguencs semblaven desafiar els anys i els segles mantenint-se com el primer dia, malgrat no ser ja una avançada catalana, sinó el centre d'una vila que s'esforçava per mantenir la seva importància durant els anys de canvi que travessava el país.

- És el castell de la Geltrú, avi!
- Saps qui ha fet aquell castell? – va preguntar el vell Josep.
- El rei? – va respondre Roger no gaire segur.

-Això mateix. Va ser el rei, però no pas aquest que tenim ara, sinó un de molt més poderós i antic. Es deia en Jaume, com el teu pare.

En el seus dies, Catalunya era molt petita i els comtes lluitaven per tal d'obtenir el poder, però Jaume era un jove molt fort, com tu, i va aplegar un gran exèrcit. Llavors va conquerir Mallorca, que era plena de pirates sarraïns i després València; així que Catalunya va esdevenir un dels països més importants del seu temps. Fixa't si era famós el rei Jaume, que fins i tot a l'altra banda del món havien sentit a parlar-ne. El rei d'Hongria, que era un home molt savi, va veure l'oportunitat de casar la seva filla Violant amb el rei més gran de la terra, però abans que pogués fer res, els seus enemics se'l van avançar amb una cosa terrible.

- Què van fer, avi, què van fer? – va preguntar el Roger amb neguit.
- Ara arribarà, ara. Doncs bé, la Violant era una princesa molt maca. Era alta, amb cabells del color de la fusta, els ulls verds i la pell molt blanca. L'enemic del rei d'Hongria se l'estimava, però també la volia per aconseguir la corona del regne. En veure que no tenia cap possibilitat de casar-s'hi, va llogar els serveis d'una bruixa malvada, la qual va cuinar una recepta i la va ficar en una ampolleta de vidre que la Violant s'hauria de prendre.

Un dia d'estiu, quan la Violant descansava al camp amb les seves minyones, l'enemic del rei d'Hongria s'hi va acostar i amb molta discreció va vessar el contingut de l'ampolleta en la seva copa. La princesa va beure sense sentir cap gust estrany, però unes hores més tard, mentre ja dormia al palau de marbre i or, va notar que alguna cosa rara succeïa. Es va aixecar del llit i va veure horroritzada que les seves cames eren llargues, primes i marrons, al igual que els seus braços. Va sortir a tota presa de la casa i quan es va mirar en l'estany, va veure que tenia l'aparença de cérvola. Llavors va aparèixer la bruixa, una dona horrible amb els dents grocs i la pell verda i li va dir:

“Fins que no trobis algú que et cregui i t'estimi tant com per casar-se amb tu, no tornaràs a la teva forma original.”

La pobre princesa estava desesperada. Ara no podia tornar al palau, ja que si els soldats la veien, de segur dispararien i se la menjarien per sopar. Així que va decidir de fugir del regne. Va caminar i caminar per molts dies. Travessava rius i muntanyes fins que es va quedar adormida al bosc. Estava tan cansada que no se'n va adonar de res del que succeïa al seu voltant. De cop i

volta va despertar, no se sap per què i va veure un home apuntant-la amb una ballesta. Saps que va passar llavors?

Roger estava totalment embadalit amb la història i a penes va sentir la pregunta del seu avi.

- Doncs el cérvol va començar a parlar i va dir: *“Caçador, mira, no em tiris: no só cérvol, que en só nina.. Só filla del rei d’Hongria.”*
- Com la cançó! – va exclamar el nen bocabadat.
- Així és – va confirmar l’avi amb una mirada que donava més misteri a la història –, com la cançó. I com ja saps el caçador va dir que es casaria amb ella si així fos. Aleshores tots dos van sortir del bosc i van anar a casa d’aquell home, que era un gran castell, perquè no era pas un home comú, sinó que era el rei Jaume. Al poc temps es van casar i la Violant va recuperar la seva forma original, tan maca com sempre havia estat. Veus ara perquè hi havia un cérvol hongarès a la Cerdanya?

Aquella història era fascinant. Però el Roger no era pas d’aquells nens que es queden amb la superfície de les coses, sinó que va pensar i pensar en tot allò que havia dit l’avi.

Si a Hongria només es pot arribar en vaixell, com es que un cérvol pot arribar tot sol a Catalunya. Els cérvols no saben navegar en barques, així que segur que és possible anar-hi a peu-
meditava el nen. Només calia fer un petit esforç i ja estava!

CAPÍTOL 2

- T’ho dic de veritat. El meu avi m’ho ha explicat tot – va confessar el Roger en veu baixa al seu amic Jordi.
- N’estàs segur? Jo només he estat un cop a Sitges amb el meu pare. Vols dir que després serà Barcelona?
- És clar! Mira, Primer és Vilanova, on hi ha el mar, després la Geltrú. Si vas cap a les muntanyes arribes a Vilafranca, després ve Barcelona, més tard la Cerdanya i ja s’arriba a Hongria. Com penses que va venir la reina Violant si no?

Davant d’un raonament tan ben explicat i amb tanta convicció, no hi cabien arguments en contra. A més a més l’avi del Roger era de la Cerdanya; ho sabia molt més bé que la resta del món.

- I si ens perdem? – va preguntar el Jordi, que encara mantenia alguns dubtes sobre el projecte.
- Quina bestiesa! Doncs baixem a Sitges i tornem per la platja a casa de la meva germana – va dir el Roger amb seguretat.
- Però què diran els nostres pares?
- Au, no siguis pesat! Jo ja ho tinc clar. Demà faré el camí de Barcelona i arribaré fins a Hongria igual que va fer el cérvol màgic. Si vols vine amb mi, si no, queda’t, però després no ploris per no haver vingut.

Finalment el Jordi va acceptar. Es veurién l’endemà al costat del pou del castell. Aquell dia el Roger va sopar molt i se’n va anar a dormir molt d’hora, ja que volia estar ben fort pel viatge. Al matí es va aixecar per esmorzar, i aprofitant l’abundància de menjar, va guardar-se uns bocins de pa, un parell de tomàquets i unes fruites a la bossa. Amb això seria suficient per arribar a Barcelona, on podrien trobar més aliments. La seva mare estava una mica estranyada, perquè el Roger no era gaire amic de la fruita, però amb aquella calor era lògic que fins i tot ell en mengés.

Com cada matí els dos nens es van trobar al costat del pou, però aquest cop era una mica diferent: estaven a punt per fer el viatge de la seva vida! Tots dos portaven bossetes amb queviures i alguns jocs de fusta per no avorrir-se durant el viatge. Després d’assegurar-se que ningú de les seves famílies no els veia, van abandonar la Geltrú pel camí de Vilafranca a l’ombra dels immensos pins que s’alçaven a una banda i l’altra. Al poc de sortir, quan caminaven entre les terres de conreu, ja podien veure les muntanyes amb el seu característic color verd apagat. A l’altra banda esperava Vilafranca, la primera parada del viatge. Feia molta calor, i després d’una estona caminant van començar a sentir el cansament, però afortunadament hi havia molts torrents i rierols on podien saciar la set. Els nens continuaven caminant i caminant, malgrat tot semblava que el massís del Garraf era tan llunyà com al principi, en canvi les seves forces havien disminuït tant que van haver d’aturar-se a menjar quelcom.

- Vols dir que arribarem avui a Vilafranca? – va preguntar el dubitatiu Jordi.
- Jo crec que sí. Quan vaig anar amb el meu pare en carro vam trigar només un matí, o sigui que a peu serà una miqueta més.

Després del refrigeri, els dos petits viatgers van continuar la marxa totalment aliens al que succeïa a la Geltrú. Era l'hora de dinar i evidentment cap d'ells no s'havia presentat a casa seva. Al principi les mares pensaven que haurien anat a algun rierol a pescar o a agafar granotes i que per això trigaven més del normal. Però el temps passava i cap dels nens de la Geltrú havia vist ni el Roger ni el Jordi. Ràpidament els veïns van començar a cercar-los primer per tota la vila, després pels afores, però sense gaire èxit. El Jaume, juntament amb altres homes, es va acostar fins a Vilanova; amb una mica de sort el Roger seria a casa de la seva germana, però no era així. La Caterina tampoc no havia vist el seu germà des de feia dies.

La cerca va continuar. Els veïns del poble cridaven en alta veu els noms dels nens, però ells eren bastant lluny d'allí, i a més a més s'havien quedat adormits sota un arbre, pel que no van sentir res de res.

I així, sense gairebé adonar-se'n, va arribar el vespre. Encara que alguns veïns continuaven recorrent els camps i els carrers amb làmpades d'oli, la majoria s'havia retirat per continuar la feina el dia següent, ja que amb llum tot seria molt més fàcil.

Més cap al nord, a una vora del camí de Vilafranca, els nens es van despertar en sentir la fresca. Tot estava a les fosques, tant que fins que no van acostumar els ulls, no sabien ni per on transcorria el camí. Els cants dels grills i d'algunes aus nocturnes se sentien per arreu; el cel era ple d'estels però no hi havia una lluna que il·luminés la zona, sinó solament els focs llunyans de la Geltrú.

- I ara què fem? No hem arribat a Vilafranca i la Geltrú és molt lluny! – va queixar-se el Jordi mig plorant.
- Jo crec que podríem continuar una estona més – va respondre el Roger amb preocupació –. Potser trobarem la masia d'algun pagès on dormir.

Com que no hi havia cap altra possibilitat, excepte la de quedar-se sota l'arbre entre totes aquelles bèsties misterioses, el dos infants van continuar la caminada. La veritat és que sense la calor del sol avançaven molt més ràpid; llàstima que no tinguessin una torxa o alguna cosa així per il·luminar el camí.

Al cau d'uns minuts van veure la llum d'uns focs, fins i tot se sentien veus i música.

- Guaita! Ja som a Vilafranca! – va exclamar esperançat Roger.

Més confiats i contents van afanyar-se en arribar a la llum. Havia estat una sort, ja que havien recorregut molta distància i al final no havia estat tan dur el viatge. Però segons s'hi acostaven la seva esperança i alegria es van tornar en confusió, una confusió encara més aclaparadora que

quan pensaven que eren a prop de la capital del Penedès.

- Quan vaig anar a Vilafranca amb la meva família, em semblava molt més extensa que aquesta vegada – va dir el Jordi.
- A mi també, però ara no ens podem aturar. Potser sigui algun mas dels afores.

Els nens van continuar, però ara amb molta més cautela. Mica en mica se'n van adonar que allò no era ni Vilafranca ni tan sols un barri d'extramurs. Allí només hi havia una vintena de carros disposats en cercle i al mig una gran foguera, al costat de la qual nens i dones cantaven i ballaven, mentre que els homes tocaven estranyes melodies amb uns instruments que mai no havien vist. Roger i Jordi es varen apostar en un indret que consideraven segur, entre uns joncs altíssims que creixien a la vora de la riera.

- Has sentit? No parlen el nostre idioma – va apuntar el Roger –. Potser són castellans.
- I si són lladres? Al cap i a la fi, què fan aquí, al mig del camp, en comptes d'estar a casa seva?
- No ho sé pas, però la olor de menjar que ve d'allí és irresistible. Com m'agradaria estar ara a casa per sopar.

Els dos marrecs continuaven discutint en veu baixa sobre quina sort de gent devia ser aquella que ballava de nit al mig del no-res. També es preguntaven com passarien la nit, on dormirien, i què farien l'endemà. Tal era el seu nivell de concentració que no se'n van adonar que justament darrere d'ells un home els observava.

- Eh, xavals, què feu aquí amagats? – va preguntar somrient.

Tot i el gest amable de la seva cara, l'aspecte del desconegut va provocar esgarrifances als fugitius. Era un home d'uns quaranta anys, molt alt, o si més no, això els semblava; d'ulls grossos i foscos, amb una barba negra com la nit sense lluna i cabells llargs, vestia estranyes robes, ja que portava el cap cobert amb un mocador i un barret i lluïa una sola arracada a l'orella dreta, com alguns dels mariners de Vilanova. A més a més parlava un idioma que no arribaven a entendre del tot, perquè al costat de paraules indubtablement catalanes, feia servir d'altres, el significat i la fonètica de les quals mai no havien sentit ni entre els artesans ni entre els camperols ni tan sols entre els pescadors.

- Ja t'ho he dit, segur que són castellans – va dir en veu baixa Roger, confiant en no ser entès per aquell estranger.
- Doncs no, fill, no som castellans. Són el poble rom, o com ens anomenen per aquí, gitanos – va respondre l'home en perfecte català, per més sorpresa dels petits.

Quina mena de gent era aquella? Què era el poble rom? Els nens mai no havien sentit mencionar aquella nació i ara eren a les seves mans.

- Sou lladres?
- I ara! Per què ho hauríem de ser?
- Doncs perquè viviu aquí, a prop del bosc.
- És perquè ens agrada la natura. A més a més amb els nostres carros podem viatjar a on volem i quan volem – va explicar l’home –. Però, mireu, millor que parlar aquí, a les fosques, veniu al campament, que menjareu quelcom de bo i podreu descansar.

Tots tres van entrar en el cercle de caravanes on un munt de gent de totes les edats se’ls va quedar mirant sense deixar de fer les seves activitats.

- Què, Pere, ja has caçat un parell de peces per sopar? – va cridar un home rient.
- Au, no siguis ruc, que espantaràs els xavals! – li va retreure una dona de mitjana edat.
- Porto dos amiguets, dos autèntics gitanos viatgers – va anunciar a l’assemblea el Pere, que així es deia l’home que els havia descobert –. Doneu-los de menjar, que ara ens explicaran el que feien per aquí sols tan tard.

Els nens van menjar com si mai ho haguessin fet. Va ser un dia molt dur, molt més del que havien pensat en principi. Mentrestant les dones els observaven amb instint maternal i els nens del campament amb curiositat. Quan ja estaven acabant, Pere se’ls hi va acostar un altre cop.

- Bé, ara ens direu què fèieu per aquí tot sols. D’on veniu?
- El meu amic Jordi i jo venim de la Geltrú. Anem cap a Hongria.
- I com penseu arribar-hi?

–Primer anirem a Vilafranca, després a Barcelona i després a Hongria, no és tan difícil. El meu avi m’ho ha dit.

- I els vostres pares, que en pensen?

Els nens es van mirar l’un a l’altre sense respondre. Cap d’ells sabia que dirien els pares a hores d’ara. Potser estaven preocupats, potser els estaven buscant per tot arreu.

- Demà mateix us tornarem a casa – va dir Pere–. Ara heu de dormir.
- Però nosaltres no volem anar a casa. Volem anar a Hongria. Només per uns dies, si us plau! – van demanar tots dos.
- Em sembla que teniu una percepció molt diferent de les distàncies del que en realitat són.

Mireu, si voleu anar a Hongria caminant, o encara que sigui a cavall, el viatge us prendrà molt més que uns dies, pot ser mesos. Heu de travessar molts països, com ara Catalunya, França, Búrgúndia, Bohèmia, Itàlia; tots ells molt extensos i perillosos per a dues criatures com vosaltres.

- I tu com ho saps? – va preguntar Roger.
- Perquè l’avi Jancsi, aquell vell d’allí, va néixer al regne de Bohèmia, molt a prop d’Hongria. La seva família feia anys que fugia des del sud perquè un altre poble, els turcs, ho envaïen tot. Diuen que mataven la gent i cremaven les ciutats, per això els seus pares van venir cap aquí.

Veure que aquella família havia trigat tantíssim temps en fer el viatge, va convèncer els dos exploradors que potser no era bona idea la d’embarcar-se ara en aquella aventura. Amb tot, l’avi Jancsi, un vell de cara arrugada i pell fosca amb olor de fum de foguera els va explicar històries sobre fades, sobre reis i sobre animals que parlaven, cosa que va alimentar encara més les ganes de viatjar del jove Roger.

L’endemà, Pere va portar els nens a la Geltrú. Quan va arribar a casa del Roger només hi era el seu germà, que treballava al taller, però ràpidament la notícia de que els nens havien tornat sans i estalvis es va escampar per la vila.

Quan Caterina i Jaume van arribar a casa amb l’avi, no sabien ni que dir. Havien estat tan nerviosos que a penes podien articular paraula. Pere el gitano els va regalar una olla que ell mateix havia fet, ja que l’ofici de la seva família era el de calderers i se’n va tornar al campament dels afores.

Però després de les abraçades i les llàgrimes d’emoció va arribar el temps de les explicacions. Roger va explicar de com volien arribar a la terra de la reina Violant, tot i que sabien que era lluny, encara que no tant com havien pogut comprovar.

- Avi – li va dir Caterina a l’avi Josep –, no tornis a explicar aquestes històries. Ja has vist el mal que han fet. I tu, Roger, des d’avui ajudaràs el teu pare i el teu germà al taller. Potser així no tindràs temps per pensar trapelleries.

El que Caterina no sabia era que encara que l’avi no hagués tornat a obrir la boca mai més, el cuc ja estava dintre i Roger tenia molt clar que de gran aniria a conèixer tots aquells països de que li havien explicat. Per altra banda, treballava moltíssim al taller, cosint sabates, tallant pells i d’altres feines per l’estil, però sempre trobava el temps perquè, lluny de la vista de la seva mare, l’avi li expliqués històries de fades i de regnes llunyans. I això va ser així fins que l’avi va morir uns pocs anys més tard, sense haver pogut tornar a la seva terra, que continuava sota el domini del rei de França.

CAPÍTOL 3

ANY 1683

Els anys van passar i la dura situació que el principat de Catalunya travessava va intentar posar Roger en el món real. Cada dia era més difícil aconseguir els diners per sobreviure, i més tenint en compte que malgrat la mort de l'avi, la família havia crescut. El seu germà Jaume s'havia casat i tenia dues criatures. Enrere quedaven els feliços dies de la infància, quan podia somiar i jugar tot el dia, aliè a les penalitats que els seus pares experimentaven per pujar la família de la millor manera possible.

Roger no es volia sotmetre a la tirania del sistema i, com a aventurer que era, va decidir d'anar a buscar-se la vida a la capital del regne, a Barcelona, la ciutat de les oportunitats. Tot i saber que la seva marxa era imminent i segurament definitiva, els seus pares van intentar de retenir-lo de tota manera, amb tot tipus d'argúcia imaginable. Però la realitat era només una i les penalitats econòmiques donaven al jove l'excusa perfecta per volar fora de la Geltrú.

En Roger, però, no era pas un boig, sinó que durant mesos havia estalviat moneda a moneda per tal de tenir una seguretat durant els primers temps. A més a més tenia una bona formació com a sabater i bastant experiència al taller del seu pare.

Alguns amics de la família i veïns que coneixien la ciutat explicaven les seves vivències i impressions de Barcelona; Roger, que agraïa l'esforç, no es podia imaginar com seria viure a la gran ciutat, veure i fins i tot tocar els edificis de que tan li havien parlat, visitar el port, potser muntar en vaixell i viatjar pel món... Amb tot, els relats dels amics li van donar una idea de com era Barcelona, una idea que en arribar-hi va veure que era tan lleugera i llunyana que a penes tenia res a veure amb la realitat de la capital catalana.

La primera cosa que va cridar l'atenció del jove va ser la majestuosa muralla que protegia la capital: era alta i robusta. Però la sorpresa vertadera es trobava dintre. Quan va veure el panorama no s'ho podia ni creure. Fins aleshores la ciutat més gran que coneixia era Vilafranca, el centre principal del Penedès, una població d'uns tres-cents focs, però Barcelona era molt més. Semblava que no acabava mai. Què podia tenir, cinc-mil? Deu-mil focs? Pels carrers, llarguíssims i plens de botigues i tallers, sentia parlar totes les llengües del món. De fet tot allí era gegantí. Fins i tot el castell de la Geltrú, que tan gros semblava, no era més que una caseta al costat del palau dels comtes.

Les circumstàncies que li havien portat a visitar Barcelona no eren lúdiques, però, per tant va buscar el carrer de les sabateries i va començar a demanar feina. Per sort no va haver d'estendre la cerca per gaire temps. Al segon taller on va preguntar, l'amo el va agafar com a aprenent. No era pas la millor cosa del món, però suficient per tal d'obrir-se un lloc en aquella selva humana. Tampoc va ser difícil trobar allotjament preguntant d'uns i d'altres al carrer dels sabaters.

El patró, Francesc, era aparentment una persona normal, però entre els empleats del taller no gaudia de bona fama, de fet no només entre els empleats del seu taller, sinó entre els sabaters de tot el gremi. Aquell home no es tenia per sabater, sinó per artista. Cada any solia enviar un parell de sabates al rei amb l'esperança que algun dia li fes una bona comanda, però fins aleshores no

havia rebut més que una nota d'agraïment feia ja cinc anys. La veritat, no era d'estranyar, ja que la qualitat de les pells que feia servir, així com el de les eines que proporcionava als seus obrers eren força deficients, a l'igual que els resultats.

Roger, però, no havia tingut cap problema amb el seu cap, ans al contrari, mantenien una relació força cordial. Potser el secret d'aquest èxit era el perfecte treball del jove. Els anys al costat del seu pare i del seu germà no havien estat en va, ja que havia esdevingut un sabater molt hàbil. En poc temps va rebre més encàrrecs i Francesc li va donar algunes facilitats per tal que s'hi quedés, ja que la competència també havia posat els seus ulls en Roger i poca gent volia treballar amb el Francesc.

Roger, però, no volia acabar a Barcelona fent el mateix que feia a la Geltrú. Encara somiava amb viatjar. A la capital va veure que potser li calia una mica més de preparació. Ell sempre havia viscut a la Geltrú i només parlava català, però aquell era l'idioma del seu país, i ell volia conèixer altres països, cosa que li obligava a aprendre els idiomes d'altres països, i un altre cop Barcelona sortia en el seu ajut. Tenia veïns vinguts de molts indrets diferents: occitans, francesos, italians, castellans i algun que altre suabi amb qui va fer amistat, especialment amb un parell de joves, l'un era el Jusèp vingut d'Aran i un altre el Georg, de Metzingen, un petit poble al cor de Suàbia. Roger els ensenyava el català, a llegir i a escriure, mentre que ells l'ensenyaven els seus llenguatges.

Mica en mica la feina a can Francesc va esdevenir avorrida, només un mitjà per finançar-se la preparació per viatjar. Tot i així, les sabates que fabricava continuaven sent un referent per a la resta de tallers i artesans. Potser el seu enginy, potser l'estil, i de segur la bona qualitat, atreïa compradors de tota la ciutat i dels pobles dels voltants, com ara Sarrià, Sant Andreu o Badalona. Aquella aflluència de clients va ser ben profitosa per al Francesc, que va veure com la cotització dels seus productes pujava més que la dels seus competidors. Tot plegat va fer que la pressió sobre Roger es fes més feixuga. Francesc l'exigia molt més, però el salari i les condicions continuaven sent les mateixes que abans. Davant del desànim i de les pobres condicions de feina el Roger es va negar a augmentar la productivitat, i va deixar al descobert la vertadera cara del seu patró, que el va acomiadar pagant-li només la meitat del que corresponia.

Al principi el Roger es va voler venjar del Francesc, però després va decidir que hi havia coses més interessants a fer. Aquell incident no tenia perquè aturar la seva vida i el seu propòsit. Ràpidament va optar per anar al port. Si aconseguia una feina allí, seria molt més fàcil començar a viatjar i a viure la vida tal i com ell la concebia. La feina al port de Barcelona era dura. A més a més a l'hivern, la humitat es ficava pel cos i penetrava fins al moll de l'os, però la il·lusió per aprendre encara més era més forta que les glaçades, les pluges i tots els elements adversos. Roger continuava estudiant amb Jusèp i Georg mentre estalviava per fer els viatges com abans millor.

CAPÍTOL 4 HIVERN 1685

Tot i que al port coneixia molta gent de tot arreu i aconseguia productes que altrament no hauria vist mai, el jove començava a cansar-se... un altre cop. Semblava que li faltava quelcom. No, no era pas per la feina, que era tan avorrida com la majoria. Tampoc en faltaven d'amics però no acabava de trobar el seu lloc a Barcelona.

Era un d'aquells dies com tots. Ben de matí havia arribat una flota des de les províncies del sud d'Itàlia. Quantitats de mercaderies esperaven per ser descarregades i distribuïdes. No era un dia fàcil i els estibadors no s'aturaven ni un moment. De fet, tot i ser un dia molt fred a penes sentien les baixes temperatures. Amb tot, al cau d'unes hores, el cansament sí que es va fer notar i el homes per torn, varen fer un descans per menjar peix rostit per les dones del port.

Aquell refrigeri va ser màgic per al Roger, i no pas pel menjar, que era d'una qualitat excel·lent, com sempre, sinó per una de les peixateres que el venien. Era una noieta petita i fràgil d'aspecte, però havia de ser forta com un home per resistir la duresa de la vida al port. La primera cosa que li va passar al Roger pel cap era "Però on ha estat aquesta noia abans, que no l'havia vista mai?". Podria haver estat la seva primera vegada, però en realitat portava ja uns mesos comprant i cuinant peix al port amb la seva mare, només que mai no havia coincidit amb Roger.

En principi ella no se'n va adonar que el jove no es movia gaire de la zona de les peixateres. Agafava un fardell, deixava una caixa, preguntava quelcom... fins que les dones més grans ho van veure clar i van començar a riure. Roger se les va mirar i va observar com la peixatera més jove el mirava fins que van creuar les mirades i tots dos van dissimular plens de vergonya.

L'endemà Roger es va acostar a comprar més peix rostit. La noia va somriure en veure'l però a banda del preu no va pronunciar ni una sola paraula. Quan es va girar per tal de tornar a la feina va sentir els xiuxiueigs i riures de les dones. El pobre es volia morir de la vergonya. Que es nota tant? - es preguntava.

- Au! Has d'atacar! – li deien Georg i Jusèp.
- Ja, per a vosaltres és molt fàcil dir això, però què li dic? Hola sóc el Roger, et vols cassar amb mi? – va dir impotent la veu, com si representés una obra de teatre.
- Sembla mentida! No sé de què et serveixen totes les coses que estudies, totes les històries que has après i tots els viatges que vols realitzar si després no saps ni acostar-te a una noia – recriminava Jusèp.
- Però és que... quan vaig a comprar el peix és com si... No sé. Se m'ennuola la visió, l'enteniment i no em surt ni una paraula; només "Bon dia, posa'm-en dos, gràcies."
- Això sí que és romanticisme mediterrani – se'n reia Georg-. Fins i tot a Suàbia fem les coses millor, tot i no tenir la vostra sang calenta. *Du bisch Bachl!*²

² En suabi: Ets idiota!

- Doncs una mica sí que ho sóc – va respondre el Roger-, però no en puc fer res.
- Ah, no, amic meu. Això no pot quedar així. Ho arranquem tot tal i com fem al meu país – va dir convençut el Jusèp.

Georg i Jusèp van sortir de la casa deixant Roger tot sol, en un mar de confusions i dubtes. Al cau d'una estona van tornar amb una camisa nova i una flor de color vermell com el foc i la sang.

- Saps on viu, oi? – va preguntar Jusèp.
- Qui?
- Qui, qui? *Donc eth comte de Barcelona!* No siguis babau! On viu la noia aquella?
- Al port, en una casa que hi ha a prop – responia Roger deixant espais pràcticament entre cada paraula.
- Posa't això. És una camisa molt bona i molt maca. Et plantes sota la seva finestra i li dones aquestes flors.
- Però...
- *Non te voi sentir pas. Ne ua paraula!*³

Ràpidament el suabi i el gascó van treure Roger de casa i es van encaminar cap al barri del port, a la caça de la peixatera. Després de fer algunes voltes carrer amunt, carrer avall, van arribar per fi a la casa. Com era d'esperar el Roger es va negar a picar a la porta.

- Però què pensarà la seva família? No sóc més que un estibador del port.
- Déu n'hi do! En això no havíem pensat. Tu ets un sabater ficat a estibador, i ella és la reina de França. Doncs, amic meu t'hauràs d'acostumar a viure al palau de Paris. Ah, i ara que ho dius, no et faria res donar-nos algun títol. A mi m'agradaria el de Príncep de Luxemburg. I a tu, Jusèp?
- Jo sóc humil. Amb rei de Gascunya em conformo – va respondre l'altre jove mentre reien –. Au pren una miqueta de vi de la teva terra, que t'ajudarà amb les paraules.

L'enrenou dels tres joves al carrer va alertar les veïnes i moltes d'elles es van avocar a la finestra, cosa que augmentava tant el nivell de vergonya del jove com el de diversió dels seus amics.

- És aquí. Ara us demano si us plau que em deixeu sol. Si continueu aquí, al meu costat no podré articular paraula.

³ En gascó d'Aran: No et vull sentir pas. Ni una paraula!

Els minuts van passar. Georg i Jusèp comentaven quin seria el resultat del seu plan. Sabien que arriscaven molt, tant com la felicitat del seu amic, però també hi havia un fet, que si no es llançava mai no aconseguiria res. Gairebé no s'atrevien ni a mirar la porteria on havia entrar el Roger, no fos el cas que ho espatllessin tot. Esperarien la tornada de Roger.

Al cau d'una estona Roger tornava amb una cara un tant ambigua. No es podia saber ben bé com havia estat la trobada. Bé, al menys no portava una cara negativa, però qui sap...

- *Wia isch's oech gange?*⁴ - va preguntar Georg.
- Doncs... bé, suposo
- Com que “bé suposo”? Dignes-nos, home, digues-nos!
- Bé, la noia es diu Marieta. Ha acceptat a veure'ns i els seus pares hi estan d'acord.
- Que no és pas això una bona notícia?! Anem a celebrar l'esdeveniment. Visca el Roger! – van cridar els seus amics al bell mig del carrer fent la situació encara més compromesa del que era per natura.

Per fi semblava que el Roger havia trobat el camí de l'estabilitat. Potser la mà d'una dona era el que calia en la seva vida, més que no pas les fantasies, els contes i els viatges impossibles a països llunyans.

Cada dia veia la Marieta al port i li donava els millors peixos de que disposava. La veritat és que passava molta vergonya cada cop que s'hi acostava, ja que no només les peixateres coneixien l'afer, sinó gairebé tothom al port. De vegades Roger aconseguia alguns teixits o menjars exòtics que li donaven els capitans de les naus i, no cal dir-ho, corria cap a les peixateres per donar-li a la Marieta. Mai no havia estat tan feliç.

⁴ En suabi: Com t'ha anat?

CAPÍTOL 5

FINALS DE FEBRER 1686

Els primers raigs del sol de primavera començaven a fer-se veure a Barcelona. Encara feia força fred, especialment al port, on la brisa sempre portava una humitat mortal que es ficava en cada cel·la del cos dels treballadors. Amb tot, es notava que el bon temps estava ben a prop, i amb ell tot el que comportava: més vaixells amb moltes més mercaderies i per als artesans, molta més feina, ja que és durant aquesta època que la gent arregla els vells vestits d'hivern i sempre que els sigui possible, compren noves peces de roba, calçats o el que calgui.

Jusèp, Georg i Roger continuaven també amb les seves tasques. Feia setmanes que a penes es veien, ben sigui per culpa de la feina, ben perquè el Roger tenia altres coses en que pensar. De fet, havia començat a buscar una casa on viure quan es casés. De moment tenia uns bons diners estalviats, cosa que facilitaria tot el procés.

- I per quan serà la boda? – va preguntar Jusèp.
- No ho sé pas. Encara no li ho he preguntat.
- Que no li ho has preguntat? És a dir, estàs buscant casa i no has preguntat de la Marieta si es casarà o no? Tu ets boig, totalment i sense cap mena de dubte – va dir en Georg fent un gest divertit amb mans i cara.

La veritat és que el suabi tenia tota la raó. Potser era més prudent preguntar primer què pensaven l'altra persona i la seva família abans de planejar tota una vida. El problema és que no era fàcil expressar els sentiments. Cada vegada que el Roger estava amb la Marieta, sentia que les paraules es creuaven en el seu cap, que no era capaç de dir ni tan sols una frase simple sense equivocar-se. Per altra banda, després de tants mesos de veure's, era evident el que desitjava, i segur que no hi hauria cap impediment per part de la família de la jove.

- Va, avui li diré – va anunciar Roger amb un somriure.
- Aquest és el Roger, el terror de la Geltrú! – van exclamar el Jusèp i el Georg –. Felicitats! Per fi et decideixes a atacar.

Tots tres amics sabien que aquella no era pas una decisió esbojarrada. Més aviat era quelcom que prendre's amb molta cura, tot donant-hi la importància deguda. A més a més, no era cosa d'un d'ells, sinó que s'ho van prendre com un treball d'equip. Roger tenia per davant un desafiament seriós i els seus amics no l'abandonarien per res del món. Estarien allí per animar-lo i alegrar-se amb ell quan la notícia fos oficial.

Roger i Marieta es trobaven aquella mateixa tarde, i durant tot el dia els tres nois van preparar l'encontre. El primer de tot va ser anar molt net, que no hi hagués ni rastre de pudor de peix; tothom sap l'obsessió de les dones amb la neteja. Ningú no sabia com aconseguia les mercaderies, ni quins contactes tenia, però Georg sempre trobava la cosa adient per a cada moment. Així que aquell dia es va presentar amb un bon tros de sabó de la millor qualitat.

Després d'omplir un cossi d'aigua van banyar Roger com si d'un gosset es tractés. Aprofitant l'aigua i el sabó que havia sobrat, van rentar també les robes, i després Jusèp va tallar-li els cabells.

Cada cop s'acostava més i més l'hora fatídica. Segons passaven els minuts, la confiança de Roger s'esvaïa com fum. Com podia ser que només unes hores abans se sentia tan fort, tan segur i ara, en canvi, volgués fugir de tota aquella situació?

- I si ho deixem per demà? – va preguntar.
- Després de tot el que hem fet ara t'acovardeixes? Ni parlar-ne, noi, ni parlar-ne!
- Però si amb la bona traça que fas qualsevol noia de Barcelona es casaria amb tu. Què n'has de témer? – va dir Georg per tal d'animar el seu amic.

Definitivament Roger no es podia tirar enrere. Per una banda se sentia confiat, però per l'altra, li tremolava fins a l'últim racó del cos. “Vinga, endavant!” - es repetia mentalment una vegada i una altra mentre caminava cap a la casa de la Marieta. Per fi va arribar davant de la porta. Mai no l'havia vista tan alta i tan forta, gairebé semblava la porta d'un castell. Dintre se sentien les veus de la família. I fora Roger era capaç de sentir els batecs del seu cor accelerat. Hi va estar-se uns minuts encara pensant si picar la porta o no, i en el cas de fer-ho, què dir, com actuar...

- És el Roger! – va anunciar a crits la germana petita de la Marieta.
- Home, Roger! Com per aquí? – li va preguntar el pare -. La Marieta no hi és, no crec que trigui gaire.
- Veureu, senyor, voldria parlar amb vós.
- Bé, tu diràs, fill.

El Roger, fent acopi de forces, va explicar quines eren les seves intencions respecte a la jove. Tot i que el pare de la Marieta no hi veia cap impediment, sí que li va fer un extens interrogatori, ja que desitjava que la seva filla tingués un futur digne, sense misèries.

- Ja sé que sols Déu, Nostre Senyor coneix el futur, i només Ell sap com serà la nostra vida, però espero que entenguis que aquest tràmit és necessari.
- Ho sé, senyor, i trobo molt bé que em faci aquestes preguntes. Si la Marieta fos filla meva jo també ho faria. No m'agradaria que es casés amb qualsevol, sinó més aviat amb algú que li pugui assegurar un bon avenir.
- Ets un bon marrec, fill. I això que dius que estàs buscant una casa per viure-hi junts és un bon començament. Per altra banda, conec perfectament la teva feina i sé que els homes del port estan molt contents amb tu. Així podràs tenir diners suficients com per pujar els nens i viure dignament, com a un bon cristià. Per la meva part, no hi veig cap impediment

a la boda. Ara ho haureu de parlar la Marieta i tu.

Bé – pensava el Roger –, el primer obstacle ja és aigua passada. Ara quedava el més fàcil. El veure on i quan es cassarien. Ell havia pensat que l'església de la Geltrú seria un lloc molt maco. Li portava molts records de la seva infància, de quan jugava amb els altres nens a l'ombra dels murs del castell. La Marieta era de Barcelona, però segurament també li agradaria aquell lloc.

Ja al vespre, després d'haver demanat la mà de la noia i d'haver parlat amb ella mateixa, Roger va tornar a casa. Encara no hi havia ningú, ja que Georg i Jusèp estarien a punt de tornar de la feina del taller de sabateria. Mentrestant va aprofitar per treure's les robes del diumenge, posar-se la dels dies feiners i menjar un mos de pa amb botifarra.

- Aquest sí que té sort, no com nosaltres que no podem ensarronar ni a una rata vella – reia el Jusèp mentre s'acostaven a casa.
- Això ho diràs per tu – li va retreure el Georg –. Fixa't en mi, sóc un home amb classe, maco, fort... A més a més et dic que si no és pels teus acudits gascons, aquella rossa d'avui ja estaria en les meves mans.
- Però què dius ara?! Gràcies als meus acudits que s'ha fixat en tu, sinó no sabia ni que existeixes.
- I ara! Guaita, sóc ros, faig un cap i mig més d'alçada que tu. qualsevol es fixaria en mi. Tu, en canvi, ets un petit gascó, morenet i amb ulls foscos, com la majoria de la gent d'aquesta ciutat.
- Clar que sí! Sóc un homenet de sang calent, ple de passió. Això les torna boges, a les dones! – va dir entre riures Jusèp al obrir la porta.

Tot i l'escàndol, que era difícil d'obviar, Roger no havia sentit arribar a casa els seus companys. Continuava assegut a taula amb la mirada perduda mentre mossegava el bocí de pa.

- Home! Com ha anat? – van preguntar els amics.
- Bé – va respondre el Roger amb un somriure estrany.
- Ja sé que no és el teu objectiu ser escriptor o dramaturg, però portem un dia bastant llarg i ens agradaria saber en què consisteix això de “bé”. Va, volem detalls. Si vols et podem ajudar una mica: els teus simpàtics amics et van preparar la millor roba que tens, et vas vestir, vas anar a casa de la Marieta, et van obrir la porta i...
- Doncs no n'hi ha gaire cosa a dir. Primer vaig parlar amb el seu pare perquè ella no havia arribat. Després va arribar la Marieta amb la seva mare i vàrem parlar tots plegats.
- I...? – van preguntar els altres joves a l'uníson.

- Doncs que tinc dues notícies: una diguem-ne bona i l'altra en principi dolenta.
- Va, la bona!
- Que la família accepta que ens casem.
- I l'altra?
- Doncs que ella no.
- Com que no?! – va exclamar el Jusèp.
- Doncs diu que ella se sent molt bé amb mi. Que som bons amics però que no es vol cassar amb mi. Potser vol alguna cosa de més bona. No la culpo.
- Ja, el que vol és caçar un mercader ric al port. Aquestes dones són totes iguals.
- Em sap molt greu – va dir Georg-. Sé que és difícil, però ara què faràs? Continuaràs buscant una casa?
- La veritat és que no ho sé pas. No he tingut temps de plantejar-me el que faré o deixaré de fer. Potser demà veuré tot d'una altra manera.

Els dies van passar lentament, però el Roger no aconseguia tenir clar el que faria. Diverses vegades va intentar convèncer la Marieta de que es casés, però era com parlar amb la paret. Ni el Roger, ni els seus amics, ni tan sols la família de la Marieta entenien aquella estranya situació. Tot era massa evident per a tothom, excepte per a la jove. Semblava ser que aquella època s'havia acabat i res no la podia tornar. Tampoc servien de gaire cosa tots els intents dels seus amics per fer que el Roger se sentís millor. Era com si hagués caigut en un pou d'on ningú no el podia treure.

CAPÍTOL 6

MARÇ 1686

- Va, aixeca't que és diumenge i hem d'anar a missa – va dir Georg mentre treia els llençols de sobre Roger.
- Vaja, no me'n recordava – va respondre amb veu ronca fregant-se els ulls.

Tot i les poques ganes, Roger es va unir a Georg i Jusèp en assistir a missa a Santa Maria. Així al menys faria alguna cosa diferent que la resta dels dies. No es pot dir que a l'església estigués gaire conscient, de fet des de feia setmanes cada activitat la realitzava de forma mecànica, rutinària, sense fixar-se en què feia ni mostrar gaire interès en el resultat. La vida havia perdut tota la seva màgia.

El servei va començar com cada diumenge: els feligresos primer es posaven drets, després s'agenollaven, després deien no sé quines paraules en llatí i tornaven a començar. Segurament que el Roger, a l'igual que cadascú dels assistents hauria pogut fer cada moviment, repetir cada paraula del ritual sense l'ajut del sacerdot. Aquesta vegada, però, la missa va acabar d'una forma diferent. És cert que les oracions, els càntics i les altres parts del ritu es van efectuar amb una precisió extrema, com sempre, però en acabar el mossèn va cridar l'atenció dels fidels.

- Benvolguts germans – va dir en llengua catalana –. Sé que això no és habitual, però és el desig del Sant Pare, Innocenci⁵ que es faci aquest anunci en totes les diòcesis del món i a més a més en llengua vulgar, perquè no hi hagi cap mena de confusió.

És possible que us hajau assabentat del drama que des de fa anys assota els nostres germans d'Europa central. Els turcs, un poble de costums bàrbars i de religió mahometana, no només va envair fa decennis gran part del continent, sinó que ara, a més a més, desitgen apoderar-se de les terres d'Àustria, i en especial la seva capital, Viena. Fa tres anys ja ho varen intentar, però la Gràcia de Déu i l'astúcia del bon catòlic Carles, duc de Lorena, els va aturar. Des d'aquell dia i a instància del papa Innocenci, es va formar la Lliga Santa per lluitar contra els infidels.

Avui la necessitat de recolzar la Lliga és encara més apressant i la victòria podria ser més a prop que mai. Els cavallers cristians d'Àustria, Polònia i dels principats alemanys avancen i continuaran avançant si nosaltres som amb ells. Com a fidels cristians i com a súbdits del rei Carles d'Àustria animo en nom del Papa a orar per la victòria, i a tots els homes a que puguin unir les seves forces en aquest gran esdeveniment, que puguin lluitar contra els pagans en nom de Crist i que juntament amb germans de tot arreu, facin fora d'Europa l'amenaça turca ara i per sempre mai. Sigui la glòria a Déu Nostre Senyor. Amen!”

A la sortida de l'església es va formar un gran enrenou. Ningú no havia quedat indiferent davant l'anunci. Allò va impressionar especialment els joves. La gent gran, per altra banda, no en volia saber gens. Ells també havien viscut una guerra, en el seu cas contra els castellans, i ningú no els

⁵ El Papa Innocenci XI

va ajudar. Tothom els va trair, fins i tot els aliats francesos. Ells havien promès el seu suport al president de la Generalitat Pau Claris, el qual va atorgar el títol de Comte de Barcelona al seu rei, Lluís. Però al final tot va quedar com sempre passa en un país ocupat encara que sigui una ocupació consentida: problemes entre els autòctons i els estrangers, i el poder que abans retenien els castellans ara havia passat a mans franceses i no pas catalanes. El fastigueig d'aquella situació havia fet aparèixer algunes pintades a Barcelona que deien: “*Ni Castellans ni Gascons!*” que encara perduraven en algunes parets mig amagades. La guerra va arribar i els únics que havien lluitat de veritat havien estat els catalans, i tot per que als pocs anys francesos i castellans fessin les paus a costa d'esquarterar Catalunya, deixant el Rosselló i el nord de la Cerdanya en mans de la monarquia francesa.

- Ho heu sentit? – va preguntar Georg boig d'alegria –. Una oportunitat de fer alguna cosa interessant, potser de guanyar uns calerons i qui sap, de trobar una bona noia!
- Però que és el que volen fer exactament? – li va preguntar en Jusèp.
- No ho sé ben bé. Segurament voldran avançar per Hongria fins a Transsilvània i així fer fora els turcs.

La paraula Hongria va despertar l'ensopit Roger. Feia anys que no la sentia. Gairebé des que el seu avi li cantava aquella cançó de la Cerdanya del cérvol que en realitat era la princesa d'Hongria.

- Hongria, dius?
- Sí. La meitat del país és part de la corona austríaca, però les regions orientals són turques – explicava Georg –. Creieu-me, aquesta oportunitat no es presenta més que un cop en la vida. Ens hem d'enrolar-hi! Ara mateix buscaré la manera de fer-ho. No em vull fer vell cosint sabates.
- Jo, per la meua part, també ho faré – va dir Roger –. No tinc res més a fer en aquesta ciutat.
- Si hi aneu tots dos, jo també ho faré. Sou tan inútils que no sabríeu ni menjar si jo no us dic com tallar el pa! – va exclamar rient com sempre Jusèp.

Les següents setmanes Barcelona va esdevenir una gran bellugadissa. Els diversos gremis van ser els encarregats de reclutar els joves per a la guerra. Molts milers hi van respondre però el fet d'haver-se de pagar les pròpies despeses va tirar enrere la majoria. Amb tot unes quantes centenes de catalans encara eren disposats a viatjar a Àustria. Els baixos salaris i les pobres condicions en que vivien molts d'ells van ser determinants, a banda de les promeses de riqueses i aventures. L'assumpte, però, no feia gaire gràcia a molts dels empresaris, que veien com desertaven en massa els seus treballadors.

Semblava que el repte d'unir-se a la Lliga havia tornat a la normalitat el Roger, que treballava, es divertia amb els amics, parlava i menjava com sempre ho havia fet. Potser algun mal encara li

quedava dintre, però el cas és que allò ja era història. Els gremis havien previst la sortida de l'expedició a finals de maig, pel que Roger va decidir de viatjar a la Geltrú per acomiadar-se de la família. No és d'estranyar que especialment la seva mare ho intentés tot per tal de fer que el seu fill petit no anés a la guerra. Explicava com havien estat les guerres de mitjans de segle contra els castellans i els francesos⁶ però res no podia canviar la intenció del seu fill. Únicament li podien aconsellar, com fan tots els pares, i demanar Déu que el protegeixi.

Ja a Barcelona un altre cop, vivia una vida tranquil·la, sense sobresalts, ja que amb els diners que havia estalviat al llarg d'aquells anys es podia permetre de no treballar aquelles setmanes. Passava el dia passejant, llegint i estudiant la llengua suàbia. Coincidia un dia que passejava pel carrer dels sabaters, esperant els seus amics, quan es va creuar amb Francesc, el seu antic patró. Tenia una cara un tant amoïnada i Roger ni tan sols no el volia saludar, però no es va poder amagar.

- Roger, tu per aquí! – va dir el vell Francesc canviant el semblant amb un somriure.
- Tinc pressa, si us plau – va respondre el jove sense ni tan sols mirar-se'l.
- Espera, t'ho prego, espera un moment. Necessito que tornis al taller. Aquests maleïts idealistes de la guerra d'Àustria m'han deixat plantat i tinc moltes comandes a servir.
- I els diners que em vau deixar a deure?
- Bé, jo mai no et vaig fer fora. Vas ser tu el qui vas marxar, o sigui que no et dec ni una moneda.
- Home, és una manera de veure la situació, però em pensava que “*ves-te'n d'aquí, maleïda escòria*”, tal i com em vau dir, significava que éreu vós el qui em feia fora – va contestar Roger.
- Va, va. Són coses que es diuen quan un està enfadat – treia importància el Francesc –. Ara bé, si ho desitges el treball és teu. Et donaré el doble del que et donava abans, t'ho prometo.

Per un moment Roger va adoptar una postura meditativa que donava esperança al Francesc. Mirava al buit fins que va dir:

- Bé, senyor artista. Considerant les condicions que m'oferiu així com la meva experiència al vostre taller, vaig pensar que mai no gaudiria d'un plaer com el que ara experimentaré. I és que us diré que seria millor permetre que m'assotessin amb fuets amb puntes de ferro i després deixar que les rates em devoressin mentre encara sóc viu, que anar a treballar amb un estafador com vós. Però és més, us diré que si no treballo és perquè he arribat a un punt en que no necessito els diners, i molt menys els vostres. Però encara em queda el plaer més gran, un que ningú no em pot treure: el saber que el vostre negoci va malament,

⁶ La guerra dels segadors (1640-1641) i la guerra entre les monarquies espanyola i francesa (1652-1659) que va acabar esquarterant Catalunya.

que els treballadors se us en van i que ningú no els vol suplir. Potser us seria útil d'anar a Castella a buscar-ne de nous. Dit això, tingueu un bon dia, senyor Francesc, que jo ja he tingut la meva dosi de satisfacció, una satisfacció que em durarà bastant de temps.

El Roger es va allunyar lentament amb un somriure d'orella a orella mentre que Francesc es quedava al mig del carrer com un espantaocells, tot vermell, ple de ràbia i insultant ostentosament davant les mirades atònites i incrèdules dels transeüints.

El temps corria ambigu per al Roger. Per una banda la meta de marxar a Àustria i tots els preparatius conseqüents feien que tot anés molt ràpid. Per l'altra, els dies que hi havia entre el present i la partida semblaven multiplicar-se fins a l'infinit. Donat que coneixia el negoci del port, i que actualment disposava de temps, va ser contractat per preparar el viatge que portaria els aventurers catalans a les terres del rei d'Àustria.

CAPÍTOL 7

FINALS DE MARÇ 1686

Per a contrarietat dels voluntaris, el rei no va ajudar gaire, per no dir que en absolut. Sembla ser que els francesos intentaven per tots el mitjans apoderar-se de les terres de Flandes, i la corona estava molt més interessada en retenir aquell país que no pas en ajudar el seu familiar Leopold en assegurar la frontera oriental d'Europa.

Les negociacions amb els armadors tampoc no eren fàcils, tot i la seva bona disposició. Els pirates, la armada borbònica dels francesos, així com els fenòmens naturals eren riscos molt importants com per fer rebaixes, i el preu que exigien per viatjar a Gènova era molt elevat, tant que deixaria fora molts dels idealistes que volien anar en busca de riqueses mentre defensaven Europa i la fe catòlica amb l'espasa.

- Si no aconseguim baixar els preus no podrem enviar més que cinquanta o seixanta persones – va dir preocupat un dels responsables dels gremis.
- Però la gent està il·lusionada. Tots hi volen anar, a la guerra. Tots volen ser part de la història i aconseguir riqueses – responia preocupat Roger.
- Tots volem moltes coses, fill però la realitat és la realitat. També m'imagino que els hongaresos i els austríacs desitjarien tenir els turcs molt lluny, però no és el cas, per això el Papa ens demana ajuda.
- Hi ha cap possibilitat d'abaixar els preus dels passatges? – va preguntar Roger.
- Home, jo diria que només es pot aconseguir fent que molta més gent s'hi enroli. Com més serem menys pagarem.
- Voleu dir? Perquè jo crec que si en som més, també necessitarem més vaixells que ens transportin, llavors estarem un altre cop amb el mateix problema.
- I ara! El comerç no funciona així. Si necessitéssim, poso per cas, deu, vint vaixells en comptes d'un o dos, podríem aconseguir un bon preu. El propietari guanyaria molts diners amb l'expedició, i nosaltres pagaríem menys per cap. en canvi amb un sol vaixell o dos, l'armador guanyaria, però no tant, i per això ens demanarà més. Això funciona d'aquesta manera.
- Doneu-me, doncs, una setmana i us portaré més soldats. Sé com fer-ho.

Roger va sortir content i confiat del taller on es feien tots els preparatius per al viatge. La resta d'homes se'l van mirar pensant que era boig, que no hi hauria cap altra persona que es volgués enrolar a Barcelona.

El pla que el jove de la Geltrú tenia en ment no era altre que el mateix que des de feia segles feien servir els homes de Déu, com els monjos mendicants, els profetes antics o el mateix

Jesucrist: anar pels carrers, per les cases, per les places explicant la situació i animant tothom a unir-se en aquella empresa històrica. En principi els seus amics, que serien els seus apòstols, van pensar que allò era quelcom massa agosarat i que segurament no tenia cap futur, però en escoltar les opinions que els responsables del gremi tenien sobre els preus de les naus i de com abaratir-los, van veure que en realitat no hi havia cap més possibilitat de viatjar si no era fent aquella estranya feina amb el Roger i amb tot el qui s'hi volgués afegir.

- Hem d'anar al port, pels tallers dels gremis parlant amb cada home. Tots els barcelonins han de conèixer el problema. N'estic segur que molts voldran venir amb nosaltres. A més a més hem de ser ràpids. El gremi m'ha donat una setmana, ja que d'aquí a un mes se suposa que partirem cap a Gènova i si no, es cancel·larà la campanya.

La urgència del temps tampoc deixava més sortides. Aquells que tenien clar que volien anar a la guerra no podien fer més que animar els seus companys de feina perquè fessin el mateix. Els joves es van posar a treballar el més ràpid que podien. Visitaven tallers, parlaven pels carrers explicant la situació, donant raons... però per desgràcia la cosa no funcionava. El primer dia tan sols tres nous artesans s'hi van apuntar, a banda d'altres cinc que no ho tenien gaire clar. D'aquella manera semblava evident que no aconseguirien res. Si tot continuava així a penes s'hi enrolarien vint o trenta nous voluntaris, cosa que no ajudava a pal·liar el problema dels preus de les naus.

Abatuts en veure el seu fracàs, Roger, Jusèp i Georg meditaven en que podria atreure més soldats a la croada. Finalment va ser el Jusèp, el més passional de tots tres, el qui va parlar:

- Digueu-me, vosaltres per què voleu anar a la guerra?
- Què dius ara? Ja ho saps – va respondre Roger un tant molest per la pregunta.
- No, no. Parlo seriosament- insistia Jusèp –. Voleu anar per estalviar diners a algú o per què?
- Quina bestiesa! Jo no aniria mai perquè altra gent estalviï – va respondre Georg.
- Tu tampoc, oi Roger? Vet aquí la solució al problema. Quan parlem amb els artesans de que s'han d'apuntar a les llistes de voluntaris perquè el viatge surti més econòmic, ningú no s'ho pren seriosament perquè més econòmic és quedar-se a casa, aquí a Barcelona, que no pas embarcar-se en un vaixell cap a Itàlia.
- Llavors tu què proposes? – va preguntar Roger.
- Apel·lem els sentiments! T'ho pregunto un altre cop, Roger. Tu per què vols anar a la guerra?
- Doncs... perquè el meu avi m'explicava històries del rei Jaume, de la reina Violant d'Hongria, perquè vull aconseguir riqueses, perquè vull conèixer el món. No sé... hi ha molts motius.

- I tu, Georg?
- Potser perquè vull tornar a sentir les olors del meu país, menjar les mateixes coses que menjava quan era només un marrec i a més a més perquè és l'única manera d'aconseguir alguna cosa en aquest món. Està clar que els garrepes dels artesans no ens donaran una vida millor per molt que ens esforcem.
- Ho veieu? – preguntava al vent eufòric el Jusèp –. Les raons d'anar a la guerra només són dues: els sentiments i la cerca de fortuna. I a l'igual que ens passa a nosaltres els passa a tots els barcelonins. Si no hi ha un sentiment, si no hi ha una raó que els arribi al cor, ells tampoc no es mouran. Hem de commoure els seus cors i en una setmana tindrem molts més voluntaris de la nostra part del que podíem pensar en principi.

Els joves van passar la nit parlant i dissenyant l'estratègia que els faria guanyar la primera batalla. Van ser moltes les consideracions, moltes les raons que esgrimien. Havien de pensar com a artesans que no volen enrolar-se. Què els impedia de fer-ho? Tenien por? Tenien una bona vida? Per suposat resultava pràcticament impossible de convèncer aquells que tenien família, ja que era lògic que volguessin cuidar primer de les seves mullers i fills abans que no pas anar a salvar un país del que probablement no n'havien sentit mai a parlar, però que hi havia dels altres? Aquells joves sense responsabilitats familiars, aquells que encara no tenen la seva vida definida?

El dia va apuntar com tants altres, una típica jornada de primavera. Els tres joves però, sentien un ambient especial, diferent al del dia anterior i al de tota la resta de dies. No cal dir que el pes de la responsabilitat es notava sobre les seves esquenes, però la il·lusió d'acomplir amb ella era encara més forta i l'esperança d'aconseguir fer funcionar el seu pla feia que no hi hagués res en el món que els pogués aturar.

Poc abans del migdia es van col·locar en un carrer força transitat a prop del port. El seu primer objectiu serien els pescadors i gent de mar en general. Després d'intentar congregat el màxim nombre de persones possible, Roger es va posar en un lloc on fos ben visible i va parlar en alta veu:

- Catalans, barcelonins, cristians que habiteu aquesta ciutat! Escolteu les meves paraules!

Tots coneixeu el nostre rei, en Jaume. Sens dubte tots els catalans ens hi sentim agraïts. Ell va conquerir de mans dels moros els regnes de Mallorca i de València. Va ser ell el qui ens va donar un país, aquest en que ara vivim. Ell va ser el qui ens va alliberar del pesat jou dels sarraïns. Ell ens va donar lleis i va construir castells per a la nostra seguretat. Fins i tot, homes de mar, us recordo que el rei Jaume va ser el primer que va fer importants ports en el país. Sense ell segurament avui no podríeu viure ni de la pesca ni del comerç, ja que les altres grans potències del món us ho haurien impedit.

No penseu però que totes aquestes tasques les va realitzar sol. Al costat d'en Jaume seia la nostra reina, na Violant. Veient les dificultats que hi havia a Catalunya en la seva

guerra contra els sarraïns, va demanar ajut del seu pare, el rei d'Hongria, el qual, com a bon cristià, va enviar soldats que es varen posar a les ordres d'en Jaume. Gràcies a ells, a milers de cavallers hongaresos, el rei d'Aragó va conquerir els territoris que avui anomenem pàtria.

Ara són els nostres germans d'Hongria els qui es troben en perill. Els turcs han envaït el seu país a l'igual que els sarraïns el nostre. I no us penseu que el seu patiment es menor del que van passar els nostres pares. Els turcs enderroquen esglésies per tal de construir-hi mesquites, maten els pares per educar els nens hongaresos en la seva fe, roben i cremen els camps per empobrir la població fins que malgrat tractar-se d'un país molt ric, han arribat a estar en una condició insuportable, per això ens demanen ajut. Un ajut per recuperar el seu propi país, un ajut per tornar a conrear els seus camps en pau, per pujar els seus fills en la fe cristiana i per tornar a ser un bon amic nostre, sense que ningú els digui amb qui ha de parlar. No seria menyspreable de nostra part donar-los l'esquena en comptes de la mà? Enroleu-vos amb els voluntaris catalans que aniran a combatre per la llibertat d'Hongria! Veniu amb nosaltres i comporteu-vos com a bons cristians ajudant els nostres germans!

El discurs de Roger semblava haver tingut efecte en la gentada i molts s'hi van acostar demanant informació.

- On eren els hongaresos quan nosaltres lluitaven contra els castellans fa trenta anys? Per què no van venir a socórrer-nos llavors? – va preguntar un vell d'una manera acusadora.
- Que no m'heu sentit? Hongria és un país sotmès al rei dels turcs. Com volies que vinguessin a ajudar-nos si ells mateixos pateixen la tirania d'una potència estrangera que no els deixa ni viure en pau en la seva terra? – va respondre Roger per que tothom el sentís-. Ara bé, també us dic una cosa, si el rei d'Hongria hagués tingut la opció ens hauria vingut a recolzar en la nostra lluita contra l'invasor a l'igual que van fer en temps del rei Jaume. Si els alliberem tindrem un fidel aliat a Europa, si pel contrari els deixem extingir-se sota els turcs haurem perdut un gran amic i nosaltres serem el país més repugnant del món, un país que oblida els seus amics i tot el que van fer per ell.
- I qui paga el viatge i les armes? – va preguntar un altre home –. Som pobres
- Feu un esforç. Quan conquerirem Hongria us costarà tornar a Barcelona amb el pes de totes les monedes i tresors turcs que hi trobarem. Ens estan esperant allí; esperant que mans cristianes els agafin. A més a més, penseu: de què us serveixen les quatre monedes que podeu tenir aquí? De res, com tu has dit som pobres i pobres morirem si no en fem res, quelcom d'important. Ara bé, si invertim aquelles monedetes en participar en un esdeveniment històric com el que ens ocupa, guanyarem el cèntuple o encara més, fins i tot podrem rebre terres. Llavors sí que serem rics, sí que podrem tenir una casa, sí que podrem casar-nos i tenir molts fills, sí que podrem viure, perquè el que vivim ara no és pas vida, sinó una angoixa lenta i dolorosa.

L'enrenou del matí va ser considerable. Desenes d'homes van decidir de respondre a la crida del

Papa i ajudar els seus germans hongaresos. Hi venien homes de totes les edats, fins i tots alguns de casats que buscaven riqueses i una nova vida per a ells i els seus.

Roger, Jusèp i Georg, ara acompanyats per alguns homes més, van repetir l'operació dia rere dia en diversos carrers de Barcelona. La gent s'arremolinava al voltant d'ells per escoltar les raons, els plans de viatge i el que es trobarien un cop arribats a Europa central. Certament molts van ser els qui no van poder enrolar-se, tot i el seu desig de fer-ho, però també era un fet que el nombre de voluntaris que podrien viatjar es va elevar fins a gairebé dos-mil homes.

- La veritat – van dir els responsables del gremi de sabaters –, mai no havíem pensat que tindries èxit en aquesta missió tan poc ortodoxa.
- Bé, no he estat jo sol, sinó que ha estat un treball en equip. Si no és per l'ajut dels meus companys no hauria aconseguit més que una dotzena d'homes, i això amb grans dosis de fortuna.
- Mil vuit-cents quaranta-vuit, aquest és el nombre exacte dels voluntaris provinents de tots el gremis de Barcelona que desitgen viatjar a Viena – va informar un dels mestres –. Certament és un exèrcit considerable; una petita ajuda per fer fora els turcs i fer tornar el cristianisme a terres del rei d'Hongria. Tan de bo que puguin anar-hi tots, però encara que només hi viatgin la meitat serà molt més dels que havíem pensat en principi.

CAPÍTOL 8

FINALS D'ABRIL I PRINCIPIS DE MAIG DE 1686

Al port de Barcelona hi havia una activitat molt més notable que la resta de dies. Desenes de vaixells arribaven esglaonadament per tal de transportar els exèrcits de voluntaris cap al port de Gènova. Mentrestant als carrers de la capital de la corona d'Aragó tothom es preparava per a la imminent partida dels seus fills. Els voluntaris compraven tot el que podien necessitar. Els gremis, coneixent la dificultat que podien experimentar alguns dels seus homes per fer front a tants pagaments, havien organitzat un fons d'ajuda, un lloc on els ciutadans portaven roba que no feien servir, aliments, armes o qualsevol cosa útil que després es distribuïa entre els soldats.

El dia assenyalat tot estava previst per a la partida de les naus catalanes que transportarien finalment uns mil homes cap a les costes d'Itàlia. N'hi havia de tota mena: de grans, de petites, vaixells comercials, fins i tot vaixells pesquers adaptats. La gran demanda de transport havia aguditzat l'enginy dels armadors per tal treure'n profit, ja que als idealistes el que els importava era arribar a Gènova.

Al port es va celebrar una missa a la qual van assistir tots els guerrers, les seves famílies i no pocs curiosos. El bisbe de Barcelona va beneir l'expedició i va desitjar-los la victòria i la tornada a casa sans i estalvis de la guerra contra els turcs.

Just en acabar el servei religiós, es va embarcar cada soldat a la seva nau. Va ser allí on tindrien la primera sorpresa, que malgrat anar pel seu bé, en principi no va ser gaire ben rebuda.

- Els vaixells no podran anar directament a Gènova! – va anunciar el portaveu dels gremis.

De sobte es va aixecar un rumor cada cop més fort entre els soldats, però lluny d'amoïnar-se, el portaveu va continuar amb el seu discurs.

- Diuen que el rei de França ha signat la pau amb el rei d'Àustria, tot i així tenim sospites de que podria utilitzar la guerra turca per tornar a atacar els teutons i els seus aliats. Si no anem directament a Itàlia no és per altre motiu que la nostra pròpia seguretat, per tant cal evitar les costes de Provença tot el que sigui possible. Per tant, els vaixell prendran la ruta cap a la ciutat de l'Alguer, a l'illa de Sardenya, passant per Mallorca. Allí potser ens aprovisionarem i qui sap si no se'ns uniran més valents, per després viatjar ja cap a Gènova, sempre lluny de les costes que dominen els Borbons.

La nova ruta no afectava realment les intencions dels voluntaris catalans sinó únicament en els dies de més que passarien al mar. Un cop assumida la notícia, ningú no es va sentir malament, era com una aventura extra, i més per a la majoria d'ells, que gairebé mai no havien sortit de Barcelona. Tot plegat els donava una oportunitat de conèixer més món del que haurien fet en una vida normal, com la que havien portat fins aleshores.

Ja travessant la Mediterrània, les diferències entre naus van aflorar ràpidament. Els vaixells comercials no van tenir cap problema en arribar còmodament a l'Alguer en pocs dies, però els més petits, atapeïts com anaven, van necessitar un, dos o fins i tot tres dies més per cobrir la ruta.

Tal i com havia dit el portaveu dels gremis, els dies d'espera van servir per desembarcar, comprar alguns queviures frescos i per que dos homes més s'hi unissin als barcelonins en la seva lluita contra l'imperi dels otomans.

Un cop tots reunits, quedava l'etapa més tranquil·la, la que bordejava la costa occidental de l'illa de Sardenya i després l'oriental de la seva germana, Còrsega, des d'on saltarien al gegantí port de Gènova. Amb tot, els capitans i els responsables de l'expedició van decidir de fer dos grups de naus per tal de no entorpir la bona marxa de les millors naus: el primer amb les embarcacions més ràpides que solien ser també les més voluminoses, i el segon amb la resta, pesquers i vaixells més lents que no podien suportar la velocitat que imposaven els del primer grup. Amb el nou pla en ment, els voluntaris es tornarien a trobar ja a la ciutat de Milà per prosseguir units el camí.

Roger, Georg i Jusèp es trobaven en el grup dels vaixells lents, cosa que no els feia gaire gràcia, però tampoc no es podia fer res en contra. Havia estat molt difícil reclutar aquell gran nombre de voluntaris i la feinada d'aconseguir tantes naus tampoc havia estat senzilla, per això tothom s'havia de conformar amb el que hi havia.

Les naus més lentes van fer dues escales a Còrsega, la primera a Porto Vecchio, al sud de l'illa, i la segona a Porto Cardo, molt a prop de la ciutat de Bastia. Sembla ser que els del primer grup no s'havia aturat enlloc, car quan els homes del segon grup havien preguntat, els pescadors els van informar que havien vist passar desenes de vaixells amb la senyera de la corona d'Aragó feia dos o tres dies, segons l'escala, però que havien prosseguït cap al nord.

Per fi va arribar el moment de deixar enrere Punta Marono, l'indret més septentrional de Còrsega; quedaven uns tres dies de viatge fins a veure terra un altre cop, però per sort el vent bufava de xaloc, cosa que els afavoria ja que els donava la velocitat i el curs necessari per avançar més ràpid.

El primer dia va ser avorrit, lluny de terra, sense cap punt de referència. Només calia esperar i desesperar-se.

- Els altres ja portaran un dia a Itàlia, si més no – va comentar Jusèp.

Georg jugava amb un navalla que llençava amb un gest indiferent una i altra vegada a un tros de fusta, intentant deixar-la clavada, però sense gaire èxit.

- Au, ja n'hi ha prou. Encara ens trauràs un ull amb aquesta cosa! – va exclamar Roger, que cercava de dormir una estona.
- I què merda vols que faci? Al menys així tindríem alguna emoció.
- Doncs compta els vaixells que venen a rere nostre. Potser això et distregui una mica.
- Potser això no sigui gaire interessant, però el que hi ha enfront nostre sí que ho és – va dir

Jusèp.

- I què és, una sirena? Perquè si no ho és no té cap mena d'interès per a mi – va respondre Georg sense demostrar gaire esma.
- No, de veritat, veniu a veure això! Sembla fusta o... no sé...

En sentir el to un tant tràgic i misteriós del seu company, els altres dos joves es van aixecar i van mirar cap on deia el Jusèp. Segons avançava el seu pesquer van percebre que allò que els havia cridat l'atenció no era altra cosa que restes surant d'un navili. Hi havia restes del buc, dels pals, així com tonells i trossos de veles trencades. A jutjar per la quantitat de material que es veia, la nau destruïda devia ser força grossa i aviat es va pensar que probablement seria una de les dels primer grup de voluntaris catalans. Les sospites varen quedar confirmades quan des d'un dels vaixells del segon grup van mostrar una senyera amb la creu de Sant Jordi que havien recollit de l'aigua.

Tot i vigilar cada colze del mar, no es van trobar supervivents. Segurament s'haurien refugiat en els altres vaixells del grup – pensaven i esperaven tots. La preocupació va anar en augment quan després d'una bona estona passant entre restes del naufragi, els voluntaris veien que cada vegada hi havia més fusta surant. Certament allò no provenia d'un vaixell, sinó d'uns quants. Va ser aleshores quan van trobar els primers cadàvers. Al principi no eren més que un o dos escampats, però en poc temps van comptar-se per dotzenes.

- Déu meu, què ha passat aquí? – preguntaven els homes horroritzats.

Cap dels idealistes mai no s'havia trobat amb un espectacle tan macabre i desagradable. El nombre de morts era tan elevat que no podien ser recollits. A més a més devia fer ja més d'un dia de la catàstrofe i l'aigua i el sol començaven a menjar-se els cossos juntament a les gavines i els peixos. Com a únic i últim homenatge per les víctimes, només es podia resar. La majoria dels homes miraven el mar atònits, sense saber com reaccionar davant tal massacre, plorant, demanant el perdó diví pels seus pecats i preguntant-se per la futilitat de la vida.

Mentrestant els vaixells avançaven lentament, intentant esquivar a tota costa tot allò que pogués danyar les seves estructures. Era una feina àrdua, però necessària si volien sortir d'aquell infern al mig de la mar. Tot anava tan a poc a poc que pràcticament es podia sentir la respiració de cadascú dels tripulants de les naus. Aquesta calma, però, no va passar desapercebuda.

- Socors! – va cridar un veu afeblida.
- Calfeu – va dir el patró del vaixell on viatjaven Roger, Georg i Jusèp –, m'ha semblat sentir alguna cosa.

A penes a la distància d'un tir de pedra cap estribord van veure un braç que es movia fent senyals intentant cridar l'atenció.

- Afanyeu-vos, és un supervivent! – va cridar el patró.

El pesquer va posar rumb cap a l'home. En uns minuts van acostar-se suficientment com per rescatar-lo. Encara que estava greument ferit, havia sobreviscut surant sobre una taula robusta, però tan bon punt va estar estalvi al vaixell, les forces el van abandonar i es va desmallar. Els mariners estaven expectants del que pogués explicar el naufrag, però havia perdut tanta sang i havia suportat els elements durant tantes hores, que va resultar impossible despertar-lo.

Després de dues o tres hores, el supervivent va tornar en si. Estava molt feble, però tenia forces per explicar entre murmuris tot el que havia succeït.

- Tots són morts, tots... – va dir en obrir els ulls.
- Qui? Explica'ns què ha passat, t'ho prego – li va demanar el patró.
- Viatjava amb uns cent-cinquanta homes a bord del vaixell anomenat Sant Jordi. Havíem deixat el port de l'Alguer i prosseguíem el trajecte cap a Gènova. Com que portàvem moltes provisions no ens va caldre d'aturar-nos als ports de Còrsega. A més a més, els capitans de les naus desitjaven arribar com abans a Itàlia per tornar a Barcelona. La veritat el viatge anava força bé. El vent ens ajudava i no es veia cap contratemps en l'horitzó.

Un dia després de deixar enrere el Cap Cors, vam divisar una flota que s'acostava per babord. En principi pensàvem que es tractava de mercaders genovesos i no els vam donar cap més importància. Però les hores passaven i els vaixells se'ns acostaven cada cop més. Jo sóc un simple fuster i no en sé gens de la mar i de les seves lleis, però els mariners que venien amb nosaltres van notar una cosa estranya, ja que tot i que la curta distància que ens separava permetia no només comptar el nombre de naus, onze en total, i distingir les seves siluetes, no es veia cap pavelló, en cap d'elles.

Nosaltres vam continuar endavant, sense detenir-nos, però com que la flota aquella continuava a propant-se més i més, el capità va enviar-los un missatge per que s'identifiquessin, però no hi va haver cap resposta. Llavors vam pensar que es tractava de pirates, potser fins i tot pirates otomans i per això vam imprimir més velocitat encara als nostres navilis.

El problema era més greu del que es podia imaginar, ja que les úniques armes de que disposàvem eren les que portàvem a la guerra, com espases i algunes armes de foc, però els vaixells no tenien canons ni res per repel·lir l'atac en cas que es produís. Tot plegat feia que el nerviosisme s'estengués entre totes les tripulacions de l'expedició. Llavors tots vam treure les espases i ens vam preparar pel pitjor. La calma tensa va continuar durant una hora, potser una mica més. Els vaixells estrangers continuaven a prop nostre però sense fer-nos res. Nosaltres, en canvi, intentàvem accelerar el pas, cosa que va produir una esquadra entre els cinc o sis vaixells més ràpids i la resta, uns dotze vaixells. Quan els primers van estar a una distància considerable, les naus misterioses es van acostar més a nosaltres. Va ser llavors quan el capità els va reconèixer: eren navilis del rei de França. El descobriment ens va deixar un tant confosos. Ara no sabíem què era el

que volien. Teníem notícies de la pau que havia signat amb el rei d'Àustria, però la seva enemistat era coneguda per tothom. Els capitans de la nostra flota van enviar una barca amb emissaris per tal de deixar clar qui érem nosaltres i quin era el nostre propòsit. Després d'explicar que érem voluntaris catalans que anàvem cap a Viena tot responent la crida del Sant Pare Innocenci els francesos van demanar-nos que giréssim cua cap a França, ja que de cap manera tenien la intenció de permetre'ns socórrer els austríacs. Evidentment els emissaris van tornar cap a la nostra nau i van comunicar l'ordre al capità, que es va enfurismar. Després de consultar l'assumpte amb la resta de capitans, van enviar els emissaris un altre cop per tal de reafirmar la nostra intenció de continuar cap a Gènova, no pas cap a França, on no se'ns hi havia perdut res. La barca va arribar a la nau capitana francesa. Allí va romandre un temps mentre parlaven amb el capità francès. No sé que dirien els francesos, però és fàcil d'endevinar pel que va succeir després.

Les emocions i la feblesa no permetien parlar gaire aquell home i de vegades havia d'aturar-se i prendre forces, especialment quan explicava els moments més dramàtics de l'episodi.

- Doncs bé – va prosseguir després de beure una mica d'aigua –, vam observar com els nostres homes tornaven a la seva barca. Tot semblava normal, però quan es trobaven a mig camí entre les dues flotes, els francesos van obrir foc, encertant de ple el petit bot que va volar pels aires. No ens va donar temps ni de reaccionar, ja que la següent canonada venia cap a nosaltres.

La veritat va ser una lluita cruel i desapiadada. Totes dues flotes eren tan properes que podíem distingir fins i tot la cara dels mariners enemics. Nosaltres, com sabeu, no disposàvem de canons, així que els francesos ens van disparar a plaer, jugant com faria un gat amb un ratolí. La qüestió ara radicava en quan enfonsarien cada nau, quan moriríem i fins a on arribaria la seva crueltat.

Es mantenien lluny per no ser abordats, ja que en la lluita cos a cos encara podríem haver tingut alguna possibilitat i així, durant moltes hores, o si més no, és el que em va semblar a mi, van enfonsar un a un cada vaixell mentre reien i feien tota mena de gestos obscurs des de la coberta. Quan van acabar la seva diversió van acostar-se encara una mica més a admirar la seva feina des de ben a prop, i quan veien algun supervivent el remataven amb les seves armes com si pesquessin tonyines. Jo, en veure-ho, em vaig amagar sota unes fustes amb un altre company. Així vam estar fins que es va pondre el sol i vam poder sortir a l'aire lliure. Tot el temps ens preguntàvem on seria la resta de la flota, tant els que havien escapat de l'atac com els que veníeu en vaixells més lents. Per una banda desitjàvem ser rescatats com abans millor, per l'altra, ens hauria agradat d'avisar-vos, però potser d'aquella ja no en quedaria cap, dels nostres. Tots podríeu haver estat interceptats per altres flotes franceses. L'espera era terrible. A més a més, el meu company era molt malferit i cap a la mitjanit va morir sense que jo pogués fer-ne res. Per un moment vaig pensar en deixar-me anar, en enfonsar-me mica en mica fins a perdre el coneixement i morir per fi, però em va fer por i vaig continuar agafat a la taula. La resta de la història ja la coneixeu, germans meus.”

El mariner, en acabar la seva història, va trencar a plorar sense consol. De res no servien les

paraules de la tripulació, felicitant-lo per haver sobreviscut, ni tan sols l'agraïment del capità, ja que pel seu testimoni molts podrien posar-se fora de perill.

Tot i la trista escena, no hi havia temps a perdre: la esquadra del rei de França podria estar molt a prop, cosa que significava que els catalans correrien la mateixa sort que els seus companys de la primera flota, pel que calia desviar-se de la ruta programada, però no tant com per retardar massa l'arribada a Gènova i que la resta de voluntaris els donessin per perduts. Els capitans, llavors, van desviar el rumb cap a l'est, cap a l'illot de Gorgona, i des d'allí, a l'abric dels castells i dels canons aliats de la Toscana, de Lucca i de Gènova, on no s'atrevirien a entrar els francesos, continuarien cap al nord, a l'encontre de la resta de voluntaris.

L'expedició va trigar tres dies més del que s'havia previst en un principi, però van aconseguir d'entrar al port de Gènova sans i estalvis, sense cap complicació i sense haver-se topat amb els navilis francesos. Ja a terra van comprovar de primera mà quina era la magnitud de la tragèdia. Dels aproximadament quatre-cents homes que anaven amb el primer grup, només uns cent havien sobreviscut. L'atac havia estat una vertadera massacre.

Tot i la bona rebuda que els genovesos van donar als catalans, l'ambient entre els voluntaris era tens i més aviat fosc. Encara no havien entrat en combat, de fet ni tan sols es trobaven al front i ja havien caigut tres-cents homes. Què succeiria quan arribessin a Àustria? Quants podrien sobreviure a les batalles que els hi esperaven? Aquesta situació va desembocar en un replantejament de propòsits que va dividir el contingent en dos grups: els que volien continuar i els que es volien tornar a Barcelona.

- No continuarem! De cap manera! – va dir un dels caps de la facció rebel –. No morirem com han fet els nostres companys en terra estrangera per lluitar en una guerra que no és la nostra, que no ens aportarà res de res. Tant de bo fóssim encara a Barcelona!

Una gentada va aplaudir les paraules del mariner, que representaven fil per randa el pensament de molts dels presents. El desànim s'havia ancorat en el cor del idealistes. La guerra no era un joc d'on es treien diners a canvi de res, sinó una experiència dolorosa i plena de perills, de la qual havia moltes possibilitats de no tornar amb vida.

- Ens quedarem aquí i tornarem cap al nostre país tan bon punt estem preparats! – va cridar algú d'entre el públic mentre la resta responia afirmativament i ostentosa.

Els membres de l'altra facció se'ls miraven amb llàstima i ràbia continguda alhora. No arribaven a entendre com després del primer contratemps hi havia tants que s'havien acovardit fins al punt de voler desertar. Ningú no havia dit que la missió seria bufar i fer ampolles. Anaven a lluitar contra l'exèrcit més poderós del món, contra el turcs. És cert que el primer combat havia estat contra un enemic insospitat, però igualment podria haver estat una tempesta la que acabés amb els vaixells i no per això deixarien de complir el seu propòsit. Les discussions eren freqüents entre els membres de tots dos grups. Uns defensaven la continuïtat i d'altres la tornada a Barcelona. El problema radicava en que tots dos deien ser posseïdors de la veritat absoluta i volien portar l'altre al seu camp. Per moments semblava que els catalans entrarien en combat, però no pas a Hongria lluitant contra els otomans, sinó a Gènova lluitant contra altres catalans.

Els genovesos veien amb preocupació el devanir dels esdeveniments. Una lluita així, entre centenars d'homes podria fins i tot danyar la ciutat, per tant van decidir de parlar amb els caps de cada grup per tal de posar-hi pau i que ningú no resultés ferit.

La reunió entre els mandataris de la ciutat i la dels caps de les faccions catalanes va donar bons fruits. Finalment es va acordar que l'esperit de l'expedició havia de continuar. Tots havien sortit de Barcelona com a voluntaris, i a la guerra contra els turcs no hi aniria cap home obligat. Així es va acordar que els qui volguessin tornar cap a Barcelona eren lliures de fer-ho, mentre que la resta seguirien el camí cap a Viena, aquest cop acompanyats també pels voluntaris i soldats professionals d'Itàlia. Els penedits van ser uns dos-cents cinquanta, deixant la tropa catalana en menys de quatre-cents homes.

CAPÍTOL 9

La guerra contra els turcs havia començat ja feia uns quatre anys, quan Viena va estar a punt de desaparèixer del mapa de l'Europa cristiana sota els peus otomans. També era cert que l'atac d'aquell estiu de 1682 no era la primera vegada que els otomans assetjaven la capital, ja que portaven més de cent anys intentant de prendre-la sense èxit.

Hongria no era més que una regió dividida en tres: la part més occidental sota el poder absolut de la família Habsburg, la central, en mans del Gran Visir Kara Mustafà, i la més oriental, Transsilvània, era un principat regit per Mihály Apafi sota la protecció del Sultà otomà. Els magiars no volien continuar sota cap jou estranger i no descansarien fins aconseguir tornar a unir el seu país sota una sola corona hongaresa. Els aliats per tal de dur a terme aquella empresa van ser en principi els turcs. El líder hongarès Imre Thököly, amb l'ajut i recolzament del Gran Visir es va enfrontar repetidament a les tropes de l'emperador Leopold, al que els austríacs van respondre internant-se en territori de la Hongria otomana. Aquesta cadena d'esdeveniments va ser molt ben aprofitada pel Gran Visir Kara Mustafà, que va demanar el permís del Sultà Mohammed per tal d'assetjar els castells de Komárom i Győr. El sultà va pensar que seria una bona estratègia per tal de restablir i fins i tot acréixer el seu poder a la vall del Danubi i no només va donar la seva aprovació per a l'avançada de les tropes turco-hongareses, sinó que a més a més va ordenar d'enviar un exèrcit de 40.000 soldats tàtars i milers de espahís i geníssers, fent un total de gairebé 150.000 homes.

Amb aquells mitjans la conquesta dels castells de Komárom i Győr podria resultar relativament fàcil, amb moltes menys baixes de les habituals i possiblement sense una vertadera resistència per part de les tropes germàniques de Leopold. Kara Mustafà es va veure fort i es va considerar suficientment preparat com per donar el següent pas endavant: la conquesta de Viena i d'aquesta manera, aconseguir la derrota definitiva d'Àustria, cosa que ni Solimà el Magnífic hauria mai pensat.

L'únic problema radicava en la proximitat de l'hivern, cosa retardaria l'arribada de les tropes del sultà. En tan sols tres mesos les temperatures baixarien i començaria a nevar a tot el país, així que la invasió hauria d'aturar-se momentàniament, tot i la declaració de guerra en vigor. Els mesos següents, Àustria i les províncies europees de l'Imperi Otomà vivien un vertader estat d'excepció. D'una banda els turcs i gran part dels magiars s'entrenaven pel que semblava una victòria segura, per l'altra, els austríacs proveïen la seva capital d'aliments suficients per tal de resistir un llarg setge i enviaven ambaixadors a tots els reis d'Europa per aconseguir el seu recolzament. Afortunadament per als Habsburgs, l'ajut més important va venir del seu aliat, el Papa Innocenci, el qual va fer de tot per tal d'estimular els prínceps cristians a participar en la guerra, fins i tot oferint diners. Finalment molts reis i prínceps hi van respondre, especialment els germànics i els polonesos.

Amb l'arribada de la primavera l'exèrcit de tàtars, espahís i geníssers promès pel sultà va començar la marxa cap a l'oest des de Tràcia. Un mes més tard, arribaven a Belgrad, i a mitjans del mes de juliol ja eren a tan sols un dia de Viena. En veure el perill de la situació, l'emperador Leopold va fugir amb la seva esposa i milers d'habitants de la capital cap a Linz. La defensa quedava llavors en mans del comte Rüdiger Starhemberg.

Els turcs van demanar la capitulació de Viena diverses vegades, però sense cap resposta positiva. Ara bé, Viena no resultaria tan fàcil de conquerir com ho havien estat els castells hongaresos. Les muralles de la capital de l'imperi eren extremadament fortes, i dintre resistien més de 15.000 homes ben armats i proveïts de grans quantitats de menjar i d'aigua.

Imre Thököly mentrestant continuava la seva avançada particular al nord del Danubi. Un poble rere l'altre, un castell rere l'altre, tots es rendien en veure el poderós exèrcit magiar. Per fi sentia que Hongria podia ser lliure un altre cop, per fi els austríacs pagarien tot el que havien fet durant tants anys.

Cada matí les campanes de Sant Esteve, catedral de Viena, així com les de tot l'imperi, sonaven per demanar Déu que els donés la victòria en aquella terrible guerra. Els vienesos no deixaven d'orar cada dia i de preguntar-se què passaria si els otomans ataquessin. És cert que durant els mesos precedents s'havien reforçat les defenses, però per cada soldat o voluntari vienès hi havia cinc o deu homes del sultà; pràcticament fins que arribava la vista tot eren tendes otomanes.

- Només un miracle ens salvarà – deia el comte Starhemberg als seus més íntims.

L'extens cercle otomà feia gairebé impossible que cap missatger o espia entrés o sortís de Viena sense que els turcs se n'assabentessin.

Davant la negativa del vienesos a rendir-se i veient la fortalesa de les defenses de la ciutat, Kara Mustafà va decidir d'entrar en acció d'una forma inesperada per a tothom, així que va ordenar de cavar llargues trinxeres cap a la ciutat, cosa que permetria els otomans d'avançar protegits. L'últim obstacle eren les altíssimes muralles, que eren impossibles d'escalar i enderrocar amb mètodes tradicionals sense posar-se a mercè dels arquers i tiradors austríacs. Però per aquell problema Kara Mustafà també disposava d'una solució imaginativa i eficaç.

- No podem fer res. Haurem d'atacar, al cap i a la fi som molts més que ells. Se'ls acabaran les municions abans que a nosaltres els homes – va dir el príncep Mihály Apafi.
- Tingues paciència – va respondre Kara Mustafà –, tingues paciència. Ara pensa, si els nostres canons estan situats tan lluny que a penes danyen la defensa de Viena, què haurem de fer si volem enderrocar la muralla sense exposar els nostres soldats?
- Acostar els canons a les muralles, però no es pot portar un canó per la trinxera. És impossible!
- Ets observador, amic Mihály. És cert que no es pot portar un canó per una trinxera, però vet aquí que has donat amb l'esperit de l'estratègia que farem servir.

El príncep de Transsilvània mirava el Gran Visir sense entendre gairebé ni una paraula. Kara Mustafà era un home ambiciós, misteriós, i només tenia dues maneres de parlar: o despòticament o bé d'una manera enigmàtica. De fet els nobles otomans no sabien què era més perillós, ja que si algú no entenia l'idea en que pensava, s'exposava a la seva ira que sap Déu quines coses

terribles podia comportar, mentre que quan es mostrava dèspota, el missatge solia ser desagradable, però fàcil d'entendre i de portar a terme. El truc consistia en fer veure que s'entenia el que deia, murmurant expressions d'aprovació, però que s'esperava la conclusió del visir en les seves pròpies paraules, cosa que va fer Mihály Apafi.

- Us entenc, i heu pensat molt bé, Gran Visir, però, com i quan portarem la força dels canons als murs de Viena?
- Donaré l'ordre als sapadors perquè cavin túnels sota la muralla. Allí hi posarem la pólvora que en esclatar farà que els murs caiguin pel seu propi pes.

Realment l'idea era digna d'un geni. I és que si Kara Mustafà havia esdevingut Gran Visir de l'Imperi Otomà, no era pas per casualitat, sinó pel seu caràcter i la seva gran intel·ligència. Només ell podria haver ideat una estratègia tan complexa i tan eficaç. Durant dies els turcs van cavar desenes de túnels on col·locaven bombes que de mica en mica van anar destruint gran part de les defenses vieneses sense la necessitat d'haver de perdre homes.

Però la guerra no només era cosa de les tropes de Kara Mustafà i del comte Starhemberg. Per la riba nord del Danubi l'exèrcit de Thököly continuava avançant, i un cop s'unís als otomans la victòria sobre els austríacs seria cosa feta. El comte Carles de Lorena, però, també avançava en nom de l'emperador cap a la capital i quan Thököly i els seus es trobaven només a una llegua de Viena, van ser atacats i derrotats pels austríacs sense que els homes de Kara Mustafà poguessin fer res per ajudar-los.

Aquest capítol va donar unes setmanes més de respit als cristians i molts maldecaps als turcs, que veien com una altra vegada havien de retardar l'ofensiva final sobre la ciutat. Així Kara Mustafà va ordenar continuar fent túnels sota la muralla, minant-la cada dia una mica més i fins i tot destruint bastions sencers. Els vienesos, veient que si tot continuava així, es trobarien en una ciutat totalment desprotegida, van passar a l'atac i van ser ells mateixos els que feien ara els túnels sota les muralles per tal d'interceptar els sapadors otomans. Amb tot, va resultar inútil, ja que les tropes otomanes van ocupar alguns dels barris de la ciutat, esperant la imminent ofensiva final.

Aquell mateix dia, però a sis llegües de camí cap a l'oest per les terres de Tulln, les tropes internacionals comandades pel rei Joan Sobieski de Polònia travessaven el Danubi. Milers de soldats vinguts de Polònia, Saxònia, Baviera, Baden, Francònia, i Suàbia havien respost la crida del Papa i es dirigien a salvar els seus germans vienesos. La sorpresa va ser majúscula al campament otomà; tant que el Khan de Crimea no va tenir temps d'organitzar la rereguarda i els cristians van poder infiltrar-se sense problemes fins el lloc anomenat Kahlen Berg.

El dia següent encara no havia sortit el sol quan Kara Mustafà va fer el primer atac sobre les tropes cristianes de fora de la ciutat, ràpidament contestat pel duc Carles de Lorena. Els otomans però, no van esforçar-se gaire en aconseguir la victòria i van decidir de reservar els seus millors homes, semblava com si volguessin entretenir els cristians i d'aquesta manera guanyessin temps. La raó no era altra que la proximitat de l'entrada a Viena i la clau que obriria la seva porta era un dels túnels ple d'explosius.

- Què passa? – preguntava preocupat el Gran Visir –. Per què no explota la càrrega?
- No lo sé, senyor. El túnel està ja segellat. El mur hauria d’haver caigut – va respondre el cap dels sapadors.
- No m’importen les raons. Vull que aquell maleit mur caigui abans que hi arribem, i si no succeeix així, et mataré amb les meves pròpies mans.

De cop i volta l’exèrcit otomà era un caos. El Visir va donar l’ordre, no pas de defensar-se de l’atac de Carles de Lorena, sinó d’avançar cap a la ciutat i entrar-hi, tant sí com no. Sembla ser que els sapadors vienesos havien descobert la càrrega turca i l’havien desactivada, pel que mai no va explotar. Els turcs, però, continuaven l’ofensiva pels turons de la ciutat, esperant d’aconseguir de fer una altra esquerra i penetrar als barris que encara ocupaven els teutons.

En veure el panorama dels exèrcits turcs escampats per la zona, Joan Sobieski va creure convenient el jugar-se-la. Era ara o mai. Va ordenar que quatre grups de cavalleria de cinc-mil homes cadascun, un d’alemany i tres d’hússars polonesos comandats per ell mateix, carreguessin contra els turcs.

L’atac va trencar les files otomanes en dos, semblant encara més la confusió arreu, cosa que no va passar desapercebuda als defensors de la ciutat, que van unir-se a l’ofensiva i en unes tres hores feien fugir els invasors cap a Hongria, deixant enrere més de quinze mil cadàvers propis i uns quatre-mil de la força cristiana internacional.

Dos mesos mes tard Kara Mustafà era executat a Belgrad per ordre del comandant dels geníssers, mentre a Viena els cristians celebraven la victòria amb un pa dolç en forma de mitja lluna que més tard rebria el nom de croissant. Tan sols uns mesos després, els exèrcits de l’emperador d’Àustria ja s’havien refet de la terrible batalla i intentaven la conquesta de la fortalesa de Buda. Aquella campanya va fracassar, però també va revelar la feblesa dels otomans i va donar ales als austríacs. Des d’aquell mateix moment Viena faria servir tots els seus recursos per tornar a expandir el seu reialme i acabar amb els seus enemics orientals.

CAPÍTOL 10

MAIG - JUNY 1686

Les tropes italianes de la Lliga Santa creixien segons avançaven pel país. Primer va ser el contingent de Milà, després tropes pagades pel papa Innocenci i per últim, alguns voluntaris del Vèneto, que es van unir a genovesos i catalans en la seva marxa cap a Àustria.

Tot i les diferents llengües i procedències, el grup de milers d'homes, entre infanteria i cavalleria, avançava unit a bon pas. Encara no havien traspassat la frontera dels Alps, sinó que descansaven del viatge a la localitat vèneta de Conigliano, quan tres cavallers estrangers va sortir al seu encontre.

- Qui comanda l'expedició? – va preguntar un d'ells.
- Qui ho vol saber?
- Sóc el cavaller Michael Wilhem Hütteldorf, missatger de l'emperador Leopold d'Àustria. Porto noves importants per als exèrcits de la Santa Lliga.
- Podeu parlar amb mi – va dir el noble italià –. Sóc Maurizio D'Aste iestic al capdavant de l'expedició italiana. Quines notícies porteu, doncs?

El cavaller Hütteldorf va parlar en privat amb D'Aste sobre el comunicat que portava de part de l'emperador, en el qual explicava els projectes i plans d'atac en que participarien els voluntaris internacionals. Un cop al dia de tot quan es feia a Viena, D'Aste, juntament amb el comte Marsigli i Michele D'Asti van dirigir-se als soldats en italià.

- En primer lloc, l'emperador Leopold us agraeix de tot cor l'esforç que feu per tal d'ajudar Àustria i tot el món cristià en aquestes hores de foscor mundial. Sabem que no és pas fàcil i que tots els països tenen els seus propis problemes, sovint difícils de sortejar. Amb tot, vosaltres heu respost a la crida de Crist per vèncer els infidels turcs que desitgen arrasar Europa i la civilització catòlica. Si no se'ls aturés primer cauria Àustria, però després Itàlia, Aragó, Polònia, els principats alemanys i tot Europa patirien la mateixa sort.

Quant els plans que Sa Majestat ha projectat són com us explico tot seguit:

Tot el món dona gràcies a Déu per la gran victòria que ens va concedir fa ara tres anys contra els enemics de Crist. Des d'ençà, els otomans han mostrat una feblesa que mai no havien fet evident, i és per aquesta raó que ha decidit dur a terme la invasió de tot el regne d'Hongria.

Aleshores l'alegria va esclatar al campament. Tots se sentien contents no sols de saber que anaven a defensar Europa contra els turcs, sinó que ara ja sabien com ho farien.

- Ja us ho havia dit jo fa temps – va dir Georg als seus dos companys intentant fer sentir la

seva veu entre la cridòria de les tropes.

- Amics, germans d'armes, us demano un moment d'atenció, només un moment! – va cridar D'Aste a les tropes –. Potser alguns us podíeu imaginar que quelcom així podria passar. Potser no us agafi per sorpresa, però heu de saber que la marxa cap a Buda ja ha començat. Fa uns deu dies les tropes cristianes acantonades a Sopron han partit cap a la ciutat d'Érsekújvár⁷, a Hongria. Segurament mentre nosaltres parlem milers de valents avancen entre els camps otomans subjugant infidels, protegint la nostra terra.

Ara la responsabilitat és nostra. Som responsables d'arribar a temps per lluitar pel futur dels nostres fills i de la nostra fe. A partir de demà doblarem el ritme per tal de presentar-nos a Viena abans de dues setmanes. Sigui la glòria per a Déu Totpoderós, amén!

L'endemà, tal i com havia anunciat Maurizio D'Aste, l'avanç es va reprendre a marxes forçades. L'objectiu dels nobles italians era de fer pràcticament el mateix camí que havien recorregut fins ara, però en la meitat de temps. Per a la cavalleria era quelcom bastant senzill, però no així per als soldats i voluntaris que no posseïen muntura o carros. A més a més, a partir del Vèneto la geografia deixava d'estar de part de l'exèrcit cristià i començaven a notar-se les primeres pujades dels Alps, que si bé no eren massa pronunciades, després d'un, dos, o tres dies caminant sense descansar gaire, començaven a pesar massa en les cames dels infants.

Les ganes d'entrar en combat eren molt poderoses i tot i les dures condicions del viatge els soldats resistien com podien el ritme. Però les milles, el cansament, la manca de son i la gana s'acumulaven fins que aproximadament a meitat de camí, a la província anomenada Caríntia, centenars d'homes es van plantar.

- Mi senyor – explicaven alguns soldats al general Maurizio D'Aste –, Déu sap com hem volgut venir a lluitar a Àustria de part dels nostres germans cristians, però no podem més. Les nostres botes s'han trencat, les ferides no cicatritzen mai perquè no tenim temps ni per embenar-les. Molts dels homes han caigut víctimes de les malalties i no poden guarir-se. Si continuem morirem pel camí abans d'haver vist ni tan sols un turc i sense entrar en combat. Doneu-nos un descans. Només necessitem tres o quatre dies. No podem fer ni una passa més.

Els nobles veïen que no era cap caprici, el que demanaven els homes d'infanteria. Certament havien recorregut una distància més que considerable sense haver reposat ni un sol dia complet. Per altra banda tampoc tenien la possibilitat de descansar uns quants dies a Caríntia. Tot plegat suposaria un retard que apartaria els italians de les posicions més prestigioses, lluny de la glòria. D'Aste va intentar per tots els mitjans aixecar l'ànim de la tropa, però no era pas ànim el que necessitaven, sinó repòs, temps per guarir les ferides que produïen els dies de llargues caminades, per cosir-se les botes i descans per fer acopi de forces que mica en mica anaven desapareixent produint malalties a gran part dels voluntaris.

- Abans d'una setmana trepitjarem Viena, allí podreu trobar tot el que necessiteu – deia D'Aste.

⁷ Actualment porta el nom eslovac de Nové Zámky.

- Amb aquest ritme mai no arribarem a Viena. De fet morirem abans de la propera nit, a l'igual que ja han mort alguns dels nostres companys. De debò penseu que tots els malalts, que es compten per centenars, i els ferits podran aguantar cinc o sis dies més de tortura. I després què? Tindrem força per fer un camí de dues o tres setmanes més fins a Hongria? I això per no mencionar que anem a la guerra, d'on traurem l'energia per enfrontar-nos als exèrcits del sultà dels otomans, si gairebé no ens podem mantenir drets?

Tot i el desig d'arribar com abans a la capital d'Àustria, el general sentia una gran impotència. Després de consultar amb la resta dels nobles va poder trobar una solució que servia a tots els bàndols. Així aquells que estiguessin ferits i que pel cansament o qualsevol altre problema no poguessin continuar el camí l'endemà, podrien quedar-se a Caríntia si així ho desitjaven o fins i tot tornar a Itàlia o Barcelona. Altrament, aquells que es veiessin amb forces, continuarien tal i com havia estat previst. Un altre cop l'exèrcit es tornava a dividir i un nombre considerable d'homes van decidir romandre a Caríntia. Alguns d'ells fins i tot van expressar la seva intenció de tornar a casa, mentre que d'altres s'unirien amb els companys ja a Hongria tan aviat com els fos possible.

L'endemà al matí, el contingent es va tornar a posar en camí, encarant ja l'última etapa del viatge. Segons s'acostaven a Viena notaven la por en vivien els habitants del país i com rebien els exèrcits internacionals com a herois i salvadors. La gent no volia tornar a passar per una experiència com l'anterior atac otomà. Sabien que si volien guanyar la guerra i allunyar el perill turc depenien totalment de les tropes d'auxili estrangeres, per això els oferien menjar, roba i qualsevol cosa que estigués en les seves mans.

L'arribada a Graz els va portar noves informacions sobre el front. Així van saber que les tropes imperials estarien a punt d'arribar a Győr, on tenien previst trobar-se amb els bavaresos, que venien del nord i potser així avançarien junts fins a Komárom, just sobre la frontera turca. Les notícies feien pujar l'adrenalina dels voluntaris, tant dels nobles com dels plebeus. Tots desitjaven estar ja allí, a la vora del Danubi llestos per entrar en combat.

- Au, vinga, celebrarem el Corpus Christi en terres turques. El Senyor així ho vol! – cridava el fanàtic mossèn Marco D'Aviano-. Jugarem amb els caps tallats dels infidels, donarem glòria a Déu. Amen, germans, amen!
- Què me'n dieu, tenia o no tenia raó en dir que portéssim tres parells de botes cadascú? – va preguntar Jusèp als seus companys.

La veritat és que possiblement si no hagués estat per les previsions de Jusèp, les probabilitats d'haver arribat fins a Graz haurien estat molt minses. Cap dels tres joves havia estat mai en una guerra, ni tan sols havien viatjat tan lluny d'una forma tan dura. Potser per això s'imaginaven quelcom semblant als contes antics, on el bo de la història sempre viu grans aventures d'on surt sempre victoriós i és recompensat i admirat. Però la vida real no era així. Des que varen sortir de Barcelona, cosa ja força difícil en sí mateixa, havien estat atacats per la flota francesa, que havia acabat amb la vida de centenars de companys. Havien estat a punt d'enfrontar-se amb els seus propis germans a Gènova, havien recorregut a peu tot Itàlia de banda a banda, sense descansar i

havien tornat a veure com molts dels companys d'armes es quedaven pel camí, víctimes de la malaltia, del cansament i de les ferides... Ells, però, continuaven allí, caminant, il·lusionats amb la perspectiva de veure Viena en breu, on podrien per fi començar a tastar el gust de la missió que els havia portat tan lluny de casa.

El dia nou de juliol, el contingent italià va fer nit a Neustadt. El lloc va produir una emoció especial en Roger. Per una banda era l'última etapa del llarg i penós camí que els havia conduït des del Vèneto en tan sols deu dies fins a la capital d'Àustria, ja que l'endemà trepitjarien els carrers i les places de Viena. Per l'altra, el riu Leita que fluïa per l'est de la ciutat, aliè als problemes internacionals que es gestaven des de fa temps a la seva vora, separava Àustria del país amb que somiava des de petit, el gairebé mític regne d'Hongria.

Des d'aquella vora Hongria semblava un lloc tranquil; res a veure amb les històries que n'explicaven. La infinita pradera, plena de flors de tots els colors que contrastaven amb el cel blau i net només inspirava pau. A penes es veia l'empremta del poblament humà: una casa amb sostre de palla al mig del camp era el seu únic testimoni. No hi havia camins, no hi havia castells, ni tan sols es veia cap pastor guardant les vaques que pasturaven a prop del riu. Com pot ser que un país tan bonic sigui la causa de tots els maldecaps i preocupacions d'Europa? Des del rei d'Àustria fins als treballadors dels gremis barcelonins passant pel mateix Papa, tots tenien posats els ulls en els esdeveniments que succeïen en aquella petita i remota terra.

- No et facis un embolic – li va dir Georg observant la cara d'abstracció de Roger –. Això que veus ara no és més que un miratge. A l'altra banda de la frontera corren rius de sang.
- I tu com ho saps? Que hi has estat mai?
- No, és clar que no. Però tu també saps que tinc raó. Si no fos així mai no s'hauria muntat tot l'enrenou en que participem. Potser intentis convèncer-te que la pau campa pel país, com en aquell prat de l'altra banda del riu, però no és pas cert. Fes-te a l'idea: d'aquí a uns dies viurem un infern. Veurem la vertadera cara del país, veurem morts arreu, ferits, mutilats, cecs...
- Per què no em deixes somiar una estona? – va preguntar Roger –. El meu avi m'explicava els contes del rei Jaume i de la reina hongaresa. Per què no podria ser així, al menys en la meua imaginació?
- Doncs per què ara som soldats i hem vingut a lluitar, a defensar la cristiandat. Els canons turcs no perdonen, no els importa el que el teu avi t'expliqués, no saben de contes, ni del rei Jaume ni de la seva reina hongaresa, només coneixen la mort. Com més tinguis en ment aquest punt, més possibilitats tindràs de salvar-te.

Per una banda Georg tenia raó. En principi no era aquest un temps d'encoratjar la imaginació, sinó de mantenir els peus a terra i saber que potser mai més no tornaria a veure casa seva, que aquells dies podien ser els últims de la seva vida. Ara era un soldat. Amb tot, Roger sentia que necessitava somiar, imaginar la Reina Cèrvola corrent pels prats, fugint dels encanteris dels bruixots, saltant de turó en turó, de riu en riu fins arribar a les muntanyes blanques i fredes de la

Cerdanya, on es trobaria amb el seu amor, el rei Jaume. No en va, abans que militar, el jove era un somiador i havia deixat el seu país per veure Hongria. Si aquells havien de ser els seus últims dies ben podia donar-se el plaer de somiar abans de morir.

CAPÍTOL 11

DES DEL 10 AL 16 DE JUNY DE 1686

El deu de juny el contingent italià, juntament amb els voluntaris catalans va entrar a Viena. L'emperador Leopold en persona va sortir a rebre'ls per tal d'agrair el seu esforç i la seva col·laboració en la guerra contra l'imperi més perillós del món.

L'estat tant dels soldats com el dels voluntaris era força decebedor. Havien recorregut Europa durant deu dies sense aturar-se més que per dormir, cosa que va fer prendre la decisió de descansar a Viena un dia sencer.

Els afores de la ciutat eren una autèntica torre de Babel. A banda dels teutons autòctons, hi havia campaments de gent vinguda de tot el món: bavaresos, burgundis, suabis, italians, polonesos, hongaresos, espanyols, anglesos, escocesos i per suposat, italians i catalans. Malgrat que el que els havia portat a la capital d'Europa central era una guerra, la més sanguinària que es recordava, els homes mostraven un aspecte tranquil; passejant, menjant i rient. El vertader espectacle, però, no eren les tropes acampades pels turons i boscos dels voltants, sinó Viena mateixa. Cap dels occidentals havia vist mai res de semblant i probablement mai no tornarien a fer-ho perquè Viena era única i era tot un plaer perdre's pels seus racons. La destrucció que havia patit feia pocs anys no havia estat més que una excusa per renéixer de les seves cendres amb més força i bellesa que mai. Sempre sota la mirada protectora del campanar gòtic de Sant Esteve, els carrers s'alineaven, alguns seguint el curs del riu, d'altres perpendiculars. En alguns barris les antigues construccions deixaven pas als superbs palaus dels emperadors, dels comtes i ducs de la cort. En altres, però, l'esperit clàssic pervivia i pels carrers empedrats i amb olor de pa acabat de fer, les casetes de vius colors, fustes a la façana i flors vermelles a les finestres, albergaven tot tipus de negocis, des de cases de sabaters, pel·leters o sastres fins a tavernes fresques on se servia, segons molta gent, la millor cervesa del món. Més enllà, el riu, el Danubi. Cap altre riu de Catalunya ni de cap país d'Europa se'l podria mai comparar, ni tan sols l'Ebre. El Danubi era ample, tant que tot Viena es podria enfonsar-hi. Les seves aigües reflectien el color verdós dels turons dels voltants que es barrejava amb el marró de les seves sorres, mentre que a totes dues vores i des de barques desenes d'homes intentaven trobar el seu manteniment amb la pesca.

Mentre eren encara a Viena, Roger va poder contactar amb hongaresos per primera vegada. Gràcies als seus coneixements de la llengua dels suabis la comunicació no va ser difícil, ja que els soldats magiars solien parlar teutó amb més o menys fluïdesa. Així va fer amistat amb un home anomenat László. Devia rondar els quaranta anys i era natural de la ciutat que els austríacs anomenaven Rab i els hongaresos Győr, un dels castells principals de la ruta entre Viena i l'imperi turc. László li va ensenyar les primeres paraules i frases en la llengua hongaresa, cosa que resultaria molt útil, ja que tot indicava que haurien de passar un temps a l'altra banda de la frontera, en territori turco-hongarès.

El dia onze del mes el comte Marsigli va aplegar les tropes que havien vingut d'Itàlia per tal de donar les instruccions que havia rebut de l'emperador.

— Germans cristians, l'emperador Leopold vol atacar i conquerir la ciutat d'Ofen⁸, capital

⁸ En hongarès Buda, avui part occidental de Budapest.

dels otomans d'Hongria. En aquests moments milers de soldats estaran acampats ja molt a prop dels seus murs. Tot i que els exèrcits dels prínceps electors alemanys han sortit ja pel camí del Danubi, encara esperen més i més tropes: suecs, polonesos, alemanys, i és clar, italians i catalans!

En mencionar les dues nacionalitats del exèrcit tots van clamar contents. Després d'un viatge tan llarg i cansat, ja es veien dintre d'aquell món, ja n'eren part.

- Nosaltres partirem demà al matí sota les ordres de l'exèrcit imperial amb milers d'homes que a hores d'ara estan acampats tot al voltant de Viena, germans de tots els països que han respost a la crida del Sant Pare. L'endemà travessarem la frontera amb Hongria i arribarem a la seva capital, Presburg⁹, on celebrarem el Corpus Christi. A partir d'allí se'ns donaran més ordres segons vagi avançant la guerra, tot i que el més probable és que d'aquí a una setmana estiguem als peus dels murs d'Ofen, preparats per expugnar-la.

Després d'un dia sencer de descans l'ànim dels soldats havia tornat al seu nivell més alt. Havien pogut reparar les seves malmeses botes, s'havien pogut banyar i gaudir de l'aigua del Danubi sense cap preocupació, havien pogut menjar calent i havien dormit fins que havien volgut. Semblava que totes les forces que havien perdut travessant a tota pressa Caríntia, Estíria i Àustria, les havien recuperades en un sol dia a Viena.

L'endemà, abans de la sortida del sol, es va donar la senyal de diana i en només uns minuts milers de soldats de totes les nacionalitats d'Europa començaven la marxa cap a Hongria. Malgrat que molts s'havien quedat pel camí, l'estat d'ànim en general era immillorable, tothom cantava i bromejava malgrat la terrible calor que assotava la regió. Com solia passar, els nobles ho tenien tot molt més fàcil. Ells anaven a cavall i centenars de servents els assistien en totes les seves necessitats, fossin reals o creades. La resta de la tropa avançava rere els carros de provisions. Al ser tant nombrós el contingent internacional, la marxa transcorria molt lentament i no va ser fins a la nit que els infants van arribar a la capital septentrional dels magiars.

La ciutat de Presburg, o Pozsony no era tan gran com Viena, però la seva situació feia d'aquella ciutat un lloc extremadament estratègic. De fet hi havia només tres castells on el general austríac Rudolf Rabatta havia emmagatzemat totes les provisions que un exèrcit tan descomunal necessitaria durant tota la guerra: Pozsony, Győr i Komárom, tots tres en el camí entre Viena i Buda.

- És aquí on vivien els antics reis d'Hongria? – va preguntar meravellat Roger a László.
- I ara! Pozsony no era més que un castell fronterer sense importància fins l'arribada dels otomans. Els nostres reis, Sant Esteve, Sant László, Béla o el savi rei Maties Corbí, habitaven palaus molt més impressionants que aquest, a ciutats que avui estan sota el sultà turc, com Fehérvár, Buda o Visegrád.
- Diuen que anem a Ofen – tu hi has estat mai? – continuava l'interrogatori Georg.

⁹ Nom alemany de l'actual Bratislava, també coneguda aleshores pel nom hongarès de Pozsony.

- *Ofen?* Voldràs dir Buda, que és el seu nom – va corregir László al jove d’una manera un tant ruda –. No, no conec Buda, però diuen que és la ciutat més meravellosa del món. Està plena de grans edificis, de palaus dels reis hongaresos, com us he dit. És tal la riquesa que els claus i gairebé tota eina metàl·lica és d’or, o si més no, d’argent i la fusta amb que es fabriquen portes i finestres és olorosa, i d’un color tan bonic que cap pintor no el pot reproduir; sens dubte, és una cosa que s’ha de veure en persona. Els carrers estan empedrats amb el marbre més blanc i fi que existeix; diuen que el paixà el porta de les canteres que rodegen Constantinoble. A més a més, alguns viatgers que he conegut, diuen que del seu terra brollen aigües calentes que curen qualsevol malaltia del món; ni la pesta antiga va poder acabar amb els habitants de Buda arran d’aquest fet.

Les paraules de László, tal vegada exagerades i fantasioses, omplien la imaginació del tres vailets occidentals, que si no ho havien fet abans, ara consideraven Buda com una mena de país de les meravelles, on tot era possible, on la riquesa només els estava esperant i on podrien complir tots els seus somnis.

- Jo pensava que eres de Buda.
- No sóc pas ni de Buda ni, per suposat, de Viena. La meva família ve d’un lloc del nord d’Hongria, de Fülek. Des de fa uns anys visc a Viena. Em guanyo la vida com a flequer, però el meu desig és el de tornar al meu país, però no com ara, sinó a un país gran i lliure.
- I per què no vius aquí, a Pozsony o a Komárom o alguna d’aquestes ciutats? – va preguntar el Roger.
- Vaig venir seguint el meu senyor, Imre Thököly. En aquell moment dos dels regnes magiars, Transsilvània i la Hongria central, lluitaven junts com a germans. Només hi havia una regió que encara no estava al nostre costat, l’occidental, que continuava sota el poder tirànic dels Habsburgs. Semblava que per fi la victòria seria nostra i el regne de Sant Esteve¹⁰ tornaria a ser un gran país, que els magiars tornarien a viure sota una sola corona, però els austríacs van guanyar i Hongria va continuar dividida.
- No ho entenc, amic meu –, va intervenir Jusèp, que fins aleshores només escoltava sense dir ni una paraula –, si tan dolents eren els Habsburgs, com és que ara lluites en el seu bàndol?
- Jo no lluito en el seu bàndol, a l’igual que els milers d’hongaresos que ens acompanyen. Nosaltres lluitem pel bàndol d’Hongria, volem un país lliure, i si ho hem de fer sota la bandera dels Habsburgs, Déu els maleeixi, ho farem, a l’igual que abans ho van fer enarborant la Mitja Lluna. Et penses que ens interessava gaire el sultà o l’islam? Jo sóc cristià, tan cristià com els austríacs o com vosaltres, però abans de tot sóc hongarès i és per això que donaré la meva vida.

En sentir les paraules de László, Roger se’n va recordar del seu país, dividit entre dos regnes sense que a ningú l’importés gaire. Tant de bo hi hagués una bona munió de *Lászlós* que

¹⁰ Primer rei d’Hongria, coronat l’any 1000 pel Papa.

lluïtessin per tornar l'honor a la corona del rei Jaume. Però Catalunya era diferent. La majoria dels pagesos eren massa pobres com per pensar en aquells temes, i la resta eren massa rics com per arriscar ni tan sols un cabell no pel seu país, sinó pel seus germans que havien quedat atrapats al nord de la nova frontera.

L'endemà, tal i com havia anunciat el comte Marsigli, se celebrava la festivitat del Corpus Christi, un dels dies més importants del calendari cristià amb l'afegit que possiblement seria l'últim Corpus Christi que els magiars farien en un país ocupat. Tots el homes es varen aplegar a l'explanada que s'estenia entre el castell de Pozsony i el Danubi per tal d'escoltar la missa de celebració on el bisbe de la ciutat demanaria l'ajut diví per als valents que estaven a punt d'arriscar la seva vida per la fe i per l'emperador.

Aquell tretze de juny els homes estaven descansats. Ara les seves prioritats eren altres, volien arribar com abans al front, lluitar i vèncer els turcs, però encara haurien d'esperar uns dies. Per sort per a ells, es va anunciar que partirien l'endemà, que no haurien de romandre més temps a Pozsony, ja que, segons l'emperador Leopold, cada dia d'espera era un dia perdut en la seva missió.

El dia catorze de juny l'exèrcit va sortir de Pozsony. Uns pocs, aparentment els més afortunats, van tenir la sort de viatjar en barca pel Danubi fins a Komárom, on esperarien la resta de les tropes, que avançarien per la vora dreta del riu a peu, a cavall o en carro, com havien fet fins aleshores. Segons s'allunyaven de la capital septentrional d'Hongria, tot i estar-ne a només un dia, les conseqüències de la guerra eren més que evidents. No hi havia pobles, tot i que sí que es veien restes de cases, estables i esglésies. De vegades apareixia pel camí alguna aldea on encara vivien les dones, els nens i els vells de dues o tres famílies. En veure l'exèrcit de l'emperador tots sortien al seu encontre a demanar un bocí de pa, de formatge o de qualsevol cosa per portar-se a la boca, perquè a ells no els quedava absolutament res. Des de feia molts anys rebien atacs de musulmans o de cristians, de vegades de tots dos, cosa que havia fet d'aquell lloc fèrtil i formós el país més miserable de la terra. No era d'estranyar que molts soldats donessin la seva ració a aquella gent i preferissin passar gana per un dia. En veure tot allò, mica en mica es va anar creant entre els homes un sentiment de ràbia, d'indignació i d'impotència: 'com era possible que això estigués succeint en terra cristiana?' – es preguntaven. La seva ira creixia i creixia segons passaven pobles i ciutats destruïdes, fent que les ganes d'acabar amb els otomans no fos només una aventura, sinó un acte de justícia.

El primer dia l'exèrcit va acampar a camp obert, a mig dia del vell castell de Moson. L'endemà van arribar a Győr, el principal bastió imperial d'Hongria i un dia més tard partien cap a Komárom.

CAPÍTOL 12
KOMÁROM
16 DE JUNY DE 1686

El camí entre Győr i Komárom era bastant còmode. A penes no hi havia elevacions ni impediments notables, tret de les desagradables imatges d'un país destrossat per la contínua guerra entre turcs i austríacs. Tot i que aquella regió estava sota tutela de l'emperador vienès, Leopold no semblava gaire preocupat pels seus súbdits, ja que els pocs que encara hi resistien, sobreviuen en la misèria. Fins i tot els camps de cereals havien estat cremats pels austríacs a fi que els turcs, en cas d'arribar-hi, no tinguessin ni pastures per als seus cavalls i ni tan sols la possibilitat de robar les collites dels hongaresos.

- Veieu per què volem un país lliure? – va preguntar amb llàgrimes László –. La meua terra mor sense que els *nostres* reis invasors en facin gaire, excepte enfonsar-nos encara més. Com espero que Déu Nostre Senyor ens concedeixi la victòria i faci fora d'Hongria tant otomans com austríacs! Que cadascú torni a casa seva i tots tan amics, aquest és el meu somni.

Potser pel seu caràcter centre europeu, molt més fred i sec que el dels mediterranis, potser per la brusquedat i la ràbia amb que parlava de vegades, els tres joves de Barcelona havien mantingut certa distància amb László, però en veure amb els seus propis ulls el patiment de tota la nació, en sentir com tothom la trepitjava sense el menor mirament, van comprendre la seva amargor i la seva ànsia de llibertat.

Abans de la posta de sol, tal i com s'havia previst, l'exèrcit internacional va arribar al castell de Komárom. La ciutat semblava un oasi al bell mig del desert. Al seu voltant no hi havia res, només grans explanades del que abans havien estat camps de conreu i boscos i més boscos, on segons deien s'amagaven alguns dels damnificats pels atacs, que vivien de la rapinya. Els pocs pobles de la zona havien desaparegut i la majoria dels seus habitants s'havien refugiat al castell des de feia tres o quatre anys. Si bé no era massa extensa, Komárom era un punt estratègic i segur just sobre la frontera amb l'imperi del sultà dels turcs. La ciutat mateixa tenia dos barris, un a cada vora del Danubi. De fet més aviat semblaven dues ciutats diferents, ja que en aquell punt el riu era tan ample que es necessitava una bona estona en barca per tal de travessar-lo. El castell es trobava a la marge dreta, i era allí on des de feia un dia descansaven els homes que havien arribat en barca des de Pozsony-Presburg.

Segurament Komárom no comptava amb més de tres o quatre mil habitants, sent generós amb els càlculs, quantitat que era àmpliament superada pels soldats acampats tot al voltant de les seves muralles. Conservava l'aire provincià, molt diferent del de Viena i fins i tot del de la veïna Győr. Tant era així que fins i tot la majoria de cases encara tenien sostre de palla i els seus habitants vivien de la pesca o del conreu de terres. Ja fora del poble, car això és el que era, per tot arreu es veien tendes i més tendes amb les senyeres, insígnies, escuts i penons de cada família, regió o regne representat. Com solia passar i per culpa del seu origen humil, el contingent català, juntament amb un bon grup d'italians, va rebre un dels pitjors llocs, el més allunyat del castell, i allò era una mala notícia perquè Komárom era un dels punts d'aprovisionament i en aquell dia s'estava repartint un mos de pa, un tros de cansalada i un got de vi a cada soldat. Òbviament els

més propers al castell tenien inclús la possibilitat de repetir mentre que els més allunyats la de quedar-se sense menjar.

Per sort, el general Rabatta, el responsable de les provisions, havia fet una bona feina, no solament fent acopi de tota mena de menjar i distribuint-lo entre Pozsony, Győr i Komárom, sinó també per la seva organització. Finalment pocs van ser els que van aconseguir repetir ració i el encarregats de repartir menjar van arribar per fi al campament barceloní. Els conductors dels carros i repartidors no eren pas soldats de l'emperador, sinó que per a tal gran feinada s'havia recorregut als civils del castell.

- Heu vist això? – va preguntar Roger als seus companys.
- Que si hem vist què?
- Fixeu-vos en la noia que reparteix el pa. Heu vist mai una bellesa com ella?
- Oh, *l'amore, l'amore... caro mio...* – va començar a fer en italià Jusèp imitant els gestos exagerats dels actors de comèdia –. Va deixa't d'això, que ja en vas tenir prou a Barcelona.

Però Roger no escoltava gens del que el seu amic deia. Només tenia ulls per a la noia que mica en mica s'anava acostant a la zona on seien ell mateix, Jusèp, Georg i László. Els seus companys observaven amb incredulitat com li havia canviat la cara a Roger en uns segons. Semblava haver entrat en un estat allunyat d'aquest món, com si el seu cos fos allí, assegut amb els amics, però la seva ànima es trobés a milers de llegües d'allí.

- *Köszönöm!*¹¹ – va dir en rebre la seva ració de mans de la noia del castell.

Ella anava força atrafegada i ni tan sols va respondre, pel que Roger va tornar a insistir en cridar la seva atenció. Llavors es va aixecar i es va posar davant d'ella.

- *I bi Roger. I bi Katalan, und Sia?*¹²
- *Nem értem*¹³ – va respondre en hongarès sense semblar fer un gran esforç per tractar de comunicar-se.

En veure la còmica escena els tres companys del Roger van començar a riure... discretament. Entenien que el jove no passava per una situació gaire fàcil, però la manera en que tot s'havia desenvolupat semblava una obra de teatre més que no pas la vida real d'un soldat que venia a conquerir l'imperi dels turcs.

- Les hongareses no són dones fàcils – va dir-li László amb un somriure –. Veuràs que a Buda o a Esztergom n'hi haurà centenars com ella!

¹¹ En hongarès: Gràcies!

¹² En suabi: Em dic Roger. Sóc català. I tu?

¹³ En hongarès: No entenc.

- Demà encara serem aquí, a Komárom. Això em dona gairebé dos dies – va respondre Roger com si no hagués sentit el que deia l'hongarès – ara tinc feina.

Roger, des de la distància, amagat entre els centenars d'homes, seguia la pista a la noia. Mai no havia vist una dona així, excepte en les estàtues i pintures que de vegades es col·locaven en palaus i jardins. Per començar era tan alta com ell, a diferència de les petites mediterrànies. La seva cara tenia cert toc exòtic, ja que els seus pòmuls eren força pronunciats i els seus ulls clars, ametllats. No s'assemblava a cap persona que hagués conegut fins aleshores. Potser la reina Violant tenia també aquells trets tan característics i els llargs cabells de color de terra que segurament haurien fet embogir el rei Jaume. Però ara no era una història antiga ni una rondalla de les del seu avi. Ara tenia davant seu una dona que semblava un àngel, i no deixaria passar aquesta oportunitat per res del món.

Roger, però, no va ser l'únic en apreciar la bellesa de la dona. Aviat un altre soldat va començar a dir-li algunes expressions bastant grolleres. Tot i que no entenia ni una paraula de català, la noia va percebre perfectament el to que amagaven aquelles paraules. En va, va tractar de cridar els soldats de l'emperador que supervisaven el repartiment, ja que el carro s'havia allunyat alguns metres i es va trobar tota sola enfront d'un home brut i pudorós que desitjava més que un simple tros de pa. El català va empaitar la noia dirigint-la cap a uns arbres, lluny de la vista de la resta de companys, els quals no semblaven estar gaire interessats en el que succeïa amb aquella estrangera. Roger va córrer el més ràpid que li va ser possible cap a ells, però la gran quantitat de persones, tendes i andròmines que poblaven el campament, feien d'aquella acció gairebé una odissea.

- Eh, tu, què fots, malparit? – va cridar Roger al soldat pudorós en arribar a tan sols deu o quinze metres.
- Si vols després te la deixo, però jo l'he vista primer. Au, deixa'm estar.

Roger va continuar corrents cap a ell i sense aturar-se se'l va tirar al coll fent-lo caure. L'enrenou de la baralla va atraure ràpidament desenes d'observadors, que sense saber quina era la raó de tot plegat, van començar a animar l'un i l'altre. La noia esperava completament aterrada entre els arbres, amagada de les mirades dels soldats. El grup va anar fent-se més nombrós i per fi un home de l'emperador s'hi va acostar. Va cridar en alemany i amb gestos va dissoldre la rotllada. Tots se'n van anar excepte els dos lluitadors. La noia va sortir llavors de les ombres i va dir algunes coses al soldat austríac que ni Roger ni el seu enemic van entendre. Finalment tot va quedar en una baralla de borratxos i la noia va tornar al carro.

- *Köszönöm, Katalán Roger. Ich bin Jolán*¹⁴ – li va dir en una barreja d'idiomes abans de marxar amb un somriure.

El jove català no sabia com reaccionar. Aquella deessa li havia parlat, i no només això sinó que li havia donat el seu nom! Jolán. Ella va tornar a Komárom amb els soldats i els altres vilatans que ajudaven en el repartiment. Roger també va tornar amb els seus companys en un estat

¹⁴ En una barreja d'hongarès i alemany: Gràcies Roger català. Jo sóc Jolán. (forma hongaresa del nom Violant)

lamentable, amb la cara plena de sang dels cops de puny però sentint-se millor del que mai ho havia fet. Tal i com havia pensat, encara tenia més d'un dia per tal de acostar-se més a Jolán. Ho intentaria tot, com si havia de desertar per tal d'aconseguir estar amb ella. A l'igual que el rei Jaume, ell ja havia trobar la seva cérvola màgica, una criatura que compartia nom amb aquell de l'antiguitat, i ara que sabia que existia no la deixaria marxar per res del món. Encara que László digués que a Buda n'hi ha centenars com ella, això no podia ser veritat Jolán era única.

CAPÍTOL 13
JULDUZ
17 DE JUNY DE 1686

Aquella primera nit a Komárom no va ser precisament bona per al Roger. Mentre els seus companys dormien plàcidament, ell girava i girava, s'aixecava a beure aigua i tornava al llit. Un cop i un altre repetia en la seva ment, de vegades fins i tot vocalitzant-les, les paraules que li havia adreçat Jolán: “*Köszönöm, Katalán Roger. Ich bin Jolán.*” Potser a oïdes d'altres persones era una frase d'allò més habitual i sense gaire més sentit que el literal, però per al jove català, allò era poesia, la cosa més bella que mai s'havia pronunciat en tot l'univers.

L'obligació però era totalment aliena als sentiments del jove, i de bon matí els oficials italians van convocar la tropa per tal de donar-los noves instruccions importants. Així, el portaveu dels nobles, el comte Marsigli es va adreçar als soldats tot flanquejat per la resta dels oficials principals, a saber, Michele D'Asti, Maurizio D'Aste i els generals Spinola i Piccolomini.

- Us hem convocat abans de continuar l'avançament cap a les terres del sultà per tal de comunicar-vos algunes indicacions sobre el nostre viatge, sobre com s'està efectuant la campanya fins ara i sobre el que ens trobarem en arribar a la capital turca d'Hongria.

En primer lloc cal que sabeu que ens enfrontem a l'imperi més poderós de la terra. No vol dir això que són invencibles, car com estareu al corrent, fa tres anys van perdre estrepitosament la batalla pel control de Viena.

En aquests moments regna a Buda el paixà Abdi Abdurrahman. Aquell malparit va néixer cristià a la terra d'Helvècia però aviat va trair Crist per unir-se amb els turcs. Ara bé, és tan vell que no podrà dirigir les seves tropes, així podrà veure ben assegut com entrem a la seva ciutat, se la robem i la recuperem per a la cristiandat.

En sentir aquelles paraules de seguretat i convicció tots els homes d'Itàlia i Aragó van cridar joiosos, veient-se ja vencedors d'aquella guerra entre la llum de Crist i les tenebres de l'Islam. Marsigli, però, va intentar tornar-los a la realitat, ja que només així podrien resistir totes les proves amb que es trobarien.

- Germans, no vull dir amb això que serà una tasca fàcil, ans al contrari. El paixà de Buda disposa de milers d'homes ben armats, espahís i geníssers, de canons i de la fortalesa més inexpugnable d'Europa en el seu favor. A més a més el sultà Mohammed sens dubte enviarà reforços a Hongria, ja que aquest país és la perla de la seva corona, la seva porta a Europa per poder continuar la conquesta de tot el continent. Però per això no us preocupeu, ja que polonesos i venecians se n'encarregaran. Nosaltres estarem directament sota les ordres de l'emperador d'Àustria, representat en aquest cas per Carles de Lorena. Entre el seu exèrcit, el de els principats alemanys, així com els húsars hongaresos i d'altres voluntaris, som més de seixanta-mil homes valents, disposats a morir per la glòria de Déu en la lluita contra l'infidel.

A hores d'ara gran part de l'exèrcit imperial ja és a l'Hongria otomana, més enllà de la

frontera, a l'igual que les tropes bavareses. Fa tres dies van entrar a la ciutat d'Esztergom, a dos dies d'on ens trobem nosaltres, i us puc comunicar que fa una hora va arribar un correu explicant-nos que els bavaresos han ocupat la vila de Vác i les tropes imperials l'illa de Szentendre, tots dos indrets a menys d'un dia de camí de Buda. Possiblement hagin continuat l'avançada i avui estiguin ja a l'ombra dels mur de la ciutat.

Nosaltres, juntament amb la resta de tropes estrangeres que són a Komárom, partirem demà abans de la sortida del sol. Descendirem per la vora del Danubi i en dos dies serem a Esztergom i si tot va com ha d'anar i Déu Nostre Senyor és amb nosaltres, dos dies més tard ens unirem al gruix de tropes imperials per començar el vertader setge al castell de Buda. Visca l'emperador i que la victòria sigui per a Crist Nostre Senyor!

Tota la tropa va respondre amb un eufòric “Visca” mentre els nobles es retiraven i la reunió es dissolia. La majoria dels homes van tornar a descansar a les seves tendes, ja que possiblement aquell seria l'últim dia de tranquil·litat que viurien fins la fi de la guerra. L'endemà entrarien totalment en territori enemic, on la inseguretat seria la norma. D'altres aprofitaven per acostar-se a Déu, mitjançant assistir a misses, confessar-se i combregar abans no fos massa tard. Roger però, va deixar els companys al campament i es va endinsar pels carrers de la ciutat. No tenia com a objectiu el conèixer la vida dels seus habitants, ni de veure esglésies, ni tan sols de menjar en alguna de les seves nombroses fondes, sinó simplement de trobar Jolán.

El domini que Roger tenia de la llengua hongaresa era més que insuficient, ja que el seu vocabulari a penes constava de cinquanta o seixanta paraules que László li havia dit, la majoria nom de coses, com ara casa, arbre, riu o ciutat, i alguns insults i grogeries que no hauria d'utilitzar, si més no, de moment. Aquest fet feia que la seva missió fos realment difícil. Els hongaresos no solien parlar cap altre idioma, mentre que els estrangers no parlaven la llengua dels magiars. El noi, llavors preguntava fent servir gestos, una paraula en hongarès, una frase en suabi... però sense cap resultat. L'únic que rebia com a resposta era el previsible “*nem értem*” per part dels hongaresos o un “*no parlo hongarès*” per part dels voluntaris estrangers. Komárom, però, no era tan extens. Jolán havia d'estar en algun lloc molt a prop seu, cosa que encara li feia més ràbia i que alhora li donava forces per continuar la cerca. Al mig dia, donada la infructuositat de la seva missió, va decidir de travessar el riu i anar als barris del nord. En arribar-hi va veure que tan sols es tractava d'algunes desenes de cases sense gaire importància i que allí tampoc no hi era la Jolán. Força decebut va tornar al barri del castell sense saber que fer; havia mirat tots els carrers, les esglésies, el port, havia passejat entre totes les tendes dels militars que rodejaven la ciutat, però Jolán continuava tan invisible com al principi.

Després de voltar i voltar per cada racó de la vila i dels campaments, d'haver parlat amb gairebé cada ànima vivent que s'hi trobava, Roger va decidir de prendre's un descans a la vora del riu. A penes no havia menjat i portava tot el dia caminant, coses que juntament amb la incipient calor de juny van provocar en ell una terrible somnolència que va acabar vencent la batalla deixant el jove totalment adormit sota l'ombra fresca d'un arbre.

- Vaja, no sabia que la vida del soldat fos tan relaxada – va dir una veu aguda en alemany mentre Roger tornava a obrir els ulls.

Al principi no sabia si encara somiava o ja era despert. Allí, davant seu Jolán se'l mirava somrient, tota dreta.

- Oh, em sap greu – es va tractar de disculpar el jove aixecant-se i arrançant-se el millor que les inesperades circumstàncies li permetien –. La veritat és que jo, havia vingut i ... en fi, em vaig seure una estona i...
- Tranquil, no me n'has d'explicar res. Avui és el vostre dia lliure. Demà haurem de treballar de valent.
- Sí, demà us deixarem en pau una altra vegada. Partirem cap a *Sèrgom* o quelcom de semblant.
- Esztergom, allí és on anem – li va corregir Jolán.
- Això. És que no me'n recordava del nom. Però... dius “anem”?
- És clar! Qui penses que s'ocuparà de les provisions? Vosaltres partireu a lluitar i nosaltres a avituallar-vos. No saps que només de blat en necessitareu centenars de sacs? Qui penses que els portarà i els repartirà? – explicava la jove.
- Sí, tens raó. Suposo que llavors tindreu molta feina a fer. Jo crec que torno al campament de la meva tropa, així no t'entretindré més.
- Bé, com vulguis. Tot i que pensava que ja que has vingut fins al castell podries menjar alguna cosa amb la meva família, però si tens tanta pressa...

Definitivament era un somni, el més feliç que havia tingut mai, el més increïble que es podia imaginar. No només havia conegut Jolán, sinó que també l'estava convidant a anar amb ella. Davant aquella oportunitat no calien més paraules ni excuses, així que tots dos joves van tornar al casc urbà i van entrar a una casa bastant ampla, amb la façana de color blanc i el sostre de fusta i les finestres plenes de flors vermelles, la casa de la família Kun.

En tancar la porta, ràpidament va aparèixer István Kun, el pare de Jolán. Era un home encara jove, d'uns quaranta, màxim quaranta-cinc anys. Al principi Roger es va sorprendre al saber que no combatria per l'alliberament d'Hongria, però al veure'l va percebre el per què: el senyor István només tenia una cama i caminava amb crosses. Amb ell hi havia els dos germans petits de Jolán, una joveneta d'uns quinze anys de nom Emes i un noi de deu o dotze anys, István, al qual per tal de diferenciar-lo del seu pare, deien Pishti.

- O sigui que tu ets el qui va ajudar la meva filla l'altre dia – va dir István en comptes de saludar formalment.
- Sí, senyor. Em dic Roger. Vinc amb els voluntaris catalans. Quant això d'ahir, només vaig fer el que qualsevol home hauria fet.

- Qualsevol home no; sinó no l’haurien atacada aquelles bèsties.

Un cop passada la prova preliminar, István, els seus fills Jolán, Emes i Piszti i Roger van passar a la cuina on havia una gran taula ja preparada pel sopar. En recordar-se’n que hi havia un invitat, la petita Emes es va afanyar a treure un altre plat. Roger, mentrestant, ni tan sols gosava parlar. Jolán donava ordres en el seu idioma als seus germans i István havia anat a buscar quelcom, pel que el jove català es trobava totalment perdut. Finalment Jolán va tornar a acostar-se’l.

- Ja pots seure, si vols. Espero que t’agradi el menjar.
- Gràcies. Segur que serà molt bo.

El senyor István va aparèixer al cau d’un segons amb una ampolla de vidre a la mà.

- He pensat que potser t’agradaria tastar una mica del nostre vi. Que en teniu vi al teu país?
- Sí senyor. I de molt bo. Al Penedès, la regió on vaig néixer hi ha llegües i llegües de vinyes. Diuen que el nostre vi és dels millors de tot el regne.

Després d’intercanviar algunes paraules sobre la bondat del vi, els seus aromes i els seus colors, tots els membres de la família van abaixar el cap i István va orar per tal de donar gràcies a Déu i demanar una benedicció sobre els aliments.

- *Bezen attamaz kenze kikte
szen léssen szen adon
dösön szen küklön
nitziengen gerde ali kikte
bezen akomezne oknemezne
bergezge pitbüttör küngön
ill bezen menemezne
neszen bezde jermez berge utrogergene
illme bezne algyamanna
kutkor bezne algyamanna
szen börsön boka csalli
batson igye tengria.
Amen.*

- Amen – van respondre la resta de comensals.
- Bon profit! – es van desitjar els uns als altres.
- Déu n’hi do! Ja sé que no parlo més que unes poques desenes de paraules en hongarès, però us puc assegurar que no n’he entès ni tan sols una de la benedicció. Deu ser una llengua força complicada- va comentar Roger.

Tots van riure en sentir el comentari del català.

- No era pas hongarès, l'idioma en que pregava el meu pare, sinó cumà¹⁵ – li va aclarir Jolán –. Allò que has sentit no és altra cosa que el Parenostre, o no sé com direu al teu país.

La família Kun no era originària de Komárom, tal i com van explicar durant el sopar. Havien vingut fugint de la tirania otomana des de Szeged, un ciutat del sud de l'antic regne magiar. Mica en mica van anar sortint les respostes a totes les preguntes, com ara que el senyor István havia perdut la cama lluitant contra els turcs anys enrere, i que en aquella batalla havia mort la seva muller i el seu fill més gran, Géza. D'ençà l'odi pels turcs era el motor de la seva vida, volia venjar-se de tot el que els soldats del sultà havien fet a la seva família. Ara ja no podia lluitar, ni tampoc tenia ningú entre els seus fills per que assumís aquell honor, però encara podia treballar per als exèrcits cristians de l'emperador, aquest sota les ordres del general Rabatta, ajudant a que els queviures arribessin als soldats.

El vespre va acabar entre copes de vi i cants hongaresos, l'endemà però, seria un dia dur i llarg i calia estar ben descansat per tal d'afrontar el viatge, així que després de pondre's el sol Roger va donar per conclòs el dia.

- Julduz – li va dir István a la seva filla –, ves a acompanyar el nostre convidat a fora. Digues-li per on ha de tornar al campament.
- Julduz? – va repetir Roger a Jolán.
- Els meus pares em diuen així des que vaig néixer. Significa “estrella” en llengua cumana.

Tots dos joves van sortir de la casa i van encetar el camí cap al campament italià. Després de l'ambient distès del sopar, semblava que ara ningú no s'atrevia a dir res, ni tan sols gosaven mirar-se. Encara van caminar uns passos quan Roger es va aturar.

- Potser no és bona idea que surtis sola a aquestes hores. Et podria passar igual que ahir amb algú d'aquests bèsties que pul·lulen per aquí.
- Potser sí – va afirmar la noia –. Saps com arribar a la teva tenda?
- Crec que sí. Estigues tranquil·la.

Després d'acomiar-se amb un simple adéu, Jolán va prendre el camí de tornada cap a casa i Roger, després d'haver fet un parell de passes, es va girar per mirar-la un altra vegada. De cop i volta va sentir una mena de foc interior, una força que ningú no podia aturar.

- Jolán..., Julduz! – va cridar mentre corria cap a ella –. Ens veurem demà?
- I tant que sí! – va respondre la jove somrient i ruboritzada.

¹⁵ La llengua cumana es va extingir a finals del segle XVIII. Pertanyia a la família altaica, com ara el turc, el tàtar o el kazakh.

- D’acord... ens veiem demà... doncs – va dir Roger titubejant, com si hagués perdut absolutament tota la força que instants enrere l’havia impel·lit a córrer cap a Julduz –. Bona nit.

De camí al campament no deixava de preguntar-se què li havia passat. No entenia les seves reaccions ni entenia la seva sobtada covardia. L’espantaven els pensaments que l’assaltaven de cop i volta: tot imaginant-se com seria la seva vida a Barcelona amb Julduz després d’haver guanyat la guerra i emportar-se centenars de tresors com a botí. Al mateix moment descartava totes aquelles fantasies com a bogeria; al cap i a la fi només es coneixien d’un dia, però acte seguit tornaven els desitjos de veure-la i estar amb ella juntament amb les pors de reviure la mateixa mala experiència que havia tingut amb la Marieta. Semblava que la guerra havia començat per a Roger, però no pas a Buda, sinó dintre seu, entre el seu cor i el seu cap.

CAPÍTOL 14
18 I 19 DE JUNY DE 1686

L'endemà, ben d'hora, els oficials van despertar els soldats per tal de desmuntar el campament i començar com abans la marxa cap a l'est. Tot i l'hora, la llum del sol ja es feia evident pel llevat sota l'estel del matí i la lluna mateixa. La nit havia estat humida, i del Danubi brollava una boirina que encara ho inundava tot, fent l'ambient un tant desagradable. Els homes, però, estaven animats i feliços, tot i que la son encara els feia anar bastant a poc a poc amb les seves tasques.

Roger, també mig adormit, es preguntava què faria Julduz en aquells moments, si estaria ja desperta, si realment vendria amb l'exèrcit, si hauria somiat amb ell. Aquests pensaments li feien anar més ràpid que la resta de companys. Volia estar llest el més aviat possible i anar a buscar-la.

Per fi, una hora després del toc de diana, els milers d'homes de la Lliga Santa començaven a caminar. Al principi tots anaven en silenci, fins que de mica en mica, amb el sol ja present en el cel hongarès, van aparèixer les ganes de xerrar i de cantar. Discorrien per un paisatge verd i pla, ple d'arbres i mancat del toc de la ma de l'home. De fet en tot el dia no van trobar-s'hi ni tan sols un poble habitat. Aquella zona era la frontera, la terra de ningú, i cap dels súbdits de l'emperador d'Àustria o del sultà otomà no s'hi volia establir, ja que si perillós era viure en un castell, fer-ho al mig del camp sense la protecció d'un exèrcit era simplement un suïcidi. El que en un primer moment era agradable, amb el pas de les hores es va tornar avorrit, fins i tot sospitos: tanta tranquil·litat en un país en guerra no era normal. En la imaginació col·lectiva van començar a aparèixer formes estranyes entre els arbres, potser espies turcs o fins i tot soldats enemics com els de Thököly disposats a caure sobre els cristians en sentir el senyal del seu comandant. Però el temps passava, els boscos quedaven enrere i no succeïa res, tot continuava igual que ho havia estat des del moment en que van sortir de Komárom.

- No ens vol explicar el què vas fer ahir tot el dia? – va preguntar Jusèp a Roger amb un somriure picardiós.
- Res de particular. Vaig estar sopant amb uns hongaresos.
- Vaja, vaja. Ja ho has aconseguit, eh? Has trobat la noia aquella – va dir Georg.
- És amb ella amb que vaig sopar, i amb la seva família – va respondre el jove català intentant en va treure importància a aquell fet cabdal.
- I després, què? – va tornar a preguntar Jusèp amb la mateixa expressió.
- Res, ella va tornar a casa i jo al campament.
- De debò que si no aprens quelcom en aquesta guerra no sé que serà de tu! Trobes la noia dels teus somnis i l'única cosa que fas és menjar una mica de pa amb ceba. Si hi hagués estat jo li hauria promès l'univers, li hauria regalat flors, ella hauria caigut als meus peus i després... ja saps – va dir mentre la resta d'amics reien.

La conversa dels soldats va quedar interrompuda per la ordre del general Maurizio D'Aste d'aturar la marxa. Era hora de dinar i descansar una estona. Per fi Roger tenia la possibilitat de veure Julduz un altre cop i deixar de banda les estúpides històries dels seus amics, els quals des que van arribar a Komárom havien esdevingut la companyia més molesta que havia imaginat mai.

Com era habitual, el campament s'havia dividit per exèrcits, així, els italians i els catalans com que eren sota el comandament de l'emperador, acampaven juntament els austríacs, els hongaresos, els escocesos, els anglesos i alguns nobles francesos que havien vingut a deixar-se veure; que ningú no digués que el seu regne no havia recolzat la Gran Guerra contra els turcs. La resta de soldats: les tropes dels prínceps alemanys, els suecs, els castellans i els flamencs ho feien una mica més apartats, seguint ordres dels seus propis generals. Els carros d'avituallament van començar a repartir-se per zones i Roger demanava Déu en tots els idiomes i maneres que coneixia que vingués Julduz, que fos ella la qui portés els aliments als catalans. Va ser aleshores que va aparèixer el carro, i el seu cor va començar a batre amb força en veure que el conductor era István Kun i que a darrera venia la seva filla, la preciosa Julduz. No era d'estranyar que el seu pare li hagués donat aquell sobrenom, veritablement era com un estel, amb uns ulls vius i grossos, una cara bonica que semblava irradiar felicitat i un somriure que podia fondre fins el cor més fred a l'igual que el sol ho fa amb el glaç cada hivern.

- Vaja, sembla que tens visita – va dir Jusèp en veure la Julduz –. Perquè és aquella, oi que sí?

Roger ni tan sols havia sentit la pregunta del seu amic, i molt menys la va respondre. Estava tan meravellat que el món al seu voltant s'havia esfumat per complet; només tenia ulls per a la seva estimada. Per altra banda els nervis el tenien tan paralitzat que fins i tot dubtava si acostar-s'hi o no. No sabia ni què dir ni com actuar; fins i tot tenia dubtes de l'eficàcia de la seva veu en aquell moment tan important.

- Vinga, ens toca a nosaltres! – li va dir Georg veient que Roger no reaccionava –. Anem a buscar alguna cosa per menjar.

Georg, Jusèp, László i Roger es van atansar al post d'avituallament. En arribar el torn de Roger, ell i Julduz van intercanviar algunes paraules no sense certa dificultat arran del nerviosisme que els envaïa a tots dos i van quedar a veure's al vespre, quan l'exèrcit es preparés per pernoctar a la vora del Danubi.

Després de dues hores el viatge va continuar tan plàcid com ho havia estat fins llavors i al vespre Roger i Julduz van poder sopar plegats un altre cop. L'endemà, tot i el cansament que comporta un trajecte tan llarg, el dia es veia diferent; l'exèrcit per fi arribaria a Esztergom, ja no haurien de dormir al mig del camp, en un lloc desconegut i potser perillós. Demà acamparien en terra aliada i László, com a bon hongarès, se sentia especialment feliç de visitar aquella ciutat.

- Ara veureu. Esztergom és la nostra antiga capital. Aquí va ser coronat el nostre primer rei, el cabdill Vajk, que va batejar-se amb el nom cristià d'Esteve o István, com diem

nosaltres. Deien que el palau del rei era l'edifici més bonic que hi havia a la terra, i que els carrers de la ciutat eren tots empedrats i les seves cases estaven pintades de colors.

- Hi has estat mai? – van preguntar els tres joves estrangers.
- No, tampoc conec Esztergom. Però allò que us explico són fets que tots els magiars coneixem. Crec que ara em sento igual que un pelegrí a Terra Santa o a Roma. Esztergom és com el nostre bressol, el lloc on tot va començar.
- Però Esztergom diuen que ja està en mans dels cristians. El nostre objectiu és Buda.
- Sí, els temps canvien i Buda va prendre el lloc que havia mantingut Esztergom durant segles. Buda va esdevenir la nostra nova capital. Totes dues són importants i totes dues tornaran a ser magiars aviat.

El segon dia no era més que una extensió del primer: travessant camps buits sense pobles, sense granges, sense accidents geogràfics, sense emboscades enemigues... La proximitat d'una gran ciutat no afectava el paisatge i els generals, que no se'n refiaven dels turcs, veien plausible que hi hagués algun escamot amagat disposat a atacar-los tot buscant l'aïllament de l'antiga capital, així que en comptes de avançar a pas normal i descansar al migdia, es va donar la ordre de fer-ho amb més pressura per tal d'arribar al destí abans de la posta de sol.

A mitja tarda, van aparèixer alguns turons per llevant, just cap on es dirigien els cristians. Els coneixedors de la zona van informar que allí, sota els pujols es trobava Esztergom. La vista d'aquell senyal natural va reviuir els soldats, especialment els hongaresos, que pas a pas veien com s'acostaven a la seva meta. Després de deixar enrere unes illes fluvials, per fi es va albirar el perfil de la capital. László somreia, pensant que podria trepitjar els mateixos indrets que feia gairebé set-cents anys havia trepitjat el seu rei Esteve.

Però d'a prop, Esztergom no era com László i la resta dels magiars s'imaginaven i explicaven als estrangers. La grandiosa capital medieval difícilment comptava amb més de mil habitants, si no s'hi incloïen els soldats enviats pel emperador dels austríacs que s'hi acantonaven des de feia tres anys. La majoria de les cases tenien un aspecte deplorable, brut i trist, i per tot arreu hi havia restes d'antics incendis, probablement d'edificis que s'havien cremat durant el setge que va fer fugir els turcs i que ara servia d'habitatge a rates i d'altres bèsties fastigoses que recorrien la ciutat amb tota tranquil·litat sabent-se majoritàries. A penes hi havia alguns camps conreats als voltants de la ciutat, la majoria d'algun noble austríac i que es feien servir més per alimentar les tropes que no pas la població civil, composta principalment de vídues, nens i vells o esguerrats que no podien combatre.

L'arribada dels nous soldats no va causar gaire impressió entre els habitants d'Esztergom, per no dir que el sentiment que s'hi respirava era principalment negatiu. Per a ells aquella tropa multitudinària no era més que un altre grup d'estrangers que venia a emportar-se tot el que encara tenien, a menjar de les seves reserves, a beure de la seva aigua, a dormir en les seves cases i segurament a abusar de les seves dones i que després marxaria deixant-los més arruïnats; al cap i a la fi, això és el que portaven fet turcs, tàtars i austríacs per anys; per què aquests altres

haurien de ser diferents?

Per desgràcia, les sospites dels habitants de la ciutat de Gran, com anomenaven els austríacs a l'antiga capital, van esdevenir certes i hi va haver alguns altercats entre els seus habitants i els soldats de la lliga internacional, però afortunadament per a ells, el pas d'aquells homes no va durar gaire, tan sols una nit, suficient per descansar i partir ja cap la següent fortalesa: Visegrád.

CAPÍTOL 15

20 DE JUNY DE 1686

Un altre cop, de bon matí, es va donar l'ordre de partir. Abans, però, per tal de donar ànims als seus homes, els generals van comunicar les notícies que es tenien de les tropes que els precedien.

- Heu de saber que des que vam sortir de Komárom fa uns dies, el Senyor ens està beneint més que mai- va anunciar el general Spinola -. Les tropes cristianes avancen per la vall del Danubi sense contratemps, amb la força que Déu dona als qui són lleials. Els soldats de l'emperador que guia el general Starhemberg van davant nostre, per aquesta mateixa vora del riu. Tenim notícies mitjançant ambaixadors de que fa quatre dies, els nostres companys van entrar a l'illa de Szentendre, a menys d'un dia de Buda. Però és més, fa dos dies la van abandonar per tal de continuar la conquesta i van entrar a la ciutat d'Óbuda, l'últim bastió abans de la capital turca!

En sentir aquella bona nova, la cridòria es va estendre per tot el campament cristià. Era evident que tot anava tal i com calia, i que res no podia detenir aquells guerrers àvids d'emocions i de les fabuloses riqueses que el paixà amuntegava en el seu palau hongarès.

- Ens informen que els nostres homes han capturat alguns fugitius de Buda que diuen que el paixà només disposa de uns pocs milers de soldats per defensar-se i que les tropes que esperava de reforç han quedat atrapades molt lluny de Pest, en un lloc anomenat Baja, a molts dies de camí cap al sud. Per altra banda, si això us ha agradat – continuava Spinola –, també voldreu saber la sort que corren els nostres germans bavaresos. Ells van entrar a la ciutat de Vác fa uns cinc dies, però no es van quedar-hi plantats sinó que van continuar la conquesta per la vora contrària del Danubi i fa tres dies van capturar la ciutat de Pest, just davant de Buda. D'aquesta manera i arribat el moment, podrem atacar els turcs des de tots els flancs possibles. Els nostres germans ens esperen!

Tal i com havien pensat els nobles, aquelles paraules van donar forces a les tropes cristianes. Tots partien amb cares somrients, parlant del que seria la batalla final entre ells i els turcs, de què els farien i com capturarien la ciutat amb la protecció de Déu i dels seus sants.

- Sembla que no te n'alegris gaire de les notícies – va dir Roger a László.

Des que havien entrat a Esztergom, László a penes no havia dit res. Sí que havia anat a passejar tot sol per la capital i havia tornat només per dormir. Amb tot, no havia dit ni una sola paraula als seus companys del que havia vist, cosa que segurament per a ell tenia un significat especial. A més a més, aquell matí havia intentat evitar els seus amics en tot moment, però el viatge era llarg i no podia mantenir aquella actitud contínuament.

- Alegrar-me? Jo? – va preguntar a l'aire László amb to sarcàstic -. Que no has vist Esztergom?
- Oi, i tant – va respondre Roger -. Però fixa't en el que ha dit Spinola. Aviat Buda també caurà, per fi serà lliure, com tu volies!

- Sembla mentida que siguis tan ingenu. Esztergom porta en mans austríaques més de tres anys. Ara, veient el seu estat, la consideraries una ciutat lliure de debò? Penses que aquells magiars viuen més bé ara que quan eren sota el sultà dels turcs? Jo només he vist mort, malaltia, fam, por, destrucció... això és Esztergom; així està el tro del nostre rei, amb menys dignitat que una cort de porcs. De veritat vols que sigui content pel fet que els austríacs hagin pres Óbuda o Pest?
- Bé, si tan sense sentit és aquesta campanya, per què no has abandonat? Per què no has tornat a casa teva?
- Fàcil. Per què jo no tinc casa. A casa meva viuen turcs i ara volen entrar-hi austríacs, però no els deixaré. Farem fora els turcs i després cauran els austríacs, t'ho puc ben assegurar. Lluitaré com un bon magiar. Podré deixar la meva vida intentant-ho, però no em rendiré mai. Daré tota la meva força per tornar aquesta terra al nostre poble. Per això hi continuo.

La caminada va continuar a bon ritme, tot i el desànim d'alguns hongaresos en veure la situació de les províncies otomanes del seu país. Cap al migdia, potser una mica més tard, els voluntaris van arribar als peus d'un turó d'altura considerable, color vermellós i cobert de boscos. Sobre la seva falda i banyada pel Danubi, es trobava la població de Visegrád, plena d'antics palaus semiderruïts que mostraven el passat èpic de l'indret. Sobre el cim del turó, encara es conservava la grandiosa fortalesa de Visegrád, una talaia que feia segles que vigilava el Danubi. Només es van detenir unes poques hores, suficient per dinar i descansar breument abans de continuar. L'objectiu era arribar al vespre a l'aldea de Szentendre.

Aquelles hores a Visegrád van donar novament l'oportunitat a Julduz i Roger de veure's. Cada vegada que eren junts el món es tornava de difuminar. Aquelles esperances, aquella curiositat que sentia quan es va embarcar a Barcelona, ara eren secundàries. De fet si hagués pogut, hauria fugit amb Julduz molt lluny, a algun país on poguessin viure tranquils, en pau i feliços. Però tenia un compromís amb els seus companys i amb Hongria mateixa. Roger era un home de paraula i compliria allò que havia promès.

La segona part del dia va comportar canvis en el terreny, molt més muntanyós que abans. Mentre que a l'esquerra dels soldats corria el Danubi, a la seva dreta s'alçaven alguns turons, els quals si bé no eren gaire alts, sí que donaven un altre aire a la regió. De fet molts barcelonins se sentien força identificats amb el paisatge, ja que l'aigua per una banda i els pujols per l'altra era el que veien cada dia a Barcelona, amb el mar i a esquenes de la ciutat la serra de Collserola. En aquest punt el riu també canviava de direcció, ja que si abans havien caminat per la seva vora cap a llevant, ara ho feien cap al sud.

- Allò que sembla l'altra vora no ho és pas – deia László als companys –. Allò és l'illa de Szentendre, aquella que van prendre els exèrcits de l'emperador fa uns dies. Crec que aviat ens trobarem amb ells. No poden estar gaire lluny.

László, tot i no conèixer la zona de primera mà no anava gaire equivocat. Les tropes imperials es trobaven ja més enllà d'Óbuda, a només unes hores de camí. Malgrat tot, els generals no volien

forçar excessivament els seus homes i just on hi havia la vila de Szentendre van donar l'ordre d'acampar. Això els donaria temps de preparar-se millor i de descansar el màxim abans de trobar-se amb Carles de Lorena, ja que segurament el mateix dia entrarien en combat.

CAPÍTOL 16
L'ILLA DE CSEPEL
21 DE JUNY DE 1686

- Senyor hem rebut un missatge dels cristians de l'illa de Csepel – va informar el militar hongarès al seu general, János Bottyán.
- I bé, sobre què tracta?
- Senyor, els habitants de l'illa diuen que el paixà està evacuant el castell de Buda, en vista d'un possible atac. Aquesta passada nit hi han arribat més de sis-centes dones acompanyades per quatre-cents espahís. Pensen que en cas de caure el castell, l'illa serviria de base al paixà i al seu exèrcit. A més a més, els cristians temen ser objecte de la ira dels otomans si conquerim la plaça i ens sol·liciten ajut.

La possibilitat de que parlaven els hongaresos de Csepel no era pas fantasiosa, ans al contrari! Al cap i a la fi, al temps de la arribada dels magiars a Pannònia feia set-cents anys, el cabdill Árpád ja havia vist els avantatges d'aquella immensa illa fluvial i hi havia establert temporalment la seva cort. A més a més es donava el cas de que amb la vila murallada de Pest presa pels bavaresos i controlada pels hongaresos, i tota la regió al voltant de Buda plena de exèrcits cristians, el Danubi era l'única via d'escap dels turcs, i Csepel la seva única esperança de sortir vius d'aquella guerra.

Els austríacs no gaudien de les simpaties de Bottyán, però també era cert que en aquella ocasió, hongaresos i tropes imperials lluitaven del mateix costat, cosa que li obligava a informar al general Carles de Lorena abans d'ordenar qualsevol acció.

Aquell dia, els generals cristians s'havien reunit molt de matí per tal d'examinar un turó proper a la capital dels otomans. El lloc era realment excel·lent, ja que des d'allí era possible divisar tot el castell de Buda i les seves rodalies de manera còmoda.

- Vaja, vaja – va dir Carles de Lorena mentre observava Buda –. Els turcs no s'han quedat de braços parats.
- Segurament aquells malparits ja s'esperaven quelcom com això. Ningú ataca Viena i surt indemne – va dir el comte Friedrich Siegmund Scherffenberg de manera un tant afectada.
- Però mireu, això – continuava Carles de Lorena sense apartar la seva vista de Buda –. Han construït una muralla per poder baixar sans i estalvis fins al riu. Això pot ser un problema, ja que es poden abastir d'aigua i fins i tot fugir en vaixells. La veritat és que no semblen tan estúpids!
- Precisament d'això m'agradaria parlar amb vós. Tenim informacions dels nostres espies que diuen que el paixà podria estar preparant la seva fugida cap a l'illa de Csepel, aquella que veieu allí, cap al sud – va dir János Bottyán senyalant la terra de que parlava –. Segurament seria una bona idea atacar-la i tallar així l'última ruta dels turcs.

- No serà pas massa arriscat travessar el Danubi mentre els turcs estiguin encara atrinxerats a Ofen?
- Senyor, els meus homes estan disposats a assumir el risc. Per altra banda us recordo que també és arriscat el deixar que l'enemic compti amb una sortida sempre oberta.

Carles de Lorena va tornar la vista cap al nord per continuar examinant el paisatge, aparentment sense donar gaire importància a les paraules del general hongarès. Estava interessat en recaptar el màxim d'informació que li fos possible i aquell indret era l'adequat.

- Veig que els bavaresos de Pest estan treballant bé. M'han informat que avui a la tarda estarà llest el pont de barques. D'aquesta manera tindrem un altre front des d'on atacar els maleits turcs.

De cop i volta Carles va callar. S'havia fixat en una cosa a Buda que no li va agradar en absolut.

- Però què és això? Bottyán, vós que coneixeu per dintre la ciutat, a Ofen hi ha mesquites?
- Sí senyor.... hi viuen turcs i tàtars.
- M'importa una merda el que creguin de sobra sé que són musulmans. He lluitat en dues guerres contra ells. El que vull preguntar és que és allò que es veu al centre de la vila?
- És l'església que va construir el rei Maties Corbí. Abans era cristiana, però ara...
- Ara és un lloc de culte profanat, típic d'aquest gent! – va interrompre furiós el general Carles –. Vull que aquesta tarda muntin aquí, en aquesta mateixa muntanya, un post d'artilleria. És el lloc més indicat per bombardejar els otomans sense que ens puguin fer res.
- Diuen que aquí els pagans van despenyar Sant Gerard fa segles, quan predicava la religió cristiana a Hongria – va comentar Bottyán.
- Doncs ara serem nosaltres els que acabarem amb els pagans des d'aquest indret. Per cert, Bottyán, d'allò que em dèieu de Csepel; què hi ha allí?
- Fins a on jo tinc coneixement, res. No hi ha esglésies, ni palaus, sinó simplement algunes barraques on s'amunteguen els fugits de Buda.
- Vós i els vostres homes teniu el meu permís per atacar-la. Únicament desitjo que sigui avui, abans del vespre. Tinc entès que cap al migdia arribarà un grup molt nombrós de voluntaris i vull que demà comenci el setge en tota regla.

Bottyán es va acomiadar de la resta de generals i va baixar ràpidament per tal de comunicar la notícia i les ordres al seus homes. Els haiducs i hússars que havien vingut des de Győr i

Komárom ja estaven ansiosos per entrar en combat, veritablement tenien set de sang turca. Feia dies que s'acostaven a Buda però a penes havien tingut oportunitat de demostrar la seva vàlua i l'ocasió d'envair Csepel els havia tornat la brillantor als ulls.

- Destruïu les possessions del paixà, acabeu amb els enemics. Només vull que respecteu els cristians de l'illa, que els protegeu i que torneu amb un bon botí – va ordenar Bottyán.

En total quatre-cents soldats hongaresos ben armats van partir en barques des d'una zona amagada a la vista dels turcs cap a l'illa mentre Bottyán observava des de la vora amb la resta dels seus homes. Els expedicionaris no van trigar més que uns minuts en tornar a trepitjar terra, però aquest cop la de Csepel. Al principi tothom anava molt silenciós, desconfiant del que es trobarien en veure gent. El temps passava i l'illa continuava aparentment deserta, només hi havia arbres i més arbres i la frustració s'apoderava a poc a poc dels haiducs. Després de més d'una hora caminant cap al nord, per fi van trobar quelcom que delatava la presència humana a l'illa: un mocador de seda que segurament el vent hauria portat.

- Deuen estar ja molt a prop – va dir el capità de l'expedició.

Al poc temps, van arribar al que semblava el final del bosc. Allí, al mig de la clariana, hi havia una mena de llogarret de cabanes de fusta i algunes persones caminant pel mig. Els haiducs no es volien arriscar i van continuar observant cada moviment, cada racó, cada persona des de l'interior del bosc. Va ser aleshores quan un soldat turc es va acostar als arbres a descansar a l'ombra. El silenci va esdevenir sepulcral entre els cristians. Amb un senyal un haiduc va informar que el turc venia tot sol i així que, quan va seure, dos hongaresos el van tapar la boca amb una bena i el van portar al capità amenaçant-lo amb un ganivet al coll.

- Si crides moriràs. Ara et traurem el drap de la boca i ens donaràs la informació que cerquem – va dir el capità dels haiducs.

El soldat turc veient-se perdut, no tenia cap més remei i va acceptar les desavantatjoses condicions que oferien els magiars.

- Aquí no hi ha res. Gairebé tots són dones i nens. Dones i nens cristians, com vosaltres i algunes de les mullers de l'harem del paixà – va dir en un to desesperat.
- I de soldats, quants n'hi ha? El paixà no deixarà pas les seves esposes sense protecció al mig d'una illa deserta.
- Us ho juro, no hi ha soldats, només una cinquantena, la resta són persones indefenses. Deixeu-les marxar, emporteu-vos els cristians, però no feu mal a les nostres dones, si ho feu el paixà en persona em decapitarà.
- Tranquil, el paixà no et decapitarà. Ho farà Miklos, que és aquest amic meu. Fes-ho Miklos! – va ordenar el capità a un soldat que d'un cop d'espasa va tallar el cap del turc tot rebent les felicitacions dels seus camarades.

- Bé, ja en són només quaranta-nou, de soldats – va comentar el capità amb un somriure.
- Què fem si sols n’hi ha dones i nens cristians? – va preguntar un oficial.
- Quant feu que no sou amb una dona? – va preguntar el capità a la tropa –. Doncs ja sabeu el que s’ha de fer!
- Però Bottyán ens ha ordenat específicament de protegir els cristians de l’illa.
- Veus tu esglésies? Veus tu bisbes, mossens, monges? Llavors si no hi ha res d’això, per què hem de creure que hi ha cristians? Au, el poble és vostre, a l’atac!

De cop i volta els quatre-cents soldats van sortir de la forest, caient sobre els desprevinguts habitants de Csepel. Al principi els pocs geníssers del poble van oposar resistència, però per cada un d’ells hi havia cinc o sis hongaresos que no van trigar a reduir-los. Amb el camí lliure d’obstacles, els haiducs van deixar-se portar pels seus instints més baixos, violant i assassinant les dones a plaer, sense importar la llengua que parlessin o la religió que professessin, cremant les cases i robant tot el que trobaven.

Després del furor de la curta i desigual batalla, el capità dels haiducs va ordenar els supervivents de l’illa, fossin homes, dones o nens que formessin al mig de la clariana on abans hi havia el poble, mentre que ell passava lentament al seu costat. Ningú no sabia quines eren les intencions del capità, però al poc temps va quedar clar. Cada cop que s’acostava a algú, li deia tota mena d’obsenitats, se’n reia a la seva cara i si ho considerava adequat, els assassinava de la forma que el volgués: d’un tret o d’una punyalada.

La resta dels haiducs no sabien com reaccionar. Era cert que havien envaït l’illa per tal de fer fora els turcs, però també per protegir els cristians. La majoria va girar la vista cap a un altre indret mentre el capità continuava les seves satàniques tortures, alguns fins i tot reien les seves gràcies, però d’altres se sentien veritablement molestos. Així, després de veure que entre els hongaresos hi havia molts que detestaven aquell comportament indigne d’un haiduc, un dels oficials es va acostar al capità.

- Capità, no crec que això estigui d’acord amb les ordres que hem rebut del general János Bottyán.
- Doncs que vingui ell a dir-m’ho – va respondre el capità mentre lentament tallava la camisa d’una dona que plorava sense emetre cap so.
- Capità, quedeu rellevat del vostre càrrec.
- I això qui ho diu, vós? – va preguntar sense parar gaire atenció al soldat mentre es delectava observant la pell tremolosa de la jove a la que despallava.
- Jo mateix, però si no em voleu cas a mi, potser escoltareu la meua arma – va dir l’haiduc disparant el seu arcabús i ferint de mort el capità.

El capità se'l va mirar amb els ulls plens de sang i de terror i sense poder dir ni una paraula més, va caure mort a terra.

- No era això, al que havíem vingut, capità; no era a això. Ara m'adreço a vosaltres, soldats, si algú pensa com el capità, que sigui valent i doni un pas cap endavant! – va cridar l'oficial.

Però tot i la carnisseria que acabaven de fer de bon grat sota les seves ordres del ajusticiat capità, cap home no va gosar defensar-lo, ja que temien la justícia de János Bottyán.

El paisatge era desolador. Algunes cabanes, les menys, encara cremaven, mentre que la resta havien quedat reduïdes a cendres en pocs minuts. Els cadàvers jeien escampats per tot arreu i els supervivents, exactament quinze homes i cent vuitanta dones i nens de raça tàrtara i turca, ja que el capità s'havia encarregat de matar totes les cristianes per tal que no el poguessin denunciar davant Bottyán, no deixaven de plorar davant tan infernal visió. Els hongaresos llavors, van recollir el botí que ascendia a uns cinc-cents mil rals de vuit i van encadenar els supervivents com a esclaus fins que arribessin als campaments de Buda.

CAPÍTOL 17

21 DE JUNY DE 1686

Els voluntaris de la Lliga avançaven a través d'un passatge desolat per la guerra. Si els otomans havien estat una pesta per al país, els soldats de l'emperador d'Àustria que precedien els voluntaris no havien estat millors. Es podia discernir el camí que havien seguit només observant la destrucció que havien deixat enrere: cases derruïdes, camps cremats i cadàvers de soldats otomans i de camperols, homes, dones i nens hongaresos escampats pel terra sense una sepultura. Aquest desastre va servir per alimentar un sentiment que anava prenent forma des de feia dies entre els voluntaris estrangers més conscienciats i els hongaresos, que no era pas altre que el de veure que aquella campanya no només no alliberava Hongria, sinó que si sobrevivia a la destrucció, la posaria sota les ordres d'un altre amo, l'emperador Leopold. El desànim era tal que quan ja es veia la ciutat d'Óbuda i els campaments de les tropes imperials eren evidents a horitzó, alguns homes, especialment entre els catalans, els italians, els britànics i els francesos es van negar a continuar i van anunciar la seva intenció de tornar als seus països d'origen. Els nobles austríacs van tractar primerament de convèncer-los, més tard de coaccionar-los, però res no els feia moure's d'aquella decisió.

- No volem que el rei d'Àustria ampliï les seves possessions amb l'ajut de Lluís¹⁶, el nostre rei – al·legava Carles, duc francès de Commercy recolzat per l'adolescent duc de Vaudemont i per Claude-François Mercy.
- Nosaltres hem vingut des de totes les nacions d'Itàlia per tal d'alliberar Hongria, de tornar-la a la cristiandat, tal i com hem sentit del Sant Pare Innocenci, no pas per destruir-la. De què ens serveix una terra cremada plena de sang? – es queixaven els nobles italians.

La decisió semblava tan ferma que cap dels nobles i generals austríacs podia donar una resposta si més no convincent. Però va ser sense avís que d'entre els italians va sortir un home tot sol, desarmat, sense roba ni hàbits que demostrassin ni noblesa ni riquesa. Es va col·locar al mig dels nobles mirant-los fixament amb una cara que demostrava la seva ràbia envers tot el que estava succeint i com estaven reaccionant tant nobles com plebeus.

- Qui és aquest? - va preguntar un general austríac.
- És Marco D'Aviano – va xiuxiuejar un italià en llengua alemanya –. Deixeu-lo, no és més que un pobre predicador que amb prou feines sap llegir i escriure.

Marco D'Aviano, com havia quedat clar, no era conegut per provenir d'alguna il·lustre família, tampoc no era un gran guerrer ni tenia cap interès especial en Hongria, ja que ni tan sols sabia on es trobava aquell país fins que no hi va arribar. Amb tot s'havia enrolat amb els voluntaris d'Itàlia perquè si el Papa de Roma ho considerava important, segurament ho era. Mai no gosaria discutir una decisió papal, simplement obeïa les ordres del jerarca màxim de l'Església, car per això havia pres els hàbits feia uns trenta anys, sent només un adolescent. No era un home culte, ni parlava altres llengües, ni tan sols el llatí, però sabia com moure les masses, com arribar al cor

¹⁶ Lluís XIV

de la gent i per això tenia una merescuda fama entre els camperols de la seva regió.

- *Vergogna!* – va cridar Marco senyalant amb el braç estès tant nobles com tropes –. *Deus dicit! Vergogna!*
- Au Marco, torna amb la tropa – va dir un dels italians per tal de no complicar encara més la situació –. Ningú no entén les teves paraules.
- Deixa'm estar! – va cridar el monjo un altre cop –. Deixa'm dir-vos a tots vosaltres el que diu Déu, Nostre Senyor de tot aquest assumpte. I procureu que tothom entengui el que us dic perquè us hi jugueu la vida.

Marco va començar a parlar i parlar, gesticulant com un boig. Cridava i anava d'una banda a l'altra mentre repetia contínuament les paraules *vergonya* i *Deus* tot senyalant el cel. Tal com havia dit l'oficial italià ningú no va entendre el que deia, però la convicció amb que mirava els generals i la força de les seves paraules tenia tot el públic hipnotitzat. Cap dels homes es va moure del lloc mentre Marco parlava, cap dels nobles va ni tan sols pensar en interrompre el seu discurs; tothom se'l mirava pensant en aquella paraula: *vergonya*. Vergonya per no voler acomplir la missió a la qual s'havien encomanat. Vergonya per estar a punt de fallar d'aquesta manera a Déu. Vergonya per estar a punt de retirar-se del combat davant de tots els exèrcits europeus, com uns covards. Vergonya per estar a punt de menysprear la memòria de tots els companys que havien mort pel camí, que havien caigut lluitant contra els infidels.

- *Dio vi pagherà* – va dir Marco en concloure la seva improvisada intervenció.

Marco es va retirar mentre la tropa s'obria com la Mar Roja davant de Moisès per tal de deixar-li pas lliure en un mar d'homes armats silenciosos, impressionats no tant per les paraules, inintel·ligibles per a la majoria, com per la manera de comunicar el missatge, la manera de tocar el seu cor.

Els generals dels exèrcits es van tornar a reunir amb els seus homes per tal de veure què fer, si continuaven amb la retirada en vista o bé seguien camí del front de Buda. “Els austríacs no romandran pas a Hongria, però són un mal necessari” – deien els hongaresos –. “Nosaltres ens n'encarregarem, però primer hem de reconquerir el país”. La resta, els estrangers també van decidir de continuar, realment sentien la vergonya que suposaria no només davant dels homes, sinó davant Déu, el abandonar la missió sagrada d'expulsar els musulmans d'Europa.

- Tu també ens hauries abandonat a la nostra sort? – li va preguntar Julduz a Roger.
- Quan vaig sentir la crida del Papa d'ajudar els nostres germans hongaresos a lluitar contra els otomans, alguna cosa dintre meu em deia que això era per mi; sabia que havia de venir. Ara però, no és pas només un sentiment, sé positivament que he fet bé, sé que la meua vida ha canviat. Penses que trairia tots els hongaresos que han posat la seva fe i les seves esperances de recuperar el país en la Lliga Santa? I sobre tot, penses que ara que t'he conegut t'abandonaria aquí, en mig d'aquest infern, d'aquest caos? No, Julduz, continuaré fins a la fi. Romandré al teu costat i contribuiré a tornar el país als seus

legítims amos.

- Ho dius de veritat? Segur que no m’abandonaràs? – va preguntar Julduz amb els ulls brillant d’emoció.
- Déu sap que no menteixo, que continuaré aquí fins que Buda caigui.
- I després?
- Després – va dir Roger amb nerviosisme –, després no sé quines seran les intencions del teu pare.

Julduz es va llençar al coll de Roger, abraçant-lo i besant-lo. Era la primera vegada que el català insinuava amb força claredat les intencions que tenia respecte a la jove, però potser per l’emoció del moment, potser per la seva personalitat, o segurament per una barreja de tots dos factors, es va quedar immòbil, sense saber ben bé com havia d’actuar davant aquella nova circumstància. Era cert que no feia més que uns dies que es coneixien, però amb tot, semblava que havien estat junts des de sempre. Tot plegat feia d’aquella relació quelcom especial, quelcom gairebé màgic.

- Només et vull demanar una cosa – va dir ara Julduz amb un to més que seriós –. Vull que no t’arrisquis massa. Promet-me que tornaràs viu de cada batalla, de cada atac. Promet-me que no em deixaràs mai.
- T’ho prometo – va respondre Roger abraçant la jove cumana –, t’ho prometo.

La caravana va tornar a posar-se en moviment i poc després del migdia van arribar a Óbuda, també anomenada Alt-Ofen. La petita vila havia estat presa dies enrere pels exèrcits de Leopold d’Àustria i ara servia de base a alguns generals. Ells s’estimaven més de dormir sota sostre que no pas en tendes al mig del camp, a mercè de pluges i demés elements naturals o enemics. Com que feia poc temps que havien partit de Szentendre i a penes quedava mitja llegua per arribar a les muralles de Buda, l’exèrcit no s’hi va aturar. Van continuar fins que en poc més d’una hora es plantaven al nord de la ciutat. Allí estava Buda, per fi! Un lloc del tot impressionant. Construïda sobre un turó allargat a la vora occidental del Danubi, forta i altiva, protegida per unes muralles altes i sòlides, observava el formiguer de soldats que s’estava formant als seus peus. Ella i només ella, coronada amb un palau superb i mostrant la seva autoritat amb el ceptre que era la torre de l’Església del rei Maties, regnava sobre aquell país de turons i planes, de praderes i boscos mentre el mateix Danubi semblava posar-se al seu servei. Reina d’Hongria o esclava del sultà, la visió de Buda no deixava ningú indiferent i no era d’estranyar que tothom la volgués en la seva corona.

En arribar, els voluntaris van ser rebuts per Carles de Lorena i van ser distribuïts segons les necessitats del setge. Així, el contingent italià amb els tres-cents catalans que havien resistir el llarg viatge, va ser destinat juntament amb els britànics i algunes tropes austríaques al turó de Rózsadomb, a part nord de Buda, molt a prop d’on havien arribat. Encara que aquell dia no van entrar en combat, sí que van ser testimonis de una proesa dels bavaresos, els quals van aconseguir acabar el pont de barques sobre el Danubi que els va permetre de travessar el riu

acantonant-se als peus del mont de Sant Gerard, al sud de la ciutat. Tot semblava preparat per començar l'atac definitiu a la capital de l'Hongria otomana.

CAPÍTOL 18

22 DE JUNY DE 1686

Poc abans de l'alba, encara amb el cel ben fosc, els oficials van despertar tota la tropa de Rózsadomb amb la consigna de que no encenguessin cap foc i es moguessin en el major silenci possible.

En poc temps milers d'homes s'aplegaven en un punt per tal de sentir les ordres dels nobles cadascú en la seva llengua.

- Avui, per fi començarem a treballar amb la resta de tropes cristianes – va anunciar el comte Marsigli –. La nostra primera missió, però, no serà pas de combat. Potser us decebi la perspectiva, però com a responsables que som de l'exèrcit de Crist, els generals ens hem vist obligats a assegurar primer les nostres posicions per tal de poder atacar l'enemic després. Tot el que vagi contra aquest principi seria un suïcidi i una bestiesa.

Per tant, les ordres són les següents: des del moment en que acabi de parlar ens dirigirem a recollir els materials necessaris i quan hi hagi suficient llum solar, ens dedicarem a construir sis posicions d'artilleria que serviran per amenaçar directament la ciutat de Buda des del nord.

Intenteu fer la feina de la manera més discreta. És cert que els turcs coneixen la nostra posició, però com menys sàpiguen el que fem, tant millor i més possibilitats d'èxit ens dona. Tot sigui per la glòria de Déu!

Tal i com havia ordenat Marsigli, el contingent italo-català va començar a preparar la feina al costat dels britànics.

- Serà que els austríacs no han tingut temps de preparar tot això! – es queixaven els homes –. Però és clar, els volen la part més fàcil, el entrar en combat amb tot ja preparat, sense haver-se d'embrutar les mans i després rebre la glòria per part de Déu, dels homes i sobre tot de les dones.

La feina avançava a bon ritme. Centenars d'homes es movien d'un lloc a l'altre amb fustes, pedres i demás materials, cavaven rases i donaven forma al que seria el bastió cristià més important al nord de la ciutat. Amb la llum del sol del matí, aquest fet tampoc no va passar desapercebut al homes del paixà de Buda. La Lliga Santa no només havia arribat a una curta distància de les muralles, sinó que ara es disposaven a construir una eina per tal de destruir-les i entrar sense problemes a la capital.

- Alerta, alerta! Ens ataquen els infidels! – va cridar un dels vigies italians mentre senyalava cap a la Porta de Viena.

La Porta de Viena rep aquest nom perquè d'ella surt l'antic camí cap a la capital d'Àustria. La resta de portes de Buda reben un tracte similar, ja que també duen el nom de la ciutat cap a on estan orientades, així, per exemple, la porta meridional es diu també Porta de Fehérvár, o la porta

del nord-oest, Porta d'Esztergom. La de Viena, la més septentrional, tenia una importància molt més prominent, ja que era el lloc de sortida dels otomans per anar a atacar les posicions austríaques des de feia més d'un segle. En aquesta ocasió també va mostrar el seu valor estratègic i per ella van sortir més de sis-cents geníssers disposats a acabar amb la feina dels voluntaris de l'exèrcit cristià.

Tot i conèixer les possibilitats de reacció de l'enemic, l'atac dels turcs va agafar un tant per sorpresa les tropes de l'emperador Leopold. De cop i volta van començar a volar centenars de boles de metall disparades pels hàbils guerrers del paixà mentre continuaven avançant per la falda del turó de Rózsadomb. Per la seva banda els voluntaris només van poder retrocedir, fugir cap a darrere de les estructures que fins a aquell moment preparaven, observant com els turcs prenen posicions molt a prop seu sense deixar de disparar.

Dintre de les trinxeres, els oficials italians i britànics van començar a repartir arcabussos i espases als homes, ja que els canons encara no s'havien col·locat i no es podien fer servir de cap manera. Tot i que la majoria se n'alegraven d'entrar en combat, alguns dels voluntaris, especialment dels catalans, gairebé mai no havien agafat un arma. La majoria eren sabaters, pescadors, blanquers i d'altres professions que res no tenien a veure amb l'art de la guerra.

- Dispara. Apunta bé i dispara a aquells maleits – va dir László a Roger mentre demostrava amb accions el que parlava.

Roger veia com els seus companys, també el Georg i el Jusèp no deixaven de disparar, netejar i carregar un altre cop les seves armes, com si ho haguessin fet de tota la vida. Ell, però, se sentia tan insegur i tan nerviós que no encartava ni a carregar per primera vegada l'arcabús. Quan per fi ho va aconseguir, va fer veure que apuntava però no tenia el coratge de disparar. Potser havia parlat massa i massa ràpid quan va expressar el seu desig d'intervenir en aquella guerra. Hauria hagut de pensar més bé el que significa un conflicte com aquell: disparar, matar, passar perills i possiblement morir abans de veure complides les pròpies expectatives.

Italians, catalans, austríacs i hongaresos, continuaven defensant-se el millor que podien, però els turcs avançaven sense gaires impediments, fins que va arribar el moment en que entre els uns i els altres a penes hi havia una distància de trenta o quaranta passes.

- No podrem retenir-los durant gaire temps – va dir Marsigli a Maurizio D'Aste-. Hem de demanar ajut als anglesos i als austríacs que estan amb ells. Que deixin els canons per a després i baixin aquí amb armes.

Ràpidament va sortir un missatger italià cap a les posicions de Lord Wiseman, el qual en sentir la complicada situació en que estaven, va ordenar a gran part dels seus homes d'acudir a socórrer els italians.

Mica en mica van anar arribant els britànics així com alguns hongaresos a les trinxeres italianes, però els turcs continuaven pujant i acostant-se cada cop més a la posició del canó i al polvorí. El comte Marsigli, juntament amb unes desenes de soldats se n'encarregava precisament de defensar el polvorí; si els explosius queien en mans enemigues podien donar per perduda la

avançada del turó de Rózsadomb. Els geníssers, però, no estaven interessats en conquerir una posició que no podrien defensar, ja que Rózsadomb quedava força apartat de les muralles de Buda i a més a més haurien hagut de destinar-hi alguns centenars d'homes que amb tota probabilitat no haurien pogut prevaler contra un atac de milers de soldats enemics. Més aviat tenien instruccions de causar el màxim dany possible a les instal·lacions cristianes. Així doncs, mentre s'anaven acostant, es van dirigir cap al magatzem d'explosius.

- Necessito més tiradors aquí! – cridava Marsigli demanant homes –. No podem permetre que hi arribin els otomans.

Així que va arribar un moment en que la majoria dels homes es concentraven al voltant dels explosius i del canó encara fora de servei, mentre que els turcs mantenien la posició sense avançar però tampoc retrocedint ni un àpex. De sobte, des de el front turc, van sortir volant dos o tres objectes negres, rodons com boles de la mida d'una poma grossa. Tots van pensar que es tractava de pedres, però aquells estranys objectes van impactar molt a prop del grup que defensava el polvorí, esclatant i provocant així noves explosions i la mort de gairebé tot el que hi havia a vint o trenta passes al voltant.

Amb l'explosió la por i el desconcert es va estendre per la trinxera cristiana. Ningú no sabia amb certesa què havia passat. I abans que ni tan sols poguessin tornar al món real, centenars de geníssers van sortir de les seves posicions atacant amb armes i explosius les tropes de la Lliga Santa. Aquesta ofensiva va fer reaccionar ràpidament als soldats que van començar a disparar un altra vegada sobre uns enemics que semblaven milions i immortals.

- *De mit csinálisz?*¹⁷ Dispara! – va cridar László desesperat a Roger.

Roger no va tenir temps ni de pensar el que feia i sense ni tan sols mirar va prémer el gatell de l'arcabús. Un segon més tard veia com queia tot just a tres passes davant seu un turc que venia disposat a tallar-li el cap amb una espasa. Era la primera vegada que Roger matava un ésser humà, i ara segurament que no seria l'última. L'acció el va deixar un tant estabornit, com si el fantasma del turc que acabava de morir l'hagués colpejat d'alguna manera.

- Escolta'm, fill – va dir László amb un semblant seriós –, això és la guerra. Consisteix en disparar abans que no ho faci el teu enemic. Si vols sobreviure hauràs de començar a fer-ho. Altrament no t'auguro una llarga vida. Si no ho fas per Hongria, per la cristiandat o per qualsevol excusa semblant, fes-ho al menys per tu, per sortir-ne viu, i per la noia aquella de Komárom. Segur que no voldria sentir la notícia de la teva mort.

Mentrestant el combat continuava. Afortunadament, la gran quantitat d'escocesos, anglesos i demés britànics que van baixar a la trinxera italiana va ser tan nombrosa que mica en mica la balança es va inclinar per fi de la banda dels cristians. Al cau d'una bona estona els geníssers van decidir de retirar-se, car la missió començava a ser massa arriscada i així, cap al migdia, la batalla es podia donar per concloua.

Després de l'atac els cadàvers i ferits geníssers jeien escampats per la falda de Rózsadomb, en

¹⁷ En hongarès: Però què fas?

total eren uns cinquanta homes que van ser examinats pels soldats de l'emperador d'Àustria. Els morts se'ls deixava a mercè dels elements, mentre que els ferits eren recollits i traslladats a les tendes dels generals per tal d'obtenir-ne informació sobre les defenses de la ciutat de Buda. Quant els cristians, la destrucció d'una de les bateries d'artilleria hi havia comportat abundosos danys. L'explosió del polvorí havia acabat amb la vida de no menys de trenta homes i havia ferit amb més o menys gravetat d'altres cinquanta, entre els quals hi havia el comte Marsigli. Tot plegat era un gran contratemps per als plans de la Lliga Santa. Ràpidament, substituint Marsigli, Maurizio D'Aste va donar ordres de acabar de construir la posició per als canons que els turcs havien fet volar pels aires. Si el paixà havia decidit d'atacar una vegada, probablement ho faria més cops, potser fins i tot aquell mateix dia, per tant era necessari acabar la feina.

L'incident amb els geníssers va arribar a oïdes del duc Carles de Lorena, l'home més important dels militars que assetjaven Buda, l'únic que no havia de respondre davant de ningú, excepte de l'emperador mateix. En arribar a Rózsadomb es va reunir amb els oficials italians: els generals Fontana, Veterani, Caraffa, Caprara i Gondola, així com amb Maurizio D'Aste. A jutjar pels semblants dels nobles italians en sortir de la reunió, el que el general Carles els havia dit no els va agradar gaire. Els italians s'excusaven adduint la manca d'experiència dels seus homes, cansament pel viatge i per les poques provisions que rebien de menjar cada dia: un tros de pa, un bocí de cansalada i poc més, una ració força exigua per a uns homes adults que han de fer tan dures feines i que a més a més ho fan voluntàriament. Aquest fet va esmortir fins a cert grau les crítiques de Carles de Lorena, el qual va agrair l'esforç que tant italians com barcelonins feien pel bé de la cristiandat, però també va advertir que no toleraria més errors com el d'aquell dia, car era contraproduent tant per a la marxa del setge en general com per als homes que hi lluitaven. Sobre el menjar, el duc Carles va donar la seva paraula de que el general Rudolf Rabatta estava de camí des de Komárom amb una nova caravana per tal d'aprovisionar els exèrcits; fins aleshores haurien de fer un petit esforç extra i continuar amb la ració habitual.

Cap al vespre, les sis posicions estaven completament acabades, llestes per ser utilitzades per bombardejar les muralles del nord de Buda tan aviat com els generals donessin les ordres.

CAPÍTOL 19

23 DE JUNY DE 1686

L'endemà va començar gairebé igual que havia acabat el dia anterior, amb tensió entre els voluntaris. Tothom recordava l'atac que havien patit per part dels soldats del paixà de Buda. Tots havien vist la seva fortalesa i la seva resistència i per això els temien.

El comte Marsigli continuava descansant a l'improvisat hospital on s'acumulaven els ferits. Segurament viuria, però amb l'explosió s'havia cremat gran part de l'esquena i del braç esquerre i per tant estaria apartat del front durant algun temps. El pes de l'operació el portava ara Maurizio D'Aste.

Al matí el vell general Starhemberg va aparèixer en escena amb un seguici d'un centenar de soldats austríacs. Duïen també els vint-i-set geníssers que havien sobreviscut a l'enfrontament del dia passat. Segons havien confessat, a Buda hi havia un contingent de grecs, a més a més dels habituals turcs, tàtars i hongaresos. Explicaven, que el paixà tenia un exèrcit que sobrepassava els trenta-mil homes, a banda de centenars de canons. Les xifres podien haver estat exagerades, però donava una idea de quines podien ser les forces amb que comptaven els otomans.

En veure els presoners tothom es preguntava que pretenia fer el general austríac. No tenien oportunitat d'escapar, ja estaven lligats per parelles, amb les mans a l'esquena. Potser Starhemberg els volia alliberar, potser els volia oferir com a moneda de canvi, el cas és que tots els voluntaris de Rózsadomb van posar tota la seva atenció en ells.

- Abdi Abdurrahman, escolta'm! – va cridar el general en llengua hongaresa per tal de ser ben entès –. Vull que vegis el que et passarà a tu i el que els passarà als teus si no rendeixes ara mateix la ciutat.

Tot seguit, a una veu seva els homes van assassinar un a un cadascú dels presoners, deixant que caiguessin per la falda de Rózsadomb abans de matar el següent. L'espectacle era vergonyós, tot i que la majoria de soldats ho trobaven força entretingut, ja que cada tret, cada cop d'espasa era aclamat amb veus d'alegria i aplaudiments, com si es tractés d'alguna macabra competició. En acabar les execucions Starhemberg va tornar a adreçar-se als turcs del castell.

- Pensa-t'ho, Abdi Abdurrahman. El que acabo de fer no és més que una mostra del que faré tan bon punt entri a la teva maleïda ciutat. No n'hi haurà cap muralla que em pugui barrar el pas cap a tu, ni cap turó que t'allunyi del meu abast. Què et penses, que no saben que l'exèrcit de Belgrad s'ha quedat pel camí sense cap possibilitat de poder continuar a salvar-te? Estàs tot sol, no hi ha ningú que et pugui ajudar. El que he fet amb aquests gossos és el que faré amb molt de gust amb tu. Rendeix la ciutat i només tu passaràs aquest tràngol, continua obcecat i no només moriràs tu, sinó que també ho faran les teves mullers, els teus fills, els fills i les mullers dels teus homes i tot el qui no accepti que l'emperador Leopold és el legítim amo d'aquest castell.

Tothom observava amb atenció l'escena. La tensió era tan palpable que semblava que el temps s'havia detingut a Hongria. Els cadàvers dels presoners otomans s'acumulaven als peus de les

posicions d'artilleria cristianes però a Buda no s'intuïa cap acció per tal de venjar els seus fills. Quan ja Starhemberg pensava que Abdi Abdurrahman estava tan amoïnat que no donaria cap senyal de vida, la Porta de Viena va tornar a obrir-se i un grup de deu espahís en va sortir pacíficament cap a les posicions de la Lliga Santa. Ràpidament una patrulla austríaca va venir al seu encontre per tal de esbrinar quines eren les seves intencions. Després d'intercanviar algunes paraules al mig de la vall, tots els soldats, tant els austríacs com els otomans, es van dirigir cap a les tendes dels generals.

- Senyors, hem acompanyat aquests homes perquè diuen portar un missatge del paixà de Buda – va anunciar l'oficial cristià al general Starhemberg.
- En el nom d'Al·là, el compassiu, el misericordiós, en el nom del seu Profeta i en nom del paixà Abdi Abdurrahman i de Mohammed, sultà de la Gran Porta, escolteu! – va anunciar l'ambaixador turc mentre treia el segell a una carta que portava a la mà i començava a llegir en alta veu.

“No només no penso rendir la plaça de Buda, sinó que us dono tres dies per tal de desallotjar totes les vostres posicions fins a la frontera de Komárom. Si passat aquest temps no heu pres el camí cap al vostre país, la meua ira no tindrà límit, i sabeu que no tan sols defensaré la ciutat, sinó que acabaré amb tots els vostres exèrcits i tornaré a avançar amb l'exèrcit del sultà cap a Viena i cap a qualsevol regne que hagi donat el seu recolzament a aquesta estúpida aventura. Al·là és amb nosaltres; res no ens podrà detenir.”

Starhemberg, així com la resta de generals, s'esperaven una resposta negativa a la seva amenaça, però el fet de rebre-la no els va caure gaire bé i molt menys l'arrogància amb que el paixà se'ls adreçava. De seguida van enviar missatgers a Carles de Lorena, el qual es trobava un altre cop al sud de la ciutat, supervisant la construcció d'una ciutadella sobre el turó de Gellért o de Sant Gerard, tot informant-li del comunicat dels otomans. Carles no va trigar gaire en presentar-se a Rózsadomb. Tenint en compte la classe política de Viena, ell era un home molt raonable, potser arran d'aquesta qualitat havia assolit les cotes més altes de glòria que ningú no pot aconseguir a l'Imperi a banda de l'emperador mateix. Tot i així, el setge no havia fet més que començar i qualsevol senyal de debilitat o fins i tot de comprensió podia ser utilitzat per l'enemic com a excusa per prendre noves posicions, ja fossin físiques o teòriques, per tant abans que Abdi Abdurrahman pogués tenir la sensació que havia inspirat el més mínim por entre els cristians, Carles va donar una resposta que no deixava espai per al dubte.

- Digueu al vostre paixà les següents paraules: “Jo Carles de Lorena, general de les tropes imperials, en nom de Déu Totpoderós, de la seva mare Santa Maria i de l'emperador Leopold ordeno a Abdi Abdurrahman, paixà del castell d'*Ofen*: Cedi la plaça abans de tres dies i us deixarem marxar cap a la vostra terra vius amb tot el que pugueu portar a sobre. Si pel contrari sou testarrut, simplement acabarem amb tots vosaltres, un per un. Amb l'imperi d'Àustria no es juga pas!”

Després de donar les instruccions als espahís del paixà Abdi, Carles va pujar al cavall per tal de tornar al campament del sud de la ciutat, on ja l'esperaven. No obstant el general Rüdiger Starhemberg se li va costar.

- Carles, en aquest mateix turó on som hi ha un monument sarraí en honor d'un dels seus sants, un tal Gül Baba. Tinc el vostre permís per enderrocar-lo?
- Admiro la teva passió, Rüdiger, però sobretot no vull que es destrueixi cap monument, si més no fins que la ciutat sigui nostra – va respondre Carles suficientment alt perquè tots els oficials l'escoltessin –. Cadascú de vosaltres sereu responsables de que tot, ja siguin esglésies, banys o torres; que tot quedi en bon estat, a l'igual que ho em trobat.

Starhemberg no va poder dissimular gaire la seva sorpresa i la seva decepció. Es va penedir mil vegades d'haver preguntat sobre la destrucció de la tomba otomana, llavors, guiat per la ràbia i la impotència va retenir encara per un temps els ambaixadors del paixà otomà. Ja sense la vigilància de Carles de Lorena, va desposseir-los de les seves robes i els va afaitar bigoti i barba deixant-los sense honra davant de no només els soldats cristians, sinó també els turcs que observaven des de l'interior de la ciutat.

Els deu espahís van tornar al castell coberts només amb uns parracs sota una pluja de rialles provinents de totes les tropes cristianes. La reacció del paixà en veure l'estat vergonyós del seus ambaixadors va ser la d'un home envaït per la ira. Tot i la seva avançada edat va saltar del seu tron, va cridar la seva guàrdia personal i al cau de tan sols uns minuts va enviar la seva resposta.

Des de les muralles de Buda va volar un objecte, llançat evidentment amb una catapulta, fins aterrar molt a prop de les bateries d'artilleria de Rózsadomb. Ràpidament quatre voluntaris: László, Roger i dos italians, s'hi van acostar per veure de què es tractava. A primera vista era quelcom força voluminós, allargat i embolicat en una mena de llençol. László va treure una navalla per tal de tallar les cordes de tan estrany enviament. Un cop alliberat, els quatre soldats van desenrotllar el llençol a uns cinquanta passes d'on observaven generals.

- Senyors, és millor que vingueu a veure-ho vosaltres mateixos – va cridar un dels italians.

Starhemberg, Maurizio D'Aste, Lord Wiseman i el duc de Commercy van avançar amb la seva escolta per observar el regal del paixà. Cap d'ells no va poder reprimir un gest de fàstic en veure que el que hi havia dintre era un cadàver.

- Què és això? – va preguntar el duc de Commercy a László mentre es cobria la boca amb un mocador.

El general francès va senyalar unes paraules que el mort duia tatuades al front, com si les haguessin gravades amb un ganivet.

- Diu: “*Patkány*”, que significa “rata”.
- Hem d'entendre que es refereix als cristians, ja que el cadàver sembla un sacerdot catòlic – va apuntar Starhemberg mirant les vestidures negres i llargues –. Per tant també hem d'entendre que no es rendiran, cosa obvia i lògica, per altra banda. Llavors que no es queixin després; ja estan advertits!

Carles de Lorena va ser avisat de la nova provocació del paixà i va tornar a Rózsadomb per tal de veure amb els propis ulls el cadàver tatuat d'aquell cristià.

Mentrestant als campaments cristians continuaven arribant voluntaris de diversos indrets d'Europa, tot i que en molt menor nombre que dies enrere. Un d'aquests nouvinguts va ser el frare Angelo Fabrier de Niça, conegut entre els hongaresos del front com *Tüzes Gábor*, o Gabriel l'Ardent, un home tètric de gairebé cinquanta anys, amb la pell descolorida i grans ulleres fosques sota els ulls, tot un expert en portar el foc de l'infern a la terra amb les seves combinacions alquimistes d'elements naturals.

- Germà Angelo, necessitaré els vostres serveis el més aviat possible – va anunciar-li Carles de Lorena –. Avui descansareu però demà haureu de venir amb mi al turó Gellért, al sud de la ciutat.

CAPÍTOL 20
24 DE JUNY DE 1686

- I dius que Starhemberg ha despul·lat els espahís del paixà i els ha tornat d'aquella guisa cap a Buda? – va preguntar incrèdul el senyor Kun.
- Tal i com us explico – va confirmar Roger –. Jo mateix era allí davant. El general va deixar que Carles de Lorena se n'anés per tal de fer la seva juguesca sense interferències.
- *Tengrim, Tengrim!*¹⁸ Com pot haver gent tan idiota al front de l'exèrcit? Aquest home no sap el que fa. Com creu que reaccionarà ara el paixà?
- Ja ha respost matant un sacerdot cristià i enviant el seu cadàver per sobre de la muralla.
- El que hauria de fer Starhemberg és guardar el seu mal caràcter i preocupar-se de que ens arribin més provisions – va protestar István –. Portem gairebé una setmana menjant el mateix, i gràcies que no se'ns ha acabat. Començo a odiar la cansalada!
- No teniu notícies de quan arribarà la caravana amb queviures?
- No en sé res, fill, però espero que sigui el més aviat possible. I vosaltres què?
- Ja hem acabat les posicions d'artilleria. Ara hem de tornar a excavar les trinxeres del vuitanta-i-quatre¹⁹, però espero que ens enviïn ajuda perquè serà una feina llarga i perillosa. Ara estarem a l'abast dels canons turcs. A més a més els homes estan cansats. Per a molts de nosaltres és la primera guerra i ja portem recorregudes milers de milles per tal d'arribar aquí.

En sentir la paraula “perill”, Julduz va deixar de banda les seves activitats per acostar-se al seu pare i a Roger.

- De veritat que serà perillós? – va preguntar.
- Home, perillós serà, al cap i a la fi som en guerra i el perill és arreu – va respondre Roger intentant de calmar Julduz amb poca fortuna.
- Per què no vens amb nosaltres? – va preguntar Julduz preocupada –. El meu pare et podria reclamar com a ajudant. Aquí la vida no és fàcil, però ens mantenim lluny dels canons i dels atacs dels turcs.
- No promets aquestes coses, filla. Seria difícil que el general Carles el destinés aquí. Roger és fort i jove, tot un bon guerrer – va dir István a la seva filla.
- T'agraeixo la teva preocupació, Julduz, però encara que el general hi estigüés d'acord

¹⁸ En cumà: Déu meu, Déu meu!

¹⁹ Les restes de les que s'havien excavat durant l'anterior setge a Buda, el 1684.

mai no podria acceptar. He vingut aquí per lluitar, i amb mi han vingut milers de persones, moltes d'elles convençudes per les meves paraules. Com creus que reaccionarien al veure que abandono el front mentre ells exposen les seves vides per la glòria d'Hongria? Actuar així em convertiria en un ésser menyspreable i en un covard, no trobes?

Julduz entenia les paraules del jove català i sabia que tenia raó i les acceptava, amb tot no es resignava a perdre l'home que estimava en una estúpida lluita entre dos reialmes per una terra que no era ni d'un ni d'altre.

- Però no podria suportar si et passes alguna cosa. Durant l'anterior guerra, fa tres anys, molts dels meus amics van morir, el meu pare va quedar esguerrat per sempre. No voldria tornar a revivre una experiència tan negativa.

Roger també tenia por. Mai no havia vist la mort des de tan a prop i estaria encantat de ser destinat al departament d'aprovisionaments, no només per allunyar-se del front, sinó també per estar tot el dia al costat de Julduz. Amb tot havia de complir la seva paraula de lluitar en la guerra.

- No tindràs que suportar res. No em succeirà absolutament res, t'ho juro – va dir amb un semblant seriós.

La resta de la tarda que Roger va passar amb Julduz i el seu pare, ja que els petits s'havien quedat a Komárom amb amics, va transcórrer en un clima de nerviosisme. Tot i les promeses de mantenir-se allunyat del perill, era evident que una explosió, una bala o un atac podria sorprendre els soldats en qualsevol moment i acabar amb la vida de Roger. Finalment va arribar l'hora de tornar a la feina. Hi havia molta distància que excavar encara entre Rózsadomb i Buda. De camí cap a la seva posició quatre homes va aturar Roger i el van fer una pregunta que el jove no va comprendre, però en intentar disculpar-se i demanar que el deixessin continuar cap al campament, els soldats van encertar que era un voluntari de parla catalana.

- *E tu, ont vas tan lèu? Sès de Perpinhan?* – va preguntar el soldat de mala manera en llengua occitana.
- No sóc pas de Perpinyà, sóc de Barcelona.
- *De Perpinhan, de Barcelona, de València. Tot és igual! Sètz tots uns traidors, pas vertat?* Mon pare va morir en la vostra guerra i per això no el vaig conèixer. Si haguéssiu acceptat el nostre rei, res d'això hagués passat.
- Em sap greu, però no entenc de què va tot això i me n'haig d'anar – va dir Roger intentant sortir de la improvisada emboscada.
- D'aquí tu no te'n vas – va cridar un dels homes mentre entre tots quatre començaven a donar-li una pallissa sense oportunitat de defensar-se.

- *¿¡Eh, que pasa ahí!?* – va cridar una veu.

En veure qui preguntava els quatre homes van sortir corrents a amagar-se deixant Roger estès a terra ple de ferides i sangtraïts. A penes no podia veure l'home que s'havia posat al seu costat intentant d'aixecar-lo però sabia que era la mateixa veu que havia fet fugir els altre quatre.

- *Esto nun ye nada. Tranquilu que agora te curarán las heridas.*

Roger, no sense un gran esforç, es va aconseguir llevar tot i que sense parlar ni una paraula per temor de rebre més maltractaments si el seu salvador descobria la seva procedència.

- *Ven conmigo. ¿Unde ta'l to campamentu?*

Roger no contestava i el seu salvador, sens dubte un cavaller molt important va pensar que potser no l'entenia.

- *Si no hablas mi idioma tal vez hables castellano, quizás tedesco.*

- *Sóc italiano-* va respondre Roger –. *Estic bene.*

La seva manera d'intentar parlar italià estava tan catalanitzada que mostrava clarament el seu origen. Llavors el cavaller va somriure i li va dir en català.

- *Sóc Don Félix de Astorga. No n'has de tenir por, parlo una mica la teva llengua, que no és pas la italiana, m'equivoco?*
- *No senyor, no us equivoqueu – va respondre Roger un tant preocupat –. No vull, però, que penseu que tractava d'enganyar-vos. Si durant els primers moments he tractat d'amagar la meua llengua era per por, no pas per burla. Els homes que heu vist m'han atacat, tot i que com que no parlo el seu idioma ni tan sols he entès ben bé el per què, excepte que no els agradava la gent de la meua terra. Però vos no sou català, com és que coneixeu la nostra parla, si se'm permet de preguntar?*
- *Simplement perquè he residit per anys a Barcelona. Sóc cavaller de la corona i he d'anar allà on el rei m'envia. A més a més sóc lleonès i per això estimo i aprecio el que hi ha al reialme, ja siguin les parles i tradicions de la meua terra lleonesa, ja siguin les parles i tradicions de Biscaia, de Castella, d'Aragó, de Portugal o de qualsevol altre lloc. Només si ens respectem entre nosaltres continuarem sent un gran regne. Pel contrari si lluitem els uns contra els altres per una supremacia ens ocorrerà igual que en temps dels moros, quan ajudats per les nostres guerres i pels nostres odis van entrar sense que ningú no els podés aturar. I és que un regne dividit per enveges, disputes i baralles no pot pas prevaldre .*
- *Tan de bo aquells bàrbars haguessin tingut els vostres mateixos pensaments. Segurament ara estaria complint amb el meu deure de treballant per lluitar contra l'enemic, no pas estomacat per haver barallat amb companys de bàndol. A més a més, jo no tinc gaires coneixements dels assumptes del regne, però si en una casa no em respecten com sóc*

segurament tindria temptacions de marxar-ne.

- No cal tenir gaires coneixements, amic meu, sinó només pensar amb lògica, amb sentit comú. Fixa't en el que ha passat en aquest país; com que ni austríacs ni otomans respecten la manera de ser hongaresa, s'han revelat aliant-se amb l'enemic. No sé com acabarà la cosa, però molt em temo que amb un país unit sota el poder dels Àustries no resoldrà els seus problemes i tinc por que a Espanya passi el mateix.

Roger i Don Félix de Astorga van intercanviar alguns pensaments més, però el deure de cadascú els va obligar a separar-se i tornar amb les seves respectives tropes. En arribar al campament barceloní, els seus companys van preguntar a Roger el què havia passat però el jove no va voler donar massa explicacions per tal de no revoltar els catalans i va imputar la baralla al nerviosisme que hi havia entre tots els soldats.

CAPÍTOL 21
25 DE JUNY DE 1686

- T’has assegurat de que ningú no t’ha seguit? – va preguntar János Bottyán a László.
- Estigueu tranquil, que ni els àngels del cel s’han adonat de la meva absència, senyor.

La nit transcorria tranquil·la. Feia ja una estona que la lluna, a l’igual que abans ho havia fet el sol, havia baixat per occident fins gairebé desaparèixer per l’horitzó del cel clar d’Hongria. Mentrestant el gruix dels vigilants de la Lliga Santa es concentrava a observar els moviments que podrien donar-se al castell de Buda i la majoria dels soldats descansaven del feixuc treball de fer rases. El silenci era pràcticament sepulcral i per tant el general dels húsars i el seu company havien de moure’s en el més absolut silenci si no volien ser descoberts.

- És el teu torn. Res no pot fallar. Saps que en gran part, l’èxit de la missió depèn de tu, amic meu – va tornar a parlar János Bottyán amb semblant seriós i veu baixa.
- En sóc conscient, senyor. I Déu sap que no us fallaré ni a vós ni al meu poble. Digueu-me, sospiten alguna cosa els austríacs?
- No, no ho crec. No tindrien cap motiu. Per cert, has triat ja acompanyant?
- Sí senyor, és clar. Es tracta d’un dels voluntaris de Barcelona.
- De Barcelona? Que potser es tracta d’algun soldat d’aquells dels Tercis?
- No senyor. Segons m’han explicat són artesans, és a dir sabaters, fusters i pescadors que després de sentir la crida del Papa Innocenci han reunit els diners per pagar-se el viatge i venir a lluitar contra els turcs. No tenen ni generals ni venen sota la protecció del rei de la corona espanyola. De fet lluiten al costat dels italians sota les ordres dels seus capitans.
- László, saps que confio en tu; de fet fa molts anys que ens coneixem, però per què un estranger sense coneixements del món de les armes? Parla al menys la nostra llengua, o potser turc o tàtar?
- No, no parla gens de turc ni de tàtar. Quant la nostra llengua, està progressant força ràpid, tot i que el seu nivell és encara insuficient.
- Doncs, digues-me, si no és un soldat de veritat, no parla ni magiar ni turc ni tàtar, com ens servirà? Ell no s’hi juga res, en aquesta guerra.
- Permeteu-me que us contradigui, senyor, però sí que s’hi juga, i molt! – va dir László –. Per a ell Hongria és ara el seu país perquè resulta que està enamorat d’una noia de Komárom, una jove que ve amb el seu pare amb els carros d’avituallament.
- Ja ho veig – va dir János amb un somriure maliciós –. No sé com he pogut dubtar de la

teva capacitat. Perdona'm. Bé, així doncs, no se'n parli més. Demà tu continua fent la feina que se t'assigni i deixa la resta en les meves mans.

L'endemà va començar sense cap sorpresa d'última hora, amb l'assignació de continuar fent rases cap a les muralles de Buda. De moment, tot i ser una feina dura per l'esforç físic que havien de realitzar, era també força tranquil·la, ja que no hi havia ni atacs ni bombardejos des de Buda que amenacessin la vida dels cristians. Cap al migdia, just després de fer l'oració de l'Àngelus i de recordar el coratge del rei Joan Hunyádi a la batalla de Nándorfehérvár²⁰, el homes tornaven a les rases, però en aquell moment un dels oficials italians es va acostar al grup i va cridar László i Roger. Tots dos van sortir plens de terra preguntant-se què passaria. L'oficial els va acompanyar cap al lloc on estaven plantades les tendes i allí es van trobar amb Spinola, que els va anunciar que un home havia vingut a preguntar per ells.

- És aquest cavaller; un oficial dels húsars de János Bottyán.
- Tinc ordres de portar-vos tots dos a Pest, a l'altra riba del riu – va dir l'hongarès davant la mirada incrèdula de Roger.
- Però, jo... abans he d'avisar Julduz que no hi seré- va dir Roger mirant el seu amic László.
- No et preocupis. Abans de travessar el riu hem de passar per la zona on es guarden les provisions, si és que encara en queden – va dir László fent un senyal a l'húsar que els havia vingut a recollir.
- Què passa? On ens porten? – preguntava Roger al seu company no sense cert nerviosisme.
- Tranquil, tindràs totes les respostes quan travessarem el Danubi.

Els tres homes van abandonar la zona italiana de Rózsadomb i de camí cap al pont dels bavaresos es van detenir per un instant al lloc on eren els carros d'avituallament, però per a desgràcia del català Julduz no hi era.

- Per què no esperes aquí. No crec que trigui gaire a tornar – va dir István Kun.
- Ens hem de marxar a Pest – va tallar de manera seca l'húsar abans que Roger pogués contestar.
- On aneu amb un estranger? – va insistir István per tal de saber la sort del jove.
- No n'heu de fer res. Només us dic que és pel bé d'Hongria. No us en preocupeu, que tornarà aviat.

²⁰ Batalla succeïda el 1456 en la qual les forces europees sota les ordres del rei d'Hongria van aturar la invasió turca a l'actual Belgrad. Des de llavors les campanes d'Hongria sonen a les 12 del migdia en memòria d'aquell esdeveniment.

Així que Roger no va tenir oportunitat d'acomiar-se de Julduz, i molt menys d'explicar els motius de la seva nova destinació, ja que ni tan sols ell els coneixia. Mica en mica el grup va bordejar el riu fins arribar al pont de barques que els bavaresos havien preparat. Malgrat que la distància recorreguda no era gaire llarga i hi havia soldats de la Lliga per tot arreu, sí que era força perillosa. El pont començava tot just sota les muralles de Buda, és a dir a l'abast de qualsevol arma turca, ja fos un canó, un arma de foc o fins i tot una fletxa. A aquest inconvenient s'havia d'afegir el fet de que el pont era una estructura provisional, construïda en només una setmana o encara menys, cosa que obligava als cavalls a travessar-lo molt a poc a poc, assegurant gairebé cada pas sobre els taulons de fusta que pujaven i baixaven segons el caprici de la corrent, prolongant el perill encara alguns minuts més.

Donat que Pest estava sota el control dels húsars magiars i que l'oficial portava una autorització escrita pel propi János Bottyán, cap dels guardians bavaresos del pont es va sentir encuriolit de què volien aquells tres homes i els van deixar passar sense cap objecció. Un cop a la riba oriental del Danubi, just a la porta de Pest, els dos hongaresos van respirar alleugerits, mentre que Roger es va plantar al mig del camí.

- Vull respostes i les vull ara mateix!
- Roger, amic, saps que no vendríem aquí si no hi hagués cap motiu important. Espera uns minuts més i tindràs totes les respostes a les teves preguntes. Únicament et diré que anem a veure János Bottyán i ell ens ho explicarà tot.
- Llavors tu ja estaves assabentat d'això? Tu ja ho sabies?

László no va respondre i va insistir a continuar cap a Pest. Roger en veure que la seva actitud no el portava enlloc va seguir el dos hongaresos. Els genets van avançar pels estrets carrerons d'una ciutat gairebé fantasma on l'empremta de la destrucció es deixava veure a cada paret, a cada racó, i a cada edifici, molts d'ells cremats. La gent a penes s'atrevia a sortir al carrer i en sentir els soroll rítmic dels cascots dels cavalls acostant-se, fugien com si fos el mateix diable, el qui vingués. Els tres genets van arribar finalment a una mena de palau, més aviat una gran casa de pedra construïda segons els gustos antics, just a darrere d'una mesquita que tenia tota la pinta d'haver estat una església en altres temps, potser abans de la invasió otomana. Roger se sentia estrany, desplaçat i nerviós. No entenia ni una paraula del que els húsars parlaven entre ells, ja que ho feien només en magiar i ell a penes coneixia unes poques desenes de paraules i frases en aquella llengua.

Després d'esperar una estona, per fi un home més aviat jove, de grans bigotis i llargs cabells foscos una mica enrinxolats, alt i de port altiu com el que tenen només els grans cavallers, ben vestit i amb una gran ploma d'au al barret va avançar cap a ells. Amb un somriure sincer va saludar László i va intercanviar amb ell algunes d'aquelles intel·ligibles paraules hongareses.

- Roger- va dir per fi László en teutó-, aquest és János Bottyán, el general dels húsars. Ell et posarà al dia de la missió que realitzarem.

- Hola Roger. Gràcies per haver vingut – va saludar Bottyán.
- No tenia cap més remei – va respondre el jove català amb un gest que indicava la seva molèstia.
- Em sap greu que hagi hagut de ser així, però et garanteixo que no te'n penediràs i que Hongria se sentirà agraïda a tu per sempre. Ara passeu tots dos cap a aquesta cambra i us explicaré tot el que calgui.

L'habitació a on els va conduir János Bottyán havia estat sens dubte el lloc de feina d'algun noble otomà del govern de Pest. Estava profusament decorada amb armes: sabres, ballestes, alfanges i dagues. Per altra banda, tot estava cobert de tapissos i catifes, com si fos una d'aquelles tendes de campanya que els nòmades alcen i desmunten segons les seves necessitats. Semblava que primer els conqueridors bavaresos i després Bottyán ho havien deixat tot tal i com estava, ja que fins i tot hi havia alguns manuscrits en llengua àrab, o potser otomana, ja que tots dos idiomes comparteixen un mateix alfabet.

- La vostra primera missió serà la de dinar i descansar el que us sigui possible tot just després d'escoltar les meves instruccions – va informar Bottyán somrient, intentant de ser simpàtic tot i l'apatia de Roger –. A la nit vindrà la segona part, que serà la d'infiltrar-vos a la ciutat de Buda.
- Però això no és possible! – va exclamar Roger.
- I tant que ho és – va respondre Bottyán –. Penses que hauríem preparat una missió que no es pogués dur a terme? Ningú no és tant idiota. De fet els meus homes porten dies treballant per tal que tot el projecte surti com cal. Sabem mitjançant espies quins són els punts febles de la muralla, quins són els indrets vigilats i quins són els punts cecs.
- I què tinc jo a veure en tot això? Sóc estranger i mai no he entrat a Buda. De fet és la primera vegada que vinc a Hongria.
- Ja ho sé. Però tot i ser estranger has vingut a lluitar per la nostra causa, no és pas així? – va preguntar a l'aire Bottyán –. I com que ets aquí amb aquest propòsit hem cregut adequat que siguis tu un dels infiltrats. És cert que no parles l'idioma, però seràs un bon ajudant de László. Tu no has de preocupar-te de res, excepte de seguir les ordres que et donarà el teu company. A Buda seràs mut, així no tindràs problemes amb l'accent, i només obriràs la boca quan sapigueu amb tota seguretat que no hi ha ningú a prop. M'has entès?
- Sí, però jo...
- Escolta fill – va interrompre Bottyán –, jo sé que has pagat moltíssims diners per tal d'arribar fins aquí. Jo sé que t'ha portat una causa justa i que has patit molts accidents i problemes durant el viatge. No creus que aquesta és una oportunitat immillorable d'amortitzar tots els mals que has passat? No veus que és la millor manera d'ajudar

Hongria, el país de la teva estimada?

La cara de Roger es va tornar blanca en sentir aquesta última frase del general. No sabia que dir, i el propi silenci li va donar uns instants per reflexionar. Era cert que havia patit molts maldecaps per tal d'arribar fins a l'altra banda d'Europa, que desitjava fer quelcom per aquell país i per la seva gent i ara Bottyán, no sabia el per què, li estava oferint una ocasió única, una missió que podria canviar el curs de la guerra.

- Roger, jo confio en tu; Hongria confia en tu – li va dir en to majestuós el general.
- Si així sóc útil al país, accepto la missió. Us prometo que ho faré el millor que pugui. Ni vos ni Hongria no tindreu causa de queixa contra mi.
- Aniràs ben protegit – va dir Bottyán, ara amb un ample somriure –. László és el millor dels meus homes; un soldat que coneix perfectament l'enemic, que t'indicarà el que has de fer, com i quan. Res de dolent no et passarà. I en tornar ho faràs amb tota la glòria dels que serveixen fidels a Crist, a banda de la teva generosa recompensa.

Potser era una bogeria, potser una heroïcitat, el cas és que les paraules de János Bottyán i la solemnitat amb que enraonava van acabar de convèncer totalment el jove de Barcelona. Ara ja no era un simple estranger, un home anònim de la tropa, sinó un espia, gairebé un húsar, un soldat amb una missió crucial a les ordres d'un dels principals d'Hongria. Mai no hauria pensat d'arribar tan alt en aquella guerra, però gràcies a aquella ocasió havia aconseguit quelcom d'important.

Tal i com havia comentat el general hongarès, després de parlar amb ell, els dos espies havien de dinar i descansar per tal d'estar frescos a la nit, així que els criats del palau de Bottyán van servir als dos homes un àpat digne d'un noble amb verdures de tota mena, carn de porc amanida amb herbes aromàtiques i condiments picants, com és el gust dels magiars, pa i vi, un vi dolç de color daurat típic del país i en acabar els van oferir sengles cambres amb tot luxe de comoditats.

- M'alegro de que hagi acceptat – va dir li László a Roger abans d'anar-se'n a dormir.
- Jo també de que hagi pensat en mi com a candidat. To i això tinc una cosa en contra de com has actuat.
- Tu diràs...
- Per què no em vas dir qui eres en realitat?
- Com deia el savi Salomó, hi ha un temps per a cada cosa. Au, que dormis bé. Ens espera una missió important aquesta nit.

CAPÍTOL 22

DEL 25 AL 29 DE JUNY DE 1686

Malgrat que resultava difícil dormir a aquelles hores en que el sol brillava amb tota la seva intensitat sobre Buda, Roger no va trigar gaire a fer-ho. El nerviosisme que sentia davant de tan important esdeveniment havia acabat amb les seves forces i va caure en un estat de profunda inconsciència. Tal era la seva evasió que al temps de la posta de sol, quan un dels húsars va anar a la seva cambra per tal de despertar-lo, ni tan sols recordava on era ni quina hora podia ser. Semblava que tot fos un estrany somni, quelcom impossible. Després d'uns minuts, però, amb el cap més clar, va recordar tot el que havia passat aquella tarda. Al sortir de la seva habitació es va trobar amb László ja preparat i amb el general Bottyán, que semblava donar algunes de les últimes instruccions.

- Bon vespre, Roger! – van saludar els dos magiars.

Roger, encara amb els pensaments no gaire fluids va tornar la salutació esperant instruccions.

- Pren un got de vi i prepareu-vos tot dos per partir – va dir János Bottyán-. Ja és hora.

Els húsars van proveir László i Roger de capes i barrets negres de feltre mentre prenien el vi.

- No entreu a Buda vestits amb això – va ordenar Bottyán –, ja que resultaria sospitós. Recordeu que heu de semblar pagesos hongaresos normals i corrents.

Roger assentia compulsivament, però cada segon que passava, que els acostava a l'hora de la veritat, es posava més i més nerviós.

- Què hi farem allí dalt? – va preguntar intentant aconseguir informació que el pogués tranquil·litzar.
- Seràs informat en el seu moment. Tu no t'apartis de László i ell te'n dirà de tot el que hagas de saber. Creu-me és millor per a tu i per a l'èxit de la missió.

Després d'acomiar-se del general i encomanar-se a Déu, els dos espies van travessar el pont de barques a peu, tot sols, sense cap escorta ni acompanyant, ja que d'aquesta manera no aixecarien sospites entre els vigilants tàtars de Buda que no hi apartaven la vista. En arribar a la vora oposada, la de Buda, els guardians bavaresos els van demanar les raons per anar tan tard per aquell indret, cosa que va quedar resposta amb el document en alemany que Bottyán els havia donat explicant que eren homes del seu exèrcit i que havien de tornar a Rózsadomb per parlar amb els generals britànics. Novament la lletra els va obrir el pas sense que ningú sospités de les seves veritables intencions.

Els dos espies van prendre el camí que els portava cap al sud ja que el barri otomà de Víziváros s'alçava pel nord entre ells i Rózsadomb i havien de rodejar tota la ciutat per tornar a la seva base, a l'igual que havien fet per anar a Pest. Tot el recorregut estava atapeït de soldats principalment austríacs i alemanys però la carta de Bottyán obria el pas de László i Roger sense

cap problema. Mica en mica van anar deixant enrere l'ostentós palau reial de Pest, vigilant silencios de la zona des de l'altra banda de les muralles. Quan ja es trobaven fora de la vista dels alemanys, en un punt cec, László, sense pronunciar ni una paraula va indicar al seu company que es fiqués cap a la seva dreta, cap a la falda de la muntanya de Buda. Roger, força espantat el va fer cas a l'instant; s'imaginava que potser havien estat descoberts per algun vigilant enemic des de dalt de la ciutat, però no era pas aquesta la raó del desviament. En aquell mateix indret, amagat entre les branques dels arbres, desembocava una mena de camí que semblava abandonat des de feia dècades.

- Aquest camí condueix a la cova del castell – va xiuxiuejar László –. És una mena de laberint que recorre els soterranis de la ciutat. El ramal principal està ja inutilitzat i vigilat pels austríacs, però existeix una cova secundària, desconeguda per a la majoria, que enllaça amb el laberint principal per un lloc segur. Haurem d'entrar-hi, però t'ho adverteixo, serà perillós. No podem portar llum ni fer cap soroll, ja que els soldats del paixà podrien estar-hi ficats també.
- I per què no entrem per algun altre lloc? – va preguntar ingenu Roger.
- Doncs perquè no n'hi ha cap altre lloc. Aquesta és la única entrada. Som-hi!

Roger va anar seguint László en un sense fi de galeries i passadissos foscos, humits i xafogosos, on l'únic que es podia escoltar eren els crits de les rates i la música de les gotes d'aigua caient a terra. Semblava que no hi havia ningú, però aquells minuts de tensió van semblar anys. Era com caminar per l'infern, sense conèixer ni on ni com arribar a una meta incerta, sense cap ajut, excepte la memòria de László. Quan, segons l'hongarès, estaven a prop de la sortida es van sentir veus. Eren guardes tàtars que xerraven lluny de les mirades dels seus capitans. Els soldats no semblaven tenir pressa i l'incident va mantenir els dos espies gairebé una hora amagats en la foscor. Per fi, quan els tàtars es van retirar, Roger i László van emergir per una de les boques oculta entre matolls i es van trobar al bell mig de Buda. Fingint una coixesa força exagerada, László es va encaminar seguit del Roger cap al nord, en direcció contrària al palau del paixà.

- On anem? – va preguntar Roger.
- No parlis. Recorda que ets mut – va ordenar László sense ni tan sols mirar-lo.

Els dos homes van caminar una estona per la ciutat deserta fins al barri jueu. Llavors es van aturar davant d'una casa pintada de color clar i László va picar a la porta un parell de vegades. Al cau d'una estona es va obrir una porteta a l'alçada de la cara per on es van veure els ulls d'una persona que deia quelcom en hongarès. László va respondre i seguidament l'home de l'interior, un vell de barba blanca, vestit segons l'estil otomà amb una llarga túnica vermella i un turbant de color blau fosc, va obrir la porta per permetre'ls el pas. Roger observava l'escena sense pronunciar ni una paraula i sense entendre gens del que passava a la cambra.

- Levi, aquest és el Roger. És el meu ajudant en aquesta missió – va dir László al vell en alemany –. Encara no entén bé el nostre idioma, però te qualitats que ens seran molt útils a tots plegats.

- D'on ets, jove? – va preguntar el vell Levi.
- Vinc de la ciutat de Barcelona, de la corona d'Aragó.

De sobte el vell es va abraçar amb força a Roger amb els ulls plens de llàgrimes.

- Lo Déu t'ha enviat per que no arribi a la fi dels meus dies sense haver conegut algú de la terra dels meus pares – va dir Levi en un català arcaic.

Roger mai de la vida hauria esperat trobar-se amb un compatriota tan lluny de casa seva i es va emocionar. Se sentia alleugerit també pel fet que finalment podria parlar amb algú en la seva llengua, assabentar-se de molts detalls que potser arran del desconeixement de l'idioma local i la dificultat que suposava el parlar tot el temps en alemany sense haver-ho fet mai abans, l'havien fet perdre's. A l'hora de sopar Levi, que vivia amb el seu net Daniel, un jove d'uns vint anys, va preguntar al català com era el seu país, si existia encara el call de Barcelona, d'on era originària la seva família, si encara hi havia jueus, com era el menjar, la vida... ho volia saber tot de Catalunya. L'encantava sentir la llengua dels seus pares, la mateixa que parlava a casa de petit, o ara amb el seu net i que fins i tot havia fet servir en alguna ocasió a Grècia i a Anatòlia, quan hi havia estat de jove. Malgrat tot, Levi no desitjava escoltar ni una paraula sobre la expedició de catalans d'ajut a Hongria ni tampoc sobre la intenció dels dos espies a Buda. Segons ell, com menys en sabés menys hauria d'amagar i més segur estarien tots.

Levi era un dels cinc-cents o sis-cents jueus que vivien a Buda. L'hebreu havia estat una pròspera comunitat de mercaders fins el començament de les guerres. Ara, però, sempre eren els sospitosos habituals: els musulmans pensaven que estaven de part dels cristians, els cristians, que eren majoria a la ciutat, pensaven que col·laboraven amb els turcs. El cert era que la majoria de jueus simplement sobrevivia, a l'igual que la resta de la població tingués el credo que tingués, però sí que n'hi havia un important nombre que desitjaven l'arribada dels cristians i que fins i tot rebien bones pagues per part de la corona austríaca a canvi de tota la informació de que els poguessin proveir.

L'endemà els dos espies van començar a treballar. Es passejaven d'aquí a allà comptant, observant, escoltant els comentaris tant de militars com de civils. L'ambient a Buda era el d'una ciutat que percep el seu final, que sap que en qüestió de dies, potser de mesos, arribaria la seva fi. Tothom estava assabentat de les dificultats que l'exèrcit dels sultà havia tingut i que en aquells moments només depenien d'ells mateixos, ningú no els socorreria, ningú no els prestaria ajut. La gent però, no temia pas per la caiguda del règim, ja que consideraven els turcs una nació invasora, res a veure amb els reis magiars. De fet gairebé tots els cristians de Buda també estaven a favor del derrocament del païxà i de la unió de tots els regnes hongaresos sota una sola corona cristiana. Amb tot, el gran nombre de soldats que assetjaven la ciutat i la negativa turca a rendir-se vaticinava un futur força fosc. Pels carrers havien desaparegut els mercats, els riures dels nens, els passejos dels joves i quasi qualsevol cosa que recordés el que és una vida normal. La majoria de les cases es trobaven buides i la brutícia s'acumulava per les cantonades sense que ningú se'n preocupés de cremar-la o llençar-la fora de la ciutat. Tot era molt diferent de la visió que László havia fet despertar en la ment de Roger. Buda era una població sense or, ni marbre, ni argent que

vivia sota mínims esperant el desenllaç de la guerra. L'únic que es veia arreu eren patrulles d'espahís, de geníssers a banda d'alguns miserables i desafortunats que no havien estat evacuats. Donat que els homes del sultà, rei de tots els otomans mai no arribarien a Buda, el paixà havia decidit de reclutar a tots els homes útils de la ciutat. Només els vells, els malats i els tolits s'havien pogut lliurar del servei. Molts dels nous soldats eren pràcticament nens amb el terror clavat als seus ulls. Segurament era la primera vegada que tenien armes en les seves mans i ara estaven ficats en una guerra que potser no entenien en un bàndol que no era el seu.

Després d'haver voltat tot el dia recollint informació, Roger i László es van retirar al barri jueu un altre cop, disposats a continuar amb la seva tasca l'endemà. Els següents dies van transcórrer pràcticament de la mateixa manera. Sense ser massa evidents parlaven amb tothom, fent veure que eren camperols que havien arribat a Buda fugint de la guerra. Cap dels dos podria haver lluitat ja que eren baldats, l'un coix, l'altre sord, pel que no despertaven sospites entre els musulmans. I cada nit, László feia apuntar a Roger tot el que havien vist en català. Segurament d'aquesta manera si els escrits caiguessin en mans dels enemics els seria molt més difícil de desxifrar-los.

La tensió, però, creixia dia a dia i cada cop era més perillós endinsar-se pels carrers medievals de Buda. Els soldats del paixà pujaven i baixaven amb nerviosisme i la gent intentava ser el més invisible que permetessin les circumstàncies. Els bombardejos per part dels cristians del turó Gellért i de Rózsadomb, els dos turons situats al sud i al nord de Buda respectivament, eren encara tímids però cada dia més freqüents, com si les infraestructures estiguessin ja preparades i Carles de Lorena assagés l'atac.

El dia vint-i-nou del mes, Leví i Daniel van sortir molt d'hora, potser a orar o a visitar el rabí, un home afable anomenat Schulhof. El que és cert és que Daniel va tornar a casa molt esverat.

- Tot l'exèrcit del paixà és a la plaça de l'església del rei Maties. No sé, però crec que preparen quelcom de ben gros. De fet estan entrant de casa en casa buscant més homes per a lluitar contra els cristians. Us n'heu d'anar com abans, aquí ja ningú no està segur.

László va quedar-se pensarós i després d'un instant va ordenar Roger d'anar cap a l'entrada del túnel pel que havien arribat a Buda dies abans. Ell, per la seva part, aniria a veure de primera mà què era el que es coïa entre les tropes otomanes.

- Roman allí fins a la nit. Si no he tornat aleshores, fuig, torna a Pest i dona tots els apunts que hem fet durant aquests dies a Bottyán. Pren també la carta que ens va donar, ja saps que t'obrirà totes les portes sense haver de donar explicacions a ningú.

Roger va fer tal i com havia ordenat László. L'hongarès va esperar a casa de Leví una estona, per tal de no sortir al mateix temps que el seu company i llavors va encaminar-se discretament cap a la mesquita que havia estat anteriorment l'església del rei Maties.

Tot i fingir una coixesa que d'haver estat real l'hauria impedit lluitar, László era prudent i intentava no ser vist per ningú. Recorria els carrers pràcticament saltant de porta en porta, amagant-se a cada racó mentre s'acostava a la seva destinació. Però el seu esforç va ser poc

menys que inútil. Quan encara es trobava a meitat de camí un gran nombre de genets i de soldats d'infanteria van aparèixer amb dirigint-se amb gran pressa cap al nord de la ciutat, cap a la Porta de Viena. Ni el estar arrupit contra la paret, ni la seva suposada malformació de la cama van lliurar l'espia hongarès d'endur-se uns quants cops per part dels tàtars que treien dels seu camí qualsevol impediment, ja fossin carros, animals o persones. La comitiva va trigar una bona estona a passar per davant i tot i que resultava impossible de comptar-los, segurament es tractava de més de cinc-cents, potser fins i tot mil homes ben armats.

Després d'haver vist passar tota la tropa, László es va assegurar de que ningú no el podia veure, i amb això va sortir corrents cap al túnel on esperava Roger.

- Au, vinga! Hem de baixar ja a Pest, els otomans preparen un gran atac contra els nostres homes. Potser arribarem tard, però al menys ho hem d'intentar.

Els espies van córrer pel passadís fins que van sortir de la ciutat. Un altre cop van anar cap al sud, cap al proper campament de Gellérhegy per tal de demanar cavalls per travessar el pont. Per desgràcia la carta de Bottyán no va ser prou per aconseguir les muntures i els dos homes va haver d'arribar a Pest a peu, corrent tant com podien.

A les portes de Pest la guàrdia dels húsars va fer un intent de detenir-los, però la carta signada pel seu general va permetre que László i Roger passessin cap al palau de Bottyán sense haver de perdre temps.

- Veniu molt exaltats – va dir Bottyán en veure els espies.
- Senyor, no hi ha temps a perdre. Els otomans preparen un atac contra les nostres tropes.
- Em pots explicar alguna cosa més concreta?
- És quelcom d'imminent. Aquest matí he vist com centenars de genets i de tropa es reunien al centre de la ciutat i anaven amb violència de casa en casa traient els pocs homes capaços que hi queden. General, m'heu de creure, el paixà està desesperat i no té res a perdre. Atacarà amb violència ja que sap que la guerra està perduda i l'únic que vol és fer-nos tot el mal possible. Abdi Abdurrahman no morirà tranquil, sinó que ho farà matant. Quant la resta del que hem vist, ho teniu tot aquí escrit en llengua catalana per tal de mantenir-lo secret en cas de ser capturats pels enemics. Tant Roger com jo romandrem al vostre servei per tal d'explicar-vos tot el que hem apuntat.
- Heu fet bé. Ara cal avisar Carles de Lorena per tal d'aturar, si encara és possible, l'atac dels turcs – va dir János Bottyán mentre cridava un missatger amb un gest de mà –. Vosaltres us quedareu aquí i traduïreu l'informe.

CAPÍTOL 23

DEL 29 DE JUNY AL 5 DE JULIOL DE 1686

Tot i que allò escrit no eren més que unes poques dotzenes de línies, la traducció no va resultar fàcil per a Roger. Estava preocupat per Julduz i pels seus amics de Barcelona. No era la primera vegada que els turcs atacaven per la Porta de Viena, i potser aquest cop tornarien a fer-ho.

- No et preocupis – va dir László –, el general Bottyán ho arreglarà tot. Ara deus concentrar-te en la traducció, que la informació que hem aconseguit és molt valuosa i salvarà moltes vides.

Les paraules de l'hússar no van convèncer gaire al jove català, però sabia que fins que no acabés la seva tasca no podria tornar al campament de Rózsadomb a protegir la seva estimada, llavors amb gran esforç va traduir a la llengua dels suabis paraula a paraula del que havia escrit anteriorment en català. En acabar va demanar permís de Bottyán per tal d'anar al campament italià, amb els seus companys. El general li va agrair el seu valor i el servei que havia fet per la causa cristiana i hongaresa i el va deixar marxar amb la condició que no revelés on havia estat tots aquells dies, sinó que digués que els havia passat treballant a Pest a les seves ordres.

Roger va trobar-se un gran enrenou de camí als campaments cristians del nord de Buda. Els austríacs, els suabis, els bavaresos estaven tots en estat d'alerta i parlaven entre ells d'un atac del paixà a les tropes de la Lliga Santa. Roger va desitjar amb tota la seva ànima que els atacats fossin els teutons del sud de la ciutat, però tenia la sensació de que no havia estat així. Ràpidament es va encaminar cap a Rózsadomb i ja des de ben lluny va observar una columna de fum que sortia de dalt del turó. Semblava que el seu malson s'havia complert i tan ràpid com podia va córrer cap al campament. Encara va trigar gairebé dues hores en veure l'estat en que havia quedat tot. Els otomans havien fugit, però no sense abans deixar darrere seu un rastre de destrucció i de mort entre els voluntaris europeus.

El campament era un autèntic caos. El homes corrien d'una banda a l'altra traslladant cadàvers, armes, intentant apagar els focs. Els ferits eren estesos pel terra i els crits de dolor envaïen l'aire. Arran del desconcert inicial el jove penedesenc no sabia per on anar, què fer o a qui adreçar-se. Per un instant va intentar de buscar els seus companys per tal de saber què hi havia succeït, tasca que ja des del mateix principi va resultar totalment infructífera, car no hi havia cap ordre ni jerarquia entre els cristians. Llavors va decidir de comprovar quin era l'estat de Julduz i del seu pare. Com que ningú no encertava a indicar on eren els carros de l'avituellament, va prendre el camí que el duia al lloc on eren abans de l'atac. Les seves anades i tornades anàrquiques per tot el campament, però no van passar desapercebudes a un dels oficials italians que de seguida se li va acostar.

- Què fas tu? Que no tens prou amb la feina que se t'ha encomanat? – va preguntar de mala manera.

Roger es va quedar sense paraules i va mirar fixament l'oficial sense saber què respondre, intentant buscar alguna excusa per al seu comportament, ja que revelar que buscava la seva estimada no el portaria més que problemes. Amb un moviment reflex va agafar amb força la part

de davant de la seva jaqueta notant aleshores el tacte de la carta que Bottyán li havia donat per tal de passar sense problemes els controls de la Lliga Santa.

- Estic sota les ordres del general János Bottyán, dels húsars – va respondre inspirat amb brillantor i rapidesa mental –. Aquí teniu el document que ho prova i que em permet de moure'm per la zona cristiana amb llibertat.

L'oficial va fer un cop d'ull al document del general hongarès i en veure que segurament era veritable li ho va tornar.

- Però tu no ets pas magiar. Com és que estàs amb els húsars?
- És una llarga història. Potser un altre dia tindrem temps de xerrar-ne. Ara, però, us demano si us plau que em digueu què ha passat, per què hi ha tanta mortaldat entre els nostres homes? Des que he arribat de Pest no he vist més que misèria, sang i foc.
- No podria ser d'una altra manera – va respondre l'oficial italià –. Avui, molt de matí els tàtars van sortir de Buda com a dimonis. Eren centenars, potser milers de soldats. Geníssers, espahís, soldats d'infanteria... Em sembla que fins i tot les bèsties del camp i les aus del cel venien amb aquells bàrbars. Mentre s'aproximaven al nostre campament vam intentar en va de fer-los tornar a la seva ciutat, així que disparàvem i disparàvem des de les nostres posicions d'artilleria, però per cada otomà que queia en sortien tres més de Buda. Pràcticament tot el camí que separa la Porta de Viena i Rózsadomb era ple de guerrers enemics, que ens van atacar sense compassió, assassinant desenes d'homes, fins i tot alguns nobles francesos han mort i el príncep Eugeni de Savoia només és viu per la gràcia de Déu Nostre Senyor. Llavors, amb la mateixa prestesa que van venir van tornar a desaparèixer. Era com si volguessin fer un últim esforç abans de morir, o potser com si tinguessin alguna esperança secreta, potser les tropes del sultà són a prop de Buda i el paixà vol mostrar que és un gran guerrer abans de guanyar la batalla.
- M'has de creure, les tropes del sultà no són de cap manera a prop de Buda i és més, el paixà no rebrà cap recolzament de ningú. És qüestió de temps que rendeixi la ciutat – va assegurar Roger.
- I tu com ho saps?
- Diguem que simplement ho sé. I no són pas les meves paraules que us transmeto sinó que es tracta de les últimes informacions que han arribat a Pest i a Carles de Lorena. I ara digueu-me, si us plau, on són els carros d'avituallament?
- Al final d'aquest camí, amb alguns dels carros que va portar el general Rabatta ahir.
- Sabeu si els tàtars han arribat a atacar-los? – va preguntar Roger preocupat.
- No t'ho podria dir. Des de l'atac no he sortit d'aquí. Ja en tinc prou si aconseguixo posar una mica d'ordre entre els meus homes i és això el que continuaré fent – va respondre

l'oficial mentre feia un gest de voler tornar a la feina.

Roger va agrair-li tota la informació sobre la batalla i tot seguit va córrer cap als carros. De camí es va trobar amb desenes de membres de la Lliga Santa, els uns baixaven carregats amb cossos de soldats ferits o morts, els altres acudien a socórrer els companys d'artilleria. Roger els preguntava per István Kun i per la seva filla, però ningú no semblava conèixer-los. Tot plegat enervava més i més el jove català, que sentia que la possibilitat d'haver perdut Julduz en la batalla era quelcom real. Finalment va arribar a l'esplanada dels carros. No era igual que quan havia partit cap a Pest, ja que d'aquella només hi havia quatre o cinc carros mentre que ara n'eren més de vint i entre ells es movia un eixam d'homes carregats, cosa que encara dificultava més la cerca. Sortosament després d'un primer cop d'ull, Roger va descobrir el carro d'István a una banda del prat. Allí estava Julduz, rentant draps ensangonats i atenent els ferits, ja que l'indret servia ara d'improvisat hospital i de capella pels que havien donat la seva vida per la causa. Roger no es va retenir i va córrer cap a ella. Julduz però, atabalada com es trobava ni tan sols es va adonar de la presència del seu estimat fins que no va ser a pocs metres cridant el seu nom. La noia es va aixecar i el va abraçar amb força, com si hagués tornat del món dels morts.

- Per què m'has fet això? Per què te n'has anat sense dir-me res? – reprotxava Julduz encara abraçada i amb els ulls tancats i plens de llàgrimes.
- Em sap greu, em sap greu – repetia Roger sabent que qualsevol explicació estava de més.
- No em tornis a deixar aquí. He patit cada minut, cada segon. No sabia si eres viu o mort o si potser ja no volies estar amb mi i per això havies canviat la teva posició.
- No et deixaré pas, t'ho prometo.
- Odio aquest lloc, odio aquesta guerra. Si us plau, promet-me que em portaràs amb tu a Barcelona o a on sigui. Promet-me que no em deixaràs aquí, si us plau; no ho podria suportar.
- Sempre estarem junts, aquí, a Barcelona o a on sigui. No t'abandonaré pas, mai de la vida. Penses que després de trobar-te seria tan estúpid com per perdre't?

Els joves van continuar abraçats durant uns segons en un món paral·lel al de la guerra i els ferits, però la urgència de la situació no deixava temps per a l'amor ni per als rencontres sobretot quan un home, un austríac per l'accent alemany amb que parlava, va demanar més draps humits de Julduz. La jove llavors va tornar a la seva desagradable feina.

- He de saber què ha estat de Jusèp i de Georg – va dir Roger –. Hauré d'anar als canons a veure on són.

En sentir aquelles paraules Julduz es va aixecar i amb un to seriós va demanar del català que la seguís. Van travessar el campament fins a la zona on descansaven els ferits i els morts i gairebé en arribar van veure el cos alt, prim i destrossat de Georg. Havia estat un dels primers caiguts en la batalla. Roger no va poder reprimir les llàgrimes i va caure agenollat al costat del seu amic.

- Saps on és el Jusèp? És encara viu? – va preguntar a la seva enamorada esperant-se el pitjor.
- Abans era allí, amb els ferits. Vine amb mi, que et diré on.

Els joves van caminar uns pocs metres cap a l'esquerra, on els metges feien l'impossible per salvar les vides de la gran quantitat de ferits. A jutjar pels resultats, la càrrega dels tàtars havia estat salvatge. Els homes cridaven i suplicaven Déu que se'ls emportés. Es torçaven d'un dolor insuportable, alguns amb membres amputats per les espases turques, d'altres amb la cara destrossada pels cops rebuts pels cavalls enemics i els menys, amb ferides d'arma de foc. Ni el més sàdic dels ideòlegs de l'església podria haver imaginat mai un infern més cruel que el que aquella visió havia proporcionat a tots els presents. Finalment van arribar al lloc on jeia Jusèp. Havia perdut la mà dreta i era evident un cop molt fort al cap que li havia produït una gran ferida a prop de l'ull. Roger es va eixugar les llàgrimes i s'hi va acostar molt a poc a poc per tal de no despertar el seu amic. Agenollat al seu costat el va apartar el serrell dels ulls i en fer-ho li va rosar fugaçment el front que li va produir una mala sensació. En sentir aquella primera impressió es va assegurar i va posar-li la mà sobre el front i sobre la cara esperant que tot hagués estat un error en la seva percepció. Però no, Jusèp era fred com una estàtua de marbre. De res no van servir les bufetades ni les sacsejades histèriques per tal de despertar-lo. De res no van servir els crits demanant ajuda d'algun metge. Jusèp també era mort. En un dia Roger havia viscut la sensació més feliç en veure que Julduz era viva, però també la més trista davant dels cadàvers dels que havien estat els seus millors amics.

- No ho sabia pas, em sap greu – es va disculpar Julduz.

Roger ni tan sols va reaccionar. Cada dia comprenia més la cruesa de la guerra i començava a dubtar de la seva utilitat. Els seus amics, a banda de molts altres soldats, havien donat la vida per un emperador que ni tan sols sabia de la seva existència, per un país que mai no podrien conèixer i per una gent amb qui mai no podrien parlar. Realment era lògic? Podria l'emperador Leopold compensar d'alguna manera aquelles morts? A més a més, a qui beneficiaria la victòria de l'exèrcit cristià?

Entre els ferits, però ajudant els metges, hi havia també István Kun, el qual en veure Roger amb la seva filla, s'hi va acostar. L'estat del català era evident, mai no s'havia trobat en una situació tan depriment. István sabia que l'únic que el podia consolar era la resurrecció dels seus companys, cosa que només estava en mans de Déu, amb tot va intentar d'animar-lo intercanviant algunes paraules.

- Això és el que fa la cobdícia de l'home. Res de bo no surt de nosaltres.

Roger ni tan sols es va girar, sinó que continuava amb la vista fixa en el cadàver del seu amic, aliè a qualsevol estímulo exterior.

- Mira fill, sé que jo ja no puc fer res per ell, però tu sí. Aquest jove, a l'igual que tu, va venir a Hongria amb un somni, amb una il·lusió, i buscant tot allò que imaginava ha

lliurat la seva vida. Tu pots fer que aquest sacrifici no sigui en va. D'aquí a poc aquesta guerra serà història, és un fet que les tropes cristianes guanyaran l'enfrontament. Aquests homes hauran mort, però el seu sacrifici haurà tingut un sentit, la seva sang ofegarà els turcs i per fi tan ells com nosaltres els hongaresos podrem descansar per sempre en una terra lliure. Has de lluitar, has d'acabar la feina que els teus amics han començat. Hi ha d'haver algú que expliqui al món la gesta d'aquests valents de Barcelona.

- No sé si el que faig està bé o no, però juro que donaré sentit a la mort dels meus companys. Juro que lluitaré fins que els turcs hagin marxat. Els ho dec – va respondre Roger de manera transcendental al discurs d'István.

Motivat i desitjos de continuar treballant per la victòria, el català va tornar a les posicions d'artilleria per tal d'ajudar a netejar el lloc i reconstruir tot el que els otomans havien destruït aquell matí. No va ser fàcil, ja que les destrosses eren més que abundoses, però l'endemà van rebre l'ajut de les tropes suàbies, que per fi arribaven a Buda. Amb el seu recolzament les posicions de Rózsadomb van quedar enllestides un altre cop en unes hores. Un dia més tard van arribar les tropes de Brandenburg comandades pel general Schöning, el comte Königsmark i el Gran Mestre dels Cavallers de Malta, el comte Herbestein i aquella mateixa nit van entrar a les trinxeres a fer rases. Aquells homes, que encara no havien entrat en combat, estaven frescos i forts, pel que la seva efectivitat com a sapadors va ser tal que el dia cinquè del mes de juliol, en menys de quatre dies, ja havien arribat a la muralla de Buda, tot i les bales que disparaven els defensors turcs des de dalt de les talaies.

CAPÍTOL 24

ENTRE EL 5 I L'11 DE JULIOL DE 1686

- Quan podríem tenir enllestit tot per tal d'atacar? – va preguntar enfurismat Carles de Lorena als seus generals del campament del turó Gellért, al sud de la ciutat de Buda.
- Per tal de fer un assalt amb garanties necessitaríem no menys de tres setmanes, potser quatre. S'han d'acabar d'excavar les rases, preparar les posicions d'artilleria...
- Com que tres o quatre setmanes? Però amb quina mena d'inútils estem treballant? Es pot saber de quines tropes disposem?
- Senyor, cada dia arriben nous regiments i és força difícil precisar el nombre de soldats i voluntaris cristians que assetgen Buda, però calculo que són al voltant dels seixanta mil.
- Seixanta mil homes contra uns pocs milers de soldats turcs encerrats dins d'aquelles muralles i encara em dieu que ens cal un mes per poder atacar-los?
- Mira Carles – va intervenir Starhemberg –, tinc tantes ganes d'acabar amb aquells maleïts com tu, pot ser fins i tot més, ja que sóc molts anys més vell que tu, però has de tenir en compte una cosa, que si bé els otomans de Buda són pocs, també són altament efectius. Recorda't de l'atac de fa uns dies contra les nostres posicions de Rózsadomb. Simplement no podem lluitar contra Buda per ser més nombrosos. Cada genísser podria escanyar amb les pròpies mans cinc o deu dels nostres homes. La majoria no són experts en l'art de la guerra, sinó idealistes que pensen que això és quelcom semblant a un joc. Si volem atacar i vèncer necessitem més preparació.

Carles va abaixar el cap com si reflexionés mentre anava d'esquerra a dreta i de dreta a esquerra sense dir ni paraula sota la mirada expectant dels cinc generals que l'acompanyaven. Mirava els mapes que havia estesos sobre la taula que ocupava el centre de la tenda però els seus pensaments semblaven llunyans. De cop i volta es va dirigir cap a l'entrada de la tenda, des d'on es divisaven les muralles de Buda sobre el turó contigu.

- D'aquí a dues setmanes assaltarem la ciutat – va disparar Carles mentre encara contemplava la posició dels enemics –. Ho podeu fer com vulgueu, però Déu sap que atacarem el dia que jo he dit. Ara és el temps de fer-ho, abans que puguin arribar tropes tàrtars de reforç.

Encara els generals no havien finalitzat la seva reunió quan una bomba provinent de la ciutat va esclatar davant de les posicions dels bavaresos. Al desconcert inicial es va afegir un atac sorpresa dels turcs sortint en tromba des de Buda, tal i com ho havien fet dies enrere a Rózsadomb. Els cristians no van tenir més remei que fugir i refugiar-se dintre dels boscos que rodegen la ciutat. Amb tot, més de quaranta bavaresos van caure aquell dia.

- M'ho he pensat millor – va dir Carles després de conèixer l'abast de l'atac otomà a les seves posicions –. L'assalt a Buda serà d'aquí a una setmana.

- Però senyor – va protestar János Bottyán –; Us hem dit que necessitaríem tres o quatre setmanes i ara ens ordeneu d’atacar en només una. És impossible!
- Aquí l’únic que diu el que és possible o no sóc jo, i si jo he dit que l’assalt serà la propera setmana vós no n’heu de fer res, simplement obeir-me. N’estic fart de veure com els turcs ens ataquen quan i com volen, fart de veure que tenim l’exèrcit més gran i poderós que ha conegut mai la humanitat i encara continuem aquí, suportant les gràcies del paixà, com si no tinguéssim més a fer que morir davant seu.
- Senyor – va dir Bottyán en un to tranquil –, aquest país en la nostra llengua es diu *Magyarország*, el país dels magiars. I som nosaltres els magiars els més interessats en acabar aquest setge amb bona fortuna. És més, d’aquí a una setmana s’efectuarà l’assalt a la fortalesa de Buda. Els hongaresos tenim el coratge necessari, els mitjans i la informació que ens farà obrir una esquadra en el cor dels turcs. Ara bé, us adverteixo que no serà una tasca senzilla; com han mencionat els meus companys d’armes, els nobles generals de la Lliga Santa, no estem pas preparats del tot i l’assalt podria ser un fracàs.
- Si esdevé un fracàs o no ja ho veurem. Vull que el dia assenyalat l’ensenyi de l’emperador onegi en cada torre de Buda, des del palau del paixà fins a l’última església.

Després de la dura reunió amb Carles de Lorena cap general no volia ser titllat d’inútil o covard, llavors Sereni, encara sentint el gust de la humiliació i el dolor per la pèrdua de tants homes, va ordenar de reprendre les posicions i de preparar els canons per respondre als enemics i venjar d’alguna manera l’oprobri. Els resultats no es van deixar esperar i els bavaresos van fer blanc en un dels minarets de Buda, cosa que suposava un doble cop, ja que per una banda era tot un símbol de la fe musulmana, i per l’altre era un lloc elevat des d’on s’espriaven els moviments de les tropes de la Lliga Santa.

Els següents dies l’esquema no va variar gaire. Els turcs efectuaven atacs ràpids sobre les tropes de Brandenburg, de Suàbia i de Saxònia, mentre els cristians bombardejaven amb efectivitat els murs del palau de Buda, que mica en mica començava a mostrar senyals de feblesa. Amb tot les posicions turques al sud de la ciutat continuaven tan fortes com sempre, sense cedir ni un pas del seu territori.

CAPÍTOL 25

ENTRE EL 12 I EL 21 DE JULIOL DE 1686

Les informacions que László i Roger havien aconseguit a Buda havien resultat ser més útils del que semblava en un principi, i més tenint en compte les circumstàncies extremes amb que Carles de Lorena feia treballar als generals de la Lliga. László havia testimoniats la gran acumulació d'espahís que protegien el palau de l'antiga capital dels magiars. Sens dubte les zones del nord de la capital serien un objectiu més assequible en el moment d'efectuar l'atac, i així li ho va comunicar János Bottyán a Carles de Lorena. El noble austríac, però, desconfiava de Bottyán i va considerar que la millor opció era atacar la ciutat per la part que més mal fes, el palau del paixà.

Per tal d'obrir alguna esquerda en els murs de Buda, el duc de Lorena va demanar als terribles Fra Angelo de Niça, també conegut pel malnom de Tüzes Gábor i al general espanyol Antonio González que treballassin en algun nou enginy, bomba, mina o qualsevol cosa que els pogués obrir el camí cap a l'interior de la ciutat. Tot i ser membres del mateix bàndol, els dos artillers no van voler compartir els seus secrets, però cadascú per la seva banda va idear noves maneres de matar otomans.

Finalment va arribar el dia dotze del mes. Feia una setmana que Carles de Lorena havia ordenat preparar l'assalt i així els ho va recordar al generals.

- Això no pot sortir bé, de cap manera! – va protestar János Bottyán –. Els turcs han continuat atacant, es veu que malgrat els bombardejos són tan forts com el primer dia.
- Per això vull acabar amb ells – respongué Carles –. Cap altre cristià ha de caure fora de la ciutat. És que no heu vist els milers de soldats que estan amb nosaltres, Bottyán? Potser teniu por?
- Mai no n'he tingut, ni cap dels meus homes. L'únic que constato és una realitat. Aquest assalt, Déu no ho vulgui, podria ser un parany per als que hi participin. Els turcs encara tenen armes, pólvora per a canons i menjar per als soldats. No són un poble feble ni atemorit, sinó un que vol lluitar fins a la fi, que no es rendirà davant nostre, ja sigui que sobrevisqui un milió com si ho fa només una dona. Mai, us ho repeteixo, mai de la vida ens deixaran entrar sense matar un bon nombre de cristians. Doneu-nos unes poques setmanes i tindreu la victòria que desitgeu.
- El que no es pugui fer ara, que tots estem forts i desitjosos de lluitar no es podrà fer d'aquí a unes setmanes. Tothom sap que el paixà de Buda està totalment sol, abandonat a la seva sort. Quin millor temps per acabar amb ell quan encara n'és conscient? O potser sou de l'opinió d'aquell rebel, com és diu? Ah! Thököly, que desitja amb tota l'ànima la victòria dels turcs sobre nosaltres. Esteu esperant que arribin els reforços del sultà? Voleu que tot acabi com fa dos anys, amb victòria otomana?
- Senyor, sempre ens han dit que totes les coses són lícites, però no pas totes són profitoses. No us vull discutir la decisió, però tot i ser una noble ambició la d'atacar demà, potser no sigui tan profitosa. Només us vull fer veure la situació com jo la veig. En

primer lloc el temps corre només al nostre favor. Amb el pas dels dies els aliments seran cada cop més escassos a Buda, la pólvora també començarà a minvar així com la moral dels defensors. Els meus homes han aconseguit arribar als murs dobles que hi ha entre la Porta d'Esztergom i la Porta de Viena. Quan els habitants de Buda estiguin en pitjors condicions, aquell seria l'indret ideal per entrar-hi. De manera molt senzilla, segurament sense gaire resistència podríem prendre tot el nord de la fortalesa, mentre que el paixà, en cas de no rendir-se, s'acantonaria al palau, ja totalment rodejat pels nostres homes. Una mica de temps, això és tot el que necessitem. Per cert, us torno a repetir que si hi ha algú interessat en la victòria, aquests som els hongaresos perquè aquesta és la nostra terra, no pas la dels turcs.

- Heu acabat ja el vostre discurs, Herr Bottyán? – va preguntar Carles de Lorena amb desdeny –. Ho dic perquè demà tenim un assalt que segurament ningú no es voldrà perdre. Us esperem també als hongaresos, ja ho sabeu.

– *¡Escuchadme!* – va cridar un home, un cavaller a Roger durant un moment de descans –. *Vos sois uno de los voluntarios italianos, ¿no es verdad?*

- Italià? No, no sóc pas italià.
- *Ya veo, sin duda sois gascón.*
- No sóc pas gascó, sinó català. Qui m'ho demana, si es pot saber?
- *¿Habéis dicho catalán?* – va preguntar sorprès el cavaller –. *Oh, tenéis razón, soy Don Francisco Fabro Bremundán, caballero español al servicio de su majestad el rey. Pero, decidme, ¿sois realmente catalán? ¿Tal vez de Perpiñán?*

Roger entenia les preguntes de Don Francisco amb dificultat, però també és veritat que certes paraules clau li donaven bones pistes sobre el que deia, com ara 'italià, gascó, català o Perpinyà', cosa que feia possible la conversa entre tots dos homes.

- No encerteu ni una – va dir Roger amb un somriure –. Sóc català de la vila de la Geltrú, al Penedès, però ara vinc de Barcelona. Com veieu sóc súbdit del mateix rei que vós, no pas del Borbó.
- *Però si sois súbdito de la corona española, ¿como es que no estáis con nuestros hombres? ¿Cómo es que nadie sabe de vuestra existencia en esta guerra?*
- Són molts els que n'estan al corrent, des dels italians, companys de posició i destí, fins als hongaresos de Bottyán, amb els quals alguns de nosaltres hem servit d'una manera molt propera.

Don Francisco Fabro Bremundán va resultar ser un important cavaller de la corona. El seu desig,

però, no era pas destacar en el camp de batalla, tot i lluitar per la victòria cristiana, sinó deixar constància a les generacions futures del que havien estat les guerres contra els turcs que des de feia alguns anys commocionaven el vell continent. Roger va haver-li d'explicar com centenars de treballadors dels gremis de Barcelona havien decidit de respondre a la crida del Papa Innocenci per tal de recolzar les tropes cristianes a Àustria. També va explicar com s'havien hagut de pagar tot per tal d'estar-hi presents: el viatge, les armes i l'allotjament. Com durant el camí, molts companys havien caigut víctimes d'atacs, de malalties i, és clar, de la por. Ara no eren més que unes dotzenes, ja que molts havien mort també al front i d'altres estaven ja lluny de Buda, ferits o potser morts. El cavaller espanyol no podia creure el que sentia: centenars d'homes havien estat capaços de viatjar sense esperar un salari, sense un general que els dirigís, simplement guiats per la seva fe i per la seva honra, i així ho va escriure en el seu diari de guerra, referint-se a aquest grup com "*los honrados catalanes*". Des d'aquell moment Don Francisco va fer un seguiment de tot el que feien aquests homes, per tal que la seva gesta no fos oblidada dues vegades.

L'endemà tot estava preparat per iniciar l'assalt a la gran fortalesa. Encara no havia sortit el sol quan tres columnes de soldats cristians procedien a atacar per la banda del malmès palau de Buda. Durant dies els granaders i els canons havien bombardejat les muralles i hi havien obert algunes esquerdes per on, en teoria, havien d'entrar les tropes de Carles de Lorena.

Els soldats cristians van començar atacant des del sud, però les bombes turques els van anant fent recular fins a la posició més occidental. Justament abans de l'alba els turcs van relaxar la seva defensa per occident i els cristians van córrer cap a les muralles sense por de res. Bottyán va intentar per tots els mitjans que Carles donés l'ordre d'avortar l'atac, però com sempre, va ser en va i els soldats i voluntaris de la Lliga Santa van començar a entrar per les muralles de Buda sense gaire oposició otomana.

- Ho veieu? – reia Carles –. Els turcs s'han mort de por en veure'ns. Potser abans del migdia el cap del paixà estarà en una safata a la meva taula.

János Bottyán, per contra, va optar per no fer cap comentari, ja que no serviria de res. Malgrat tot continuava observant l'escena amb preocupació, esperant a veure l'as que segurament guardava el paixà.

En aquells moments diversos centenars homes ja havien travessat la primera muralla i estaven a punt de fer el mateix amb la segona, la muralla interior. A la llum del sol naixent la feina resultava molt més senzilla, ja que veien amb claredat on eren i les esquerdes del mur. Amb el que no comptaven era que els turcs també els veien millor i que no deixarien passar l'oportunitat de massacrar els enemics. Com sortits del no-res, desenes de granaders otomans es van apostar a dalt del mur interior de la ciutat i van començar a disparar a les proximitats del mur exterior.

- Ho veieu ara? – va cridar Bottyán a Carles de Lorena –. És un parany! Estan atrapats com rates. Moriran tots!

Encara no havia acabat de parlar el general dels húsars quan centenars de geníssers, espahís i granaders es van posar a contrallum atacant els cristians. Els cavallers de la Lliga havien quedat encaixonats entre les dues muralles, sense la possibilitat de retirar-se i amb un enemic molt superior a ells. Els turcs només van haver de matar a plaer cada soldat enemic com si es tractés de xais a l'escorxador. Carles, boig de ràbia veient que ja no podia fer res, va ordenar un bombardeig sobre la zona, matant indiscriminadament tant musulmans com cristians.

La desfeta va ser terrible i humiliant. Pocs van ser els qui van escapar, d'altres van ser presos com a esclaus i uns dos-cents homes hi van deixar la seva vida, alguns d'ells homes provinents de nobles famílies, com ara el comte Herbestein.

CAPÍTOL 26

ENTRE EL 22 I EL 24 DE JULIOL DE 1686

El setge semblava que duraria més del que s'havia proposat Carles de Lorena ja que després del primer intent d'assaltar la ciutat la guerra es trobava en una mena de punt mort. Els cristians continuaven bombardejant Buda mentre que els otomans atacaven, causaven algunes baixes i ràpidament tornaven al seu castell. Va ser d'aquesta manera que van caure molts dels voluntaris, oficials i nobles alemanys, danesos i britànics principalment. Davant aquest allau d'atacs, els nobles de la Lliga Santa van optar per desplegar molts més homes per tal de vigilar les portes de la ciutat i, sempre que fos possible, els moviments que hi havia. Molts dels húsars de János Bottyán, coneixedors com eren del terreny, es van apostar a les posicions més importants per totes bandes de Buda.

La sorpresa, però, va arribar des de la vora oposada del Danubi, a unes dues milles al nord de la ciutat de Pest, molt a prop d'on es trobava la petita població de Szent Jakob. Aquella comarca plana i extensa, posseïa les terres més fèrtils d'Hongria. Durant segles la població de magiars, cumans, petxenecs, eslaus i alemanys s'hi havia anat acumulant, fundant pobles i ciutats, traçant camins que omplien de carros que partien plens de tota mercaderia cap a les diverses regions del regne. I no només la part civilitzada s'havia fet un nom al país, sinó que als seus boscos s'amagaven tota mena de criatures, des dels llops, la pell dels quals servia per fabricar abrics, barrets i demés peces de roba, fins a porcs senglars, cérvols i altres animals que alimentaven l'esperit caçador dels reis i nobles. Ara però, arran de la guerra i l'ocupació dels soldats de la Lliga Santa, es trobava pràcticament deserta. Un home podia passar-se dos dies transitant els seus camins sense trobar-se amb ningú i pocs eren els que gosaven fer-ho, tret que hi hagués una raó amb prou pes com per jugar-se la vida. Els húsars, però, solien fer rondes buscant possibles espies, desertors o fins i tot cases o carros abandonats on podria haver-hi quelcom valuós o per menjar.

- Què deu ser allò? – va preguntar en veu baixa un dels húsars al veure una tènue llum entre els arbres.
- Déu sabrà – va respondre el seu company de ronda –. Caldria acostar-s'hi una mica, però amb prudència.

Els dos homes van lligar els cavalls a un arbre i en silenci van aproximar-se als arbres d'on sortia la llum. Allí, a pocs metres, van descobrir un home, un genet que escalfava tranquil·lament quelcom per menjar.

- Què deu fer aquest boig per aquí? – va xiuxiuejar un dels húsars.
- Serà difícil de esbrinar-ho si ens quedem aquí amagats. Si més no, al menys tindrem quelcom de calent de menjar per avui. Apa, som-hi!

La parella d'húsars va sortir del seu amagatall prenent amb força l'empunyadura del seu sabre i donant l'ordre a l'estrany d'aixecar les mans i no oposar resistència. L'home, veient-se totalment vençut fins i tot abans de començar una possible lluita, va optar per fer-los cas.

- Qui ets i d'on vens? – van cridar els húsars amenaçant-lo amb les seves armes.

L'estrany se'ls va mirar amb semblant seriós però sense respondre ni una paraula.

- Que t'ha menjat la llengua el gat? Digues-nos ara mateix qui ets, d'on vens i que fas per aquí.
- *Anlıyorum*²¹ – va respondre l'estrany sense variar la seva expressió.
- Guaita quina cosa hem trobat. Avui deu ser el nostre dia de sort. Un otomà, un vertader turc, aquí, al mig de la nostra terra. I que fas per aquí, turc?
- *Anlıyorum* – va tornar a respondre fredament.
- Bé, serà qüestió que coneguis casa nostra i al nostre general – va dir amb sarcasme l'hússar mentre lligava les mans del turc- segur que t'ho passaràs bé, molt millor que aquí, tot sol.

Els tres homes van afanyar-se cap a Pest, on János Bottyán s'havia reunit amb els seus oficials per tal d'informar-los de les últimes novetats del setge. Els dos militars de la patrulla van arribar al palau del general i van demanar al guàrdia de la porta que avisés al general. Bottyán va sortir ràpidament, preguntant-se què seria allò de tant important. En veure el presoner turc que portaven els seus homes, els va fer passar al palau per tal d'esbrinar què feia en aquella regió controlada pels húsars. Després d'un llarg interrogatori en el qual no van aconseguir treure ni un àpex d'informació van començar les tortures, ja que segons els oficials hongaresos, no era normal que un turc travessés la província de Pest i es resistís tant als soldats si no és perquè ocultava alguna cosa, quelcom de molt important.

Després d'algunes hores la moral de l'otomà va caure i per fi va confessar. Venia des de Belgrad, i portava un missatge per al paixà de Pest, un missatge que podria haver canviat el curs de la guerra si hagués arribat a les seves mans. Segons el rotlle que portava escrit en caràcters àrabs, el sultà havia enviat un exèrcit de socors amb quaranta-mil guerrers que arribaria a Pest cap al deu del mes d'agost, és a dir, en uns quinze o vint dies. Bottyán, conscient de la importància del que havien descobert, va enviar missatgers a Carles de Lorena per tal d'advertir-lo del perill que s'acostava. Carles, per la seva part va reaccionar ordenant més bombardejos i més intensos sobre Buda. De cap manera podria permetre que l'exèrcit de Belgrad arribés a les portes de Buda sense tenir-la ja en el seu poder. Si això passés la victòria estaria molt més compromesa, ja que les tropes de la Lliga Santa portaven setmanes lluitant. Cansats i ferits els seria molt més difícil de vèncer les tropes fresques i molt nombroses del sultà.

Tal i com havia ordenat el cap de les tropes cristianes, els bombardejos van resultar ser cada vegada més forts i més seguits, gairebé sense interrupció durant tot el dia. Els murs de la capital hongaresa s'anaven debilitant més i més i les poques reparacions que feien els homes del paixà quedaven destruïdes un altre cop a les poques hores. Els efectes d'aquella renovada violència a

²¹ En turc: no entenc.

penes van trigar unes hores en notar-se i després que una bomba llançada pels bavaresos toqués de ple una de les torres on els turcs emmagatzemaven la pólvora tot un tram del mur que donava al Danubi es va enfonsar causant el pànic entre tots els habitants del barri, ja fossin otomans, magiars o jueus.

La notícia va ser acollida amb gran alegria entre els exèrcits de la Lliga, amb tot sabien que després de cada petita victòria venia la venjança del paixà, pel que una vigilància més intensa que la normal va mantenir-se mentre continuava l'ofensiva. Com a prova de la destrucció que havia ocasionat la caiguda de la muralla del barri de Víziváros, l'endemà una mica més cap al sud van aparèixer alguns cadàvers a l'illa de Csepel i a la vora del Danubi de Buda.

- Eh! Aquí hi ha un de viu – va alertar un soldat hongarès que inspeccionava la zona en veure un jove que encara respirava amb dificultat – què en faig, el mato?
- No home, no siguis bèstia. Si el portem viu al campament potser podem treure alguna recompensa o alguna informació – va dir l'oficial.

Després d'haver escorcollat a consciència tota la vora del riu, els soldats van portar l'únic supervivent cap a Pest, al general Bottyán. Es tractava d'un home de menys de vint anys. Tenia contusions i ferides per tot el cos i quant la seva roba, cremada i trencada, l'única cosa que revelava és que no es tractava de cap militar turc, sinó d'un comerciant, potser un pagès que havia buscat refugi a la fortalesa. Malgrat les atencions que li dispensaven els metges hongaresos, el jove va continuar inconscient gairebé tot el dia, sense saber si viuria o moriria.

Després d'algunes hores el noi del riu per fi va despertar. Els oficials hongaresos li preguntaven coses com el seu nom però el jove continuava en silenci amb la mirada perduda. Com que no responia a les paraules hongareses els húsars van provar en turc i tàtar, però amb el mateix resultat. Estava tan estabornit que a penes reaccionava al que veia i de cap manera al que li deien els metges o els soldats.

- Deu haver tingut una impressió molt forta – deia el metge a Bottyán –. No sé si podem treure res d'aquest marrec.

Mica en mica va començar a parlar. Semblaven paraules sense sentit, o més aviat sons inconnexos i inintel·ligibles, com si l'ensurt li hagués esborrat la qualitat de la parla. Van haver de passar encara unes hores per que el jove comencés a pronunciar amb una mica més de claredat. Amb tot, les paraules i les possibles frases que deia eren en un llenguatge desconegut per als presents. No parlava ni hongarès, ni cap dialecte teutó, ni turc ni tàtar. Semblava quelcom de llatí, però tampoc no era ni vàlac ni dàlmata ni francès.

- Em fa l'efecte que és italià – deia un dels oficials –. Però que hi feia un italià allí ficat, entre els turcs?

Com que al palau ningú podia parlar aquella llengua, János Bottyán va fer venir algun intèrpret. Però quan aquest hi va arribar va veure que li era molt difícil comunicar-se amb el jove.

- El que parla aquest home no és pas cap dialecte d'Itàlia, us ho puc ben assegurar. En principi pensava que era llombard, però després he vist que tampoc era possible. Jo més aviat diria que parla una llengua occidental, potser gascó, provençal o fins i tot català.
- Però és impossible! – va exclamar Bottyán –. Com podria un habitant de Buda parlar aquelles llengües tan llunyanes? Tot i així si n'és una d'elles, crec que tinc la solució.

El general dels húsars de seguida va enviar missatgers a Rózsadomb reclamant la presència de Roger a Pest. Segurament ell podria fer-se entendre en aquell exòtic idioma.

Els soldats de Bottyán van presentar-se d'improvís amb l'ordre del general d'emportar-se el jove català. Roger, en un primer moment va sospitar que hauria de tornar a infiltrar-se a Buda, una missió molt més perillosa que quan ho havia fet acompanyat de László i va intentar per tots els mitjans de negar-s'hi. Els generals italians en veure la carta de János Bottyán no van poder recolzar Roger en la seva negativa i el van recomanar d'anar-hi. Vençut, Roger va demanar que al menys aquesta vegada el deixessin acomiadar-se de Julduz, cosa que va semblar raonable als húsars pel que tots quatre van passar per la zona d'avituallament.

La visita a aquelles hores i amb la companyia amb que venia Roger no presagiava gens de bo. István Kun va ser el primer en veure'l i va sortir al seu encontre.

- Què passa fill? Com és que has vingut?
- No ho sé ben bé. Vinc a parlar amb Julduz per un moment abans de marxar amb aquests húsars.
- Un altre cop? – va preguntar el senyor Kun sorprès –. On vas, si es pot saber?
- Jo també ho voldria saber, però encara ho desconec. Sembla ser que János Bottyán em reclama. No sé per què necessitarà un estranger com jo que ni tan sols parla hongarès.

István va fer un gest a mig camí entre sorpresa i negació i va demanar als cinc homes que esperessin allí un moment mentre buscava la seva filla per que parlés amb Roger. Julduz no va trigar en aparèixer corrent amb semblant preocupat.

- On et porten?
- No ho sé pas. Aquests homes han vingut a buscar-me i ni la mediació dels generals italians ha pogut evitar-lo.

Julduz, llavors va començar a parlar amb els húsars, potser amb l'esperança d'assabentar-se del que passava, però no va rebre ni una resposta ja que els quatre soldats tampoc no sabien quina era la missió que efectuarià Roger o bé estaven tan entrenats que ni les llàgrimes d'una dona els podien suavitzar.

- Estigues tranquil·la, que tornaré aviat – va dir Roger intentant consolar la seva estimada.

- Ja saps que això és només el que tu desitjaries, però tornaràs quan Bottyán vulgui. Sap Déu quines coses t’haurà preparat! Al menys promet-me que no et posaràs en perill sense raó, que faràs tot per tornar sa i estalvi.
- T’ho prometo. Et prometo que en el mateix moment que acabi aquesta guerra marxarem d’aquí junts i tot això no serà més que un record llunyà que mica en mica anirà esvaint-se – va dir-li Roger a cau d’orella mentre els quatre húsars el demanaven que continués la marxa.

Aquella vegada no van bordejar la ciutat de Buda pel camí del sud, sinó que van dirigir-se per l’est cap al Danubi i el van creuar a bord d’una barca que ja els esperava. Des de l’altra vora i ja baixant cap al sud, tot es veia diferent. Els soldats, els canons, la guerra i la mort quedaven lluny, els treballs a Rózsadomb eren una mena de somni, un malson, per ser més concrets, quelcom gairebé irreal. Quan van acostar-se més a la ciutat de Pest es podien apreciar els devastadors efectes de la guerra a Buda. Cada poc se sentia una explosió i gairebé no es veia cap edifici que no tingués alguna marca dels bombardejos. La majestuosa fortalesa, la reina del Danubi i en particular el barri del palau estava gairebé en runes. Els incendis havien acabat amb el que les bombes i mines no havien fet i la contundència dels bombardejos per part dels bavaresos, saxons i brandemburguesos, la falta de materials i de mà d’obra feien impossible reconstruir tot el que s’enfonsava cada dia. La decadència s’havia apropiat del bressol dels reis d’Hongria. La guerra també havia destruït gran part dels edificis de Pest, però en vista de les condicions en que es trobava la seva ciutat bessona a l’altra vora del Danubi, semblava un vertader paradís.

Ja dintre de les destrossades muralles de Pest, els missatgers de Bottyán van conduir Roger a través de carrers plens de runa i deixalles. La situació de la ciutat era molt pitjor del que recordava quan hi havia anat feia uns dies. Tot semblava molt més miserable. A més a més, els húsars de la Lliga Santa patrullaven els carrers i entraven a les cases confiscant el que els venia en gana amb l’excusa de recolzar les tropes cristianes, malgrat que la majoria de les vegades, per no dir que sempre, eren els propis soldats els qui es quedaven amb tot sense que els arruïnats habitants de la ciutat tinguessin cap possibilitat d’oposar-se a aquelles pràctiques. Després de travessar desenes de carrers, el grup va arribar al quarter general del húsars. Roger va ser conduït ràpidament cap a la cambra on esperava el general Bottyán, el qual va rebre el català amb gran alegria, oferint-lo quelcom de menjar i beure.

- Amic Roger, tinc una altra missió per a tu.
- Vos direu, senyor – va respondre resignat Roger.
- Estigues tranquil, que no és gens perillós, el treball que t’espera. Això sí, el no ser perillós no vol dir que no és important, ans al contrari. Aquesta tasca només la pots fer tu. Acompanya’m!

Roger se sentia molt intrigat sobre quina devia ser aquella missió tant important que només ell, un sabater estranger podia dur a terme. Podia haver preguntat, però s’estimava més de no fer-ho; si Bottyán no li ho havia dit no seria ell qui forçaria la situació, al cap i a la fi no trigaria gaire en

conèixer tots els detalls de l'operació. També era cert que després de totes les coses, accions i esdeveniments que havia presenciats a Hongria, res no li podia sorprendre.

El general i Roger van recórrer en silenci un passadís i van baixar uns esglaons. Semblava que ara es trobaven a la part més modesta del palau, probablement on abans vivien els servidors dels turcs. Davant d'una porta de fusta sense pintar hi havia dos húsars gegants que vigilaven la cambra. En veure arribar Bottyán, ambdós es van apartar sense dir ni una paraula. En entrar-hi no es veia pràcticament res i l'aire estava viciat. No hi havia finestres que permetessin l'entrada de llum ni d'aire fresc de l'exterior i només hi havia una petita làmpada per il·luminar-ho tot. Dintre un altre soldat vigilava algú que romania estès sobre una màrfega.

– Vet aquí la teva missió – va dir János Bottyán senyalant el malalt.

Roger va mirar el general amb una cara de profunda sorpresa.

- Senyor, què puc fer jo amb un malalt? Sóc sabater, no pas metge.
- Hauràs de parlar amb ell, res més. Es tracta d'un ferit dels atacs dels brandemburguesos. Els meus homes el van trobar a la vora del Danubi molt malferit. Ahir va despertar i parlava una llengua estranya, desconeguda per a tots nosaltres. Un italià diu que podria ser gascó o potser català, per això t'he fet portar des de Rózsadomb. Hem d'aconseguir tota la informació possible sobre el que està passant a Buda i ell ens la pot donar.

Roger es va acostar mica en mica a la màrfega i va tocar l'home que dormia.

– Eh! Parles el meu idioma? – va preguntar Roger.

El jove es va despertar fent un so encara inintel·ligible i es va girar cap a la veu que el parlava.

– Déu meu, Daniel, que ets tu? – va preguntar Roger en veure la cara del presoner.

Daniel no va reconèixer Roger en un primer moment. Encara estava molt atordit com per entendre la realitat que l'envoltava, amb tot, després d'uns minuts va reconèixer l'espia català que havia estat amb László a casa del seu avi a Buda.

- On sóc? Que m'ha passat? – va preguntar.
- Estàs en lloc segur, Daniel, entre amics. Els soldats hongaresos et van trobar gairebé mort a la vora del riu i ara ets a Pest, al palau de János Bottyán. Diuen que fa unes hores que has despertat però que no contestes a les seves preguntes, que només parles català.
- És per això que has vingut, per traduir el que digui?

Roger va assentir amb el cap.

– Per què no els contestes? Per què parles en un idioma que ells no entenen?

De cop i volta Daniel va començar a plorar sense consol. Aquella pregunta semblava haver obert la finestra de les emocions del jove jueu. Després de deixar durant una bona estona que es recuperés, la conversa va continuar.

- Saps? No me’n recordo de la meua llengua. És com si algú m’hagués esborrat totes les paraules. De fet ni tan sols entenc el que els soldats em diuen. No sé que m’ha passat – va confessar Daniel.
- I què hi ha dels altres records? Saps on vivies, què hi feies?
- Al principi, al despertar no sabia ni quin era el meu nom. No entenia què hi feia aquí, entre tants estranys ni tampoc entenia el que em deien. Ara, mica en mica vaig recordant el que he viscut.

Roger va fer un gest al general Bottyán indicant que el jove de Buda sí que recordava algunes coses. El noble hongarès llavors li va demanar que se n’assabentés de quina era la situació a la ciutat per tal d’avaluar l’efectivitat de la campanya.

- La vida a Buda és desesperant – va respondre Daniel –. No hi ha moment que no caiguin bombes sobre les nostres cases sense importar la raça ni la religió. Les bombes i mines dels austríacs destrueixen amb la mateixa virulència les propietats dels musulmans, dels cristians i dels jueus, igual maten rics que pobres, homes que dones, però al final la pitjor part ens toca als jueus, com sempre.
- I com així? – va preguntar interessat Roger.
- El paixà i els seus homes estan desesperats. Saben que no podran resistir gaire temps sense l’ajut de l’exèrcit del sultà, si és que arriba algun dia. Aleshores cada cop que cau una casa, cada cop que hi ha un incendi, cada cop que s’han de recollir cadàvers, som nosaltres els encarregats, juntament amb alguns hongaresos cristians. Els tàtars i els turcs ens colpegen com a esclaus o fins i tot diria que com a bèsties.
- I que en sap el paixà sobre un exèrcit d’ajut del sultà? – va preguntar Bottyán mitjançant la traducció de Roger.
- Senyor, jo només sóc un jove jueu, no n’estic assabentat dels afers dels governants ni dels exèrcits. El que us puc assegurar és que alguns dels nobles i militars otomans intenten fugir, encara que el paixà tracta d’ocultar aquest fet a la població cristiana i jueva. És per això que crec que no n’hi haurà cap exèrcit, o si més no, això és el que comenta la gent pels carrers de Buda.

La resposta va satisfer la curiositat de Bottyán, tot i que s’havia de prendre amb cautela, ja que es tractava de la visió personal d’un habitant qualsevol de la ciutat assetjada, però que reflectia bastant bé el sentiment d’abandonament que tenien els otomans.

- No sé quanta gent queda a Buda – continuava Daniel –. Centenars d’ells ja han mort, sigui de gana, assassinats pels geníssers o bé durant els bombardejos cristians. Per exemple fa uns dies una bomba va caure en un edifici on es refugiaven unes cinc-cents persones, principalment dones amb els seus fills. Tots van morir. Va ser horrible. L’endemà els soldats turcs van aplegar un bon grapat de persones del barri jueu per tal de rescatar els cadàvers i de netejar el lloc de l’explosió, en total entre jueus i cristians eren al voltant de mil cinc-cents homes. L’última cosa que recordo és un gran explosió cap al migdia, mentre esperàvem a Víziváros. Suposo que era una mina cristiana que segurament acabaria amb la vida dels que hi érem allí. Després m’he despertat en aquesta habitació, o sia que no us puc dir gaire més.

Bottyán estava satisfet amb el que el jove Daniel havia dit i de fet, com a recompensa el va permetre de romandre al palau de Pest fins que les forces el tornessin a acompanyar i pogués treballar per a les tropes de la Lliga. Aquelles esgarrifoses notícies fresques que arribaven des de l’altra banda del front sonaven a música celestial a les oïdes del general dels húsars. Sense pensar-s’ho un moment es va afanyar a reunir-se amb Carles de Lorena i la resta dels seus aliats per tal de preparar una estratègia comuna.

CAPÍTOL 27

24 DE JULIOL DE 1686

- És evident que les informacions que els nostres espies i la Divina Providència ens han proporcionat en aquests últims dies ens posa en una posició molt avantatjosa – va obrir el discurs Carles de Lorena davant de tots els seus generals –. Per una banda coneixem l'existència real d'un exèrcit de recolzament que ve de Belgrad, cosa que no sap ni el propi paixà de Buda. Per altra, coneixem de primera mà la mala situació que viuen els habitants, nobles i plebeus, de Buda, tal i com ens han dit els fugits i els ferits.
- És hora de xafar-los, com si fossin patates! – va cridar eufòric un dels generals seguit pels riures i els crits de recolzament a la seva postura per part de molts dels presents.
- Per favor, senyors, que no som bàrbars. Som cavallers civilitzats – els va reprendre Carles amb un to ferm i alhora tranquil –. A més a més, si fem tal i com el nostre company ha suggerit, on estaria el plaer de derrotar l'enemic? De què ens serveix el paixà mort? El vull viu i ben viu, que entengui les conseqüències de la seva actitud. També us recordo que hem vingut aquí a alliberar Buda, no pas a destruir-la. De cap manera permetré que la barbàrie acabi amb la vida dels cristians i dels jueus que ens recolzen des de dintre dels murs de la ciutat. Per tant la meua decisió és que negociarem amb el paixà. Vull que rendeixi la ciutat i me'n doni les seves claus.

L'anunci va agafar de sobte a molts dels generals, especialment els austríacs, el més prominent dels quals, Starhemberg, en veritat no desitjava pas la presa de Buda, sinó la venjança pel que Kara Mustafà havia fet anys abans a Viena. El seu objectiu era matar un a un cada turc sense importar el més mínim el que succeís a la ciutat i a la seva població. Per a ell la negociació no era sinó un símptoma de debilitat, de feblesa davant de l'enemic, però sense el recolzament de l'emperador, hauria de sotmetre's a les ordres de Carles de Lorena.

L'elegit per encapçalar la delegació cristiana va ser el general Königsegg, un home prudent que havia demostrat en no pas poques ocasions les seves habilitats com a ambaixador i coneixedor de la llengua otomana. L'objectiu de la negociació era clar: fer que Buda es rendeix abans que no arribessin les tropes del sultà. Un cop dominada la ciutat seria molt fàcil per als cristians de rebutjar la invasió. L'ambaixador Königsegg tenia tota la llibertat per tal d'aconseguir aquest propòsit, podia oferir al paixà tot quant fos raonable i amb aquest pensament va dirigir-se cap a l'entrada occidental de Buda amb un petit seguici de sis homes.

Ja des de lluny el general teutó va declarar les seves intencions pacífiques de parlar amb el paixà i en arribar a la porta de la ciutat els comandants otomans el van permetre el pas. Als set militars cristians se'ls van unir quinze geníssers que els van escortar fins a la residència del paixà. La porta que Königsegg havia triat intel·ligentment quedava apartada del palau, cosa que el permetia observar amb atenció l'estat de la ciutat mentre caminaven i donar així més força als raonaments que podria fer servir davant del noble otomà. Des de la seva privilegiada situació va poder veure que tot el que els fugits havien explicat no era sinó una petita part del que realment succeïa intramurs. Per tot arreu es veien piles de cadàvers tant d'adults com de nens segurament cristians que cremaven infectant l'aire d'una pudor insuportable. Els edificis comuns, com les

cases o les botigues ja no existien, sinó que només es podia discernir on s'havien alçat abans de la guerra. Quant les esglésies, reconvertides en mesquites com ara l'església de Nostra Senyora, també coneguda com l'església del rei Maties o l'antic palau dels reis d'Hongria, només eren una ombra del que havien estat, amb el sostre desplomat, les torres mig enderrocades, les parets en runes i els jardins totalment destrossats. Pocs eren els individus que es creuaven amb la comitiva. Els pocs que així ho feien a penes gosaven de mirar els militars, però alguns, els que sí que alçaven la mirada per un instant, o feien amb una expressió trista, com demanant ajuda de l'ambaixador. Era més evident que mai que si no s'arribava a un acord tots ells, des dels militars otomans més encastellats fins a l'últim esclau hongarès, tots moririen; si no per l'espasa, per la fam i la malaltia. Els cavalls de l'Apocalipsi campaven tranquils pels carrers de Buda sense que ningú fins ara pogués o volgués fer-ne res.

- Passeu per aquí, si us plau – va indicar un genisser tàtar al general Königsegg mostrant-lo el camí cap a la cambra del paixà – i que tingueu sort...
- El general Königsegg, ambaixador de l'emperador Leopold d'Àustria! – va anunciar un oficial en alta veu a la porta de la cambra.

Dintre d'aquella estança el món semblava haver-se detingut. El luxe era patent, no faltava ni menjar, ni veure, ni tan sols teixits exòtics importats de la mateixa Constantinoble. El vell paixà seia entre coixins de seda de colors vius mentre sentia les notes dels seus músics i un parell de joves dansaven als seus acords lleugeres de roba. A la dreta del noble tres homes observaven l'escena, dos eren generals de les tropes de genissers i espahís mentre que l'altre, probablement de la mateixa edat que Abdi Abdurrahman, era una autoritat religiosa musulmana, conseller del paixà.

- Us heu decidit a parlar – va dir el paixà sense aixecar-se del seu lloc i gairebé sense mirar el general cristià.
- Ni el vostre poble ni el nostre desitgen la guerra. És per aquest motiu que Carles de Lorena en nom del nostre emperador i senyor, Leopold d'Àustria, m'envia per tal d'aconseguir la pau.
- I... com ho penseu fer? No sou vosaltres els qui cada dia bombardegeu Buda, assassinant homes, dones i nens? No és menys cert que sou vosaltres els qui heu vingut a pertorbar la nostra pau, la pau de tots els habitants de la província?
- Senyor – va contestar el general tot seriós –, en nom de l'emperador d'Àustria us vinc a portar la possibilitat de pau a aquesta terra trencada per la guerra i les matances.
- Oh, sí, d'acord. Com se'm podia haver oblidat que patim una invasió d'exèrcits enemics? Gràcies a Al·là que sou aquí – va dir el paixà de la manera més sarcàstica que podia –. Escolto la vostra proposta, o més aviat diria la proposta del pacífic i magnànim emperador de la nostra amiga Àustria.
- El gloriós Leopold, emperador d'Àustria i Rei d'Hongria us ofereix la pau. A canvi

podreu conservar les vostres vides així com totes les vostres pertinences.

- I com ho pensa fer, tot això? Quines són les condicions? Expliqueu-me-les que estic ansiós per conèixer-les.
- L'emperador us demana gentilment que rendiu Buda – va respondre Königsegg malgrat el to burleta del paixà –. Vós, en qualitat de paixà de la ciutat i màxim representant del govern del sultà dels otomans, així com els vostres homes i les vostres respectives famílies haureu d'abandonar Buda i establir-vos en algun indret al sud del Danubi, fora del regne d'Hongria, renunciant per tant a qualsevol aspiració o reclamació sobre les terres dels magiars, les quals pertanyen per dret propi al nostre monarca. A canvi, com ja he explicat abans, salvareu la vida d'una mort segura i els nostres soldats se n'encarregaran de la vostra seguretat fins a Belgrad. Podreu transportar, a més a més, les vostres pertinences més bàsiques per tal d'assegurar-vos la supervivència fins arribar a la vostra destinació com ara robes i aliments, per tant podreu recollir tot quant considereu adient per aquesta finalitat sense temor de ser-ne desposseït.
- I per quin dia vol el vostre emperador que deixi Buda?
- Teniu exactament tres dies amb les seves tres nits.

Abdi Abderrahman havia escoltat tranquil·lament i amb un somriure totes les condicions que l'emperador exigia, però quan Königsegg va haver acabat el seu discurs el seu semblant es va tornar seriós i va guardar silenci. De seguida els seus tres consellers se li van acostar per tal de comentar les paraules del ambaixador cristià. El paixà, però, en veure'ls va fer un gest brusc amb la ma ordenant-los detenir-se i malgrat la seva edat i la feblesa que s'havia apoderat d'ell, es va aixecar lentament i ajudat per un bastó d'or es va atansar al general Königsegg. Sense pronunciar cap paraula va girar al seu voltant com un felí quan assetja la seva presa, observant-lo mentre l'ambaixador romania dret com si res no passés. Després d'uns breus segons que van semblar anys, Abdi Abdurrahman es va plantar davant del cristià amb una mirada.

- *Mir isch mau!*²² – va exclamar el paixà en alt alemany, la seva llengua nativa –. Sabeu per què, general Königsegg?

El general va mantenir-se en silenci malgrat els crits que el paixà feia a escassos centímetres de la seva cara.

- Cal·leu, oi que sí? Doncs em sento malalt de sentir tantes bestieses, em sento malalt de veure com pateix el meu poble i sobre tot em sento malalt quan sento que la vida se me'n va i que no podré gaudir de veure com Al·là us castiga i es venja de tot el que heu fet aquí a Hongria.
- Amb tots els respectes, senyor, però fa segles que els hongaresos ocupen aquesta terra i sou vosaltres els qui heu envaït primer. A més a més si la memòria no us falla segurament recordareu que fa només quatre anys eren els vostres exèrcits els qui assetjaven la nostra

²² Em sento malalt!

estimada Viena. Nosaltres ens van defensar i vosaltres va perdre la guerra. Ara ens trobem en una situació diversa però igual. Nosaltres assetgem la vostra ciutat, o més aviat diria, la ciutat que el vostre sultà ens ha robat i vosaltres l'heu de defensar, amb la particularitat de que som nosaltres els que un cop més guanyem la batalla. És que no ho veieu? La ciutat està en ruïnes, els seus habitants moren pels carrers per la fam, els vostres homes estan tan desmillorats que s'estimarien més la mort que la continuïtat del conflicte. Us proposo, doncs, que mediteu les condicions que us acabo d'exposar. Consulteu amb els vostres consellers i doneu-nos una resposta abans del vespre.

- Maleïts sigueu vós i el vostre emperador, bastard d'un porc! Digueu-li que Al·là se n'encarregarà de donar-vos la justícia que us pertoca! – cridava el paixà fora de sí.
- Senyor – va interrompre el vell conseller –. Convindria que tinguéssiu en compte l'oferiment de l'emperador dels austríacs.
- Tu que en sabràs?
- Senyor, aquesta guerra no és pas justa. El general té raó al dir que els vostres súbdits moren pels carrers i que els vostres soldats no resistiran gaire més temps. Al·là cuidarà de nosaltres, però no recolzarà una actuació presa per la bogeria. Aquesta no és pas la seva guerra. Salveu, doncs el vostre poble per a glòria d'Al·là.
- Senyor, Tarik Ibn Abdul·lah té raó. Els homes estan desanimats; no podrem resistir – van interrompre els generals otomans.
- Sabeu per què sóc el Paixà de Buda? Doncs perquè Al·là així ho ha considerat. Per tant no suporto que ningú em porti la contrària. Les coses es faran com jo digui. Jo cuidaré del meu poble com ho consideri oportú, i és més, si hem de morir també serà per la glòria d'Al·là. M'heu entès? – va cridar el paixà sense atendre a raons.

Els consellers van assentir amb el capcot i van tornar a les seves posicions. Mentrestant el paixà en persona va ordenar els guardes que escortessin Königsegg i els seus homes fins a la porta de Buda. L'ambient era certament tens. Tots, els ambaixador i els habitants i soldats de Buda, esperaven haver arribat a un acord. Només el fanàtic Abdi Abdurrahman s'hi havia oposat i per aquesta actitud acabava de condemnar a milers de persones a una mort segura. També era cert que la visita al palau de Buda havia servit per constatar definitivament i en primera persona la mala situació de la plaça així com la ignorància dels otomans sobre l'exèrcit d'ajut que venia des de Belgrad.

Königsegg i els seus homes van arribar a la porta de la ciutat i van abandonar Buda. Mentre baixaven pel la falda del turó l'expectació entre els austríacs creixia. Tothom volia saber com havien anat les converses, però la resposta va quedar clara quan des de dalt de la muralla uns soldats van cridar l'atenció dels cristians.

- Això és vostre, no us en descuideu! – van dir llançant turó avall un paquet de la mida d'un pa embolicat en draps.

Després d'assegurar-se que no era una mina els soldats que acompanyaven l'ambaixador s'hi van acostar, van obrir el paquet i van cridar el seu general. Königsegg es va horroritzar en veure el regal que l'enviava el paixà: el cap tallat del conseller que havia recomanat la rendició pel bé del poble i la glòria de Déu.

Va ser aleshores quan un nodrit grup de soldats cristians, missatgers que esperaven notícies per comunicar-les als diversos generals de la Lliga van acostar-se a l'ambaixador. Encara no havien arribat a la seva posició quan es va sentir una explosió a la muralla de la ciutat. Segons després una bomba queia just al mig del grup de missatgers provocant la mort d'uns cent-cinquanta. A dalt, a Buda, un grup de soldats otomans exhibien l'ensenyà de la mitja lluna mentre cridaven joiosos "*Al·là u Akhbar!*"²³

L'informe de les negociacions, la manera traïdora i fanàtica d'actuar del paixà de la ciutat i la pèrdua de cent-cinquanta vides humanes no van agradar gens ni mica Carles de Lorena. De seguida va convocar els generals de tots els exèrcits que assetjaven Buda i després de demanar informes sobre la situació de les obres a les trinxeres va decretar amb l'aprovació de tothom que el proper assalt sobre Buda seria d'allí a tres dies. Aquesta vegada no hi hauria raó per posposar-lo.

²³ En àrab: Déu és gran!

CAPÍTOL 28

ENTRE EL 25 I EL 28 DE JULIOL DE 1686

El paixà Abdi, cada vegada més desacreditat pels seus propis homes, intentava defensar desesperadament allò que era ja indefensable. Pràcticament cada dia enviava patrulles de geníssers a atacar les posicions cristianes. El mal que causaven no era pas poc, però també era cert que sovint només tornaven dos terços dels atacants, fins i tot només la meitat. Era un fet que l'ànim entre els otomans passava per les seves hores més baixes. Mentrestant l'activitat als campaments cristians es multiplicava. La perspectiva d'un gran assalt embogia les ments dels soldats, àvids de diner i de glòria.

- Sembla que la guerra acabarà aviat – deia Julduz a Roger mentre li servia un plat de patates amb pàprika.
- Això espero. Estem treballant molt i molt dur. A més a més Carles de Lorena ha enviat centenars d'alemanys cap aquí, cap al front nord. Sembla que la juguesca del paixà en matar els soldats de l'ambaixador no va resultar gaire agradable.
- Aquell vell, l'Abdi Abdurrahman, ha perdut el seny completament. Ha deshonorat l'art de la guerra amb les seves accions. Però clar, deu tenir més de vuitanta anys, per això no es preocupa de la sort dels seus homes ni dels habitants de Buda. Ell ja sap que aviat morirà, segurament no veurà la fi d'aquesta guerra, ni com executen tots el qui van seguir les seves estúpides ordres. Quina vergonya de governant! – es queixava István Kun –. Bé faria de rendir la ciutat i deixar que els hongaresos visquéssim tranquil·lament al nostre país, sense austríacs ni turcs ni tàtars, només nosaltres.

Els dos homes continuaven parlant de política, del front, de com anava la guerra, mentre Julduz anava d'una banda a l'altra sense fer realment res.

- Què et passa filla? Seu una estona, que no ets l'única que ha de treballar.

La jove va seure, però tot i així continuava estranya, com si alguna cosa dintre seu no la deixés calmar-se.

- Tinc por – va dir aleshores.
- Por de què? – va preguntar el seu pare –. Ara és quan arriba el més bo, quan guanyem la guerra i s'acaba per fi el nostre patiment. No n'has de témer el que vindrà.
- Ja ho sé, però... és quelcom que no puc pas explicar.
- Com es nota la sang de la teva mare, descansi en pau! La sang magiar corre per les teves venes, no pas la cumana! És curiós que quan no n'hi ha cap raó per amoïnar-se un bon magiar buscarà alguna excusa per sentir-se nerviós – va dir el senyor Kun tot rient.
- I si perdem la guerra? I si els turcs fereixen el Roger? – deia Julduz al seu pare amb la

pronunciació més tancada magiar tot pensant que d'aquella manera el jove català no entendria de què parlaven –. Ell no és un soldat com els húsars, no té entrenament militar. O que hi ha si els geníssers surten de Buda i ens ataquen? No és pas una bestiesa, el que sento. Són possibilitats reals!

- No em passarà pas gens de dolent – va dir Roger en hongarès davant la mirada atònita de Julduz –. No sóc un soldat, si com tal entenem els húsars, els geníssers i tots aquells homes que viuen de la guerra, però tampoc no sóc pas un beneït. No he vingut a Hongria a morir, sinó a lluitar per aquesta nació i a veure-la lliure un altre cop. A més a més fa temps que et vaig prometre que no m'exposaria al perill i la promesa continua en vigor. Tu ets el més important.

Tant Julduz com el seu pare es van quedar sense paraules en sentir el discurs de Roger. Tots dos sabien que xampurrejava la llengua magiar, ja que el suabi que parlava estava cada cop més farcit de paraules i expressions hongareses i fins i tot cumanes, però mai no haurien imaginat que podia crear frases senceres i entendre converses. Després dels primers segons de sorpresa István va començar a riure com un boig, tot abraçant el jove català.

- Que ho has vist, filla? Penses que un marrec tan eixerit com aquest podria morir en una guerra? El que no em sorprendria és que el nomenessin governador de Buda!

Roger va somriure i va abraçar Julduz, que era vermella de la vergonya.

- A més a més, només sóc un dels voluntaris internacionals. Segurament l'atac el portaran els soldats i oficials, ja que és la missió més important i no es pot deixar en mans inexpertes com les meves.

Les paraules de Roger sobre l'atac van anar cobrant pes segons avançaven els dies, ja que cada poques hores arribaven més i més alemanys al front nord de Buda i les reunions entre generals eren més que freqüents, un continu. Des de la ciutat els turcs intentaven esbrinar què passaria i quan, car la sola visió del moviment de tropes els feia témer el pitjor. La població civil també sospitava que quelcom de gros estava a punt de passar, per això van ser nombrosos els que van intentar fugir de la capital de l'Hongria otomana, però sols una pocs ho van aconseguir.

El dia vint-i-set de juliol es va complir el termini que Carles de Lorena havia donat als seus generals per tal de tenir preparat l'atac. Així que al matí, molt d'hora, a cada front, cada exèrcit va celebrar misses demanant la intercessió divina per guanyar la batalla i és clar, per salvar la pròpia vida. Després dels oficis religiosos els generals van arengar els seus homes i els van donar instruccions precises per última vegada i així, quan el sol era en el punt més alt del cel, les columnes de militars brandenburguesos i els haiducs hongaresos de Győr van començar l'assalt pel front nord, intentant aprofitar l'avantatge de tenir davant seu una muralla esquerdada a conseqüència de l'explosió que dies enrere havia acabat amb la vida de més de mil persones.

Al front sud era territori dels bavaresos del comte Sereni i de les tropes imperials d'Starhemberg. Aparentment poca resistència podien oferir els turcs, ja que només podien confiar en la fortalesa dels murs de la ciutat i en Al·là, a qui oraven constantment. L'assalt, però, no va resultar tan fàcil

com els cristians havien pensat en un primer moment, ni tan catastròfic com imaginaven els otomans. Aviat els soldats de la Lliga Santa es van adonar de que segons pujaven pel camí que duia a Buda entre arbres esquarterats i restes d'antics incendis provocats per les bombes, el panorama era molt diferent, amb perills que no havien pres en consideració. Els turcs van deixar en principi que els enemics se'ls hi acostessin sense oposar gaire resistència, però un cop dintre dels murs els generals cristians es van veure atrapats en un parany mortal, ja que les entrades eren estretes i l'avançada difícil arran dels nombrosos blocs de pedra i maons de les ruïnes dels edificis caiguts durant els bombardejos.

- Déu ens assisteixi en aquest moments – va xiuxiuejar el general Starhemberg a un dels seus oficials tot mirant cap a la part alta de les muralles.
- Estem atrapats, oi? Igual que va succeir en el primer assalt.

El vell Starhemberg va assentir amb el cap mentre cercava la manera d'avançar cap a Buda intentant d'amagar la seva desesperació.

- Maleïts siguin! Aparteu aquestes runes! – va ordenar als sapadors.

Al cau d'uns minuts les tropes imperials van poder continuar el seu camí, però tan sols per tornar-se a trobar amb més barricades que un altre cop els detenien obligant-los a retirar pedres i troncs. El procés es repetia una vegada i una altra sense la menor interrupció per part de les tropes defensores, que observaven l'escena des dels bastions disparant algun tret cada cert temps, com el qui vol omplir un informe. Tot i l'anomalia de la situació els cristians continuaven endinsant-se més i més al territori del castell de Buda, sense adonar-se que darrere seu havien deixat un vertader laberint que els impediria retirar-se en cas d'atac i els obligava a avançar fins al final, sense importar les possibilitats d'èxit.

- *Al-là u Akhbar!* – van cridar més d'un centenar de veus des de dalt del castell.
- Què és això? Què passa? – es preguntaven sorpresos els soldats de l'emperador.

De cop i volta va començar a caure sobre ells un pluja de mort. Els defensors turcs havien omplert bosses amb una mescla de sofre, pólvora i pega que explotaven en caure a terra i cremaven els homes mentre cridaven de dolor fins a morir. Starhemberg va ordenar al homes de cobrir-se amb el que fos mentre no deixessin d'avançar.

- No tenim cap més remei! – cridava –. Com abans arribem abans acabarà aquesta pluja.

El bombardeig turc amb bosses incendiàries va ser intens i molts dels soldats de l'emperador hi van caure. Amb tot, el poder atacant dels defensors de Buda era tan limitat que al cau de tan sols uns minuts la pluja de foc va cessar i Starhenberg, ferit com era, va ordenar una nova avançada que va concloure amb la conquesta d'una posició dintre dels murs del castell. Mentrestant la resta de tropes, tant els del front nord, com els bavaresos, feien també les seves avançades amb força èxit i amb menys oposició de que havien tingut les tropes imperials, ja que el paixà sabia que la batalla estava perduda abans de començar i l'únic consol que el motivava a resistir era el

de fer el màxim mal a l'organitzador d'aquella guerra, l'emperador Leopold.

L'arribada de la nit no va servir per acabar amb l'assalt. Tot i que era evident que no seria l'última batalla del setge de Buda, els generals cristians sí que pensaven que podien fer més que un simple atac del qual els otomans es poguessin recuperar fins que arribessin les tropes de recolzament que el sultà havia enviat des de Belgrad, llavors es van afanyar a assegurar amb granaders i voluntaris les posicions que havien guanyat durant la tarda.

El nou dia no va portar cap alt el foc a la capital otomana malgrat els avenços que els cristians havien aconseguit el dia anterior. Al front de Víziváros la mobilització de tropes va ser generalitzada. I centenars de soldats anglesos, italians, catalans, francesos, escocesos i espanyols es van afanyar a assegurar les posicions conquerides. Al nord els exèrcits bavaresos no donaven la seva tasca per finalitzada i utilitzant totes les seves estratègies, no van parar fins que van entrar a la ciutat mateixa. El lloc per on van fer-ho va ser l'anomenat "Gran Baluard", on van capturar diversos canons. El paixà, en un últim intent de mantenir el seu estatus, va enviar els millors homes a repel·lir les tropes cristianes, però una vegada més la victòria va recaure en la Lliga Santa, quan mil dos-cent soldats d'infanteria i quatre-cents dragons van acabar amb l'exèrcit otomà.

CAPÍTOL 29

ENTRE EL 29 I EL 31 DE JULIOL DE 1686

Gairebé dos dies sencers va durar el primer assalt seriós sobre la capital d'Hongria. Les primeres notícies que es van escampar van ser les dels llogres que la Lliga havia aconseguit i com ara Buda estava més a prop de la rendició que mai, ja que els cristians trepitjaven part del seu terra. Però mica en mica també es donava a conèixer el preu d'aquelles conquestes. Només en la presa del Gran Baluard havien mort tres-cents soldats turcs i set-cents havien resultat ferits i del costat cristià eren milers els caiguts, de fet els generals van donar l'esfereïdora xifra de cinc-mil morts. Rar era l'home que no havia perdut un amic, un germà o un company durant aquells dos dies i les celebracions dels èxits van quedar aigualides pel record de l'excessiva quantitat de baixes.

- Des d'ahir no en sé gens, de Roger – es lamentava Julduz davant de les altres dones.
- Els soldats encara no han abandonat els seus llocs. Segurament serà al peu de les muralles de Víziváros, amb tots els voluntaris – va dir una.
- No cal preocupar-se, filla. Aquell noi està fent la voluntat de Déu, Nostre Senyor. Si és així continuarà viu, però si ha caigut per Ell i per Hongria, tingues per segur que ara ens contemplarà des del cel en forma d'àngel. Ell serà el teu àngel de la guarda – comentava una vella del campament.

Res no semblava ser suficient per a la jove Julduz, i més escoltant alguns dels consells i comentaris de les seves companyes. Ella volia veure el seu estimat, i no pas sentir històries sobre l'àngel de la guarda o sobre les tàctiques de la conquesta de Buda. Potser ella no era un gran imperi, com ara Àustria, però Roger era l'únic que podia alliberar la seva ànima de la presó dels seus sentiments.

A poc a poc començaven a arribar soldats des dels murs de Víziváros i Julduz i István van acostar-s'hi per tal d'obtenir-ne alguna informació. La majoria dels que tornaven eren britànics i castellans i molts fins i tot desconeixien l'existència dels pocs voluntaris catalans que els havien acompanyat durant aquells dies.

- Hem vist italians – deien alguns-, però encara són a Buda, amb els alemanys i els hongaresos.

Julduz s'aferrava a aquella notícia. Al cap i a la fi per a la resta de soldats, els barcelonins eren italians, ja que lluitaven al seu costat i sota les ordres dels generals de Milà. Potser les dones tenien raó i Roger encara era al peu de la ciutat. Però l'esperança no era suficient per a la jove hongaresa. Si per ella hagués estat, hauria anat fins a les portes de Buda a trobar-se amb el seu estimat, però com que no era possible, passava les hores caminant en cercles, mirant l'horitzó, esperant veure la silueta de Roger. En tot el dia, res no va canviar.

Finalment el sol es va pondre i la majoria dels soldats es van retirar a descansar de la terrible calor. A penes havia passat una hora, potser dues, quan al campament d'avituallament van donar l'ordre de posar-se a treballar un altre cop.

- Ràpid! Acaben d'arribar dos-cents homes de Víziváros que necessiten menjar i beure una mica.
- Són catalans? – va preguntar Julduz nerviosa.
- Crec que són llobards. La veritat no ho sé pas, per a les meves oïdes vieneses totes aquelles llengües sonen igual – va respondre indiferent l'oficial que havia donat l'ordre –. Au, afanyeu-vos!

Amb el consentiment del seu pare Julduz va córrer cap al lloc on havien reunit els guerrers provinents de Buda. Sens dubte la majoria eren italians, com va apreciar la noia i no només pel seu idioma, sinó també per la seva habilitat per llençar floretes a les dones malgrat el cansament, la calor, les ferides i l'esforç que havien fet durant aquells dies. Julduz, però, no se'n va adonar, només cercava Roger amb la mirada. Finalment a l'altra banda del prat va veure un grupet d'uns vint homes, una mica apartats de la resta. Va córrer cap allà amb l'esperança de que es tractés dels catalans, i així va ser. En aquells moments els metges atenien els ferits, entre els quals hi havia el Roger.

- Roger! – va cridar la jove en veure el seu estimat –. Roger, què t'ha passat?

Julduz es va quedar mirant la ferida que el català tenia en el braç dret i que havia xopat gran part de la màniga de la camisa tornant el color clar original en una mena de grana, barreja de sang resseca i de la brutícia que s'hi havia acumulat durant aquells dies treballant a les trinxeres. Els companys en observar la romàntica escena van començar a riure i fer comentaris jocosos, cosa que va frenar les ganes que Roger tenia d'abraçar Julduz i amb un gest brusc es va girar amagant la seva cara vermella de la vergonya i fent veure que defensava el braç ferit d'un possible cop.

- Que t'ha passat res? – va preguntar Julduz traient-li la mà de sobre de la ferida –. M'havies promès que no et posaries en perill!

Tot i no entendre les paraules hongareses que la noia deia, era força evident el seu significat, pel que els comentaris i bromes entre el grupet de catalans van ser encara més sorollosos.

- Ja n'hi ha prou! – va cridar en Roger molest –. Sembleu criatures!

La protesta del jove no va fer més que silenciar les paraules dels companys, però no pas els riures i les mirades malicioses.

- D'això... no és pas res, Julduz. Només una bala perduda que no ha sabut trobar el camí cap al meu cos.
- I m'ho dius així? Podries estar mort i encara dius aquestes bestieses? Com pots ser així?
- Mira, estem en guerra. No esperaries que els turcs ens llencessin roses, oi? – va dir Roger amb un somriure un xic fatxenda per tal de suavitzar la situació davant els seus companys

d'armes – Ens llencen bales, bombes, fletxes... de tot per detenir-nos. Però bé, per això som aquí.

- Però què dius ara? Per què et comportes així? – va preguntar Julduz entre sorpresa i indignació.
- Què vols dir? Em comporto com un soldat, que és el que sóc – va respondre en una barreja de magiar i català per tal de ser entès per la resta de la tropa, que aprovava les seves paraules amb gests d'assentiment –. Les ferides i fins i tot la mort són part de la nostra vida, ho has d'entendre.

La jove hongaresa se'l va quedar mirant-lo sense dir res mentre Roger intentava fer una cara el més neutral possible, intentant amagar que sabia que acabava de cometre un dels errors més grossos de la seva vida. Aquells segons li van semblar anys i sense cap altra paraula Julduz va girar cua i se'n va tornar al campament on era el seu pare. Roger no va intentar d'aturar-la, de fet ni tan sols es va aixecar d'on era mentre observava com s'allunyava la seva estimada.

- Ets idiota, nano – li va dir una veu per darrere. Ara mateix ets el més miserable de tots els homes.
- Ho sé – va respondre capbaix Roger.
- Acabes de perdre la ciutat quan el seu governador ja l'havia rendida – va continuar Jordi, que així es deia el company que havia parlat –. I tot per que quatre pagesos s'han rigut, possiblement per l'enveja que senten.

Aquesta vegada Roger ni tan sols no va respondre. Estava massa penedit del que havia fet i no sabia com sortir-se'n. Se sentia tan estúpid que fins i tot s'havia oblidat de la ferida del braç, com si la seva ment hagués desconnectat totes les funcions del cos, com a càstig pel seu pecat, com si estigués mort en vida.

- La batalla serà dura, després d'aquest error, però no està pas perduda, ni de bon tros! Necessitaràs els millors generals i els millors negociadors per tal de tornar a prendre el control de la plaça.
- Ja, això és fàcil de dir, però què puc fer ara?
- Lluita, lluita amb totes les teves forces. Usa totes les armes, llença un atac final que pugui corregir el teu error. No pensis en demà, és ara o mai – va dir Jordi en to èpic.

Roger no sabia ben bé el que faria, però resultava evident que les paraules del seu company tenien la seva part de raó. De fet en aquells moments acabava de perdre la seva guerra particular, i el que era encara més important: havia ferit la persona més important de la seva vida i tot per què? Per fer veure que era un home sense sentiments, un home fort que no té por de res, un vertader soldat disposat a tot per conquerir Buda? I a qui interessaven aquelles bajanades? I el que era més, a qui volia enganyar? Tothom sabia com era ell i la majoria dels voluntaris catalans

coneixien la seva relació amb Julduz. Roger es preguntava una i mil vegades per què havia estat tan estúpid, però després del primer moment de desconcert i de passar pel metge per embenar el seu braç ferit, va arribar el moment d'actuar.

Encara es debatia entre mil pensaments, mil idees que sovint arribaven juntes, la segona contradient la primera i la tercera recolzant la primera. Què fer, on anar, amb qui parlar? Finalment es va imposar la lògica i va anar a enraonar directament amb Julduz per tal de disculpar-se pel seu mal comportament, però es va trobar amb un mur molt més infranquejable que les altes parets de pedra de Buda. L'empatia que va trobar en István Kun era proporcional a l'enuig de la seva filla; ella no volia veure ni parlar amb Roger. Ni tan sols desitjava un aclariment ràpid que expliqués aquell moment de feblesa i que el tornés a obrir les portes del seu cor. Tal i com havia dit Jordi, hauria de posar la màxima cura si volia guanyar aquella difícil guerra.

El primer obstacle, però no va minvar pas les ganes de reconciliació, ans al contrari. Aprofitant el seu estat de ferit i que de moment havia estat apartat de les activitats pròpies de la seva condició de soldat, Roger va decidir de romandre dintre del recinte d'avituallament fins que Julduz accedís si més no, a parlar amb ell, cosa que amb tota seguretat arreglaria l'error.

Les hores passaven i Roger continuava assegut davant del carro dels Kun, suportant la canícula hongaresa amb l'ajut dels gots d'aigua que István Kun li oferia periòdicament. Cada poc Julduz passava al costat del català, però en comptes de mirar-lo girava el cap, com si no hagués vist res.

- Per què no tornes demà, fill – va dir István al jove en veure que l'únic que estava aconseguint era morir de calor –. Jo parlaré aquest vespre amb la meua filla i demà podreu arreglar-ho tot. Fes-me cas.

No cal dir que la proposta resultava atractiva; d'aquella manera Roger podria descansar tranquil·lament i fins i tot pensar alguna tàctica nova per reconquerir la seva estimada. Però al mateix temps es va veure com un covard. Ell havia provocat aquella ruptura i ell hauria de reparar els danys, no pas una altra persona.

- Us ho agraeixo, però aquest és un assumpte entre la vostra filla i jo. No us puc carregar amb la responsabilitat de solucionar els meus problemes, especialment quan he estat jo el culpable i el meu error una ximpleria imperdonable.

Amb la posta de sol va arribar una lleugera brisa que bufava tímidament des de els turons que s'alineen a l'oest del Danubi, una brisa que portava la olor de les flors i els arbres dels boscos de Buda i que alhora alleugeriria en part la tortura de suportar les altes temperatures amb que l'estiu castigava l'Hongria otomana. Havia passat quasi tota la jornada i Roger ni tan sols havia pogut parlar amb Julduz. També era veritat que a banda de plantar-se com una estàtua no n'havia fet gaire més per aconseguir-ho. Un altre cop István se li va acostar per animar-lo a tornar al seu campament i tractar de conversar amb la noia l'endemà. Aquesta vegada Roger estava gairebé decidit a marxar quan Julduz va aparèixer pel camí. Roger va sortir corrents abans que ella no pogués fer-se la desentesa.

- Hem de parlar – va dir Roger amb veu tremolosa.
- Doncs parla amb qui vulguis, que jo me’n vaig a casa.
- No, no! - va alçar la veu Roger tot posant-se en el mig per tal de barrar el pas a la jove –. Ja n’hi ha prou, ja m’has castigat prou per avui! Només vull que sàpigues que em sap molt greu el que he fet abans amb els companys. No era la meva intenció de menysprear-te, només, és que... la veritat no sé que m’ha passat. Perdona’m, t’ho prego, no tornarà a passar!

Julduz es va quedar immòbil, en silenci, mirant Roger sense canviar de gest, com si encara esperés que el català sortís del mig i la deixés passar.

- Bé, què me’n dius, Julduz?
- D’acord. Me’n considero informada. Ara deixa’m passar que estic cansada. He treballat força avui.
- Bé, doncs, si és el que vols...

De cop i volta Julduz va deixar la cistella que portava al terra, es va arremangar i molt seriosament va increpar el noi.

- Com que si és el que vols? És que no penses fer res més? No em vols dir res més? T’has estat aquí tot el dia per dir-me quatre paraules que jo ja m’imaginava? Però que et passa, que no tens sang a les venes? – va dir ja esbotzant un somriure abans de tirar-se als braços de Roger.

Roger la va voler abraçar també, boig de la felicitat, però ràpidament la seva espatlla va donar el senyal d’alarma i un fort dolor, com una punxada el va fer retrocedir.

- Però mira que n’ets, de *puhány*²⁴!- reia Julduz.
- Afigat, jo? Aquesta és una ferida de guerra. No te n’adones que ara ets davant d’un gran heroi de guerra! – responia Roger exagerant còmicament les seves gestes –. Si el rei Jaume hagués estat viu segur que m’hauria donat un títol: com et sonaria per exemple Roger, comte de Rózsadomb?
- Doncs si ets tan valent, per què no et cases amb mi?

Els riures es van tallar de cop i volta. Aquella era una proposició molt seriosa i no se l’esperava. De fet Roger havia perdut ja l’esperança de fins i tot enraonar amb la seva estimada aquell dia, i molt menys de rebre una sorpresa com aquella. En aquell mateix moment va aparèixer István, alegre en veure que els dos enamorats tornaven a estar junts i somriure. Amb tot intuïa que alguna cosa no anava com hauria d’anar.

²⁴ En hongarès: afigat.

- Que, fills, veniu a sopar?

Cap dels dos joves va mirar István, sinó que continuaven en una mena d'èxtasi, com apartats del món.

- És clar que ho faré – va respondre a mitja veu Roger a la proposta de la seva estimada –. És clar que em casaré amb tu.
- Casar-te?! – va exclamar István, que continuava ignorat pels dos amants.
- Demà? – va preguntar Julduz.
- Demà? Però haurem d'esperar. Ara estem en guerra, no ens podem casar demà!
- Esperar, esperar, sempre esperar. És el que més agrada als homes! – va protestar la noia –. A què vols esperar, a trobar una altra noia? A veure si et mates abans i així t'estalvies d'estar amb mi?
- Doncs, només volia esperar a que acabi el setge de Buda. Aleshores sí que ens podrem casar tranquil·lament, amb una gran festa i molts invitats.
- Filla, Roger té tota la raó. Un soldat no es pot casar així, d'un dia a l'altre – intentava raonar István –. La guerra és quelcom de molt seriós, i si és una guerra per alliberar el nostre país, encara més!
- No m'importa la guerra, ni els soldats i les seves estúpides normes. Som persones, Déu Totpoderós ens ha posat aquí per ser feliços, no pas per seguir normes militars. A més a més, jo no sóc militar i ell no és hongarès, llavors quin impediment hi ha per casar-nos?

Aquell vespre la família Kun i Roger van sopar plegats. No era però un sopar alegre, celebrant la tornada victoriosa dels voluntaris catalans. Tots tres van menjar en un silenci gairebé monacal, i no pas per fer certa aquella vella dita magiar de "*l'hongarès quan menja no parla*", sinó per evitar de dir quelcom que detonés la tempesta que flotava sobre la taula, disposada a esclatar quan menys s'ho esperessin. Després d'haver acabat, Roger va demanar permís del seu amfitrió per retirar-se al campament dels soldats. Pel camí el jove pensava i pensava. Per res del món desitjava amoïnar la Julduz, sinó tot el contrari, volia fer-la feliç, malgrat que de vegades no l'entengués ni sabés com reaccionar. Tot i la tortura que patia en meditar sobre aquells assumptes, Roger no va consultar amb cap dels seus companys; al cap i a la fi, què en sabrien ells, d'aquestes coses? Segurament se'n burlarien, com ho havien fet quan esperaven els metges en arribar de Buda.

Després d'haver dormit poc i malament, despertant-se cada hora bé pel mal que li feia la ferida de bala del braç, bé pel mal que li feien la ment i el cor per no trobar una solució al problema amb Julduz, Roger va caminar d'una banda a l'altra de la zona habilitada per als ferits. El dia començava tranquil, de moment els turcs no havien llençat cap atac contra els militars de la Lliga

Santa i els nobles i generals es podien permetre uns minuts de descans abans de començar a pensar en tàctiques, atacs i reunions amb la resta de comandants. De cop i volta Roger va sentir com una llum il·luminava la foscor en que es trobava, com si Déu mateix l'estigués mostrant el camí a seguir.

- *Dove vai così presto?* – va preguntar un guarda italià en veure el Roger acostar-se a la posició dels generals.
- Deixa'm, he de parlar amb Maurizio D'Aste!
- I jo amb el rei d'Àustria. *Dai, via, via!* No tinc temps a perdre!

Roger però no es va rendir i va continuar insistint fins que els nobles van observar la baralla que succeïa a només uns pocs metres d'on xerraven.

- *Signore D'Aste!* – cridava Roger – he de parlar amb vós! Sóc Roger de la Geltrú, un dels vostres voluntaris catalans. Fa dies vaig servir com a espia a Buda amb els húsars de János Botyán, si us plau, permeteu-me de parlar amb vós, us prometo que només serà un moment!

Evidentment Maurizio D'Aste no se'n recordava de Roger; no era més que un dels milers de voluntaris vinguts de tots els països de la Europa cristiana, amb tot la seva insistència i aquella història dels húsars van despertar la curiositat del noble italià que amb un senyal al seu guàrdia va permetre l'entrada del català.

- I què és allò de tan important que m'has de dir? És potser relacionat amb la teva ferida? On te l'has feta?
- El que us he de demanar és important, certament. I no, no té res a veure amb aquesta ferida, que vaig rebre ahir mentre tenia l'honor de servir en una de les columnes d'assalt a Víziváros. Ben sé que el que us demano no és gaire corrent en temps de guerra, però apel·lo al vostre bon cor, a la vostra consciència cristiana i al vostre enteniment com a un dels majors generals de la cristiandat per tal que entengueu la meva situació.
- Estic neguitós per conèixer quin és l'assumpte a que et refereixes i que et fa parlar de mi com si d'un àngel es tractés – va dir el cavaller D'Aste amb un somriure mirant amb complicitat la resta de nobles que l'acompanyaven.
- Mi senyor, us demano permís per casar-me – va dir Roger agenollat i abaixant el cap humilment.

Aquella petició no era gaire habitual, com ja havia mencionat abans Roger, de fet era la primera vegada que D'Aste sentia quelcom així en tota la seva vida. En principi no se li acudia cap resposta a la petició tret d'un audible riure.

- Aixeca't jove – li va ordenar amigablement –. Veig que ets un home valent. T'has ofert

com a voluntari i has travessat tot Europa per tal de lluitar contra els turcs aquí, a Hongria. Dius també que has servit d'espia amb els húsars i has estat ferit en l'assalt a Buda però resulta que en aquesta guerra has perdut la batalla més important a que un home s'ha d'enfrontar, sense importar quina sigui la seva religió o raça: la guerra contra les dones, i pel que veig n'hi ha una que t'ha vençut d'una manera estrepitosa.

- Senyor, jo no ho considero una desfeta, sinó tot el contrari. Si vós em doneu permís per efectuar el casament tindrè l'honor d'emportar-me a terra cristiana un dels tresors més bells i valuosos d'Hongria. Pel contrari, si no em doneu permís, perdré el que ja havia aconseguit.
- Tan bella és? – va preguntar el noble italià.

Roger va assentir aixecant tímidament la vista i explicant de qui es tractava, esperant la resposta del general, que va somriure satisfet en veure el valor que demostrava el jove davant d'una situació tan particular.

- No seré pas jo el qui s'interposi en un tema tan delicat, el qui impedeixi que un bon cristià robi un tresor tan valuós als turcs, i més tenint en compte que es tracta dels nostres eterns enemics. Tens la meva benedicció per esposar-te, tot i que com a soldat que ets, encara que ferit, hauràs de dormir al campament i per tal de no interrompre la concentració dels teus companys no hi haurà cap mena de festa.

Roger va agrair la comprensió del general, tot promentent que compliria les seves ordres sense protestar. Ara quedava superar l'últim escull per tal de poder celebrar la unió: convèncer Julduz, que potser continuaria enfadada. Roger aleshores va parlar amb el mossèn dels italians, el conegut Marco D'Aviano, que no va posar cap objecció als plans del català i va accedir de casar-lo si aquest era també el desig de la núvia.

Ràpidament i abans de tenir temps de reconsiderar el que estava per fer, Roger acompanyat pel mossèn va anar a la zona d'avituallament dels exèrcits. Malgrat tot, els temors van començar a envair la seva ànima, uns temors molt més profunds que els que havia sentit en acostar-se als murs de Buda dies abans, uns temors que el transportaven a temps passats, amb la Marieta, al port de Barcelona, amb els seus dos difunts amics, Jusep i Georg. En veure que els seus passos es tornaven vacil·lants, Marco va detenir la marxa per un instant i va preguntar:

- Saps per què som aquí, fill?
- Us ho he explicat abans, pare. A més a més sabeu que tinc permís del noble Maurizio D'Aste – va respondre sorprès el català pensant en el casament.
- No, no. Això ja ho sé. Vull dir, saps per què milers de cristians ens hem congregat aquí, als turons de Buda?

Roger no sabia què dir. Aparentment aquella pregunta no tenia gaire sentit en aquelles circumstàncies. Tothom sabia què hi feien tots els soldats a Hongria, on volia arribar Marco

D'Aviano amb allò?

- Hem de reconquerir Buda, a això ens ha animat el Papa – va respondre Roger amb indecisió.
- Sí, sí. Tens raó. Potser no saps què vull dir amb això. Bé, t'ho explicaré el millor que pugui. Saps per què hem de reconquerir aquesta ciutat? Doncs la resposta és tan senzilla com dir que perquè fa temps alguns governants, cavallers cristians en particular, no van donar tot el que havien de donar. No van perseverar i finalment es van rendir a l'atac dels otomans. Avui ens toca a nosaltres, els seus néts i besnéts de reparar amb l'ajut de Déu aquell error, de penedir-nos pel seu pecat. No ens podem rendir en veure que potser la batalla no resulta tan fàcil com hauríem desitjat o fins i tot com hauríem previst. Hem de continuar lluitant, lluitant fins a la fi, fins que els turcs demostrin ser uns justos vencedors i més forts que nosaltres, o fins que nosaltres recuperem per a Crist les terres que havien estat seves des de sempre, no ens podem tirar enrere, no podem fallar Déu. Veig que tu lluites la teva pròpia guerra i que tens por, no és veritat?
- Així és, pare – va respondre Roger –. És una gran responsabilitat i a més a més tinc por per experiències passades.
- És justa la teva reclamació?
- Sí que ho és.
- La seva família hi està d'acord?
- I tant que sí. Mai no hauria gosat fer res en contra d'ells.
- Llavors, lluita! Lluita com a un valent. No deixis que sigui un altre el qui reperi el teu error!

Molt més animat i confiat després de rebre d'una altra persona el mateix consell que li havia donat el Jordi, Roger va entrar a la zona on eren els carros de provisions no sense certa dosi de temor. Era una hora de força treball i en principi no va trobar ni Julduz ni el seu pare, pel que va haver de preguntar a les dones, fent que les seves cames comencessin a tremolar una altra vegada. Finalment va trobar István, que venia carregat amb un parell de cistelles plenes de pa.

- Què hi fas, Roger? Au, ajuda'm i agafa aquesta cistella amb el braç bo, si pots.

István va deixar els pans a terra i va ser aleshores quan va veure que l'altre home que acompanyava a Roger era un mossèn. Al principi es va estranyar, però abans de treure conclusions va presentar-se.

- Bon dia tingueu, pare. Sóc l'István Kun, que us treu per aquí?

Marco D'Aviano no va entendre ni una paraula i va ser Roger el qui va intervenir.

- Aquest mossèn és Marco D’Aviano. És italià i no us entén ja que només parla el seu idioma. Si us pregunteu què hi fa aquí, amb mi i ara, la resposta és que he estat pensant en la conversa que vam tenir vós, la vostra filla i jo mateix ahir al vespre. M’ho he rumiat durant tota la nit i...
- I què? – va preguntar István encuriós en veure que la veu de Roger s’esvaïa.
- I... he vingut a demanar-vos la ma de la vostra filla, *uram*²⁵.

L’anunci va caure per sorpresa al senyor Kun i en un principi es va mirar Roger amb els ulls ben oberts, sense pronunciar ni una paraula i deixant caure una bossa que encara tenia entre mans.

- Jo... tinc el permís de Maurizio D’Aste, el general del meu exèrcit – va dir Roger per tal de provar que no era una bogeria –. A més a més sabeu que sóc un home valent, que estimo el vostre poble i que tinc un bon ofici, que cuidaré bé de la vostra filla.

István va continuar immòbil, mirant Roger, Marco, Marco, Roger. Encara amb cara d’incredulitat, sense saber ben bé què respondre. Els segons passaven i la tensió s’acumulava en el cor del jove català. Tot i les paraules d’ànim amb que Marco l’havia obsequiat pel camí, sabia que no resistiria una altra negativa, cosa que en aquell moment semblava la resposta que sortiria més o menys clara dels llavis del pare de Julduz.

- Deixa que t’abraci, fill! – va exclamar István de cop i volta amb els ulls negats en llàgrimes –. És clar que tens la meva benedicció, és clar!

Roger estava tan nerviós que a penes sentia les paraules del seu futur sogre. A més a més el braç li feia un mal terrible, i més tenint en compte que István li ho espremia amb tanta força que fins i tot va començar a sagnar, però no era pas temps de queixar-se, sinó de respirar per haver passat la primera dificultat.

Els homes van buscar Julduz per tot el campament amb sentiments diversos segons el grau de nerviosisme, però coincidents en la felicitat del moment. Encara quedava Julduz per dir si acceptava la proposta, però Roger no volia ni pensar-hi, no fos cas que la mala sort que semblava perseguir-lo es fixés en ell un altre cop.

Després d’una estona, a prop d’un carro, István va descobrir la silueta de la seva filla, a qui va cridar fent gestos per atansar-s’hi. Julduz va veure que li acompanyaven un desconegut i Roger, pel que, malgrat d’intentar amagar els seus sentiments i recordant la discussió del dia anterior, es va ruboritzar segons s’hi acostava.

- Filla, Roger acaba de venir perquè té quelcom de molt important a dir.

Julduz va mirar atentament el jove intentant de no demostrar cap sentiment. Roger força intimidat per tot el que s’hi jugava va respirar profundament i finalment va parlar.

²⁵ En hongarès: Senyor meu.

- Jolduz, aquest és el Marco D’Aviano. És un sacerdot italià que ha vingut amb nosaltres fins a Buda. En principi està aquí per santificar aquesta guerra i animar els soldats cristians. Ara, però, m’ha acompanyat per un assumpte diferent – va dir mentre es preparava per prendre aire un altre cop i explicar finalment quines eren les seves intencions –. Jo li he demanat que vingui perquè... perquè si tu vols... he pensat en tot el que vas dir ahir i tens raó. Jo... voldria demanar-te que et casis amb mi.

La jove hongaresa va rebre la notícia igual que el seu pare: de sorpresa i sense saber que dir. La seva ment es va bloquejar i sense cap sentit va començar a riure i plorar al mateix temps, tapant-se la boca mentre intentava inútilment dir alguna cosa, però les paraules s’ofegaven en la seva gola abans d’arribar a ser pronunciades. L’única cosa que va encertar a fer va ser plorar abraçada al seu estimat.

- Això vol dir que sí? – va preguntar Roger, al que la jove va respondre assentint amb el cap.

István no podia retenir-se de tanta alegria i va abraçar el desconcertat Marco D’Aviano mentre cridava:

- La meva filla es casa! La meva estrella es casa!

La notícia es va estendre ràpidament per tot el campament, com una inundació. La intensa calor i el punt mort en que es trobava la guerra després de l’assalt feia que els homes busquessin algun fet, algun esdeveniment que se’n sortís de la rutina del dia a dia, i un casament no era gaire habitual. Dues hores més tard tot estava preparat a la zona d’avituallament per tal de celebrar un servei religiós per tal d’unir la nova parella davant Déu i a la vista de tots els homes i dones del campament cristià.

- Senyor, Maurizio D’Aste m’ha permès de casar-me, però no pas de celebrar cap festa. Tem que això pogués distreure els homes – va dir Roger, nerviós per les conseqüències que podrien tenir els preparatius del seu sogre.
- Aquest *Marci*, *március*²⁶ o com es digui és italià, però ara mateix som a Hongria, al meu país i és la meva filla la qui es casa, per tant sóc jo el qui diu què es farà o què es deixarà de fer. Vull que la meva petita tingui una bona boda malgrat la guerra, vull que tots dos us en recordeu d’aquest dia sense l’ombra dels canons, de les espases, la pólvora, la sang i els morts.

La cerimònia es va dur a terme a l’esplanada més ampla de Rózsadomb, ben a prop d’on eren els carros d’avituallament. Hi van assistir centenars de persones, com ara molts dels ferits, els companys d’István, alguns catalans i curiosament no pocs dels nobles italians, els quals no es van sentir molestos per la festa que es va organitzar després del casament, sinó tot el contrari, ja que ells també desitjaven sortir de la rutina i divertir-se. La música i les danses van continuar fins

²⁶ Les paraules magiars *Marci* (Martí) i *március* (març) sonarien molt semblants al nom Maurizio a oïdes hongareses.

a la posta de sol. Després d'aquella hora la majoria es va retirar i Maurizio D'Aste com a regal de noces va permetre Roger d'absentar-se del campament per aquella nit i passar-la amb la seva esposa.

CAPÍTOL 30
ENTRE EL 29 I EL 31 DE JULIOL DE 1686

- Paixà, els alemanys no només han destruït gairebé totes les defenses del castell, sinó que a més a més han ocupat algunes zones importants – va informar el general Mansur al seu superior.

Mansur, era un home orgullós, un tàtar nascut a Bulgària, alt, d'ulls ametllats i de barba i cabells negres i brillants, tot plegat d'un aspecte impecable. Malgrat tenir menys de quaranta anys, la seva intel·ligència i l'experiència acumulada feien d'ell uns dels principals baluards de l'exèrcit otomà. Era un vertader militar disposat a defensar amb la seva vida la plaça que el sultà li havia encomanat, malgrat que les seves idees no concordessin sempre amb les del vell paixà.

- Seré vell, però encara que no us ho cregueu, sé el que passa al meu voltant – va respondre Abdi amb amargor.
- Mai no ho he dubtat, senyor. Únicament desitjava comunicar-vos el malestar de les tropes. Cada dia moren homes, molts més del que seria normal. La majoria dels nostres millors soldats ja han donat la vida per la ciutat i per Al·là, però ara ningú no veu una sortida a la situació.
- Si tenen tanta manca de fe i no confien en la meua poderosa d'Al·là més els valdria morir ara mateix.

Mansur va fer un gest als militars que custodiaven el paixà, els quals van respondre amb una discreta afirmació movent el cap mentre agafaven amb força l'empunyadura dels seus alfanges.

- Paixà, em temo que no he estat prou clar amb la meua explicació, potser si m'haguéssiu deixar acabar ho hauríeu entès tot molt millor. La qüestió és que els homes estan desanimats, sense ganes de continuar aquesta lluita suïcida. Fa mesos que no mengem bé, no reben el salari acordat, i el que és més important, no veuen un lideratge clar, un que els porti cap a la victòria.
- Jo sóc el seu líder, així ho ha decretat el sultà i així ho vol Al·là. O és que voleu trair-me? Voleu potser que el vostre cap acabi rodant per la muntanya com va succeir amb Muhammad, l'altre traïdor?
- No, paixà Abdi, no arribarem a aquest punt. Us anuncio que en aquest mateix moment heu perdut tota autoritat sobre Buda. Vós ja no sou el nostre líder i és més, cap dels soldats no us obeirà.
- Maleït! Homes detingueu aquest traïdor! – va cridar Abdi posant-se dret.

Per a la seva sorpresa els guàrdies no van detenir el general, sinó el propi paixà, que va començar a cridar demanant ajuda mentre se l'emportaven, cosa que va resultar ser totalment inútil, ja que tot l'exèrcit estava de part de Mansur, fart de les bogeries i fanatismes d'Abdi Abdurrahman.

El geníssers no el van ajusticiar, sinó que pel moment se'l van endur a les garjoles del palau, a l'espera de noves ordres, potser del sultà si és que la ciutat resistia el setge i algun dia arribés ajuda del seu màxim sobirà. El general Mansur, la resta d'oficials, així com els consellers del paixà van reunir-se, ara ja en llibertat, per tal de decidir l'estratègia a seguir, quelcom que solucionés de la millor manera la crítica situació en que es trobaven no només els soldats otomans, sinó tota la població de la ciutat.

L'endemà de la rebel·lió a Buda, un parell de genets van sortir pacíficament del castell amb la intenció de parlar amb Carles de Lorena. Ràpidament van ser interceptats pels soldats bavaresos que els van conduir cap al campament del turó Gellért, on es trobava el centre de les tropes imperials.

- Portem un missatge del consell que governa la ciutat de Buda – van anunciar els ambaixadors.

Carles de Lorena va preguntar sobre aquella expressió: “el consell que governa Buda”, intentant esbrinar què se n'havia fet del paixà, possiblement mort a causa de la seva edat, uns vuitanta-i-quatre anys, però no va rebre cap resposta, sinó simplement el text del missatge que deia: *“Per voluntat pròpia no us podem donar la clau de l'imperi otomà, però podem negociar una pau”*.

Tot plegat intrigava el duc de Lorena: qui formava el consell de Buda, què havia succeït amb Abdi, quines condicions oferien per tal d'aconseguir la pau... Potser era una ocasió que no s'havia de desapropiar i per tant va enviar el comte Lamberg a un primer encontre amb els turcs en terreny neutral. Va ser una trobada breu durant la qual els otomans van insistir en que algun ambaixador cristià s'entrevistés amb el consell per determinar quines eren les condicions per signar la pau entre Buda i la Lliga Santa. L'ambaixador triat per a tal ocasió va ser el baró Kreutz, tinent coronel de les tropes teutones de Baden. Aniria acompanyat per dos traductors del turc, així com per una escorta de deu homes a cavall.

A banda d'haver participat directament en els bombardejos i l'assalt de la ciutat aquella mateixa setmana, Kreutz havia sentit els informes i relats dels anteriors ambaixadors, dels espies i dels fugits, pel que esperava trobar-se amb una ciutat completament en ruïnes, plena de cadàvers i amb uns governants desitjant que acabés aquell malson, cosa que el permetria exercir més força per tal de fer-los rendir el castell. Amb tot, el panorama que els alemanys es van trobar en travessar l'anomenada Porta de Fehérvár, al sud de Buda, va ser més que sorprenent.

Primerament van ser rebuts per un petit exèrcit ben armat i perfectament presentat. La distància que els separava del palau no era gaire llarga, a penes unes desenes de metres que van recórrer per un camí flanquejat a totes dues bandes per geníssers amb totes les seves gales, com si fos l'emperador Leopold mateix el qui vingués a entrevistar-se amb el paixà. El trajecte havia estat ben triat, ja que no es podia apreciar pràcticament res de l'estat actual de Buda, però el poc que es veia era net i fins i tot s'havien retirat la runa i fins i tot els murs exteriors del palau havien estat reparats fins a cert punt amb reble. Els soldats cristians miraven admirats el desplegament que feien els otomans, més tenint en compte la mala situació que travessava la capital i es

preguntaven en silenci com havien pogut fer un esforç tan gran. Kreutz, però, veia com els seus plans s'esvaïen, ja que aquell poble que s'havia acostumat als bombardejos i que en només dos dies s'havia refet d'una derrota tan dura com la que havia patit, no es lliuraria tan fàcilment com ell havia pensat en principi. I si el camí des de la porta de la ciutat fins al palau va ser impressionant, la rebuda que el general Mansur i la resta dels consellers van fer als cristians va ser espectacular.

Encara que les cicatrius de la guerra eren més que evidents per tot arreu al palau, l'ambaixador va ser conduït a una habitació folrada de teles de seda de tots els colors imaginables i de les cançons suaus i dolces que en un racó un grup de vuit músics tocava i que transportaven els alemanys a un altre món, a un món oriental de descans on la guerra no existeix.

- Espero que tot sigui del vostre grat, baró – va dir el general Mansur mentre mostrava a l'ambaixador el lloc que estava reservat per a ell.
- A dir veritat, general, mai no m'hauria esperat de trobar-me Buda en aquestes condicions després de rebre cada dia la fúria de centenars de canons.
- Les vostres paraules són un honor per a nosaltres, humils servents d'Al·là. Ara, seguint el nostre costum, dinarem i després parlarem sobre l'assumpte que ens ha portat avui a aquest indret – va dir lentament el general genísser.

El dinar va transcórrer en calma, segurament pel plaer que sentien els cavallers de Baden pels exquisits plats que els turcs els oferien, ja que a la taula hi havia arròs, pollastre, vi, dolços i cafè, coses que no havien tastat des de feia mesos, de fet tants com els que portaven a Hongria. Després del dinar, Mansur els va oferir una sorpresa més, un espectacle amb les més belles ballarines del gran imperi otomà, les quals es movien entre sedes al son de les cançons dels vuit músics sota l'atenta i apassionada mirada de Kreutz que no feia cap esforç per amagar els seus desitjos.

- Bé, amic meu – va anunciar el general –, després d'aquesta senzilla mostra d'hospitalitat turca, hem de passar al tema que en ha reunit.
- Ho faré encantat, general, però no creieu que és el paixà el qui hauria de discutir aquests temes?
- Hi estic d'acord, però el nostre estimat paixà, Abdi Abdurrahman, a qui Déu guardi molts i molts anys i el concedeixi el paradís a la seva mort, està indisposat per el moment i us prega que el perdoneu gentilment. Tanmateix saluda al seu amic i germà, l'emperador Leopold d'Àustria i desitja que els nostres dos pobles tornin a viure en pau per sempre més.

El baró Kreutz va acceptar les disculpes i ràpidament es van posar a parlar sobre la tan desitjada i fins ara esquiva pau a Hongria.

- Com vam explicar en el missatge que fa uns dies vàrem enviar al representant de

l'emperador, no podem rendir la ciutat de cap manera. El sultà ens ha posat aquí per defensar-la amb les nostres vides i així serà. Ara bé, també és cert que no cal arribar a una situació tan tràgica. No cal deixar-se la vida en la defensa si podem arribar a un acord.

- Entenc les vostres paraules, però també haureu de comprendre que jo, a l'igual que vós, no puc fer altra cosa que no sigui aconseguir la rendició de la plaça, d'aquesta ciutat i de tots els seus homes – va dir Kreutz amb cert aire d'altivesa.
- És clar que ho entenc, baró, però per això som aquí, per negociar, per buscar una sortida a la situació.
- Em temo que no m'he explicat prou clarament, general Mansur. Jo no he vingut pas a negociar. He vingut a rendir la plaça. He vingut a oferir-vos la possibilitat d'abandonar Ofen²⁷ abans que nosaltres ocupem cada carrer, cada casa. Només d'aquesta forma podreu salvar la vida, tant vós com les vostres famílies.
- Sabeu que mai no podria acceptar la vostra generosa i lloable oferta. Jo en canvi us proposo un pacte. La ciutat continuarà depenent del sultà, amb un paixà, com fins ara, i nosaltres a canvi...
- No, no hi haurà cap pacte! – va interrompre el baró –. Sabeu que hem capturat ja dos emplaçaments importants dintre del castell. Sabeu que és qüestió de temps que caigui tot aquest comtat. De fet Pest, Sankt Jakob, Alt-Ofen²⁸ i la resta de territoris ja estan en mans de cristians. A més a més, que no heu vist l'impressionant exèrcit que recolza l'emperador d'Àustria? Molts dels homes són voluntaris, que han vingut perseguint una ambició, que volen veure la creu de Crist a totes les torres d'Ofen, d'altres, però, són mercenaris, caçadors de fortunes i volen treure profit d'aquest setge. Quant els homes de l'emperador, ells desitgen que no només aquesta ciutat, sinó tot Hongria torni al seu legítim propietari, Leopold d'Habsburg. És més, us dic que si no rendiu ara mateix la ciutat jo no podré contenir les tropes cristianes i no hi haurà cap misericòrdia ni segurament, supervivents.

La conversa va continuar durant una estona. El general Mansur va intentar per tots els mitjans el que era impossible: que el baró s'ho pensés abans de continuar les amenaces i acceptés un acord, o si més no, que comentés amb Carles de Lorena la possibilitat. Tot, però, va resultar inútil i Kreutz va mantenir la seva posició fins al final. Veient que la trobada havia resultat infructífera, els otomans van decidir de donar-la per acabada i amb tots els honors que un ambaixador mereix sense tenir en compte la poca disposició que havia mostrat envers la pau, van acomiadar Kreutz.

²⁷ Nom alemany de la ciutat de Buda.

²⁸ Noms alemanys de les ciutats de Pest, Szent Jakob i Óbuda.

CAPÍTOL 31

ENTRE L'U I EL CINC D'AGOST DE 1686

La desesperada situació dels otomans de Buda contrastava amb la dels atacants cristians. Mentre que els primers cada dia veien minvades tant les seves forces com els seus ànims, els altres rebien més i més soldats vinguts d'arreu de l'imperi i de diverses parts d'Hongria. Ningú no es volia perdre un esdeveniment com aquell: quan Buda caigués tothom hi volia ésser present. Així, després de l'entrevista de Kreutz amb els turcs els primers en unir-se als exèrcits cristians van ser els homes del general Ádám Batthyányi i un dia més tard, també van arribar els generals Caraffa i Heißler des de les regions del Tisza i amb ells gairebé cinc-mil guerrers hongaresos sota les ordres del baró Barkóczy i els vuit-cents húsars del general Petneházy.

Aquesta nova aportació de tropes resultava més que oportuna. D'aquella els morts i els ferits es comptaven per milers a tots dos bàndols. A més a més s'hi havia d'afegir la calor, que també causava estralls al campament cristià; de fet la majoria dels voluntaris occidentals patien les altes temperatures dintre de les tendes mentre es guarien de les seves ferides, si és que es trobaven entre els afortunats, si no, acabaven de morir deshidratats. A ulls dels generals, la majoria segurament no podria tornar a lluitar i haurien de ser substituïts per nous combatents, en aquest cas els vinguts del Tisza.

Les bones expectatives i el gran nombre d'homes que s'incorporaven gairebé cada dia a l'exèrcit no feia caure als generals cristians, en particular a Carles de Lorena en un fals sentit de seguretat o en una eufòria desmesurada. Més aviat acceleraven les maniobres, imprimien més ritme als seus homes. La raó no era pas altra que la imminent arribada de l'exèrcit del sultà des de Belgrad, el qual segurament es presentaria en les rodalies de Pest en menys d'una setmana. Era evident que finalment en aquell curt marge de temps no es podria prendre la ciutat, però s'hauria de fer el possible per tenir la situació controlada per tal de poder-se enfrontar amb l'exèrcit de Belgrad amb les màximes garanties i les millors condicions.

Al sud de Buda els bavaresos intentaven per tots els mitjans de mantenir les seves posicions, mentre que al nord, sota els murs de Víziváros, els hongaresos feien el màxim per tal d'aconseguir més facilitats per llençar un nou atac que els permetés d'entrar a la ciutat. Molts havien caigut sota les bales, bombes i fletxes otomanes en tractar d'arribar a la segona muralla travessant l'estret però efectiu fossar que la separava de la primera. El perill era tal que de vegades els turcs s'atrevien a sortir de la ciutat i tallar el cap dels cadàvers dels soldats hongaresos que jeien a la rasa sense que els seus companys poguessin fer-ne res més que observar des de l'altra banda.

- Això no pot continuar així – es queixava János Bottyán –. Els alemanys ja trepitgen sol otomà, mentre que nosaltres continuem aquí, tot mirant com els geníssers profanen els cossos dels nostres homes.
- Tenim un altre problema – va dir un altre oficial hongarès –. Els turcs no només tenen avantatge en aquest indret, sinó que la seva moral ha augmentat en els últims dies.

El general dels húsars, així com la resta dels nobles van mirar sorpresos a l'home demanant

explicacions.

- Senyors, els nostres espies acaben de tornar amb nous informes sobre la situació al castell de Buda. Potser la informació que porten ens donarà la clau de tan sobtada revivificació.

Bottyán feia tres dies que havia enviat alguns espies per tal de conèixer quins havien estat els efectes de l'atac i quines possibilitats tenien els hongaresos d'entrar per la part sud de la ciutat, pel que aquests nous informes cobraven més de l'usual valor. Els dos espies van passar a la sala on es reunia el general amb els seus oficials i després de saludar formalment van procedir a relatar tot allò que havien vist i sentit a Buda.

- Al castell es respira un ambient estrany. Com es conegut per tothom el paixà Abdi Abdurrahman no gaudeix de les simpaties dels seus súbdits; el consideren un tirà, només interessat per la seva posició i no pas per la seguretat de Buda. Amb tot, des que van començar els nostres atacs fa un dos mesos, les seves visites als ferits eren freqüents, així com les passejades pels barris més castigats, potser per donar una imatge més humana i guanyar-se així la complicitat tant dels musulmans com dels cristians i jueus que habiten la ciutat. La cosa és que des de fa alguns dies no hem tingut cap més nova del paixà. Ningú no l'ha vist, ni als barris, ni al castell. Ningú sap què li pot haver passat. Alguns comenten que podria haver mort en algun bombardeig i fins i tot no falta qui diu que podria haver fugit de Buda, tot i que ens sembla que no seria gaire lògic arran les noves informacions que han arribat a la seva cort.
- I quines són? – va preguntar el general.
- Bé, sembla ser que els turcs, d'alguna manera han rebut el missatge que assegura que hi ha un exèrcit d'auxili de milers d'homes enviat pel sultà.

El gest de contrarietat i de preocupació de Bottyán en sentir allò va ser evident i es va posar dret d'un salt tancant els punys amb tanta força que semblava que explotarien.

- Com és possible!? – preguntava a crits mentre girava empenyat al voltant d'una llarga taula de fusta tallada –. Com pot haver-se filtrat el missatge a Buda, com?
- Si em permeteu, senyor, la notícia podria haver arribat fa un o dos dies, no més. Quan nosaltres ens vàrem infiltrar-hi la situació dels nobles otomans era desesperada. Van negociar amb els alemanys a corre-cuita, desitjant la pau instantània, però després tot va canviar. Els seus generals, especialment un tal Mansur, van donar ordres de reconstruir totes les estructures possibles i van assegurar les portes amb més vigilants. De vegades hem vist com alguns escamots sortien de Buda i tornaven satisfets després d'haver ferit alguns homes; segurament ja n'estareu al corrent.

János Bottyán es va tornar a seure per un moment mentre meditava en tot el que els espies explicaven. Pensava en les possibilitats que podrien tenir els seus húsars enfront dels geníssers del paixà. Pensava en com podria per fi trepitjar Buda, en aconseguir una victòria.

- De quants homes disposen els turcs? – va preguntar el general.
- El nombre és imprecís, general...
- He preguntat que de quants homes disposen els turcs! – va escridassar molt enfurismat als espies –. Per què us hi he enviat, perquè em digueu que no sabeu la resposta? Vull saber ara mateix quants maleïts turcs s'amaguen en aquell castell!
- Uns setanta-i-cinc mil, senyor. Gairebé la meitat serien veterans, mentre que els altres són principiants, sense gaires destreses, si més no, no les han demostrades fins ara. No volem dir amb això que tots aquests milers de soldats estarien preparats per al combat, ja que n'hi ha molts d'ells que només realitzen funcions bàsiques, normalment perquè estan ferits amb més o menys gravetat.

Bottyán va ordenar els espies que es retiressin mentre continuava assegut amb cara de preocupació davant dels seus oficials. Durant uns minuts l'habitació es va quedar en un silenci gairebé total. Fins i tot era possible de sentir el cant de les orenetes que planejaven sobre Pest, alienes a les guerres dels humans. Bottyán tenia la fama de ser un home abordable i de bon caràcter, els darrers esdeveniments havien agrejat el seu humor. Davant de tot, però, János era un guerrer i un magiar que estimava la seva pàtria, malgrat que ultratjada i dividida entre els seus enemics de l'est i de l'oest, i això el donava forces per no sucumbir, per continuar lluitant pel que ell considerava just i recte.

- Oferiu quatre-mil florins a cadascú dels nostres homes per que omplin el fossar que separa la primera muralla de la segona. Que hi fiquin terra, branques, herbes... qualsevol cosa que trobin pels voltants. Vull que els magiars tornin a trepitjar Buda, vull que els primers en entrar a una Buda lliure siguin hongaresos, no pas austríacs.
- Donarem l'ordre tan aviat com sigui possible, senyor – va contestar un oficial.
- Potser no m'he explicat clarament. Vull que comencin ja mateix. Si podem avui o a més tardar demà, atacarem Buda. Nosaltres també entrarem a la ciutat del nostre rei Àtila.

Aquell mateix dia els hongaresos van començar a omplir el fossar amb runa, branques i sorra, cosa que no va passar desapercebuda als defensors otomans, que contínuament des de les seves talaies disparaven bales, fletxes o fins i tot pedres per tal d'aturar-los. Al sud i oest de Buda, mentrestant els voluntaris de la Lliga Santa s'esforçaven per finalitzar la circumval·lació, una estructura que no només tancava hermèticament la ciutat tant per sortir com per entrar, sinó que frenaria l'exèrcit de socors del sultà en cas que hi arribés.

Bottyán, però, no tenia ni la paciència ni la intenció d'esperar, tal i com havia deixat clar als seus homes, i desitjava accedir a Buda, desitjava amb totes les seves forces que fossin els hongaresos i només ells els principals actors de la recuperació de la capital, d'aquesta manera va ordenar una incursió als seus húsars a través del corredor de fusta i sorra sobre el fossar. Era gairebé migdia, quan la calor queia amb més duresa sobre Buda, que Bottyán va ordenar els húsars escollits a la bestreta de preparar l'atac en aquell mateix moment. Ningú a Buda no sospitaria que a aquella

hora hi hagués soldats disposats a enfrontar-se no només a l'enemic, sinó també al sol estival. L'acció va ser ràpida com el llampec, i tan efectiva que els húsars van aconseguir assegurar l'entrada a Buda i fer-ne un bon grapat de presoners d'entre els defensors turcs.

La gesta no va passar desapercibuda a Carles de Lorena, el qual se n'havia assabentat pels comentaris dels homes del seu campament. Molt empenyat va reclamar la presència del general hongarès aquell mateix dia.

- Que sou boig? – va preguntar Carles a János –. Com és que no se m'ha informat que planejàveu un atac sobre Buda?
- Senyor – va respondre János Bottyán amb serenitat –, el que hem fet, fet està. Vós sabeu que estem aquí per lluitar, per combatre l'invasor. No ha estat un atac a gran escala, pel que tampoc creia necessari de molestar la resta de generals amb les nostres coses.
- Com que les *vostres coses*? Tots dos sabem que allò que anomeu *les vostres coses* són les coses de l'imperi d'Àustria i de l'emperador Leopold, al qual servim tant vós com jo.
- Entenc l'interès de l'emperador en aconseguir l'alliberament no només de Buda, sinó de tot Hongria des del Lajta fins a Transsilvània. Amb tot no puc oblidar que jo, en tant que hongarès, sento un deure especial, quelcom que va més enllà que les estratègies, els tresors turcs o la seguretat de Viena. Aquesta és la meva terra, la terra dels meus avantpassats, dels meus húsars, la terra dels nostres reis i ens fa mal veure-la trepitjada per estrangers cada dia, gent que no parla com nosaltres i que no estima les nostres tradicions.
- He d'entendre que parreu dels turcs, oi que sí, general Bottyán?
- Simplement hem fet el que calia fer en aquell indret i en aquell moment, senyor – va dir l'hongarès seriós i sense respondre la pregunta de Carles de Lorena –. Déu ha beneït la nostra valentia i ens ha donat una victòria, una petita victòria que anima als nostres homes i que debilita encara més l'enemic turc. Ara si em permeteu, tinc assumptes pendents al meu campament.

Carles va donar-li permís a Bottyán de tornar a Pest, no sense abans advertir-lo contundentment:

- Bottyán, vull saber cada moviment de cada home, de cada rata, de cada mosca del campament. Recordeu que aquest és un setge organitzat per l'emperador d'Àustria, a qui tant vós com tots els hongaresos així tot el que es mou en aquest país deveu lleialtat.

CAPÍTOL 32

ENTRE EL SIS I EL DIVUIT D'AGOST DE 1686

- Tant de bo fóssim a Barcelona un altre cop – es queixava un dels molts ferits catalans en veu alta dins d'una tenda atapeïda de gent –. Al menys allí teníem bon temps, i no pas aquesta merda de calor que ens està matant.
- Ja ho pots ben dir – seguia un altre home –, a més a més podíem menjar tomàquets, cebes, i tot el que volíem. Aquí no n'hi ha més que les punyeteres patates amb ceba i la maleïda *paprika*, que ja em surt pels ulls, un dia i un altre i un altre. N'estic fart de tota aquesta guerra. Maleït sigui el dia en que m'hi vaig allistar!
- Ens vam prometre tresors, diners, fama. Ens ho vam prometre tot, i en canvi, què ens hem trobat? Un país arruïnat, un exèrcit turc molt més fort del que ens havíem dit, una calor mortal. I tu, tu vas ser el culpable – va dir el ferit assenyalant Roger.
- Deixa'm estar! – va respondre Roger sense donar més de la deguda importància a les paraules d'aquells soldats. Ja en tenia prou amb pensar en la seva estimada, amb qui no podia estar tot i trobar-se a uns pocs metres del seu campament.
- Eh tu, imbècil – va insultar un tercer home mentre s'incorporava del lloc on estava estirat –, si no arriba ser per tu i per la teva parleria ara mateix seria a casa menjant i bevent a voluntat i sense preocupacions.

Roger, que al principi intentava no entrar en la baralla, per fi va esclatar i les acusacions van anar creixent d'intensitat i els insults es tornaven més i més durs.

- Au, Joan, deixa s'al·lot, que tu mateix saps que ço que expliques no és pas ver!
- Apa, el que faltava, el Tomeu “*es mallorquí*”! Qui t'ha nomenat a tu advocat en aquest cas? Fes el favor de callar que ningú no t'ha demanat l'opinió!
- I ara! Si volies que callàs no has trobat es moment oportú perquè jo també tenc molt a dir! Jo també hi estic ficat en aquesta aventura i vull que tothom sàpiga es fets veritables. Tu eres pescador, Joan. Portaves anys vivint en sa ruïna, no és ver? A més a més ton patró no te pagava, i ho saps tan bé com jo perquè treballàvem plegats a sa mateixa barca. A casa, allà a Catalunya, mos moríem de gana, i sort que s'hivern no hi dura gaire i així no patíem pes fred, que de no ser així avui no seríem vius, ni a Barcelona ni a Hongria ni enlloc. Ara torna a dir que estaves més bé a casa. I tu, Manel no eres sabater? Quan feia abans de venir aquí que no menjaves calent? I tu Jordi, “El Gran Jordi”, es mateix que treballava as magatzems des port. I dic que *treballaves* perquè es teu cap te va fer fora per robar, i robaves perquè no tenies prou per menjar. I d'aquesta manera mos podríem passar sa resta des dia, xerrant i xerrant de ses nostres misèries. No sigueu hipòcrites, que tots sabem perquè hem vingut aquí, i sa resposta no és pas altra que per sobreviure, perquè érem pobres, perquè sa majoria de nosaltres no teníem ni un bocí de pa que dur-se a sa boca i s'anunci de sa Lliga Santa mos va obrir sa imaginació, mos va donar una

sortida de sa pobresa.

- Ja, allí no teníem ni un bocí de pa per dur-nos a la boca, com tu dius, però aquí aviat no tindrem ni boca. Això no és el que ens havíem promès!
- Sé que molts heu vingut aquí arran d'escoltar les meves paraules – va tornar a intervenir Roger – i per això vull que recordeu el que vaig dir. Quan us vaig prometre jo riqueses, or, argent, pedres precioses i tot això que dieu? Allò que expliquen de “*El Dorado*” i de la seva conquesta no era part de la proesa que estem a punt de dur a terme. Tots sabíeu que veníem a la guerra, que molts de nosaltres no tornaríem mai més, com succeeix en totes les batalles. Per altra banda, i tal i com també succeeix en totes les guerres, hi haurà un botí, i n'és d'ell que tindrem una part, però evidentment, quan el setge finalitzi. Això és el que vaig dir a Barcelona i és el que mantinc fins al dia d'avui. I és més, estic disposat a reptar qualsevol que digui que jo he promès altres coses. Si n'hi ha cap, que s'aixequi i mostri els seus testimonis.

La resposta no va ser més que un xiuxiueig intel·ligible. Efectivament no n'hi havia cap home que pogués assegurar que Roger s'havia excedit en les seves promeses. A més a més la majoria dels ferits estaven massa cansats i afeblits com per començar baralles innecessàries. Mica en mica el murmuri es va escampar entre el grup mentre Roger continuava mirant un a un als ulls i cadascú tornava al seu marfegó esperant la guarició de les ferides.

La mala maror, però, no s'havia calmat completament quan fora de les tendes dels ferits es va sentir una mena de batibull que mica en mica anava en crescendo. Ningú no sabia l'origen del fenomen, ni tan sols era possible d'entendre les paraules que es deien els soldats de totes les nacionalitats entre si. De sobte un home, un dels pocs catalans que continuaven actius, va irrompre a la tenda:

- Han arribat els turcs! – va exclamar panteixant i amb un somriure de satisfacció –. Ja són aquí!

Cap dels lesionats no entenia l'alegria del missatger. En principi els turcs, els seus enemics, eren a Buda abans que ho fessin els voluntaris de la Lliga Santa, d'on havien arribat doncs? I per què tanta alegria de que així fos?

- Els nostres espies han descobert l'exercit de socors del sultà en un poble proper anomenat Budaörs – va explicar més clarament el missatger –. Sembla que per fi podrem entrar en combat com Déu mana, no només aquí, morint del tedi mentre esperem.

Si més no, la notícia va servir per apaivagar els encesos ànims dels combatents catalans. Tots, fins i tot els ferits frissaven per enfrontar-se als terribles turcs i derrotar l'enemic invasor com ho havia fet el rei Jaume segles enrere. Més tard però, amb la ment ja més clara, s'haurien de veure les cares amb la realitat abans que no pas amb el sultà. La majoria d'ells estaven baldats o ferits i dels que en quedaven en bones condicions, gairebé cap en sabia res del combat, i molt menys de la lluita cos a cos. Lògicament hi hauria una gran batalla a Budaörs, però segurament cap català hi participaria.

- No vull cap error – va dir amb autoritat Carles de Lorena davant la plana major del seu exèrcit –. Els geníssers del sultà venen disposats a tot; no tenen res a perdre i molt a guanyar. A més a més encara no han entrat en combat, estan frescs i forts. Per tant, pel bé de tots nosaltres seran els homes d'Ádám Batthyány els qui sortiran a Budaörs a detenir-los.

Malgrat les ganes d'entrar en combat, la decisió del duc de Lorena va ser acceptada per tota la resta de nobles sense discussió ja que al cap i a la fi era lògica car la majoria de combatents cristians havien estat treballant i lluitant per setmanes sense gaire repòs, cosa que els havia afeblit molt.

L'exèrcit cristià, aquesta vegada compost gairebé únicament i exclusiva per hongaresos, va partir dels turons de Buda cap a l'oest, a l'encontre dels turcs. El general Batthyány era ara el responsable de tres-mil homes a cavall i de sis batallons d'infanteria. Si bé no es tractava d'una missió destinada a vèncer tot l'exèrcit del sultà, sí que estaven disposats a fer-los recular, retardant el màxim l'auxili als otomans de Buda.

L'exèrcit del sultà havia acampat al peu dels turons de Csik, una serralada de pujols farcits de boscos que s'estenia d'est a oest al llarg d'unes quatre milles, dividint el territori de la capital, Buda, del de la resta de les comarques occidentals hongareses. Just allí davant hi havia una prada força extensa on els geníssers feien maniobres i entrenaven abans d'enfrontar-se als cristians. A simple vista, els carros eren més de cinc mil, a més a més disposaven de canons i una gran quantitat de cavalls. Era evident que l'enfrontament cara a cara no ajudaria en absolut l'escamot magiar.

- Haurem de fer-los fugir sense confrontació – va dir Batthyány mirant el campament enemic des del seu amagatall. Si no és així, haurem de demanar ajut, cosa que no voldria per res del món. Ja m'imagino els austríacs burlant-se de nosaltres, dient que els hongaresos estem perduts sense els seus soldats.
- Els turcs no s'esperen un atac, més aviat pensen que seran ells els qui ens sorprendran. Sens dubte el factor sorpresa està de la nostra banda – va comentar el jove capità Miklós Bercsényi.
- De quants homes disposem? – va preguntar Batthyány.
- De tres-mil a cavall i sis batallons d'infanteria, senyor.
- És una bella xifra, però haurem de fer veure que en som molts més per tal d'espantar-los.
- Senyor, fa anys vaig passar temps en aquesta regió, cosa que em va fer conèixer-la bé. Si us fixeu es tracta d'una vall no gaire ampla. Pel centre discorren dos rierols i cap allà conflueixen l'un en altre abans d'arribar al Danubi – va dir Bercsényi senyalant cap al

sud –. A l'altra banda els turons que s'hi veien són els de la serralada de Tétény. Jo suggeriria, si no us sembla malament, d'intentar conduir els turcs cap al sud. Si fem veure que som molts milers d'homes els turcs no gosaran enfrontar-s'hi, car la seva missió és la defensa de Buda. Segurament fugiran cap als turons de Tétény, travessant els rierols.

- I què et fa pensar que no aniran cap a l'est, cap al Danubi? – va preguntar Batthyány.
- Vos ho sabeu tan bé com jo, senyor. El sultà no és idiota i mai no entraria a la boca del llop. Si el nostre pla resulta i els turcs fugen davant els nostres regiments, és evident que serà perquè els hem sorprès i perquè encara els manca preparació arran del llarg viatge que han fet des de Belgrad i per tant no correran cap a l'indret on es troba el gruix de les tropes cristianes.

L'estratègia va semblar del tot bona a Batthyány i tan aviat com va ser possible va ordenar els batallons d'infanteria i als cavallers de distribuir-se al llarg de la serralada de Csik. Quan ja tot era llest, al so de la trompeta van sortir tots els hongaresos a una provocant la confusió entre els otomans. En un principi van fer un intent d'atac, però en veure's tan sorpresos van fugir cap al sud, cap als turons de Tétény tal i com havia previst Bercsényi. Ben era cert que la distància que els turcs havien reulat no era gaire, i que encara es trobaven tan a prop de Buda que en unes poques hores podrien atacar, però també havien vist la facilitat amb que la Lliga Santa podia mobilitzar milers i milers d'homes abans que ells fins i tot se n'adonessin.

A les poques hores, quan els hongaresos d'Ádám Batthyány i Miklós Bercsényi es van assegurar de que no n'hi hauria cap atac turc contrarestant el produït pels cristians, van tornar al campament on els esperava Carles de Lorena amb els generals del front sud de la ciutat. La notícia va ser rebuda com a una gran victòria, tot i que no s'havia vessat ni una gota de sang enemiga ni s'havien fet presoners.

- Així som els magiars! – va exclamar János Bottyán mig ebri en la festa que es va preparar per celebrar l'esdeveniment –. Podem vèncer els nostres opressors sense ni tan sols lluitar. Els nostres exèrcits causen la por dels nostres enemics, com va succeir ja en temps d'Árpád, quan tot Europa va caure als nostres peus, quan la gent s'amuntegava a les esglésies per resar allò de: *“De les fletxes dels hongaresos, allibereu-nos, Senyor!”*.

Les crides de Bottyán van ser ben rebudes per la resta de hongaresos del campament, que afegien i afegien detalls al valor del seu poble, recordant les victòries, els generals i els reis que havien tingut des del cèlebre Àtila, i com aquests havien conquerit un gran país per a ells, amb rius, altes muntanyes i extenses praderes per als ramats. Malgrat l'alegria, no tothom participava en aquell fervor patriòtic.

- Però què feu, Bottyán? – va preguntar el jove i arrogant comte János Pálffy en to de reprotx –. Crec que ja n'hem tingut prou!
- El que diu Bottyán és totalment vertader! – va interrompre un altre jove, el capità Bercsényi –. Mostreu-me algú que digui que les gestes d'Àtila, d'Árpád, o del nostre rei Sant Esteve no són certes que jo mateix el travessaré amb la meua espasa sense dubtar.

- Qui diu que no són certes aquelles històries? – es va defensar Pálffy –. Només dic que no és pas el moment de treure tot això. No em sembla apropiat fer-ho aquí, davant dels representants de l'emperador.
- L'emperador? Qui és l'emperador? Ah, sí, és el rei d'Àustria, el país veí! – va dir sarcàsticament Bottyán amb la complicitat dels riures de la majoria dels hongaresos –. Personalment, i crec que parlo per tots els meus compatriotes, hongaresos nobles descendents d'Árpád, estic molt agraït a l'Emperador Leopold per recolzar la nostra nació en la lluita contra l'invasor. De fet li estarem eternament agraïts i Hongria sempre serà un bon aliat d'Àustria quan tot això hagi acabat i cadascú estigui un altre cop a casa seva: nosaltres aquí, els turcs a Turquia i els austríacs, evidentment, a Àustria.
- Tant si us agrada com si no l'emperador Leopold és el nostre senyor i a ell li devem obediència i lleialtat – va contestar Pálffy enfadat –. Aquestes coses vostres de voler un regne hongarès no són més que ximpleries, coses del passat. Potser també voleu tornar a lluitar disparant fletxes a cavall, conduint els ramats per l'Alföld²⁹ i vivint en tendes de feltre. Si us plau, que estem gairebé al segle divuit, no pas a l'any mil.
- Què es pot esperar de vós, Comte Pálffy, criatura insolenta que ni tan sols podeu pronunciar una frase sencera en la nostra llengua sense saltar a l'alemany una vegada i una altra? Sou la vergonya de la nostra nació! – va acusar Bottyán.
- Sóc hongarès, tan hongarès com vós Bottyán, i per tant sóc servent de l'emperador. A més a més l'alemany, a la par que el llatí, és la llengua de l'imperi, la llengua del poder, la llengua que tots hem de parlar. On voleu anar amb la càrrega de l'hongarès, a enraonar amb els pagesos de Transsilvània?
- Vet aquí el problema que té el ser magiar – va respondre Bottyán al raonament de Pálffy –, que estimo aquest idioma, amb el qual puc parlar no només amb els pagesos, sinó també amb Déu Totpoderós, que estimo aquesta terra, les seves gents, la seva història, i que ara mateix estic aquí lluitant, potser morint per ella, no pas per cap rei estranger. Recordeu que aquest país és terra, no pas de cap emperador, tsar o rei, és terra de la Santa Corona³⁰ i jo com fill d'aquesta terra només a ella li dec lleialtat. Hongria no té ni ha tingut mai cap emperador!
- Esteu borratxo, Bottyán. Més us val d'oblidar aquesta vesprada i demanar perdó a l'Emperador. Això no quedarà pas així! – va cridar Pálffy mentre s'allunyava roig de la ràbia amenaçant amb l'índex.
- Au, torneu amb els vostres, amb els alemanys! – va dir Bottyán acompanyat pels riures de la resta de nobles magiars.

Els següents dies van transcórrer un altre cop en tranquil·litat, o més aviat que en tranquil·litat,

²⁹ La Plana Hongaresa, situada al sud del país.

³⁰ Es tracta de la corona de Sant Esteve, primer rei d'Hongria. Es diu que ella és el vertader monarca del regne.

en una calma tensa d'observació de l'enemic. Ningú no sabia a ciència certa quan atacaria l'exèrcit d'auxili del sultà, car era evident que ho faria i malgrat aquesta lògica, els cristians no podien marxar de Buda per desfer-se d'aquells enemics, ja que tot plegat hauria donat un respit al paixà. Per altra banda des de la festa de la victòria de Batthyány Carles de Lorena s'havia fet esquivo i no havia tornat a cridar els generals hongaresos, la majoria ni tan sols havien parat atenció, però tot va sortir a la llum el dia catorze d'agost, sis dies després de la primera presa de contacte entre els soldats de la Lliga Santa i els del sultà otomà.

Molt de matí els espies van alertar el duc de Lorena, els turcs s'estaven preparant per un atac contra els cristians. Es tractava de geníssers i espahís en ordre de batalla que avançaven des de l'oest. En sentir les notícies Carles de Lorena va somriure i ràpidament va ordenar János Bottyán de sortir a l'encontre dels turcs. Les dades que el general hongarès havia rebut eren força escarides, per no dir falses. Carles li havia informat que un escamot de turcs s'acostaven al campament del turó Gellért, potser per sorprendre els cristians. A primera vista semblava una missió senzilla, però quan Bottyán es va veure amb els turcs, va poder comprovar que no era pas un simple escamot, sinó un vertader exèrcit de gairebé deu mil homes ben preparats.

- No els podem fer front. En són molts més que nosaltres! – va confiar un dels oficials dels húsars al seu general –. Haurem de demanar ajut.
- Maleit Carles! – va cridar Bottyán –. Maleit sigui mil vegades! Ho ha fet a propòsit. Ell ja sabia que no podríem amb aquest exèrcit, i tant que ja ho sabia! Però no, no retrocedirem ni una passa. Lluitarem com a hongaresos que som, lluitarem pel nostre país.

Tot seguit va donar l'ordre d'atac i els húsars van carregar contra els otomans. L'avantatge dels turcs era tal que, malgrat el gran esforç dels hongaresos, els homes del sultà avançaven lentament provocant un gran nombre de baixes.

- Però què fa aquest Carles? És que no veu que no podem amb ells? – va protestar Bottyán en veure que no rebien cap recolzament del campament cristià, tot i que evidentment estaven assabentats de la situació.

Mentrestant al turó Gellért Carles de Lorena i János Pálffy conversaven animosament, com qui no té res de que preocupar-se. Finalment, al cau d'un temps el duc va donar l'ordre al militar austriacista hongarès de posar-se en marxa cap al camp de batalla. Pálffy comptava amb un exèrcit molt més poderós que el del sultà, amb més de deu mil homes i un regiment de dragons.

L'arribada de Pálffy va canviar completament el curs de la batalla. Els turcs, que tant terreny havien conquerit i tantes baixes havien causat aquell matí, es van veure àmpliament superats per l'onada de tropes de la Lliga Santa. Davant d'un nombre tan immens de soldats enemics i sense possibilitats de mantenir les seves conquestes, els generals otomans van ordenar la retirada immediata. En un principi es va fer d'una manera més o menys organitzada, però els cristians en veure la clara superioritat de que gaudien van començar a perseguir els turcs, els quals, ara sí, van fugir en desbandada deixant enrere companys i maquinària de guerra. La carnisseria que va provocar la batalla va ser esfereïdora, ja que a banda de les baixes que els turcs havien fet entre els homes de Bottyán, s'haurien d'afegir les que causaven els cristians entre els otomans mentre

intentaven fugir.

En poc més d'una hora res no es movia al camp de batalla. Milers de cadàvers jeien destrossats per terra arran de les explosions de canó, amputats per les espases que els soldats havien fet servir en la lluita cos a cos o bé amb grans ferides produïdes per bales d'armes de foc. Les aus carronyaires no van trigar gaire a adonar-se del festí que se'ls presentava i l'aire es va omplir dels cuclejos dels corbs mentre rius de sang buscaven un lloc on vessar els seus cabals.

- Quin gran espectacle! – va exclamar satisfet el comte Pálffy davant dels oficials mentre gaudia de tan tètric paisatge.

Ningú va contestar, i menys encara Bottyán i els seus, que se sentien humiliats i enganyats per la tàctica suïcida i inhumana que Carles de Lorena i János Pálffy havien usat per castigar-los.

- Au, vull que recollis tot el que es pugui aprofitar del que han deixat aquests bàrbars. A més a més vull que tal·leu els caps turcs que trobeu i me'ls emporteu a Buda. Tot plegat serà un bon trofeu – va ordenar el comte somrient.

Bottyán continuava sense pronunciar ni un mot mentre tots els nobles es preparaven per tornar als campaments de Buda i de Pest.

- Què me'n dieu, Bottyán? – va preguntar sarcàstic Pálffy –. On era el vostre valor? On era el terror que els hongaresos causàvem a tot arreu? Admeteu-lo, Hongria deu tot el que és a Àustria. No sigueu babau i uniu-vos al que té el poder. De fet jo també sóc magiar, fill de magiars i estimo el meu país tant com vós, però seria d'idiotes allunyar-nos de Viena. Tots dos junts formem una sola nació, una nació que no es pot dividir perquè fa segles que els nostres destins corren de la mà. Nosaltres donem territori, ramats i blat a Àustria, els fem veure el món des d'una altra perspectiva, i ells, en canvi, ens donen seguretat en front de otomans i russos. Deixeu-vos ja d'històries de l'edat de les tenebres, de regnes antics impossibles i de reis que anys que són morts. Europa funciona així, no us hi podeu oposar.
- Sabeu, comte Pálffy? Teniu raó, Àustria és un gran país, segurament el més meravellós del món. N'estic segur de que els austríacs són la gent més afortunada de la creació, des del vienesos amb la seva fantàstica ciutat, plena de monuments, d'or i palaus, fins als tirolesos en les seves altíssimes muntanyes. Envejo els austríacs per totes les benediccions que Déu els ha atorgat, però jo, János Bottyán, he tingut la mala sort de néixer hongarès, ara mateix sóc hongarès i moriré com a hongarès. Hongria és el meu país, els hongaresos la meva nació, la Santa Corona és la meva reina i el magiar el meu idioma. Si ho voleu, quan visitareu el vostre Emperador, Leopold, transmeteu-li les meves felicitacions per pertànyer a una raça tan afavorida, probablement se n'alegrarà, tot i que el compliment vingui d'un humil magiar que mai no serà austríac.

Les paraules de Bottyán van enervar Pálffy un altre cop, el qual va xurriaquejar el seu cavall per tal de posar distància entre el seu company i fins a cert punt, enemic.

Un cop als campaments de Buda els homes de la Lliga Santa van fer inventari del botí i de les baixes: més de tres mil morts, la majoria otomans, cinc-cents presoners geníssers, nou canons capturats, trenta-quatre banderes a més a més de sacs de pólvora i fins i tot una quantitat no pas menyspreable de peces d'or. Aquesta vegada la victòria no es va celebrar tant com dies abans, per por que resultés en un enfrontament més seriós entre teutons i magiars. Carles però va voler deixar ben clar als otomans de Buda el que havia succeït al camp de batalla, pel que va ordenar d'exposar totes les banderes capturades i en llances va penjar els caps dels geníssers i espahís morts a la batalla, als quals va calar foc al vespre.

- Mireu, habitants de Buda, mireu el que ha estat de l'exèrcit de socors que el vostre sultà us havia enviat des de Belgrad! – va cridar Carles de Lorena en persona davant de les macabres torxes de carn, sang i foc –. Rendiu ara i tindreu una execució ràpida i digna. Del contrari patireu tant que cercareu la mort amb tantes ganes que l'infern us semblarà un alliberament.

La resposta des del castell de Buda va ser un absolut silenci. Els guardians turcs miraven l'escena amb llàgrimes als ulls mentre impedièn a la població civil que s'acostessin als murs i fossin testimonis de la barbàrie de que els cristians se sentien tan orgullosos, però era inútil, car la pudor de carn i pels cremats s'escampava sense fre per tota la zona i ràpidament van començar a córrer rumors entre els assetjats.

De cop i volta es va sentir un soroll curt i sec, com si algú hagués fet un cop fort intramurs. Es tractava d'una mena de catapulta amb un projectil per a Carles de Lorena i els seus soldats. Ràpidament un parell de soldats austríacs s'hi van acostar per descobrir que tal i com havien ja fet en altres ocasions, els turcs enviaven el cap d'un sacerdot catòlic, ja que en el paquet incloïen la túnica pròpia de la seva condició i una nota que deia: *“Aquí teniu una altra torxa. Si en necessiteu més no teniu més que demanar-ne.”*

La resposta a l'oferta de Carles de Lorena era més que obvia, cosa que va aïrar els nobles cristians i que els va fer jurar que no quedaria ni un turc a Buda després de la seva conquesta.

L'endemà un més que orgullós János, o Johannes Pálffy com li agradava a ell, va partir rumb a Viena amb el botí per presentar-lo davant de l'emperador i guanyar-se una posició més elevada en el nou ordre que estava tot just sorgint a Europa central.

CAPÍTOL 33

ENTRE EL DINOI I EL VINT-I-NOU D'AGOST DE 1686

Els dies següents a la batalla les tropes del sultà van romandre allunyades de Buda, potser per tal de recuperar-se del cop que havia estat la mort de tantíssims companys a mans dels hussars de la Lliga Santa. La circumstància era aprofitada pels cristians per tal de finalitzar la circumval·lació a Buda. Cada dia milers de voluntaris, especialment els menys experimentats en la tècnica de la guerra, com els idealistes catalans, transportaven cadenes que unien per tal de barrar el pas a la capital i fustes i pedres que servien per construir una mena de posts de vigilància, tot sota l'atenta mirada dels especialistes i la protecció dels vigilants.

- Us n'adoneu? Portem ja quatre mesos fora de casa – va comentar un voluntari català que arribava a la circumval·lació de l'oest de Buda amb un carro ple de cadenes i fustes.
- A mi em sembla que han passat segles. És com si sempre haguéssim estat aquí – responia un altre que anava a descarregar el material.
- Ja, però sort que tu ho pots explicar. De totes les centenes que van salpar de Barcelona només en quedem cent, sense comptar els ferits. Aquesta guerra està sent una vertadera carnisseria. Mai no vaig pensar que fos així. De fet si continua gaires setmanes més, dubto que torni algú de nosaltres ni tan sols per explicar com ha anat tot.
- Doncs mira, jo com si no he de tornar mai més. Total per allò que feia a Barcelona aquí ja em va bé, i si me moro, doncs mala sort, que Déu m'aculli en son Regne – va dir un tranquil Tomeu.
- Home, si et vols quedar aquí, ben està, però si no mors encara més bé, dic jo – va comentar Roger amb un somriure mentre acabava d'engalzar un tram de cadenes.
- Guaita en Roger! A tu sí que t'ha provat, aquesta guerra! Jo també estaria de bon humor si hagués trobat una al·lota com sa teva. De fet mai no tornaria ni a Mallorca ni a Barcelona. Me faria un mas en aquella illa al mig del Danubi, i cada dia sortiria a pescar mentre sa muller prepararia sa casa, després dinaríem i a ses hores baixes descansaríem tot dos, mirant com creixerien es nins i xerrant de ses nostres coses. Això sí que seria vida!

La feina a la circumval·lació continuava fins a la posta de sol, ja que en opinió dels generals, treballar amb torxes atrauria l'atenció dels geníssers i espahís de l'exèrcit d'ajut del sultà, els quals usarien aquelles llums com a referència per atacar pels punts més febles de l'estructura. La calor, però, no permetia que s'avancés tan ràpid com hauria estat desitjable. Eren moltes hores al sol i pocs els descansos. I va ser per aquesta raó que l'actitud dels soldats va sorprendre els treballadors aquella tarda.

- Fora, fora tots d'aquí! – ordenaven els vigilants –. Ràpid, ràpid, cap als arbres!
- Què passa ara? – es preguntava tothom desconcertat.

De sobte, com sorgits del no-res, quatre mil espahís i dos mil geníssers es van presentar just davant de la circumval·lació amb la intenció de trencar-ne les cadenes i accedir a la ciutat per ajudar els seus germans assetjats. El pànic es va escampar entre els voluntaris, que encara eren a camp obert i sense gaires possibilitats de defensar-se d'aquella onada tan immensa d'atacants. Tothom va llençar les eines i les cadenes per tal de córrer més ràpidament i posar-se en lloc segur, però no era suficient, la cavalleria tàrtara els havia envoltat per complet.

- Correu, correu cap as bosc, allí estarem segurs! – va cridar el Tomeu.

Aquelles van ser les seves últimes paraules. Mentre intentava refugiar-se, un dels geníssers va tallar-li el cap amb un hàbil cop de sabre. Roger va veure terroritzat l'escena i va recular per tal de fugir cap a una altra direcció, però tan aviat com va girar-se va veure com un cavall se li abalançava sense cap possibilitat d'esquivar-lo. El cop va ser tal que el jove català va caure inert mentre el guerrer otomà continuava la marxa.

- Roger, Roger – va xiuxiuejar una veu d'home dolçament.
- Avi, ja he tornat – va respondre Roger –. Dignes a la mare que no es preocupi. Només volíem anar a Barcelona i veure els vaixells d'Hongria, però després volia tornar a casa, no me'n volia marxar per sempre.
- Tranquil, fill, ara dorm una estona. Descansa.

Roger va fer tal i com la veu li havia dit i va continuar dormint. Es trobava tan cansat que no podia ni obrir els ulls. Sens dubte l'aventura li havia deixat sense forces. Entre somnis jurava que seria l'última vegada que faria una bogeria així. La propera vegada diria al seu pare on volia anar, segur que amb ell tot seria més fàcil.

- Roger – va dir en veu baixa una veu femenina hores més tard.
- Ja vinc, mare.
- No cal que vinguis, jo sóc aquí. Només vull que t'incorporis una mica i prenguis aquest brou. T'anirà bé per recuperar forces.

Encara amb els ulls tancats Roger va aixecar lentament l'esquena. Li feia un mal terrible i cada moviment que intentava era una tortura. Quan ja tenia una posició recta va agafar el bol de les mans de la dona a les palpentes. Mica en mica, després de comprovar amb els llavis que no era massa calent, va començar a beure'n.

- Acaba-t'ho. Jo estaré aquí tot el temps que calgui – va dir la veu.
- Està bé. D'aquí a una estona aniré a ajudar el pare – va prometre el noi.

- No cal que facis res, ja t’ho he dit abans. T’han donat permís per descansar amb mi fins que sigui necessari.

Aquella frase li va sonar estranya i com va poder, va obrir els ulls lentament. Evidentment era de nit, car tot estava a les fosques i a penes es distingia la llum encara borrosa d’una espelma. Va girar el cap d’una banda a l’altra intentant d’ubicar-se sense gaire èxit.

- No hi veig. Porta’m un llum, si us plau – va demanar a la seva mare.

Ella li va acostar l’espelma i va ser aleshores quan va poder apreciar sense gaires detalls la forma ovalada de la seva cara. Roger se li va quedar mirant fixament mentre enfocava correctament la imatge. Al cau d’una segons per fi va apreciar cada facció d’aquell rostre... que no era pas el de la seva mare. La sorpresa li va fer contraure tots els músculs, cosa que li va provocar un dolor indescriptible.

- Tranquil Roger, sóc jo, Julduz. Tranquil que ja estàs en lloc segur amor meu.
- On sóc? Què ha passat? – repetia el jove espantat en veure que es trobava en una mena de caseta de fusta, molt diferent a la seva casa de la Geltrú.
- Estàveu treballant a la circumval·lació quan els turcs van atacar i us van agafar desprevinguts. Molts dels teus companys han mort, però al final les tropes angleses, espanyoles i alemanyes van retenir els geníssers. Diuen que hi ha hagut més de quatre-cents morts i multitud de ferits – va explicar Julduz –. Malgrat tot informen que uns quaranta otomans van trencar les línies cristianes i han accedit a la capital.
- I jo, com he arribat fins aquí? Què m’ha passat?
- Un dels voluntaris catalans ens va explicar que va veure com corries cap als arbres a refugiar-te, però que de cop i volta vas aturar-te i canviar de direcció sense motiu aparent. Llavors un genet enemic et va saltar a sobre i tu vas caure inconscient. Tothom et donava per mort, però sembla ser que quan recollien els cossos del camp de batalla tu vas moure’t o dir quelcom que va cridar l’atenció dels nostres soldats, així que et van portar als metges. El pare, quan es va assabentar de l’escaramussa, va córrer al campament italià per veure si estaves bé. Et va trobar sense sentit en una llitera i va demanar permís per portar-te amb nosaltres. I aquí has estat des d’aleshores, d’això fa ja cinc dies.

Mica en mica Roger començava a evocar aquells instants de la batalla i segons retornaven els records afloraven les llàgrimes i el nerviosisme. Recordava la por que havia passat en veure la terrible cavalleria otomana, tots vestits amb una mena d’armadura i un casc punxegut, disparant mentre galopaven, o el moment en que havien tallat el cap al seu company i com en voler amagar-se va ser envestit per un d’aquells espantosos genets. Aquell cop, en comptes d’acabar amb ell, potser havia salvat la vida de Roger o si més no, li havia evitat de veure més escenes terribles i sagnants. Afortunadament els metges no havien descobert cap ferida d’importància, sinó que únicament tenia contusions per tot el cos, res que no pogués sanar-se amb uns dies de

descans.

Malgrat el dolor que sentia, l'endemà de despertar-se, Roger es va aixecar i va caminar una estona. No era bo de continuar sense moure's i segurament que si no ho feia ara, mai no sentiria el coratge de tornar a valer-se per ell mateix.

Vuit dies després de l'atac, les veus d'alarma van tornar a sentir-se als campaments del nord de Buda. Molt a prop de Rózsadomb cinc mil geníssers i espahís de l'exèrcit del sultà havien entrat en tromba amb la intenció de trencar el setge de la Lliga Santa. L'ímpetu amb que van atacar va ser tal que fàcilment van aconseguir de prendre alguns posts d'artilleria. El corredor entre Buda i el món exterior semblava gairebé obert i així ho hauria estat si no és per la ràpida col·laboració entre teutons de tots els principats, els hongaresos de Bottyán i els espanyols. Així, un cop que els otomans hagueren traspasat la circumval·lació van ser conduïts d'una manera múrria cap a una zona als peus de Rózsadomb, on es van trobar en un carreró sense sortida, lluny de les portes de la ciutat però amb les muralles a l'esquena i els posts d'artilleria cristians tot al voltant. Ràpidament d'arreu van aparèixer homes de la Lliga Santa que no els van donar opció. El resultat va ser una nova carnisseria, ja que tots els guerrers del sultà van ser executats a fil d'espasa davant dels murs de Buda, davant la mirada impotent dels seus defensors. Els seus cavalls i objectes de valor van ser confiscats com a botí de guerra.

CAPÍTOL 34

ENTRE EL TRENTA D'AGOST I L'U DE SETEMBRE DE 1686

El nombre de baixes que els cristians havien causat a l'exèrcit del sultà en pocs dies era impressionant. Ni les millors previsions auguraven un èxit com aquell i als campaments regnava un ambient d'eufòria. Per fi tothom veia la victòria molt a prop. Aquelles bones notícies, però, no venien soles, ja que abans d'acabar el mes, com si fos per apujar encara més la moral dels assaltants de la Lliga Santa, el general Siegmund Scherffenberg va fer la seva aparició. Acompanyat per dotze mil combatents provinents de la llunyana Transsilvània, va arribar a Pest de bon matí. Bottyán i els seus húsars el van rebre amb els braços oberts, sabent el que significava per a les tropes cristianes aquella munió de soldats frescos, en bona forma, ben armats i desitjosos d'entrar en combat. Aquell cop a les aspiracions de salvació del paixà no podia passar desapercebut i Bottyán va organitzar una gran processó entre totes dues vores del Danubi. Scherffenberg va encapçalar la desfilada, i just rere seu una gran banda de trompetes i timbals seguida dels dragons, els húsars i la resta de soldats van travessar el pont de barques cap a la banda de Buda. Els vigilants musulmans no podien fer més que observar en silenci i preocupació des de les talaies, tot veient com cada dos o tres dies queien milers dels seus companys, mentre que els cristians rebien tal recolzament que tota la serralada al voltant de Buda s'havia omplert de tendes. Només quedava esperar la mort, si és que Al·là no canviava l'inexorable curs dels esdeveniments i per la qual cosa oraven i dejunaven cada dia tant a les mesquites com pel carrer o on fos necessari.

Les noves tropes van ser distribuïdes segons les necessitats del setge, és a dir, molts dels homes anirien als campaments a l'espera de ser cridats al combat, mentre que d'altres se n'encarregarien de protegir la circumval·lació, ja que els enviats del sultà continuaven intentant incursions a les rodalies de Buda. Amb aquesta nova brisa d'aire fresc, Carles de Lorena va trobar encertat de convocar un consell especial l'endemà. Hi assistirien tots els generals de cada exèrcit.

El següent dia, tal com s'havia planejat, els principals responsables de les tropes cristianes es van reunir al campament del sud de Buda on el duc de Lorena els esperava. Les sospites de que el comte hongarès turcòfil, Imre Thököly hagués enviat espies com havia succeït altres vegades, va extremar les mesures de seguretat al consell; l'entrada no era permesa a ningú que no acredités la seva identitat, normalment pel testimoni d'algun reconegut noble fidel a l'emperador.

A la gran tenda on se celebrava el consell l'ambient era immillorable. En l'aire se respirava satisfacció al mateix temps que nerviosisme. Tothom frisava per entrar a la ciutat i continuar la conquesta cap a altres regions més remotes del regne d'Hongria.

- Nobles servidors de Crist, deixeu-me primerament d'agrair-vos la vostra presència aquest matí – va saludar Carles de Lorena a la resta de generals –. El motiu pel qual us he convocat no és pas altre que el de cercar una sortida al setge que ja ens ocupa uns dos mesos i mig. Com sabreu tots els que hi porteu un temps en aquests turons, el poder de l'enemic s'ha vist contínuament minvat, fins al punt que no han estat capaços de derrotar-nos ni amb l'exèrcit de Belgrad. Per tant, i per tal de continuar la nostra feina, hem de posar punt a aquesta interessant i alhora bella història i proposar un dia i una estratègia

per a l'assalt final a les muralles de Buda.

En sentir aquelles animadores paraules tots els generals es van llevar dels seus seients aplaudint i alguns cridant glòries a l'emperador Leopold i al papa Innocenci, artífex de l'èxit internacional de la campanya. Un cop recuperat l'ordre, els nobles van donar els seus punts de vista i oferir alguns suggeriments.

- És cert que l'enemic està molt afeblit, però què en farem dels homes del sultà? Realment tenim dos fronts oberts, no pas un de sol – va preguntar un dels nobles, el general Caraffa.

La quantitat d'opinions, de nous problemes que comportava la situació i de maneres de solucionar-los va produir un allau d'opinions dissonants. Semblava que tothom sabia a la perfecció com obtenir la victòria final, però cada cop que s'exposava una proposta, desenes de veus trobaven ràpidament els seus punts més febles.

- Acabem amb els soldats del sultà! – cridava la majoria de generals –. sense ells podrem atacar tranquil·lament la ciutat un altre cop.
- No diré que no m'havia proposat abans de fer-ho, però si ens desplacem cap a l'oest, a l'encontre dels de Belgrad, haurem de deixar Buda pràcticament sense vigilància, cosa que segurament aprofitarien els geníssers del paixà per trencar la circumval·lació i potser per destruir algunes de les nostres bases i capturar peces d'artilleria. Llavors es tornarien més forts i amb la moral en millor estat ens podrien resistir durant més temps, i si ells tenen temps, també ho tindrà el sultà per enviar més tropes des d'Anatòlia, Grècia o qualsevol altre lloc del seu reialme.
- Però de quants homes parlem? Quants guerrers ens amenacen?
- Les xifres són confuses – va respondre el comte Theodor Heinrich Strattmann –. En principi els nostres espies parlaven d'un màxim de quaranta mil, entre espahís, geníssers i tropa d'ajut, però després de les derrotes com molt disposen de no més de vint-i-cinc o trenta mil homes.
- I nosaltres? Quants en som?
- Sense comptar els ferits jo diria que uns setanta mil però si no m'han informat malament, que estiguin preparats pel combat potser el nombre es rebaixaria a uns cinquanta mil, la majoria massa cansats com per enfrontar-se al sultà i després resistir un altre setge de mesos amb el perill de l'arribada de noves tropes turques.
- Està clar que no ens podem arriscar – va declarar el duc de Lorena –. No podem abandonar Buda per derrotar l'altre exèrcit. No podem perdre totes les conquestes que hem aconseguits durant els passats mesos.
- I si dividim en dos els nostres efectius? – va proposar el vell Starhemberg.

- Amb vint-i-cinc mil homes cansats per cada banda penseu derrotar el sultà i mantenir Buda? Si ens separem perdrem definitivament la guerra! – va exclamar Bottyán.
- Tu el que hauries de fer és agrair la nostra presència aquí, que si per vosaltres fos Hongria seria per sempre mai turca! – va contestar Starhemberg de mala manera a l'hongarès –. Precisament sou vosaltres els que passeu informació a Thököly i els turcs, us hauria de fer vergonya!

La resposta dels nobles magiars no es va fer esperar i en a penes uns segons va esclatar una trifurca entre hongaresos i austriacistes. Afortunadament Carles de Lorena va saber imposar ordre i el consell es va poder reprendre després d'un descans per refredar els exaltats ànims de totes dues parts.

La sessió de la tarda va ser molt més calmada i malgrat la violència que encara flotava en l'aire, finalment es va arribar a un acord gairebé unànimе entre els nobles. Tot va ser portat tan en secret que pràcticament res no en va transcendir. Els espies de Thököly, però, no van tornar amb les mans buides al campament turc i van transmetre als seus generals la notícia de que no hi hauria assalt a Buda, sinó que els cristians s'enfrontarien directament amb l'exèrcit del sultà.

Les noves d'un atac que s'efectuaria dos dies més tard, es van comunicar als soldats de totes les nacionalitats que assetjaven la capital hongaresa. Quant els posts d'avituallament, se'ls va donar l'ordre de preparar racions de menjar i municions per a tres dies per a cada home del campament.

- Núvols negres a l'horitzó turc, per fi! – va dir content Istán Kun al seu gendre.
- Au, pare, no siguis així! – protestava gairebé plorant la seva filla –. Daria qualsevol cosa per que Roger no hagués de participar-hi. Estic molt neguitosa; tinc por.
- Han mobilitzat tothom, excepte els ferits i una guàrdia mínima, que es quedarà vigilant els moviments dels otomans de Buda – va confirmar Roger –. Molt em temo que no tinc possibilitat de deslliurar-me d'aquesta responsabilitat aquest cop. De fet jo també rebré munició i menjar per a tres dies, també lluitaré. A més a més no voldria semblar un covard davant dels meus paisans.
- Per què sou així tots els homes? – va preguntar quasi a crits Julduz –. Quina malaltia teniu que us fa pensar que la resta us veu com a covards, idiotes o qualsevol cosa dolenta? Tu no és cap covard. De fet has estat a punt de morir dues vegades per culpa d'aquesta maleïda guerra.
- Julduz, amor meu, tinc un compromís amb Déu i amb Hongria. Ho he de complir o sinó seré un home sense paraula per tota la meva vida. La sang dels meus amics està sobre el meu cap i si no lluito ara, si m'amago, sempre la tindré allí. Deixa'm per aquesta vegada. Tan aviat com acabi el setge marxarem d'aquí, oblidarem la guerra. Tot ens semblarà un somni i viurem feliços, t'ho prometo Julduz.

La jove sabia perfectament que el seu marit tenia raó i que no podia abandonar com a un desertor el setge tot just quan estava per acabar. Malgrat tot es resistia a l'idea de poder perdre-li i desitjava amb totes les seves forces que un àngel l'ataqués amb alguna malaltia transitòria que l'allunyés del camp de batalla i amb aquesta intenció va passar la nit orant.

Ja al vespre els diversos regiments, segons les seves nacionalitats, van ser distribuïts pels voltants de la ciutat.

CAPÍTOL 35
DOS DE SETEMBRE DE 1686

L'endemà, després d'haver descansat durant tot el dia, al matí la calma continuava regnant al campament cristià. Tothom portava ja hores preparat però les ordres continuaven sent les mateixes: mantenir la posició.

- Sembla que només estem fent aquesta pantomima per espantar els turcs – va dir un dels soldats fastiguejat de tant esperar –. Us va la meva ració de demà a que no ens movem en tot el dia?
- No poden haver muntat tot això només per que ens vegin els turcs. Ja porten fent-ho dos mesos, ja saben com som, diria que coneixen fins i tot els nostres noms! – va respondre un altre provocant els riures dels companys.
- *Silenzio!* Va ordenar Maurizio D'Aste en persona –. *Non è tempo de ridere. Domani potrei fare qualsiasi cosa, ma oggi, oggi è un giorno importante.*

Ningú es va atrevir a discutir l'ordre del baró i les boques van emmudir per una bona estona. Però el temps continuava passant sense cap novetat. El sol, que no volia saber gens dels conflictes humans, escalfava cada cop més, i els homes perdien les forces alhora que la paciència.

- Us ho dic, d'aquí no ens mourem si no és per tornar a les nostres tendes – va murmurar un altre cop el mateix soldat sense que el general el sentís.

Feia poc que el sol havia arribat al seu punt més alt del dia quan un missatger es va acostar a Maurizio D'Aste i li va entregar una carta que el baró va llegir amb cura. Després de fer-ho va consultar quelcom amb els seus oficials Piccolomini i Spinola, els quals van anar a ocupar altres posicions davant l'atenta mirada dels soldats italians i catalans.

- Atenció! En formació! – va cridar un oficial.

Al mateix temps els timbals van començar a sonar en tots els campaments i les banderes van ser desplegadas al vent. Un calfred va pujar per l'esquena dels catalans, la majoria dels quals entraven en combat per primera vegada en la seva vida.

- Tens por? – va preguntar un barceloní d'uns cinquanta anys que desfilava al seu costat a Roger.
- Roger va assentir amb el cap, car l'emoció i el terror a caure en la batalla no el deixaven articular ni un mot.
- Tranquil noi, la Mare de Déu de Montserrat està amb nosaltres. He portat aquest escapulari des que vam sortir de casa. Pren-ne, ella també t'ajudarà a tu – va dir mentre tallava un tros de la cinta consagrada i se l'oferia.

Roger va acceptar el regal amb un somriure que no obstant no ocultava el nerviosisme que sentia en aquell moment. De cop i volta les mirades de tothom es van desviar cap al camí pel que arribaven alguns regiments formants principalment per alemanys que començaven a avançar cap a l'exterior de la circumval·lació. Just abans de traspasar-la van detenir-se i a un toc de trompeta van començar a creuar la línia ordenadament i amb tota la pompa van avançar a camp obert, cap al campament dels homes del sultà.

- Què passa ara? Nosaltres no ens mourem d'aquí? – es preguntaven els catalans, els italians i els anglesos en veure que la seva columna romania dintre del perímetre de seguretat juntament altres quatre columnes de soldats de totes les nacionalitats.

Després de poc més de mitja hora caminant, els regiments que havien sortit a camp obert per fi van arribar a un indret on se'ls va donar l'ordre de detenir-se. A poc menys d'una milla de distància els otomans esperaven en ordre de batalla, armats fins a les dents, amb els canons preparats per fer el major nombre de baixes possibles entre els cristians.

Una hora van passar tots dos exèrcits observant-se amb desconfiança però mantenint la posició sense atacar. Els turcs estudiaven l'enemic i els cristians frisaven per aniquilar-los. De cop i volta les trompetes van sonar i els oficials van donar una ordre més que estranya:

- En formació! Mitja volta! Tornem a la circumval·lació!

Els soldats de la Lliga Santa no s'explicaven què succeïa i tampoc no ho entenien els turcs. Les ordres però eren les ordres i tothom va girar cua cap a la seva base. Un altre cop, ordenadament van tornar a traspasar la línia que protegia els campaments cristians de Buda i allí mateix se'ls va ordenar d'aturar-se i preparar-se per a l'atac. Va ser aleshores quan les cinc columnes que no s'havien mogut de Buda van rebre instruccions:

- Soldats de Crist, germans! – Va cridar Spinola segons li havia comunicat el comte Marsigli des de la tenda on encara es recuperava de les seves ferides –. El motiu pel que se us ha convocat no és com us havíeu pensat el de lluitar contra l'exèrcit del sultà, sinó el d'assaltar la ciutat de Buda! Si ho fem bé, avui acabarà la guerra i podrem oferir Déu una nova joia per a la seva corona. Lluiteu per què ens hi va la vida, lluiteu i doneu gràcies al Senyor perquè ens hagi permès d'estar aquí! Avanceu sense por i Ell us guiarà cap a la victòria.

La notícia va ser acollida amb una gran cridòria de goig. Per fi els durs esforços començaven a donar fruit. Havien estat moltes les setmanes treballant, fent rases, construint estructures, preparant els posts d'artilleria, ara tot estava llest per a l'atac final, sense que els turcs haguessin sospitat res.

Brandemburguesos, magiars, italians, britànics i els cinquanta-cinc catalans que encara resistien es van anar situant al nord de la ciutat, pràcticament on havien estat des del principi de la guerra mentre una intensa pluja de bombes començava a caure sobre els ja gairebé destrossats murs.

L'assalt va agafar totalment desprevinguts als turcs de Buda, que esperaven un dia tranquil en que poder reorganitzar-se mentre els cristians lluitaven contra l'exèrcit del sultà. La sincronització entre els brandemburguesos de Bischofshausen, els húsars hongaresos i la resta de tropes de la columna era tan perfecta que Maurizio D'Aste va escriure en el seu diari amb satisfacció que tot s'estava portant amb tant de ritme com una dansa i en poc menys d'una hora es trobaven ja enfront de la Porta de Viena.

Amb l'entrada de la ciutat en flames els geníssers sabien que no tenien res a fer, pel que el seu capità va ordenar de recular, tot i que significués l'entrada dels cristians al recinte.

– *Avanti!* – Va cridar el baró D'Aste als seus –. *Il Signore a aperto la città!*

Centenars de soldats i oficials van travessar en un moment la Porta de Viena, contents d'aquell triomf i àvids de trobar les riqueses turques de que tothom parlava. Però la guerra no havia acabat. La lluita es traslladava ara als carrers, a les cases on s'havien amagat els soldats del paixà i l'enemic ara podia ser qualsevol. Els oficials italians però, no van tenir por de donar les instruccions perquè es conservés l'ordre de dansa, malgrat el caos. Maurizio D'Aste, per això es va situar en un lloc un xic més elevat per tal de veure com avançava la campanya. Els geníssers no van deixar escapar l'oportunitat i des d'un edifici proper van disparar contra ell, que va caure malferit a terra.

– *Fatemi portare i sacramenti* – va dir amb un fil de veu a un dels seus soldats.

Malgrat l'esforç dels italians en buscar un mossèn, no va poder ser. Bischofshausen, en veure la tragèdia s'hi va acostar per veure com podia ajudar. D'Aste va obrir els ulls amb gran dificultat i agafant la camisa del comandant de Brandenburg va prendre aire per exhalar:

– *Io sono il più contento uomo del mondo, avendi fortuna di morire qui.*

Ja res no es podia fer pel baró, però la batalla continuava. Els cristians havien penetrat gairebé per totes parts mentre els otomans resistien en alguns indrets del centre de la ciutat. La columna que havia accedit a Buda per la Porta de Viena aviat va trobar el camí cap al barri jueu. Les famílies sortien a rebre els seus rescatadors, però ells, malgrat de l'ordre de Carles de Lorena de deixar estar els hebreus, no desitjaven afalacs, sinó or i riqueses, raó per la qual recorrien els carrers, entraven a les cases i assassinaven a tot el qui es posés en el seu camí.

– Però què feu? – preguntava Roger –. Els jueus no són pas els nostres enemics, sinó tot el contrari.

– Tanca la boca idiota. M'importen una merda els jueus, els tàtars, els hongaresos i els austríacs. Jo el que vull és el meu or i vaja que ho aconseguiré! – va respondre el company embogit per la cobdícia.

Tots dos es va acostar a una parella de nens d'uns set o vuit anys que intentaven amagar-se de la barbàrie arraulint-se contra una paret. En veure's descoberts van mirar als soldats amb temor, sense dir res.

- Gold, Gold! Vull or, m’enteneu? – cridava el soldat sense que els nens ni tan sols s’atreïssin a respondre.
- Maleits lladregots! Si no em voleu dir on teniu amagat l’or no val la pena que continuï perdent el temps – va seguir dient mentre agafava la seva arma.
- Què fas, ets boig? – va cridar Roger –. Només són dos nens espantats! No els matis!

Però el seu company no tenia temps per raonar i va seguir endavant amb el seu pla. Roger però, va ser més ràpid i va disparar primer contra el soldat, que va caure fulminat donant l’oportunitat als nens de fugir carrer avall.

L’explosió va cridar l’atenció dels soldats de la Lliga que hi havia a prop. En veure que Roger havia disparat sobre un company cristià el van prendre per traïdor i van córrer darrere seu mentre cridaven: “Deteniu l’amic dels moros!”.

- Alto! – va ordenar un home a cavall, un noble –. *¿Dónde vais?*
- Senyor, aquest home ha assassinat un dels nostres companys. Sens dubte és un amic dels turcs!
- Deixeu-lo de la meua mà. Tindrà el que es mereix – va dir el noble –. Lligueu-li les mans i me l’enduré.

Un cop allunyats, el noble es va girar cap a Roger i amb un somriure el va dir:

- Te’n recordes de mi, català? Sóc en Félix de Astorga.
- I tant que me’n recordo, senyor.
- He vist tot el que ha passat i això dels nens. Ara anirem cap a la porta de la ciutat i allí t’hauré de deixar. Per desgràcia no puc fer res més per tu, però si no mors en la batalla hauràs de fugir. Si aquells homes saben el que has fet, pensa que demà tots els regiments n’estaran al corrent i ningú no et podrà alliberar de la pena capital per matar un soldat cristià en plena guerra, per molt bones que hagin estat les teves intencions.

En sortir de Buda, Roger va corre cap al campament d’avituallament on treballava la família Kun. Julduz li va saltar al coll, abraçant-lo, fent-li petons i plorant de l’emoció. István intentava treure-li informació sobre la batalla, sobre els llogres dels cristians, però Roger estava massa nerviós com per parlar. Llavors István va treure alguna cosa per menjar i beure per tal de calmar la situació i conèixer com havia anat tot.

- O sigui que has matat un home – repetia preocupat István Kun.
- Així és, i un noble espanyol que ho va veure tot em va ajudar a sortir de Buda. Li dec la

vida. Em va aconsellar de fugir, si és que no em volia enfrontar a la pena de mort. Segurament és la meua única sortida. Entendré si tu no vols venir amb mi, no et vull fer patir lluny dels teus – va dir amb llàgrimes als ulls mirant la seva muller.

- Jo aniré amb tu a on vulguis – va confiar-li Julduz agafant-li la mà amb força –. Sempre estaré amb tu.
- No sé què fer, la veritat. Voldria tornar a Barcelona, però encara que només quedi un català, al final se sabrà el que he fet. A més a més entre els qui m’han vist hi havia també anglesos, francesos, alemanys... en qualsevol país de la cristiandat em poden assenyalar pel carrer com a assassí i un dia o un altre em podria arribar la sentència pel meu pecat. Per altra banda el que he vist en aquesta guerra ha acabat amb els meus desitjos de continuar lluitant per la derrota de l’imperi turc, vull anar lluny, però no sé on. Voldria anar a un lloc en que Julduz i jo fóssim feliços i visquéssim en pau.
- Fill meu, el que estàs a punt de fer és una de les decisions més importants que hauràs de prendre en la teua vida. És normal que siguis nerviós, de fet no deixaria la meua Julduz amb tu si no ho fossis. El que també és veritat és que el que facis, fes-ho aviat. Hauràs de sortir aquesta mateixa nit, abans que no tornin les tropes de Buda.

Les explosions a dalt del turó, a la ciutat de Buda cada cop eren menys freqüents, indicació evident de que el desenllaç del setge estava tocant la seva fi i la decisió d’on i quan fugir esdevenia més i més urgent.

- Saps? Quan la meua Julduz era molt petita sempre em demanava que li expliqués la mateixa història, la d’Árpád, el primer príncep de la nostra nació. Diuen que ell i els seus vivien al país d’Escítia. Allí van esdevenir un poble tan nombrós que es van quedar sense pastures per als seus ramats ni terres per a la seva gent. Llavors Árpád i altres sis cabdills magiars van proposar-se de conquerir un nou país on viure-hi. Pel camí se’ls van afegir les set tribus cumanes, avantpassats de la meua família, i junts van arribar aquí, a Pannònia, que ha estat la nostra terra fins el dia en que els turcs ens la van arrabassar. Potser et preguntaràs on vull arribar amb aquesta antiga història però ara t’ho diré. Mira, si Árpád va fer el camí cap a l’oest, per què no el fas tu ara, però cap a l’est? Et trobaries gent de la nostra raça que t’ajudarien.
- Però, on és aquell país? – va preguntar Roger encuriosit.
- A Tartària. Escítia i Tartària són el mateix país. I no, no t’espantis si penses que els tàtars són uns salvatges. Simplement recorda tot el que has vist en aquesta guerra, tot el que han fet les tropes cristianes. No és cert que si tu estiguessis en l’altra banda també pensaries que els cristians són uns bàrbars?

Julduz i Roger van parlar una estona sobre la viabilitat d’aquell projecte i a falta de cap altre de millor van decidir d’emprendre junts el camí cap a la llunyana Tartària. A la nit István els va donar alguns diners que tenia estalviats, es va acomiadar i els va donar la seva benedicció i va prometre que explicaria als seus altres fills el que havia succeït.

- Mai no us oblidaré – va dir abraçant la seva filla amb llàgrimes –. Sigueu feliços i recordeu-vos de mi en les vostres oracions, que jo també ho faré en les meves. I tu, Roger, cuida de la meva filla, tracta-la bé, ella és la meva estrella. A l'hivern sol tenir molt fred. Si és malalta, prepara-li brous calents de col, t'ho prego. Que Déu us beneeixi!

El jove matrimoni es va allunyar emparats per la foscor de la nit hongaresa, rumb cap a l'orient, cap a la terra ancestral de magiars i cumans.

CAPÍTOL 36

A PARTIR DEL TRES DE SETEMBRE DE 1686

La batalla va fer de Buda una imatge fidedigna de l'infern que predicaven els sacerdots a les esglésies. Els turcs i tàtars s'atrinxeraven a prop del palau, disparant en va contra onades i onades de soldats cristians que mataven tot allò trobaven pel camí mentre el foc arrasava els pocs edificis que encara se sostenien en peu.

Poc abans de trencar l'alba les lluites van cessar quasi per complet. El paixà havia estat detingut i decapitat, així com la resta de la seva cort. La resistència va anar extingint-se dels carrers de la capital hongaresa com la flama d'una espelma quan la cera s'ha consumit. El setge havia acabat, la pau havia arribat a Buda però la manera en que ho havia fet esgarriaria les consciències de la majoria dels humans. No així les dels nobles i generals de les tropes de la Lliga Santa, els quals en veure's vencedors van dirigir-se a les ruïnes de l'Església del rei Maties per donar gràcies a Déu. Marco D'Aviano va oficiar la missa entre els cadàvers dels otomans que omplien les naus del temple, gairebé tants com els assistents a l'ofici.

En concloure l'oració, Carles de Lorena va donar l'ordre de netejar els carrers de cadàvers. Els supervivents turcs i jueus haurien de separar els cossos inerts dels cristians, que van ser beneïts i enterrats, dels de la resta, jueus, musulmans i simpatitzants de la causa turca, que eren llençats sistemàticament al Danubi. Malgrat la duresa de la feina, el pitjor estava per arribar a tots aquells que no havien tingut la fortuna de morir dies abans, ja que en venjança per la seva resistència, els militars cristians van torturar els otomans fins a la mort, després van assecar les seves pells al sol per vendre-les als apotecaris d'Alemanya.

La guerra turca però no va finalitzar a Buda. Encara quedarien dues dècades de lluites i patiments a Hongria fins que cristians i musulmans van signar el 1699 la pau de Karlóca deixant el regne d'Àtila, Árpád i Sant Esteve en mans dels Habsburgs teutons i no pas d'una nació hongaresa lliure. Anys més tard alguns generals magiars, entre els quals János Bottyán i Miklós Bercsényi, van aixecar-se un cop més contra l'ocupació estrangera encapçalada per l'austriacista János Pálffy en l'anomenada Guerra dels Kuruc.

Quant Roger i Julduz, no es trobarien pas magiars a les terres de Tartària. Tots havien estat escombrats segles abans per les hordes mongoles, però sí que es van veure rodejats per dos pobles amics i germans dels cumans: els búlgars del Volga³¹ i els baixquirs, tal i com havia assegurat István Kun.

Pocs van ser els catalans que van poder explicar el que van viure a Buda. La majoria van ser ferits o morts abans de l'assalt final i només cinquanta-cinc hi van participar, dels quals catorze van poder sortir-ne vius. L'any dos-mil els governs de la Generalitat de Catalunya i de la República d'Hongria van col·locar una placa commemorativa a la Porta de Viena de l'antiga ciutat de Buda, el lloc pel que tres-cents catorze anys abans havien entrat aquells aventurers que van deixar tot a Catalunya perseguint un somni de glòria, fama, heroisme, fe i fortuna, perseguint el somni hongarès.

³¹ Actuals tàtars de Kazan.